

Herbert
Nowak

Prjatkowanja

Zbožne
su,
kenž Bože
słowo
slyše
a wobchowaju

Podstupimske pśinoski k Sorabistice

Potsdamer Beiträge zur Sorabistik

Herausgegeben von Madlena Norberg und Peter Kosta
Institut für Slavistik der Universität Potsdam

Nr. 7

Herbert Nowak
Prjatkowanja

ISBN 978-3-939469-56-8
ISSN 1615-2476

Bibliografische Information Der Deutschen Nationalbibliothek
Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in der Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten sind im Internet über <http://dnb.ddb.de> abrufbar.

Podstupimske pšinoski k Sorabistice

Potsdamer Beiträge zur Sorabistik

Nr. 7

Herausgeber: Madlena Norberg und Peter Kosta
Universität Potsdam, Institut für Slavistik
Druck: Druckerei Rüss, Potsdam
Redaktion: Madlena Norberg
Satz: Thomas Merkel
Umschlag: Rudolf Sittner
Verlag: Universitätsverlag Potsdam
Am Neuen Palais 10, 14469 Potsdam
Fon +49 (0) 331 977 4517 / Fax 4625
e-mail: ubpub@uni-potsdam.de
<http://info.ub.uni-potsdam.de/verlag.htm>
ISSN: 1615-2476
ISBN: 978-3-939469-56-8

© Universität Potsdam, 2007

Dieses Manuskript ist urheberrechtlich geschützt. Es darf ohne vorherige Genehmigung des Autors / der Herausgeber nicht vervielfältigt werden.

Die Reihe ist gefördert von der Stiftung für das sorbische Volk.

Institut für Slavistik der Universität Potsdam

**Podstupimske pśinoski k Sorabistice
Potsdamer Beiträge zur Sorabistik**

Nr. 7

Herbert Nowak

Prjatkowanja

Universitätsverlag Potsdam 2007

Die Reihe „Podstupimske pśinoski k Sorabistice – Potsdamer Beiträge zur Sorabistik“ veröffentlicht wissenschaftliche Beiträge zu Sprache, Literatur, Didaktik, Geschichte und Kultur bzw. Folklore des Niedersorbischen/Wendischen bzw. Obersorbischen. Eine spezielle Aufmerksamkeit verdient die deutsch-sorbische sozio- und kontaktlinguistische Fragestellung unter besonderer Beachtung von sprach- und kulturbewahrenden Maßnahmen. Ein weiteres Anliegen der Reihe ist es, die sprachlichen, literarischen, historischen und kulturellen Beziehungen beider sorbischer Sprachen – Ober- und Niedersorbisch einschließlich der Dialekte – zu erforschen. Die einzelnen Bände erscheinen in einem nicht festgelegten Rhythmus.

Beiträge und Anfragen zu Bezugsmöglichkeiten sind zu richten an die Redaktionsanschrift:

Madlena Norberg
Domowina-Bund Lausitzer Sorben e.V.
WITAJ-Sprachzentrum
Sielower Str. 39
030 44 Cottbus
norberg-witaj@sorben.com

Robert Kroc

w pełni staje drugiego lata swietego iawta na konferencji cytamy w gazecie versu late:
Przeto my debimy wykłade zjawis' przed kirkowymi siedzynami statom, aby kiedy dobit
ze tym, also was fo oyiat piś silem projekcji, dess fo delo also pte.

Moje labowne! You niet drugego, gaj' tego maphack a napisanach k tomu a drugiemu,
grajey: to musisz cytis'! - ga wolejajiso: Eo tojo: musisz!? my muszymy juz jasne!
Wymyslymy... i oto wej' jeb who debimy: dybci, jsc' a jis', a wolejajiso.
Mus' tebl' take wo nieni pavel, oj' debimy. Wolejaj społd to jo, dalej' fo fankym
nieni nieni. Ale chci by zrob' je wobec na gojilkoji zbo nieni abo nr jedno-
wowej? (iak!) licht' dyje. Tognawny u kujde nijelni plougi otobru:

In wiec we jefan kirku, Bojego jidnego syna niesago boga... - Kt' fo goj zbyt do niefis,
szpi' & piani' Boga, wojewodzki wóz, wózki wózki wózki zbyt nijelni a wamtych.

Krak' Boga jaz' jaz' fo jo nikt. Ga to Boga! lub pias' my. Nicto nijelni who wolej-
sis'. Jeps can na gron: bogoda wachys, pscto wy nijewod, gdy ka kue' tsjo na wjew
abo wakta polnocy, abo wakta boksteys' swieta, abo pafota vano. - Wot tego dyja jeb a tji skoly
nicht' nijelni, danij' jaz'le na niefis, danij' Boga syn ale jis' wos' can. - Prigledzio, wa-
dyjo a medlisio, pscto wy nijewod, gaj' han os fo (stijo wakta wamburka, kaj' a felicja nieni
z tym problemu zwolnys' pismu; ale tam nijel' zbi fo wojewodzkiem wroblu.)

Kogo nastyna nas tebl? wyjknys' → fo jo woselne zloto, na wyle nikt w metra visejcie.
"Bog to, aby wyjknys' zlojekam pomogams byt' a wni b' wojewod wamci' psisi" -
"wyjknys', do nijego wjerjace, nijelni zrobjone byt, ale to nieni jaz'je nijelni" - "Zaj'
zaj' zlojekam wan wjelke wjelke, kotoroj' nieni ludzi zlo dolt' fo" - "Togeo klu
nijelni wjekne, kaj' channe a wobiegane zlo, ju on was wobiegane" -
Togodla fo teli boy foj' wózki wojewod, a jo jomu nikt det, kotoroj' nijelni wjek-
"nijelni nijelni fo: aby w jefanowem nijewod a wolejajiso wjekne koleru byt, kaj'
na niefis, a byt, kaj' na jen' a byt, kaj' spod zazin zbi, aby wjekne jazyki wojewod, a jif'
Jeps Krak' kue' fo b' zlo Boga wos' on" Zgryt' metej kiel' nieni nijelni nijelni -
Ale chci' ze b' kajekam, kaj' b'jezbyzys' dyj, atoj' fo zrobjone woskopit, niktura fo jego tej?
Kiedy kajekam, kaj' b'jezbyzys' fo podajspiony wojewodzkiem Boga. Eo toj' b'jezbyzys' min
Boga jaz'je byt? Kajekam nijelni wojewod Boga jaz'je, ale Boga zlojekam nijelni zlo.
Togodla nijelni kajekam wojewod: Boga kaj' jaz'je, kajekam wojewod kaj' wakta wobega
kajekam fo Boga zloj'je? Mus' tebl' nijestanais' nikt, kajekam nijelni wojewod Boga jaz'je:
kajekam fo Boga zloj'je? Mus' tebl' nijestanais' nikt, kajekam nijelni wojewod Boga jaz'je?

Pśedsłowo redaktorki

Z teju zběrku starých a nowych prjatkowanjow Herberta Nowaka-Drjowkojskego, fararja a nestora dolnoserbskego duchownstwa, comy zasłużbnemu procowarjeju za dolnoserbsku rěc k joga 90. narodnemu dnju njepowalny pomnik stajiš. Z toś tymi jubilejnymi knigłami dej joga głos, kotaremuž běšo pšawidłownje akle w pozdnych lětach – wokoło politiskego pśewrošenja – pśiwadane w serbskej domowni w maminej rěcy prjatkowaś, nadalej zazněš serbskim ksesćijanam a serbsku rěc lubujucym dušam. Z lěta 1991 jo serbske radio teke zmožniło regularne wusčełanja Božego słowa w dolnoserbskej rěcy – źož běchu słowa Herberta Nowaka wjele raz słyśaś.

Knigły su rownocasne rěcny pomnik, pomnik skoro wotzabyteje klasiskeje dolnoserbskeje cerkwineje rěcy z wjelikim leksikaliskim bogatstwom a stilistiskimi wariacijami. Herbert Nowak zjadnośijo we swojich tekstach-prjatkowanjach dobru dolnoserbščinu z dlymokeju wěru serbskeje wutšoby. Starosc wo serbsku rěc a serbske ksesćijaństwo w tradiciji joga duchnych pśedchadnikow, ako su tejerownosći serbske prjatkarske knigły wudali – Pomgajbog Kristalub Fryco (1744-1815), Jan Zygmunt Bjedrich Šyndlař (1758-1841) a Jan Bjedrich Tešnař (1829-1898) – jo był žywjeński zmysł fararja Nowaka. Za nas naslědnikow jo to nadalej nadawk a winowatosć.

Herbert Nowak jo swoju lubowanu dolnoserbsku rěc teke w cysto nimskej wokolinje, źož jo deňał cas swojego žywjenja powołański statkowaś, z moraliskeju podpěru swojeje žeńskeje wobchował a ze wšyknymi šesć źišimi wšednje nałożował. Za to smy jomu wjelgin žékowne. Ja, ako joga nejmłodša żowka, mam to za glucny pśisud, až mogu po někotarych lětach we wukraju hyšći slědne lěta žywjenja swojego nana w joga bliskości byś.

Smy žékowne za možnosć wudawanja prjatkowanjow – kenž su južo ta druga zběrka Herberta Nowaka¹ – w našom rěže a smy gjarde, až jo to rowno toś to jubilejne wudaše. Žyczymy jubilaroju hyšći spokojne lěta z bogatym Božym żognowanim!

Ako redaktorka knigłów cu se wužekowaś wšym, kenž su wudaše knigłów na swoj part podpěrowali. Ako přednemu słuša wutšobny žék fararjeju Helmut Hupacoju,

¹ Prědna zběrka prjatkowanjow Herberta Nowaka „Dolnoserbske prjatkowanja wot lěta 1985 do lěta 1991“ jo wujšla w lěse 1991 w Ludowem nakładnistwje Domowina, wudane wot Generalneje superintendentury w Choſebuzu. Teksty teje zběrki njeſu wobstatk pśedlažeczych knigłów.

pśedsedarjeju Spěchowańskego towaristwa za serbsku rěc w cerkwi z.t., kenž jo nosań projekta.

Žěk słušatej generalnej promštowce Heilgard Asmus za pśedsłowo a kněni wušej cerkwinej raćcowce Petra Fichtmüllerowej za poražowanje. Dalej słuša žěk Serbskej redakcji RBB, ako jo pšijaślnje dowoliła wozjawjenje Božych słow. Pěštu Janašoju za wšake korektury wutšobny žěk. Cu tejerownosći pomjeniš pomoc rěd zwolniwych psi wotpisanju žělow manuskripta. Teke žěk za grafiku a layout!

Financielne su wudaše knigłów podpěrowali: Spěchowańske towaristwo za serbsku rěc w cerkwi z.t., Generalna superintendentura Chošebuz, Ewangelske towaristwo z.t. w Budyšynje, Mašica Serbska z.t., awtor sam, Institut za slawistiku na Podstupimskej uniwersiše a teke Uniwersitne nakładnistwo Podstupimskeje uniwersity. How cu se wosebnje kněni Baumannowej za južo dļujke, płodne a pšecej konstruktivne zgromadne žělo wužěkowaś. Slědny ale wosebny žěk słuša Załožbje za serbski lud za spěchowanje toś tego rěda we celem.

Gaž som někogo zabyła, kſeļa pšosyś wo wodaše.

Daś dopołniju te knigły swoj zaměr w zmysle: *Bogu k cesći a Serbam k wužytku!*

Madlena Norberg

Vorwort der Generalsuperintendentin Cottbus

„Wenn ich nun die Bedeutung der Sprache nicht kenne, werde ich den nicht verstehen, der redet, und der redet, wird mich nicht verstehen. So auch ihr: da ihr euch bemüht um die Gaben des Geistes, so trachtet danach, dass ihr die Gemeinde erbaut und alles reichlich habt.“ 1.Kor. 14, Verse 11,12

Der Apostel Paulus schreibt von der Bedeutung der Sprache, die unser Leben prägt. Wir reden, dadurch gelingt wechselseitiges Verstehen. Wir wollen Gemeinde aufbauen und bemühen uns um die Gaben des Geistes, zu denen das gesprochene Wort gehört.

Pfarrer i. R. Herbert Noack hat in seinem überaus reichlichen Wirken all dieses versucht zu leben. Er ist ein großer Verkünder. In diesem Predigtband lesen wir Predigten aus fünf Jahren von 1997 bis 2001. Es gibt schon andere Predigtände von Pfarrer i. R. Herbert Noack und in allen erfahren wir, was für ein ausgezeichneter Kenner und Könner der Sprache er ist. Meisterlich versteht er, mit Worten umzugehen. Sein Ziel wird in allen Predigten deutlich: Es geht ihm immer um Jesus Christus in unserem Leben, um die Übersetzung von Gottes großer Liebe zu uns Menschen in unseren Alltag hinein. Das alles wird in wendischer Sprache verkündigt.

Herbert Noack hat sich Zeit seines Lebens bemüht, der wendischen Lebensart in der Kirche Heimat zu geben. Schon als Hilfsprediger 1945 und später als Pfarrer wollte er die wendische Sprache mit großer Selbstverständlichkeit in unserer Kirche sprechen können. Die damalige Kirchenleitung hat es ihm verwehrt. Das betrachte ich als die eigentliche Tragik, dass es eine Zeit gegeben hat, in der wendische Sprache, wendische Frömmigkeit und Ausdrucksgestalt keinen Ort in unserer Kirche hatten. Und doch gab es immer Menschen und ihnen allen voran den Pfarrer i. R. Herbert Noack, die genau dieses leben wollten, in der Gewissheit, dass es viele Sprachen gibt wie der Apostel Paulus schreibt und dass es darauf ankommt, Sprachen zu verstehen, weil es Muttersprachen sind. Die wendische Sprache gehört genauso wie die deutsche Sprache zu dem Zeugnis in unserer Kirche von Jesus Christus.

Unsere Kirche hat Pfarrer i. R. Herbert Noack nach wie vor zu danken, dass er nicht nachgelassen hat, in Gemeinden diese besondere Sprache zu pflegen und dass

er sein Kennen und Können im philologischen Bereich auch zu Papier gebracht hat. Es gibt eine reiche Anzahl von Publikationen, die er selbst hergestellt hat oder die durch ihn befördert worden sind. Er hat sich mit den differenzierten Sprachproblemen und der Grammatik des Wendischen auseinander gesetzt.

Wir haben ihm auch die wendische Liturgie zu verdanken, die bis heute in den Gemeinden des sorbischen Gebietes gebraucht wird. Durch seinen Pfarrdienst und durch seine schriftstellerische Tätigkeit für unsere Gemeinden hat er Gemeinde mit erbaut und reichlich dafür gesorgt, dass die wendische Sprache auch in der Verkündigung unserer Kirche ihren Sitz im Leben hat.

Pfarrer i. R. Herbert Noack hat viele Auszeichnungen erhalten. Darunter die höchste sorbische Auszeichnung, die von der Stiftung für das sorbische Volk verliehen wird, den Jakub-Bart Cisinski Preis. Unsere evangelische Kirche hat Herbert Noack nie ausgezeichnet. In den Jahren seit Generalsuperintendent Reinhardt Richter im Sprengel Cottbus amtierte, ist unsere Kirche einen anderen Weg mit ihm gegangen: in großer Achtung und Ehrerbietung, mit Nachfragen und Ermutigungen schriftstellerisch tätig zu sein, seine Predigten in wendischer Sprache zu veröffentlichen, mitzuarbeiten bei den Fragen eines Gesangbuches und einer Perikopenordnung. Seine Verkündigung ist bleibend wichtig für den Gebrauch und Erhalt der wendischen Sprache, nicht nur in der Lausitz-Region sondern für unsere evangelische Kirche.

Im Namen unserer Kirche möchte ich dem Prediger Herbert Noack danken für sein ausdauerndes Bemühen, für seinen Mut und seine Unerschrockenheit, seine Sprache öffentlich zu leben.

Wenn wir nun die Predigten der zurückliegenden Jahre lesen werden, so möge uns dabei der Geist leiten von dem Paulus schreibt: „*Da ihr euch bemüht um die Gaben des Geistes, so trachtet danach, dass ihr die Gemeinde erbaut und alles reichlich habt.*“

Heilgard Asmus
Generalsuperintendentin
des Sprengels Cottbus der EKBO

im Januar a. d. 2007

Kněžo, twojo słowo jo mojej noze swěća a swětło na mojej droze.

Psalm 119, 105

Na drogu

Kuždy człowiek ma swoje korjenje, wotkul se wzejo. Rady cu na to wotegroniś, kak we tom nastupanju pši mnjo wuglěda.

Dešański farań Bogumił Šwjela jo mě ze słowom a z pismom wjele wužytnego zašćepił, kak ma se serbski farań zažaržaś. Won a naš nan stej dobyłej we tej zwaže, co bužo raz z togo Chošebuskego gymnaziasta z mjenim Herbert Nowak. Won sam jo šylawił na medicinu; ale serbski korjeń jo se pšesajžił z tym rezultatom, až wony gymnaziast ma študowaś ewangelsku teologiju a slawistiku. Cogodla teke slawistiku? Farań Šwjela jo był měnjecy, až dolnoserbski duchowny ma se stawnje študujucy zaběraś ze serbščinu, ale až won ma se pšíswojś drugu słowjańsku rěc, kotaruž wumějo potom teke běžne powědaś.

Ja mogu byś zékowny, až z togo prědnego korjenja su narosli widobne płody.

Moj drugi korjeń jo farań Bjedrich Tešnař, kotaregož juž njejsom direktnje znał. Ale za tym ako som južo ako študańc joga prjatkarske knigły – woni wopšimjeju 727 bokow – žedne raze pšecytał a pšeštudował, som se rozsužił, blisko za nim plěš. Co z tym měnim? Som kšel we korektnej, ale kradu ludowej serbščinje prjatkowaś – ale kak šežko to jo!

Tešnař jo njeglédajucy na pěš lět služby we wjelikej serbskej Chošebuskej cerkwi potom jano nimski prjatkował, ale joga wutšoba jo cysto serbska wostała. Ja som teke pšez lětzasetki musał jano nimski prjatkowaś, njejsom pak to serbske nikula wotzabył; akle ako wuměnkař jo se moj serbski jězyk na wšakich prjatkarnjach pilnje wobraśał z dobrym wuspěchom.

Za mnjo su byli žurja do serbskich dušow wjele lět zawrěte. Rozmjejo se, až Tešnarjowa situacija jo byla hynakša. Won sam pišo w pšedsłowje k swojim prjatkarskim kniglам: „Serbske luže su luže wot Božego słowa; taku cesć comy sebje zdžaržaś, k tomu kšeli teke how te prjatkarske knigły pomogaś.” Tak jo Tešnarjowy zaměr jasny.

Žinsa by my gronili, až mjazy wšakeju serbskeju beletristiku njedejało se zabyś na Bože słwo, na kotaregož moc my hyšći kšuše wěrimy. Farań Šwjela jo cas žywjenja togo měnjenja był, až Dolne Serbstwo bužo tak dlujko traś, ako mjazy młodymi a starymi lužimi se rozšyrja Bože słwo we maminej rěcy nejpjerwjej wot serbski rožonych duchownych, ale teke wot Nimcow, kenž su serbsku rěc nawuknuli a ju nałożuju we službje mjazy Serbami.

Wot wjelich žinsa se přejo taka wuska zwězanosc̄ mjazy Serbstwom a kšesćijańskeju wěru. Abo jo rola cerkwje hyšći dominantna – abo zasej dominantna? Chto wě?

Psiasta teje zběrki ma předewším dr. Madlena Norbergovou wosebnu zasloužbu,
jej mam se wutšobnje žékowaś.

Herbert Nowak

W Drjowku, dnja 1. oktobra 2005

Podstupimske pśinoski k Sorabistice

Nr. 7 • 2007

Wopśimješe/Inhalt

Pśedsłowo generalneje promštowki w Choſebuzu
Pśedsłowo Herberta Nowaka

Žél I	17
Wubrane teksty wot 1945 do lěta 1988	
I. Prjatkowanja	
II. Postrowne słowa, pśednoski	
III. Na Jana	
IV. Zakopowanja	
V. Wěrowanje	
Žél II	59
Žél III	323
Modlitwy	
Dodawk/Anhang	331
Žywjenjoběg Herberta Nowaka	
Herbert Nowak – wědomnostnik a spisowaſel	
Pšeglěd wo namſach fararja Nowaka	

ŽĚL I

WUBRANE TEKSTY WOT 1945 DO LĚTA 1988

I Prjatkowanja

*

II Postrowne słowa, pśednoski

*

III Na Jana

*

IV Zakopowanja

*

V Wěrowanje

Namša na serbskem swěženju w Borkowach

1.7.1951

Psalm 1, 1-2

Lube bratſi a sotſi!

Wutšobnje was witam do Božego domu, lubowane we našom Knězu, kenž sčo z dalokich końcow abo drugich wosadow našeje Łužyce k nam do rědnych Błotow pśichwatali a teke was, kenž zbliska sčo pšišli! Kak rady by kuždemu a kuždej z was tu lubu ruku tlocył a wam do wocowu poglédnuł.

„Žony a muže, žowća a młożeńce wjaselšo se we tom Knězu kuždy cas a naspjet žequ ja, wjaselšo se.” Tak pišo posoł Pawoł we lisće na Filiparjow. Teke my bužomy wjasole žinsa a pſede wšym žekowne, až Bog Kněz we swojej wjelikej zmilnosći nam taku rědnu namšu wobražijo.

Naš krotki tekst jo wzety z wusokiego zjawjenja Jana. Z wjelikim zajmom cytaju a lazuju wérjece rowno te knigły z našeje biblije a chojže raži do bibliskich štundow a prjatkowanjow, źož se jim to wusoke zjawjenje wukładujo. Cogodla jo tomu tak? We ewangelijach powěda Jezus k nam, kaž na zemi chojži prjatkujucy a žiwy cynje- cy, z tych slědných knigłów Swětego pisma pak powěda k nam Kristus, kenž jo z rowa stanuł, gorzej stupił do njebja a sednu se k pšawicy Božej.

Chtož wušy ma, daš ten słyšy, což ten Duch (rozmiej ten powušony Kristus) wosadom groni. Co groni Duch tej filadelfiskej wosaže, na kotaruž how w našom teksće pišo? Ty mału moc maš, a sy mojo słowo wobchowała a njejsy mojo mě zaprěla. Co to za wjelika chwalba a cesć za filadelfisku wosadu! Kaki wjeliki žiw jo Bog nanej wugbał; tu słabu wosadu jo won tak zmocnił, až wona we wšych pšegonjowanjach a šerpjenjach Kristusowe mě njejo zaprěla.

Njeplaši to teke wo našom lužiku: Kaka snadna jo naša wenkowna moc, ale kaka wjelika jo hyšci naša nutšikowna wéra! To jo naša krona, až my chojžimy hyšci pil- nje namšu, cesćimy Boga Kněza, až se žekujomy jomu za wšykne jogo dobroty a jomu se modlimy a bjurujomy.

Kak zni naš žinsajšny lekcion ze Starego Testamenta: „Derje tomu, kenž njechojži we raže boganjebojaznych daniž njestupa na drogu grěšnikow, daniž njeseda, źož la-

karje sedaju, ale ma spodobanje na Knězowej kazni a powěda wot joga kazni wednjo a nocy.”

Naš lužik dotychcas Bože mě hyšći zaprěl njejo a teke njezapréjo. Bogu žěk; naš lužik jo hyšći z pobožnym; píwołajom we tej štunže: Žaržčo sebje tu kronu twarze! Kak spiwa naš njezapomnity farař a basnik Mato Kosyk-Wjerbański:

Wostań pobožny!²

Do cuzby žěch wot mašerki
ab pytał swoju gluku;
ak wona w stysnej starosći
wšak tlocyšo mě ruku
a na wutšobu połožy:
O wostań pobožny!

A take słowo gnušo mě,
aż njezabych jo žednje.
Gaž zněšo zwonk wot zwonice
na žajtša, wjacor, wśednje,
mě běšo to głos wabjacy:
O wostań pobožny!

Ak wušěgnuch tam do swěta,
kenž rědnje zajuskašo
a joga luštnosć, kšasa wša
se wšak mě spodobašo,
ga zazně tež głos pośichny:
O wostań pobožny!

Raz kšěch zas k lubej mašerce,
- smjerš mě ju wotwezešo. –
Ja stojach tam na kjarchobje,
mě z jeje rowa zněšo
a hyšći zni do wutšoby:
O wostań pobožny!

Jo, wšyknو z Bogom! To słowo jo dlymoko we wutšobje a žywjenju rowno našego narožika zakorjenjone. We casach wjelikeje nuze, gaž tšach grozy, we tych dnjach sěžkego žěla se to słowo słyšy a se za nim cyni. Na domach, kotarež se nowe natwariju, wiži se južor z nazdala na kšywje: Z Bogom! Čłowjekи su žělali, swoje mocy napinali, z mocneju skobodnosću młogu starosć, młogu napšešiwnosć pšewinuli – ale na końcu zni weto: Nět dajšo Bogu žěk! Pšeto: Žož Bog ten Kněz ten dom nje-natwarijo, tam žělaju podermo, kenž twarje.

Joli sěžka chorosć se deriła do twojego domu a něchten pšízo k tebje a pšaša si za twojim derje-hyšim, ga wotegronijoš: Ja som, chwališ Boga, hyšcer strowy! Twojo gole jo si schorjeło, ale nět se pomałem zasej strowi. Twoja susedka pšízo a pšaša za nim; nic ga, lěpše wotgrono njewěš ako: To gole jo, chwališ Boga, zasej lěpjey. Šěgnjo-lic twoj syn abo twoja žowka do cuzby, ga daš jima ako slědne słowo na drogu: Bog kšěl si woplěwaš! Gaž na poli se pilnje žěla a něchten žo mimo, ga

² Mato Kosyk, 2003, *Spise 3. I.*, (wud. Pěť Janaš a Roland Marti), Budyšyn, b. 11.

postrowijo žělajucych z rědny: Pomogaj Bog! A dostanjo za wotgrono: Bog žékuj!
A smy-li se niži zmakali, chylku postojali a se porozgranjali, ga žomy roztyl ze slobodami:
Wostańšo z Bogom – a wy teke!

Moje lubowane, źož taki nałog wěcej njejo – a božko we wjelich jsach juž wěcej tak
njejo – tam smy wjèle zgubili, tam njejsmy žaržali, což smy tam měli, tam wupadu
duj nejrědnjejše parle z naſeje krony.

Kněžo Bože, žognuj nas, aby my wobderbnuli twoju nimjernu zbožnosć; njedajmy
se rubnuš tu kronu! Naša wuša krona – naša ksesčijańska wěra, chto kšél na tom
dwělowaš abo cwiblowaš? Ale njedejmy a njocomys zabyś na te małke swětne kronki,
kotarež smy wot naſych woſcow derbnuli a sebje teke rubnuš daś njedejmy. Co
měnim?

Poglédaj: Twoja domizna, psegluskočana wot Małkse, Sprjewje a drugich rěkow a
rěcyckow, źož jim k wobyma bokoma jadna wjas za drugeju se zwiga, z rědnymi
cerkwynymi tormami, zelenymi polami a struskatymi ɻukami, wokšomjona wot
chłodnych lěsow z jěglinowymi golkami, z pilnym spokojnym a měrnym ludom – a
dalej z nich se zwigaju lubosne gory k njebju, źož rěki a rěcycki swoju wodu zběraju
a dolinu z njeju chłoze a chropje. To jo twoja domizna, do kotarejež ši Bog sajžil jo,
lubuj ju z ceļeu dušu! Lubuj swoju maminu rěc, swoju pyšnu narodnu drastwu,
swojo ceļe wosebne narodne žywjenje: pšeza a jěza, cołnowanje a cołkowanje, war-
jenje a twarjenje, namša, spiwys, grona...

Ja mogł wam dopokazaš, až ten, kotaryž take swětne Bože dary zanicujo a zajšpijo,
teke ten nejušy poklad: našu swetu ksesčijańsku wěru we cesći měs njamožo. Žarž,
což ty maš – co hyšci mamy? Wjèle hyšci mamy! Dupjenje, gorjej-branje, wěrowan-
je, zakopowanje, namšu, Bože blido, spowěź, wopšajanje, bibliju, katechizm, spi-
warske, bjatowarske, cerkwje a faru a wjèle wěcej... A to wšykno njejo nam togodla
swěte, dokulaž to stare jo. Nichten njedej groniš, až my ksesčijany lubujomy wo-
sebnje to stare. Glědajšo, biblija njejo togodla Swěte Pismo, dokulaž wjelgin stare
knigły su, och, sajžijo hyšci druge, wjèle starše knigły. Ně, biblija jo nam ze Swětym
Pismom, dokulaž hyšci žinsa ceļe ksesčijaństwo z tych knigłów swoju moc do žy-
wjenja pocera, swoju nažeju do pšichoda, dokulaž ten samy Bog, kenž něga w bibliji
se zjawił jo, hyšci žinsa tamkor se zjawijo a nam swoju wolu k wěsci cyni.

Dokulaž ty sy wobchował słowo mojeje sčerpnosci, cu ja tebje tež zachowaš we
štunze togo spytowanja, kotaraž pšíš derbi na ten ceły swět. Rozsudna štunda jo
bliska za ceły swět. Žarž, což ty maš, glědaj, ja pšidu skoro. Kaž jastšeb do kurow,
tak njezjapki a njenažejucy bužo ten Kněž pšíš. Chto možo pšed nim wobstaš? Naša
cłowjecna moc jo słabia, ale na tebje, Kněžo, stajimy našu dowěru, ty njekšél nas
spušćiš daniž skomužiš. Zachowaj nas we tej štundże spytowanja a tšachoty, Kněžo
wšogomocny, njezabyń na nas, na twoj zwěrny lud!

A měr Božy, kotaryž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwarnuj waše wutšoby a myslí we Kristu Jezusu.

Hamjeń.

Prjatkowanje pśi zmakanju dolno- a gornoserbskich wosadow w Michałskiej cerkwi w Budyšynje

12.5.1963

Psalm 98, 4

Lube bratſi a sotſi!

We 98. psalmje žinsajſneje njezele Cantate stoj pisane: "Juskajſo Knězoju wšyken swět, spiwajſo, cesćo a chwalſo!" Njejo majske cas godny cas k juskanju? Wence w gumnach a zagrodach, na łukach pſiroda rozkwitujo a zwjaselijo nas pſe wſu měru. – Snaź co něcht wotegroniſ: gaby ty to šežke brěmje znał, ako ja mam njasć, gaby ty moje starosći a moju nuzu znał, to by ty hynacej powědał. – Wo co źo we našom teksće? Wy k s e s c i j a n y juskajſo K n ě z o j u! Hyšći jo jatšowny cas! Njebjaski Woſć njoco měſ wobtužonych, wubojanych abo zadwělowanych źiſi – ale juskajuch!

Mudry wěrjedy jo raz gronił: Gaby my se Bogu kuždy źeń źekowali za wšykne jogo dobroty, to njeby bylo nam žednogo casa wušej za našo skjarzenie. – Togodla: lěcrownož nam wotergi šežko bywa wokoło wutšoby – wulězmy z našych starosćow, pšeto won cyni źiwy, won dobywa (tak stoj w našom psalmje dalej). My njestojmy sami, ale źiwy cynjedy a dobywajedy Bog jo na našom boce. Coš ty k tym zajgrawaram pšejsj? Naš Kněz jo dobywař – wo tom smy lětosa we jatšownem prjatkowanju zasej slyšali. Dalej spiwa naš psalmist: „Wšykne rogi swěta wiže strowje našego Bo-ga.” Ty wižiſ jano, až njewěra pla nas pšiběra, ale wěš teke, až na drugich końcach swěta wěra, pšawa wěra mocnje pšiběra? Psec ga dejali pesimisty byś – Bog Kněz co nas ako optimisty. Wěsće pšižo hyšći wšake spytowanje na nas, glědajmy, aby jan wobstali, wěru wobchowali a zwěrne wostali!

Žinsa: Cantate – spiwajšo! Naš drogi Lutherus jo raz gronił: Muzika jo dar Božy, wona njepšízo wot čłowjekow – wona zaženjo carta, wugotujo luži wjasołych. Spiwajacy zabywamy na złość, zufałosć a druge njepocynki. Naš njebjaski Wość słyszy rady wjasołe spiwanje.

Wjele se žinsa powěda wo ekumenje a ksesćijanach po šyrokem swěše – wěscé jo to pšawje! Ale njezabyńmy pśi tom, bratši a sotši, našu domownju lubowaś, našu rědnú Łužycu! My ako smy z Dolneje Łužyce sem pśijeli, smy bejny kus našeje domownje ducy wiźeli a se wochłožili na jeje rědnosći. Ale předna a nejwětša wosebnosć našeje domownje njejo wižeś, ale jano słyšaś. Kak zni stworta kazń: Ty dejš twojogo nana a twoju maś cesćiś, aby se śi derje šlo a ty dļujko žwy był na zemi. Potakem: chtož zanicujo rěc swojogo nana a swojeje mamy, ten pšestupijo Božu stwortu kazń – chtož pšestupijo Bože kazni, ten zajspijo Boga Kněza samogo – wobspominajmy sebje to! Bog Kněz sam rozsužijo, lěc a gdy ma serbska rěc zajś. Tuchylu jo z našym swětym nadawkom, ju lubowaś a cesćiś.

Pśiduca nježela se pomjenijo Rogate – Modlišo se! Pśed niži pěsnasćimi lětami mě wołachu k mojomu mrějucemu nanoju. Won bydlašo we dawno pšenimconej jsy. Moj bratš gronjašo, až njama wjele zmysła, z nanom se rozgranjaś, won juž ceły tyžeń jano bļudnje powěda, njerozymne słowa, jogo duch jo zazdašim wosłabnuł a njejo žedneje pomocy. Toś som mojej ruce styknuł a chopił z nim serbski w maminej rěcy se modliš a glej: won jo rozymnje se sobu modlił – kak dļymoko běch gnuti! Po modlitwje smej se hyšći ceļu chylu derje rozgranjałej pšecej w maminej rěcy – a gožinu pozdżej jo wusnuł, aby wotejšeł na Božu pšawdu.

Taka jo moc serbskeje modlitwy, modlitwy w maminej rěcy. Mamina rěc njejo jano do groži ale aby Boga Kněza we njej chwalili.

Jubilate – Cantate – Rogate; juskajšo, spiwajšo, modlišo se k Božej cesći a tež k cesći mamineje rěcy!

Hamjeń.

Serbska namša w Drjenowje w krajno-cerkwinem gmejnswje

4.5.1967

List Pawoła na Kolosarjow 4, 2-4

Lube bratši a sotši!

Z ceļeje wutšoby se Wam žěkujom, ažo sčo mě pšepšosyli na waš žinsajšny swěšeń. Moj wosebny postrow płaši bratšoju Frahnoju a gospodliwym Drjenowarkam a Drjenowarjam. A dokulaž se wacej how teke serbski powěda, jo moja radosć wjelika, až smějom wam poprjatkowaś. Kak rědnje klincy Bože słowo we lubej serbskej rěcy! Njetriebamy se jeje sromaś – te case su mimo! Gaž Bog Kněz w stworętej kazni jo pšíkazał, až derbimy nana a maš cesćiš, ga słusa k tomu pšedewšym, až našu maninu rěc we cesći mamy. Chtož zanicujo a zajspijo rěc swojeju starjejšeu, kak možo ten pobožny byś? Wy drje dejali na wašych gmejnswach tež serbski powědaś, aby wěcej žognowanja měli. Nježelu, 11. junij, bužo w Slěpem pla Grodka wjeliki cerkwiny swěšeń ze serbskeju namšu – kak rědnje by było, gaby wjele wot was teke tam jěli! Ja budu tam teke prjatkowaś. Pšosćo wašogo kněza fararja, aby na ten žen bus wobštelował! Hyšći raz; nježelu, jadnasty junij, pojězomy do Slěpego!

Zachadnu nježelu běšo Rogate, to jo na serbski: bjatujo, modlišo se, pšosćo! Toś ta nježela dopomnjejo nas na stare pšisłowo: Bjatu a žělaj! To bjatowanje stoj na přednem měsće: pjerwjej Bog, potom akle čłowjek. We Bogu musy wšykno swoj zapchajeńk měś, dej-lic žognowane byś.

Bjatu a žělaj – woboje, nic jadno samo, bžez drugego. Nic bjatowanje mimo žělanja: my smy k žělu na zemi a dejmy we znoju swojego woblica swoj klěb jěsc. Ale teke to žělanje njedej mimo bjatowanja byś. Naš cas jo cas žělanja, wšuderkano slyšy, lazujo a powěda se wot žěla, žělanja a zaslužby. Wěsće: my smy wšykne žělašerje, pak z ruku, pak z głowu – ale my dejali teke bjatarje byś.

My dejmy pši wšyknom žěle te šiche wobogaśa a štundy měś, źož sami do se žomy, aby naša duša z Bogom powědała. Bog bydli we šišynje. Ze zogola našego žěla, z njeměra našych wšakich zemskich myslenjow a starosćow dejali my pšecej zasej se wrošiš do nutšikownego měra, źož Bog Kněz bydli a joko głos se slyšy [Duša jo nět šicha, jo we Bogu licha, kenž jej pomoga]. Och, gaby zasej pilnej ruki se stykali k modlenju a bjatowanju, gaby se slyšało to słowo: Bjatu a žělaj! Starjejše a žiši, manželske, młode a stare, zajtša a wjacor a k jězi. A gaby my teke pilnje se modlili za drugich! Tak, ak jaden drugemu pomoga, tak dej jaden za drugego bjatowaś!

Zapšosba se pomjenijo take bјatowanje za drugich. Kak stoj z našeu zapšosbu za tych, ako Bog nam dał jo? Tak wšake se stanjo z tymi, wo kotarychž se staramy, wšake, cogož se njejsmy naželi – njemusymy se sami pšeskjaržyś, gaž z našeu zapšosbu juž njejsmy tak pomogali ako smy dejali.

Kak wjele žognowanja a pomocy su prědne kſesćijańske wosady, wot kotarychž poſolske listy nam wulicuju, rowno z teje zapšosby dostali! „Pšosćo jaden za drugego”, tak napomina Jakub w swojom lisće. „Lube bratſi, pšosćo za nas!”, napomina Pawoł w 1. lisće na Tesalonicharjow. „Njepſestanjomy za was k Bogu se modliš a pšosyś.”, wobwěſcijo Pawoł Kolosarjam w 1. lisće.

Kak jo źinsa? Gaby wěcej wutšobow za bratšow a sotšy, za cerkwju a wosadu se modlili, tak bјatowali, ako Jakub a Pawoł to pominatę a te wosady tencas su cynili – źiwy a statki by se stali, źož něto wjele źałoſci a wumrěſa jo. Kak wjele wobzwar- nowanja, kak wjele fryſnego nowego žywjenja by se pśed našyma wocyma pokazało, gaby – tak ako prědne kſesćijany to su cynili – ceļe wosady zapšosbu cynili; jadno za druge a z takim pšeſiwo swěta a złego wojowali!

Moje lubowane! Wy njamožošo za wašym golešim do cuzby hyś, aby jo woplěwali na njeznatych drogach, ale waše bјatowanja mogu z nim hyś – njewidobna mań k joga woplěwanju a wobzwarowaniu, wy njamožošo za drugego, wo kotaregož naša wutšoba se boj, nic wěcej cyniš, gaž sčo juž wšykno wopytali, ale wy možošo Božu pomoc na njogo pšosyś. Ako Pětš bu do popajšeństwa chyšony a na drugi źen dejašo wusmjeršony wordowaś, toś njejo Jeruzalemska wosada nic k joga wumoženju mo- gała cyniš – wona běšo pše ſłaba až by mogała joga rjeſaze złamaś a žurja popaj- źeństwa rozpacyś – ale něco jo mogała: ta wosada bјatowašo we tej nocy mimo pſestaſa za njogo k Bogu – a lej: Božy janžel pšíže we tej nocy a wumože Pětša z He- rodesoweje ruki. Teke wy, moje lubowane, možošo za togo, wo kotaregož we staro- ſci sčo, janželsku moc wupšosyś, źož žedna ćlowjecna moc wěcej pomogaš njamožo. Na końcu mojego krotkego grona: styknimy swojej ruce a modlimy se, kaž naš Kněz Jezus sam jo nas wucył:

Wośce nas

Wośce nas na njebju,
wuswěsone buži twojo mě.
Pšíz k nam twojo krajejstwo.
Twoja wola se stań;
ako na njebju, tak teke na zemi.
Naš wśedny klěb daj nam žinsa.
A wodaj nam naše winy,
ako my wodawamy našym winikam.
A njewjeź nas do spytowanja,
ale wumož nas wot wšogo złego.
Pšeto twojo jo to krajejstwo
a ta moc a ta cesć do nimjernosći.
Hamjeń.

Pśednosk na Serbskem ewangelskem cerkwinem dnju w Slěpem

11.6.1967

Lube bratſi a sotsi!

Moj nadawk žinsa jo, wam wulicowaś, kak jo reformacija se dobyła do Dolneje Łužyce a kak a gdy jo dolnoserbski lud bibliju we maminej rěcy dostał. Lažko to njejo, dokulaž žedne kuse Dolneje Łužyce słušachu tencas k Sakskej, druge zasej k Bramborskej. Ale nježiwajmy na tencajſne granice a powědajmy nejzwěcej wo Chosébuzu, nam nejlěpjej znatem měſće.

Krotke słowko hyšći doprědka: Kak běšo w katolskem casu w naſej Łužycy? Na jsach běchu w Dolnej Łužycy pśisamem wšykne wosady cysto serbske, jano na kšomje našogo kraja namakachu se tež měšane wosady (nimsko-serbske). Wěsće njamožašo kuždy katolski mjeršnik tencas serbski; ale dla katolskeje spowězi mějašo kuždy nimski mjeršnik pši se serbskego kapłana, aby serbske luže mogali w maminej

rěcy se spowědaś. Njejo potakem wěrno, až jo se serbska rěc podtłocowała w katolskem casu, ale spěchowała se teke njejo.

Juž poměrnje jěsno wrośichu se předne študańce, ako běchu pla našogo dr. Lutherusa we Wittenbergu študowali a se tam nowego ewangelskego ducha nasrěbali, domoj do našeje Łužyce, dosć jich běšo serbskich. Prědny zachopjeńk reformacije sta se w Gubinje, źož južor 1520 (sławny Reichstag we Wormsu běšo akle jadno lěto pozdzej) někaki predikant Kümel ewangelsku wucbu rozšyrjašo. Lěbda dwě lěše pozdzej zachopi dr. Jan Brězan w Chošebuzu ewangelski prjatkowaś. Toś ten Brězan, roźony w Chošebuzu na Starych wikach, běšo ako młožeńc do kloštarja zastupil, źož pilnje wuknješo. Tam slyšašo wšake pšešiwo Lutherusa. Togodla žěšo sam do Wittenberga, aby Lutherusa ze swojeju mudrosću pšewinuł. Mjaz tym bu hyšci we Frankobrože nad Odru za mjeršnika wuswěšony. We Wittenbergu wojowašo Brězan mocnje pšešiwo Lutherusa, nadawašo jomu wšake godma, kaž: njerodny mnich. Ale šym dlympjej se zaběrašo z Lutherusowej wucbu, śim wěcej bu wot wěrnosti ewangelskeje wucby pšewinjony.

Dr. Jan Brězan wroší se 1522 ako zagorjony pšiwišnik Lutherusa do domownje. Jědernje se rozlěgašo joho glos w Chošebuskej serbskej cerkwí a pšiwabi wjele namšarjow. Tencas buchu něgajſne kloštarske cerkwje pšeměnjone do serbskich cerkwjow; to se sta na pšiklad w Chošebuzu, w Gubinje a Žorawje. Z tym jo dopokazane, až Brězan běšo Serb. We někotarych dolnołužyských městach njeběšo žeden kloštař; tam natwarichu sebje Serby wosebne serbske cerkwje, na pšiklad w Kalawje, Lubinje, Zlém Komorowje abo we Wětošowje.

Nimce gronje našomu Brězanoju „Johannes Briesemann” a hyšci žinsa mamy w Chošebuzu k joho cesći tak pomjenonu „Briesemannstraſe”. Chto wě, źo toś ta droga jo? Pla starych gjarncarskich wikow, źož su hyšci pšed poł hundert lětami gjarnce pšedawali. Jan Brězan mějašo wjeliki wuspěch ze swojim prjatkowaním, teke měščańska rada se jomu pšichylašo. Ale katolski bok gibašo se teke kradu – tak nasta w Chošebuzu wjelika zwada. Mišnjański biskup wołašo kurwjercha Joachima I. wo pomoc pšešiwo nowej kacerskej wucbje. Juž nazymu togo samego lěta 1522 musašo naš skobodny Brězan swojo rodne město wopuštiš; won wuběgašo do stareje Pšuskeje, źož nejpjerwjej w Kralowcu dalej prjatkowašo, potom bu samo powušony na biskupa w Samlanže.

K mocowanju posła swojim wěrnym dušam w Chošebuzu z Kralowca dļužki list, we kotaremž jich napominašo, aby njecopali a se njepowdali, ale wostali pši nowej wucbje. Ale kak žěšo dalej? Katolske kněžarstwo wuda 1524 pšikazn, až kuždy, kenž by na někaku wizu podpěrał nowu wucbu a z tym katolsku cerkwju zanicował, deňaž do popajzeństwa pšiš. Akle 10 lět pozdzej – po smjerši kurwjercha Joachima I. – pšeměnicu se wobstojnosći. Nowy kněz – markgroba Hanzo – juž njezadorašo Lu-

therskej wěrje, dokulaž wona běšo se kšajžu po celem kraju bejnje rozšyrjała. Tak posla Lutherus w lěše 1537 Jana Mantela, rožonego Chošebuzarja, a Jana Lüdekego do Chošebuza, aby tudy reformaciju oficjalnje pšewjadlę. To se sta na brošma 1537 w Nimskej a Serbskej cerkwi.

Moje lubowane! Chtož z was jo pšíslušał do serbskeje wosady w Chošebuzu, spomina snaź hyšći na to, až w něgajšnem casu zaklinca kužde lěto na brošma zwonašk z torma serbskeje cerkwje a radna licba takich, ako Božy dom lubo maju, chwatašo dopołdnja na žělarnem dnju do cerkwje, aby tam serbski kjarliž wuspiwała a krotke serbske bjatowanje slyšała. Cogodla ga to? To se sta k spomnješu na pšewježenje reformacije w Chošebuzu, ale běšo teke powostank z katolskego casa; brošma jo hyšći žinsa nejwušy katolski swěžeń. Won běšo tak dlymoko zakorjenjony mjaz serbskimi lužimi, až su jen hyšći pšez hunderty lět pozdzej we cesći měli, lěcrownož běchu juž dawno ewangelske.

Bože słowo a howac nic ako Bože słowo jo to swěte žrědło, z kotaregož ta cysta woda běžy do nimjernego žywjenja – tak jo nas naš drogi Lutherus wucyl. Togodla jo won se pilnje wo to starał, aby kuždy ksesćian Bože słowo do ruki dostał a pšez Božu gnadu teke do wutšoby. Wěmy wše, až Lutherus juž na Wartburku zachopi bibliju do nimskeje rěcy pšestajowaś, ale akle 1534 běšo Swěte Pismo dopšełožone.

Kak głodne běchu tencas serbske luže za Božym słowom w maminej rěcy, možoš z togo wuznaś, až južor dwě lěše po Lutherusowej smjersi bu Nowy Testament do dolnoserbskeje rěcy pšełožony. Wony Žorawski farař Jakubica njeweze drje take žurne žělo na se, dokulaž wjèle wostudy mějašo, ale duchna nuza Serbow jogo k tomu chwalobnemu statku gonjašo. Ale serbski lud běšo tak chudy a podłocowany, až toś ten pšełožk žednje njebu šiščany. Prědne šiščane spiwarske w maminej rěcy dostachu Dolnoserby 1574 do rukow, wudane wot Tšupcańskego fararja Albina Mollera. Prědny šiščany dolnoserbski katechizm nastą w lěše 1610, wudany wot fararja Handroša Tary, rožonego njedaloko wot tudy: rozmjej w Mužakowje.

Ale hyšći podermo cakachu naše předowniki na Bože słowo w maminej rěcy. Kuždy farař musašo swěty ewangelium a lekcion za kuždu nježelu sam sebje pšełožyš do dolnoserbskeje rěcy. Wšake take rukopisne lekcionary su až na nas pšišli. Jaden taki eksemplar z Małych Dobryń som gano na našom konsistorstwje w Barlinju pšeglědał. Wjèle jo we njom porězanego, dokulaž kuždy nowy wosadny farař pšipisowašo do takich knigłów. Ale take rukopisne lekcionary se tež wotpisowachu za druge wosady. Wjelika žałosć to běšo w dolnoserbskich wosadach, toś zmili se wokoło 1700 tencajšny Korjeński farař Fabricius a pšestawi Nowy Testament do dolnoserbskeje rěcy. 1709 běšo gotowy. Ale co měnišo: Kak wjèle pjenjez to płaši, gaž take knigły se šiščaš deje? Ako běšo farař Fabricius wot pobožnego kněza wot Panwica (von

Pannwitz) rědny brjog pjenjez dostał, ga założy won na Korjeńskej farje knigłyśš-ćarnju ze wšyknym trěbnym rědom a p̄sistaji sebje pismikistajarja, aby swoj plan do statka stawił. Tak mějachu Dolnoserby něto Nowy Testament šišcany w maminej rěcy.

Akle 1796 dosta dolnoserbski lud Stary Testament w maśerinej rěcy, pšełožony wot Gołkojskego fararja Fryca, šišcany w Chošebuzu. Jogo row lažy hyšći žinsa blisko p̄si Gołkojskej cerkwi, jogo pomnik ma rědny špruch w serbskej rěcy: „Spominajšo na našych wucabnikow, kenž wam Bože słowo su gronili, glēdajšo na wuchod jich za-žaržanja a žišo za jich wěru!” (z lista na Hebrejarjow). Nichten pak njeroži wo toš to pismo, tak až žinsa jo lěbda k lazowanju.³ Wjelgin žurne nježekowne žělo běšo farař Fryco na se wezel – ale kak derje jo se jomu ražilo! Kaž tencas Lutherus, tak jo won z wjelikeju pilnosću za pšawymi starymi serbskimi słowami pytał, aby biblija pšawje kradu serbski głos a zuk měla. Tak jo won cesto až na polo chojžil, aby tam tych serbskich na zagonje pytał a jich se napšašował za wšakimi serbskimi słowami. A potom jo te knigły dał šiščaš za swoje pjenjeze – a to jo płašeło někotare towzynty tolarjow! To jo lěbda k wěrjenju – ale farař Tešnař po słowie to tak pišo. Kaki nadobny člowjek won běšo! Wot tych měst (1796) mamy ceļu dolnoserbsku bibliju. Smy ju teke tak we cesći měli, ako by se słušało? Lazujomy hyšći žinsa w našej serbskej bibliji?

Moje lubowane! Słuchajšo kradu: Mamy wotpoglěd wot nowotki jaden ewangelium abo snaź ceļy Nowy Testament w dolnoserbskej rěcy wudaś (w nowem pšełožku a nowocasnej formje). Bužošo wy taki nowy wudawk teke pilnje lazowaś, lube dolno-serbske bratši a sotši? Kak rědnje jo, gaž kužda serbska duša se wochłožijo na serbskich stužońkach Božego słowa! Hamjeń.

O duša, sy ty dostoјna,
až Bog ſi telik dobreg da?
Maš ty we cesći dary jog
a žaržyš ty je wuſej wšog?

Gniw Božy na tog pſichada,
kenž jogo dary za nic ma,
kenž Bože słowo zajſpijo
a jo do nugła stajjo!

³ Žinsa ma farař Fryco wobnowjony pomnik na Gołkojskem kjarchobje.

Pśednosk na Serbskem ewangelskem kubłańskem dnju w
Budyšynje

26.2.1968

Lube bratši a sotši!

Wutšobnje se wam žěkujom, ažo sčo mě kazali na waš lětosny kubłański žen. Za-wěsće pak jo to pšewjele cesći, až sčo mě za moj předny pobyt tudy dali referat. Mam nadawk, was poinformowaś wo wažnem podawku za celu Dolnu Łužycu: w lěše 1868 wuda se předny raz ceļa biblija w dolnoserbskej rěcy. Běšo to božko teke slědny raz. Škoda, až my w Dolnej Łužycy mało wěmy, kak jo tencas k tomu wjelikemu a chwalobnemu statku dojšlo, dokulaž wšyken material (teke Casnik) wo tom lažy w Budyšynje. W Chošebuzu nic njejo.⁴ A škoda teke, až bratš superintendent Wirth njejo toś ten impozantny zwězk sobu pšinjasł (mě běšo pšešěžko).

Wodajšo - ale mě se zda, až kuždy widobny wuspěch na polu zachowanja Serbstwa ma teke tšochu cyniš z politiku. Njejo wěrno? Słyšym juž waše protesty - ale to nic njezměni. Kaž žinsa, tak tencas. Po lěše 1860 zacuwašo se pla pšuskich Serbow ně-kaka toleranca ze strony kněžarstwa. Cogodla? Tencas nastawa plan, celu Nimsku zjadnoší do jadnogo mocnego stata z pomocu někotarych wojnow. Ale lužam (Serbam a Nimcam) brachowašo na entuziazmje za take wojny. Aby něto pšichylnosć Serbow (nejlepšych wojakow!) dobył, pšiwda pšuski kral rowno we tych lětach po 1860 někotare publikacie w maminej rěcy: na pšiklad wuda w lěše 1867 Žylojski wucabnik Bojt serbsku cytanku (fiblu) a lěto pozdje došišća se dolnoserbska biblija. Zajmawy jo titul Bojtoweje cytanki: „Schreiblese-Fibel für deutsch-wendische Schulen auf Anordnung der Königlichen Regierung zu Frankfurt a/O“. Bojtowa fibla njejo se žednje wužywała w dolnoserbskich šulach. 1871 běšo Nimska zjadnošona a njetrjebachu na dlejšy cas serbskich wojakow.

Hynacej z bibliju: wona se pilnje cytašo po serbskich domach a wužywašo se na serbskich namšach. Jeje serbščina jo wjelgin dobra, pšikladna. Kak mudre ga běchu naše wošce, až taku krotku periodu pšechodneje pšichylnosći nimskego kněžarstwa k Serbam tak derje wužywaś wězechu. Z jadnym słowom: w lěše 1871 – po zjadnošenju Nimskeje do wjelikego kejžorstwa – drje njeby se juž dolnoserbska biblija šišćała. Hyšci žinsa mamy se wonym pilnym serbskim fararjam žěkowaś, ako su tencas celu dolnoserbsku bibliju wot nowotki pšeglédali a w Hali pla Kansteina šišćaś dali.

⁴ Žinsa jo w Chošebuzu zjawnia serbska biblioteka (pak žeden archiw) w Serbskem domje.

Chto běchu toś te zaslužbne muže? Pšede wšym Gołkojski farař Karlo Hawsyk z pomocu někotarych drugich serbskich fararjow. Take słowo som namakał: Ako bu ceļa serbska biblija kradu pšeglđana a porjezona, jo Gołkojski farař Hawsyk nejwěcej pši tom žělał, tak až možomy groniš: Gołkojce su klasiska serbska zemja, w našej nowej serbskej bibliji jo Gołkojska narěc. Karlo Hawsyk bu rožony w lěse 1821 w Chošebuzu ako syn zegerikarja, pšíše hyšći małki do Janšojc, źož běšo stary nan z mamineje strony z fararjom. Tam nawuknu mjazy źišimi serbski. Potom běšo Hawsyk po swojich studijach farař w Chošebuzu, Borkowach a Gołkojcach, źož w nejlepšych lětach – 49 lět stary – wumrě.

Šěžko drje bužo, wuslěžiš, kaku rolu jo znaty dolnoserbski woſćeńc a procowař Jan Bjedrich Tešnař pši tencajšnem wudašu dolnoserbskeje biblije grał. Wěscé běšo tež tudy z motorom toś togo žěla - ale w jogo nekrologu nic wo tej bibliji njestoj (Casopis Mašice Serbskeje). Dolnoserbska biblija jo a drje wostanjo nejwuznamnejšy a nejwětšy rěčny pomnik Dolnych Serbow.

Moje lubowane! Njok wospjetowaś, což som ɬoni w Slěpem gronił – jano někotare pšidanki. Njewěm, chto běšo z reformatorom města Budyšyna a wokolnych wosadov – njewěm a njewěrim, lěc možo se rownaś z našym Janom Brězanom (Johannes Briesemann), kotaryž jo juž 1522 w Lutherusowem nadawku ako předny w Chošebuzu ewangelski prjatkował. Wony Brězan běšo sławny muž, doktor bogosłowstwa, profesor we Wittenbergu, kolega a wosobinski pšijaśel našego dr. Lutherusa, z kotařymž won gromaże přednych ewangelskich fararjow kublašo. Won jo wjele pisał. Pokazku mam sobu z lěta 1523. Juž tencas tak posužowachu: *insigne compendium evangelicae doctrinae* (wjelgin dobry ekstrakt ewangelskeje wucby). W casu swojego pšebywanja w Kralowcu, źož běšo Lutherus jogo posłał, jo Brězan wjele wugbał za reformaciju; sobu założył tamnjeju uniwersitu 1544, a běšo někotare lěta Samlandski biskup. 1522 posła Lutherus Brězanu list do Chošebuza, we kotaremž pišo mjazy drugim; Brězan jo w Christo wětšy nježli won (Luther) – to groni wšykno. Modlański farař Lademann jo 1798 znatu historiju Chošebuskego cerkwinego žywjenja pisał. Tam stoje zajmawe wěcki wo Serbach: Serby bywaju z natury konserwatiwne, togodla woni se zapředka wosebje wopěrachu nowej ewangelskej wérje. Ale ako běchu se někotare lěta nasluchali ewangelskego prjatkowanja, chylachu se jich wutšoby k Lutherusoju a woni chapjachu se strowiš z cerkwje ducy: „Witajšo z Božego słowa!”, na což ten drugi z tymi samsnymi słowami wotegroni. Potakem nasto tencas toś to witanje, kotarež jo žinsa juž wotzabyte w Dolnej Łužicy. Dalej pišo Lademann, až nowe ewangelske spiwanja buchu malsno do serbščiny pšełožone a Serby gronjachu jim kjarliže. Ale wotkul se wzejo toś to słowo? Mjazyborski biskup Blazo da litanaju do serbščiny pšełožyś a Serbam pšedspiwaś. Te pak nja-

možachu grekske słowa kyrije elejson lěpjej a hynacej wugroniš ako: kjarliž – a wot togo casa gronjachu wšyknym cerkwiny spiwanjam kjarliže. Nałog jatšownego spiwania – až pšeza chojži w spotnem casu a na jatšownicu po jsy serbske kjarliže z głowy spiwat – toś ten kšasny nałog, kenž jo se zdźaržał wjele lětstotkow až do nowšego casa w dolnych Serbach, jo teke južo wobspomnjety wot Lademanna – ako powostank z katolskego casa ako dopokaz lubosći Serbow k nowym ewangeliskim kjarližam.

Wěmy wšykne, kaka śma jo se lagnuła na duchowne žywjenje dolnoserbskich bratšow a sotšow. Žedno słowko w maśerinej rěcy w žednej dolnoserbskej wosaże z wust tamnjejszych fararjow. Nawopak: kužde prjatkowanje, kužde spiwanje, kužda modlitwa jano w nimskej rěcy. Cesto smy to wobspominali a tužnje do pšichoda glědali. Pobožne Serbowki a Serby po towzynthach – a žedna pomoc? Mamy nažeju, až dostanjomy hyšći lětosa nanejmjeňsem snadnučki zachopjeńk zapowědanja Božego słowa w maminej rěcy. Žo ga dej ten žiw se staš? Lěta dļujke procowanja su ten wuspěch měli. W nejmjeňzej serbskej wjasce, nic w Dešnje, Borkowach, Janšojcach, nic w Brjazynje, comy lětosa hyšći chopiš, Bože słowo w maminej rěcy prjatkowaś – nic we wjelikej nowonatwarjonej Wjerbańskej cerkwi – doceła nic w cerkwi (to njejo mě pšiwdane!) ale w burskej špě we wotlažanej serbskej wjasce, kotaraž ma 70 wobydlarjow. Napšawdu strowy zachopjeńk – ale teke za njen mamy se Bogu žěkowaś. Kak zni žinsajſne gesło Ochranojske? „Ja cakam na tebje, Kněžo, moja duša se nažejo na twojo słowo.” (ps.130,5).

Hamjeń.

II. swětkowny swěżeń w Drjenowje pší krajno-cerkwinem gmejnswje⁵

1968

Posołske statki 2, 17

Lube serbske bratši a sotší!

Mějšo wutšobny žék za to, až smějom žinsa zasej raz někotare słowa k wam powědaś. Snaź namakam lažcej tu drogu do wašych wutšobow, dokulaž prjatkujom wam w lubej maminej rěcy.

Glědajšo, to jo Božy dar; to rědne slynjaško, ten rědny swětkowny swěžeń. A wšyknym Bog Kněz take wobražijo: tym tužnym a chorym, tym we starosćach a tym we wjaselu, młodym a starkim. „Ja cu swojogo Ducha wulaś na wšykno šělo”. Maš taki dar, luby bratš, luba sotša? Maš swětego Ducha? To jo šežke pšašanje a wotegrono njejo lažke. Co jo swěty Duch? Prjatkař sejži doma a zanurijo se do Swětego Pisma a pišo nad swojim prjatkowanim. Wot swětego Ducha dej prjatkowaś a šym wěcej won se mysli, šim wěcej markujo, až won to ze swojeje mocy njamžo, a gaž niži něchten, ga musy won bјatowaś a pšosyš: Pšíz swěty Duch!

Co jo swěty Duch? Wot zachopjeńka ksesćiańskeje cerkwje su dla togo se wažili, co swěty Duch jo. Člowjecne słowa njamogu to wugroniš a rozklaś, pšeto wuznaś z mojim rozymom, wopśimjeś a zapśimjeś ja to njamgu. A gaž Swěte Pismo wot gołubja wot wětša a wot płomjenja powěda, ga su to jano wobraze, bildy.

My gronimy nejlěpjey tak: Swěty Duch jo něco z Boga, což Bog ze se do nas nutš daś co; to jo ten duch, kotaregož naš Wumožnik Jezus Kristus měl jo. Psalmista pšosy: „Kněžo, daj mě nowego wěstego Ducha!” Potakem jo to nowy Duch. Njekšel ty nowego Ducha měš? Musym wam starego ducha pokazaś? Oh, ně! My wšykne jogo znajomy: ducha tužyce, słabosći, zwady... Swěte Pismo groni raz: “Swěty Duch jo Duch mocy, lubosći, pocnosći.” Powědajmy žinsa jano wo přednem: wo Duchu mocy. My zachopijomy něco how a tam, a bywamy zasej mucne. Wižimy, tak njejžo dalej, how dej se pomogaś, tam dej se porězaś; my wot togo powědamy, skjaržyemy, lutujomy, ale my mało cynimy, aby se něco stało. Togodla smy cesto tak wubojane, glěwke a duchnje wumarłe. My mamy požedanja, wšake wotglědanje, předkwezeše: ale njamamy teje mocy, aby to wšykno wuwjadli. Tak smy kaž młyńskie

⁵ Faraí Nowak pak njejo směl to pšigotowane prjatkowanje žaržaś.

kolaso, na kotarež žedna woda njeběžy. Dej ten mlyn mlaš, ga dej woda na to kolaso běžaš. Howacej stoj wšykno, jo wšykno njaboge. Wšuži jo trěbna ta moc, kotaraž goni. Teke my poderbijomy takeje mocy. Kak wjele se prjatkujo we ksesćijaństwje – kak mało se wugbajo! Kak wjele se wéri, ale kak mało se psez tu wěru pseměnijo a polěpšyo! Pola nas a wokoło nas! Tak mało mocy, tak wjele glěwkosći, tak wjele slabosci; tak mało dowěry, tak mało ducha! Swěty Duch jo duch teje mocy. Bog co nam moc daš. Požedajmy wutšobnje za teju mocu ze Swětego ducha! Gaž comy wšykno z našeu mocu cniš a wugbaš, ga njamžo Bog nam swoju moc daš.

Žo jo swěty Duch? Won woła nas psez ewangelium: "Bog jo ten swět tak lubował, až won swojego jadnoporożonego Syna dał jo; Jezus jo jagnje Bože, kotarež njaso swěta grěchy." Jezus možo naše njestatki, lěcrownož cerwjene byli kaž kšeji, zasej wobeliš – zož take drogo mête słowo w namšach se prjatkujo, zož mamcycka swojomu golešu na klinje wot lubosći Kristusa wulicujo, zož čłowjek sčicha w komorje nad swojeju bibliju sejži a na take słowa pšizo, zož něco se slyšy wot teje wjelikeje potajmnoſci, až Bog w Kristusu běšo: tam jo ten swěty Duch, tam gibjo se, tam woła, tam co powołaś. Wodaj nam naše winy ako smy wodawamy našym winikam.

Luby njebjaski Wość! My tebje pšosymy: ty kšel twojego swětego Ducha teke do našych wutšobow wulaš, aby my za twojeju wolu se žywili; ty kšel se nad nami zmiлиš, pšed spytowanim a błuženim nas zwarnowaš, naše wutšoby wucysciš a pšawu wěru, nażeju a lubosć we nas zbužiš, ty kšel nam twojego swětego Ducha wobražiš, aby twoj ewangelium pšawje poznali a we wěrje se k tebje žaržali, ty kšel teke to ceļe ksesćijaństwo wobstawnje zdžaržaš a z pšaweju wucbu a wobjadnosću zastojaš. Hamjeń.

Postrowne słowo na Serbskem ewangelskem cerkwinem dnju w Bukecach

19.6.1966

Lubowane we našom Knězu!

Strowim was wšyknych nanejwutšobnej z Dolneje Łužyce. Naša delegacija jo drje małka, weto pak smy połne nažeje do pśichoda.

Telike se powěda w našom casu wo zgromadnosći ewangelikow a katolikow, ewangelskich Serbow a katolskich Serbow. To jo pśawje tak. Njezabuźmy, až pśedewšym ewangelske Serby Dolneje a Gorneje Łužyce gromadu słušaju. Posoł Pěts nas napomina w przednim lisće: Buźco wšykne jadnakeje mysli, lutosćiwe, bratšojske, zmilne, pśijazne! Bog Kněz wobraź nam pśawe bratšojswo z wami.

Hamjeń.

Postrowne słowo na Serbskem ewangelskem cerkwinem dnju w Njeswačidle

16.6.1968

Lube bratši a sotší!

Njasom wam wutšobne postrowy z Dolneje Łužyce. Njejsmy žinsa how pśijeli z busami, dokulaž rěcne šeže mjaz dolnoserbščinu a gornoserbščinu su dosć wjelike. Weto cujomy se zwězane z wami we bratšojskej ksesćijańskej lubosći. Žyczymy wam, aby teke toś ten cerkwinski žen był z dopokazom żyweje ewangelskeje wěry mjazy Serbami. Pšosymy wo Bože żognowanje za kužde słowo a wšykno cynjenje žinsa. Njezabyń na nas, na swoj serbski lud, Kněžo Bože na njebju!

Hamjeń.

Nagrono na Serbskem ewangelskem cerkwinem dnju w Blunju

29.6.1969

Lube bratši a sotši!

Pawoł Gerhardt, znaty kjarližář ako posoł měra – jo temat žinsajšnego dnja. Posły měra su byli zwětšego luže, kenž su wšyknu žałość tšašneje wojny pšešerpjeli a pšetrali a tak sami nazgonili, kaka štrofa Boža jo wojna a kaki drogi dar jo měrny cas, cas dļujkego měra.

Moje lubowane, ja cu wam žinsa rady w krotkich słowach pśed wocy stajiš takego posła měra, wam derje znatego Pawoła Gerhardta, sławnego pobožnego spiwarja a kjarližarja.

Pawoł Gerhardt běšo žywy w tšašnem casu tšižasčalětnje wojny. Města a jsy lažachu w popjele, głod a mrětwa gonjaštej katowanych luži do smjersi. Hupy rubjažnych wojakow zapalowachu a podpalowachu chalupy bogich wobydlari a rubjachu, cožkuli možachu. W kuždej familiji běšo smjers domacna. Luže se bojachu kuždego nowego dnja, nichten njeběšo sebje žywjenja a dobytka wěsty. Nimska běšo se pšeměniła do rozpadankow. „Bog Kněz jo nas spušći! Niži njejo žedna nažeja!”, tak žałosčachu a skjaržachu luže. Naš Pawoł Gerhardt pšebywašo w tak groznem casu ako študańc na wusokej šuli w měsće Grimma. Toś deri se tšašna carna mrětwa do teje šule. Študańce dachu se na wuběgi. Młody Pawoł Gerhardt njetšachnu, ale wosta tam gronjedy: Chtož wěri, ten njewuběga. Ako won – tšižasčalětny – w lěše 1637 z Wittenberga se domoj wroší do městaška Gräfenhainichen, toś podpalichu Šwedy teke jogo rodny dom. Ze swojeju mamu stojašo zadwělowany na rozbítkach wonego domu. W tej nejwětšej tužycy dari nam ten kšasny kjarliž na nowe lěto:

Nět kjarliž zaspiwamy⁶
a Bogu chwalbu damy,
kenž žywjenje a mocy
nam dał jo źeń a nocy.

My žomy pséz tu nuzu,
pšež starość, pšež wobuzu,
pšež kšík a wojske case,
kenž grozili su zasej.

⁶ Duchowne kjarliž, 1915, Chošebuz, nr. 445, 1-5.

Pak zajšlo jo to lěto
a druge mamy něto;
te casy su zas nowe
a my smy hyšći strowe.
Tak Bog te źiši swoje,
gaž tšachotow se boje,
sam na swoj klin rad wzejo
a lubosnje se smjejo.

Ak kužda wěrna mama
za swoje źiši sama
se stara, gaž z tych mrokow
se grima wot wšych bokow:

Ako bu na końcu měr wugotowany w lěše 1648, ga njejo nichten ten źeń wutšobnej wuwitał njezli naš Pawoł Gerhardt. Hyšći raz won poglědnjo na wopusćony wościski kraj a grozne skazenne zachadnych lět a napomina swojich sobuksesčijanow, aby žěk a chwalbu spiwali Bogu nejwušemu:

Gottlob! Nun ist erschollen das edle Fried- und Freudenwort,
dass nunmehr ruhen sollen die Spieß' und Schwerter und ihr Mord.
Wohlauf! Und nimm nun wieder dein Saitenspiel hervor
Oh Deutschland! Und sing Lieder in hohem vollem Chor.
Erhebe dein Gemüte zu deinem Gott und sprich:
Herr deine Gnad und Güte bleibt dennoch ewiglich.

Das drückt uns niemand besser in unsre Seel und Herz hinein,
als ihr zerstörten Schlösser und Städte voller Schutt und Stein;
ihr wunderschönen Felder, mit frischer Saat bebaut,
jetzt aber lauter Wälder und Dürre, Wüste, Heid',
ihr Gräber voller Leichen mit blut'gem Heldenschweiß,
der Helden, deren gleichen auf Erden man nicht weiß.

Wenkowny měr běšo se wrošíł do naſeje domownje, kopja a mjace buchu na bok zechytane, kanuny a buški womjelknuchu. Ale duchowny měr hyšći dawno njeběšo pšíšel. W Barlinju, źož Pawoł Gerhardt potom za fararja služašo, běšo wjelika zwada mjazy duchownymi, chto ma tu cystu ewangelsku wucbu: lutherske abo reformero-wane. Wjeliki kurwjerch bramborski kšešo zwadnych zjadnaš a togodla pšíkaza, až wušej cysteje wěry stojtej měr a wobjadnosć. Wšykno wumjatowanje, wšykna rozkora na prjatkowarnjach ma pšestaš. Kuždy farař musašo na to se podpisaš. Pawoł Gerhardt, lěcrownož wjelgin měr lubujency, wotpokaza to a bu togodla ze swojego zastojnstwa wugnany. Wotegrono Pawoła Gerhardta na to běšo: Som zwolny a go-

towy, tu ewangelsku pšawdu ze swojeju kšwju zastupowaś. Tencas nasta joga kšasny kjarliž:

Co Bog sam pši mnjo stoaš,⁷
chto zatamaš mě co?
Se nikogo njok bojaš,
wšen swět mě z drogi žo.
Mam jog za psijašela
a ma won lubo mnjo,
ga swět, cart, smjerš a hela
mě škožeš njamožo.

Bžo swět tek rozłamany,
Bog, ten stoj nimjernje;
głod, nagota a rany,
mjac, biše, gonjenje
mě nigdy njewotryjo
wot mojog Jezusa;
won z kśidłami mě kšyjo,
mě ruku podawa.

Chto kšel nět tužnje płakaš?
Ja płakaš njamogu;
mě wutšoba dej skokaš
we lutnem wjaselu.
To słyńco, kenž mě zgręjo,
jo Jezus Kristus sam;
gaž ten mě w njebju změjo,
ga mam, což požedam.

We tych za Pawoła Gerhardta tak šežkich dnjach wumrěštej jomu po dļukem šerpjenju ta luba žeńska a jeju stwory syn. Won pak musašo tužny dalej šegnuš a namaka w Lubinje w našej Dolnej Łužycy schow a nowu faru. Tudy jo won hyšći žaseš žognowanych lět swojomu Knězemu služył. Z dlymi swojeje martrowaneje wutšoby spiwašo ten kjarliž, kenž drje jo nejrědnjejšy z cełych našych spiwarskich knigłow:

Som gosć how wšuderkano,⁸
tud njej moj stawny dom,
tam zwjercha w njebju jano,
tam nimjer doma som.
How raz božemje gronim,
tam pak ja k měru du,
tam wšyknu gnadu zgonim,
gaž zbožnosć dostanu.

Co mojo byše běšo
tud jano na zemi?
Wěc nic, ak nuza zněšo,
a to wot młodosći.
Wšak běšo wobšežkana
how moja wutšoba,
až nocy město spanja
mě starosć pozmaka.

⁷ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 286, 1, 13, 15.

⁸ *Duchowne kjarliże*, 1915, Chošebuz, nr. 364, 1-3.

Na mojich drogach zmakach
ja wšaku tšachotu,
ja kšíkach, cesto płakach
pśed šěžu, njegluku.
Buch cesto zastarcony,
lěc běch we njewinje,
wot swěta sromošony,
wšo śerpjech sčerpliwe.

Pawoł Gerhardt běšo wěrny posoł měra. Cesto namakamy słowo měr w jogo kjarlizech. Na pšiklad:

Ty njejsy nic skomužił,⁹
ab wjasele mě dał;
sy k žywjenju mě zbužił,
ak som we grěchach spał!
To kralejstwo běch zgubił,
což jo tog m ě r a dom:
ty sy mě njebjo zlubił;-
kak zbožny ja nět som!

Chto žywjenje nam zdžaržyjo,¹⁰
chto dawa strowje zas?
Chto tšašnu wojnu zaženjo,
až mamy m ě r n y cas?

O Kněžo Bog, to cinyš ty,
wot tebje mamy wšo;
ty sam naš mocny wachař sy;
gaž wšo we spanju jo.

W lěše 1676 jo Pawoł Gerhardt w Lubinje wumrěł z teju štucku na wustach:

Smjerś wšak njamožo nas zrazyš,¹¹
ducha nam tergnjo tam,
až se njedej skazyš;
zamka wrota pšešerpjenja,
wotcynja wrotnišća do tog zwjaselenja.

Hamjeń!

⁹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 568, 3

¹⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 526, 6-7.

¹¹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 291, 8.

Postrow na Serbskem ewangelskem cerkwinem dnju w Hodźiju

28.6.1970

Lube bratši a sotši!

Dобра tradicija a rědny nałog jo, až słyśmy na serbskem cerkwinskem dnju, žožkuli se wotmějo, teke krotki postrow z Dolneje Łužyce. Za to mamy byś žékowne. Gano smy swěšili Jana. Jogo gronko jo: Božy Syn dej rosć, ja pak musym woteběraš.

Moje lubowane! Cu wam toś to słowo na žiwne wašnje wuklaść: Jan – to jo serbski lud, ten musy woteběraš! Božy syn – to jo nimski lud, ten rosćo a pšíběra. Kak ga to zni we wašyma wušyma? Njejo to dobre pšírownanje? Snaź jo to ta cysta pšawda? Ale bywa hyšći gorjej, jo-li až smějom dalej powědaś. Casy žinsa se stanjo, až na Bożej službje něchten protestujo, až něchten powěda pšešiwo wšomu staremu, až prjatkuj w celem hynacej, ako my smy tomu pšíwucone. Pšisamem by gronił: až chyšijo něchten bombu do srjejża wosady měrnje zgromażoneje. Rady to zewšym njecynam, ale ja musym wam žinsa něco wam napšešiwnego, njelubego groniš, což my w Dolnej Łužycy nazgonijomy kuždy źeń. Na našych Božych službach we našych serbskich wosadach njejo južor pšež 30 lět žedno serbske słowko k slyšanjeju, njespiwa se žeden kjarliž w serbské rěcy, njemodli se w žednej cerkwi žeden serbski Wośce nas – ale weto eksistuo Serbstwo, serbska rěc a serbski lud dalej. Město togo spiwaju śwětne arije serbski, wšake śwětne zgromażiny se wotměwaju w serbské rěcy, serbske kniglicki a pratyje se wudawaju, kupuju a cytaju, Serbski Casnik se lazuj. Na pšikład: naša lětosna dolnoserbska Pratyja běšo za krotki cas rozpředana, luže su se ryli wo nju. Niži njedostanjoš žinsa hyšći daniž jadnogo eksemplara. Zawěscé: Bože słowo njestoj abo nještacy we tom wšyknom – ale naša luba serbska rěc trajo dalej!

Co debu wam, lube serbske bratši a sotši žinsa pšiwołaš? Chojzco pilnje na serbsku namšu, modlišo se wšuderkano w maminej rěcy, spiwajšo k Bożej cesći a chwalbje serbske kjarliže, pominajšo sebje wšuži, žož Serby bydle, Bože słowo w mašerinej rěcy. Ale, gaž licba serbskich namšarjow a namšarkow – a z tym tež serbskich namšow! – stawnje woteběra, ga njezdawělujšo, njezatužco se! Našo Serbstwo bužo žywe hyšći bejnje dļujko tež bžez – njewulěkajšo se – serbskeje namše! Rozmyslujšo, diskutujšo mjazy sobu wo tom problemje! Won jo wažny. Na kuždy pad jo to naša situacija w cełej Dolnej Łužycy.

Daš Bog Kněž nam kradu žognujo toś ten žinsajšny serbski cerkwiny źeń!

Godownica, nagrono w serbskem rozłosu

25.12.1974

Lube serbske luže!

Kak cujomy se žinsa na godownicu? Wobraženje jo mimo. Naše žisi a žisiži su juskali, až su teke lětosa zasej bogate dary pod godownym bomom namakali.

Njejo corajšny wjacor zasej rědny byl? My njejsmy se dali zamoliš wot ruša a zogola, ako jo slyšaś na wšakich końcach našeje zemje. Spokojom a změrom smy se zedesali za blido, swoj punš pili a tu dobru wjacerju jědli.

To se rozmějo wot samego, až na gody njoco se nikomu slyšaś wojnskego kšika a rjaganja kanunow. Weto su na swěše luže, ako su wěcej z bojaznju nježli z wjaselimi cakali na gody, dokulaž wu nich se kněžy njeměr, podtlcocowanje abo samo wojna. My słusamy k tym glucnym a wjasołym. A cogodla to?

Našo kněžarstwo wě, až nejdrogotnejšy dar na godownem bliže jo měr. Togodla wono wojujo za zdźarżanje měra – doma wu nas w kraju, ale teke wence w dalokem swěše. We USA, źož UNO – to su zjadnośone ludy našeje ceļeje zemje – wotměwa swoje konference, tam zastupniki našeje republiki z jadnym głosom woļaju wo měr a pominaju taku politiku, ako zagranja a woplěwa měr na swěše.

Tak su gody z krotkim krona ceļego lěta. Smy požedali za měrom; smy wojowali wo měr, smy podpěrali tych na swěše, ako měr lubuju a smy tym tu masku z woblica woryli, ako drugich podtlocuju abo škaraju wšuži, aby se wotnowotki wuderil wjeli-ki wogeń po ceļem swěše – a wone škaraki by z našeju njegluku zaslužyli swoje kšawne pjenjeze.

Teke znowa deje byś gody tak rědne a měrne ako lětosa. To pak lažy teke pši nas. Stojmy-li wšykne gromaže a pokažomy-li wšykne swoju dobru wolę, ga možomy wjèle wugbaś, aby měr wostał teke w nowem lěše. Jano we měrje možo serbski cło-wjek swoj klěb zaslužyś a se dalej žaržaś k swojej serbskej rěcy a kulturje.

We tom zmysle žycym wam wšykny wjasołe gody!

Nagrono na Serbskem ewangelskem cerkwinem dnju we Worjejcach

4.6.1978

Lube serbske bratši a sotši zbliska a zdaloka!

Pśedsedař Serbskego ewangelskego cerkwiniego dnja jo mě pšosył wo krotke wuwi-tańske słowo z dolnołužyskiego boka na tu nježelu. Som ned popadnuł za swojim starym atlasom a zwěśćił, až Wojerecy abo Worjejce, kaž my tomu městašku groni-my, njelažy zewšym w Dolnej Łužycy. Za Grodkom a za Złym Komorowom jo końc našeje krajny.

To wšak mě njezadora, was wšyknych tudy wutšobnje postrowiš w mjenju dolno-łužyskich wosadow, dokulaž my smy pšecej gromadu słusali po wérje a po rěcy. Bog Kněz dał, aby to teke za wšen pšichod tak wostało!

Někotare lěta som na wašych cerkwinskih dnjach waš nimy gosc był, dokulaž dly-moka pobožnosć Dolnych Serbow jo drje hyšći znata, ale wona se jawi mjenjej a rědšej w lubej mašerinej serbskej rěcy. Ale žinsa mam něco na wutšobje, aby wam to znate cnił: tšoch wjelikich basnikow jo měl serbski lud: Handrija Zejlerja, Jakuba Barta-Ćišinskego a Mata Kosyka. Mato Kosyk jo był Dolnoserb, rožony w lěse 1853 we Wjerbnje. My pšigotujomy jogo 125. narodny źeń. Což wopomnjeńske wusčełanje serbskego rozgłosa na 18. juniju musy pšeskocyś, mogu wam tudy pši-wołaś: Mato Kosyk jo był we dlymi swojeje wutšoby wérjacy čłowjek, ewangelski lichy duchowny. A dokulaž w Nimskej njejo směl na fararske študowaś, jo won wudrogował do Ameriki, źož jo był wjele lět z fararjom. Jogo sobu nejrědnjejše bas-ni spiwaju Božu chwalbu a znanje wo jogo gorucej lubosći k swojemu Wumožniko-ju:

Do cuzby žech wot mašerki ¹²
ab pytał swoju gluku;
ak wona w stysnej starosći
wšak tlocyšo mě ruku
a na wutšobu połožy:
O wostań pobožny!

Ak wušěgnuch tam do swěta,
kenž rědnje zajuskašo
a jogo luštnosć, kšasa wša
se wšak mě spodobašo,
ga zazně tež głos pošichny:
O wostań pobožny!

¹¹ Mato Kosyk, 2003, *Spise 3.1*, (wud. Pětš Janaš a Roland Marti), Budyšyn, b. 11.

A take słowo gnušo mě,
až njezabych jo žednje.
Gaž zněšo zwonk wot zwonice
na žajtša, wjacor, wśednje,
mě běšo to głos wabjecy:
O wostań pobožny!

Na drugem boce jo Mato Kosyk był zwérny a gjardy Serb, serbski patriot, kenž teke w dalocej cuzbje njejo zabył na swoj serbski lud a błošański kraj:

Wěš, žo moj kraj mam woścojski?¹³
Žož sprocniwy a spokojny
na polo šěgnjo rolnikař,
žož žaržy mudrje gospodař
na porěd a na pobožnosć,
až znata jo jog pšijaznosć.

Wěš, žo moj kraj mam woścojski?
Žož Sprjewja z towzynt rukami
se žiwno zrazom zbłužijo,
a pon zas swoj puś poznajo,
žož cesne žowća wjaslju,
nejpyšnejše na naglědu.

Hamjeń.

Raz kšěch zas k lubej maśerce,
- smjerš mě ju wotwezešo. –
Ja stojach tam na kjarchobje,
mě z jeje rowa zněšo
a hyšći zni do wutšoby:
O wostań pobožny!

Wěš, žo moj kraj mam woścojski?
Žož błota stoje w kšasnosti,
we kotrychž ptaški spiwaju
wšak zwjaseliju wutšobu.
Tam jo moj luby dom, aj, aj!
Tam moja zemja, tam moj kraj.

Wěš nět moj kraj ten woścojski,
žo stoje moje kolebki?
Moj kraj jo sławna Łužyca,
wot słowjaństwa jan wotnožka.
Bog žognuj ceły serbski raj
pśed winikom jen woplěwaj.

¹³ Mato Kosyk, 2000, *Spise I*, (wud. Pětš Janaš a Roland Marti), Budyšyn, b. 134-135.

1. prjatkowanje ako jo gornoserbski superintendent Gerhard Wirth we 80ych létach na pask nagrał, aby jo pozdzej wěrjecym w Dolnej Łužycy rozmnożył

2. list Pawoła na Korintarjow 5, 10

W 5. stawje drugiego lista Pawoła na Korintarjow cytamy w 10. weršu tak: „Pšeto my derbimy wšykne se zjawiš pśed Kristusowym sudnym stołom, aby kuždy dostał za tym, ako won jo cynił pší šělnem žywjenju, daši jo dobre abo złe.”

Moje lubowane!

Som měl znatego, gaž togo nuzkachu a napominachu k tomu a drugemu gronjecy: To musyš cniš! – ga wotegronjašo: Co to jo: musaš? My musymy jano jadno: wumrěš musymy....

Tšochu wěcej pak weto derbimy: dychaš, jěśc a piś, se woblekaš atd. Naš tekst teke wo něcom powěda, což derbimy. Wosebny špruch to jo, dokulaž jo z tłustym pismom šišcany. Ale chto by sebje jen wubrał na gorjejbranje abo wěrowanie abo na zakopowanje? Nichten drje.

Poznawamy se kuždu nježelu z drugim člonkom: Ja wěrim w Jezom Kristusa, joga jadnoporoźonego syna, našego Kněza, kenž jo stypił do njebja, sejži k pšawicy Bo-ga, wšogomocnego Wośca, wotkulž won pšízo sužit žywych a wumarłych.

Kristus bużo zasej pšíś, to jo wěste. Ga to bużo? Tak pšašamy. Nichten njamožo na to wotegroniš. Jezus sam nam groni: „Togodla wachujšo, pšeto wy njewěśco, gdy ten Kněz pšízo, na wjacor abo wokoło połnocy, abo wokoło kokotowego spiwanja, abo zajtša rano. Wot togo dnja pak a teje štundy nichten njewě, daniž janžeze na njebju, daniž Božy Syn, ale jano Wość sam.” Pšiglédajšo, wachujšo a modlišo se, pšeto wy njewěśco, gaž ten cas jo – dajo wšake wosebarstwa, kenž se zaběraju rowno z tym problemom Swětego Pisma, ale woni maju wše wopacnu wucbu.

Kogo nastupa naš tekst? Wšyknych – to jo wosebne słowo, ma wjele na se w Swětem Pismie. „Bog co, aby wšyknym człowiekam pomogane było a woni k wuznašu wěrnosti pšíšli” – „Wšykne, do njego wěrjece, njedeje zgubjone byś, ale to nimjerne žywjenje měš.” „Lej, zapowědam wam wjelike wjasele, kotarež wšomu ludu se dostanjo” – „Pojźco ku mnjo wšykne, kenž chamne a wobšěžkane sčo, ja cu was wochłožiš” – „Togodla jo teke Bog joga wużej wšogo powušył, a jo jomu mě dał, kotarež wużej wšyknych mjenow jo, aby w Jezusowem mjenju se pokłaniali wšykne kolena tych, kaž na njebju, a tych, kenž na zemi a tych, kenž spod zemju su, aby wšykne jězyki poznali, až Jezus Kristus Kněz jo k cesći Boga Wośca”

Hyšći węcej takich špruchow mogali nalicyś.

Ale chtož se k tatanjam, k bálezbožnym licy, chtož jo z cerkwje wustupił, nastupa to joga tež? Kuždy clownek, tež kuždy njewérjedy jo podejspjony wšogomocnemu Bogu. Co to jo: bálezbožny, mimo Boga žwybyś? Clownek možo swojego Boga zaprěš, ale Bog žednogo clowneka njepušći. Togodla musymy kuždemu prjatkowaś: Bog tebje pyta, teke togo pyta, kenž pšed nim wuběga.

Kaka to bužo štunda? Naš tekst njezatajijo nic, take su napšawdu Bože mysl: pšízo gožina, źož wša zemska pycha wotpada a clownek bužo – ako se groni – wuzeblekany pšed Bogom stoaś, pšízo gožina, źož žedno pšisloženje abo zakšywanje nic njeplaši, ale teke žedna pobožna maska nic njepomožo. Wšo, což smy skomužili a zgrěšli, pšízo na swětło. Teke to nejpotaſmnejše! Možomy hynacej ako z tšachom se myslí na tu štundu, źož našo nejnutšikownejše byše, z kotarymž casy sami njejsmy skokojom byli a do cystego pšišli, dej se zjawiš pšed Božym woblicom? Kak wołašo Bog Kněz w paradizu: Adam, źo ty sy? Adam by nejlubjej kaž myška do žery zalěžl, aby se njewidobnego wugotował pšed Bogom, joga swětosću a cystosću.

Ale weto, zbožna gožina to bužo, wo kotarejž naš tekst powěda. Na końcu našego žywjenja stoj Kristus, naš Kněz a Wumožnik. Kaki trošt! Naslědku won rozsužijo nad našym žywjenim – ale teke ako sudnik wostanjo Kristus naš bratš, kenž bu spytowany kaž my, won wostanjo ten kšicowany, kenž za nas na kšicy jo wumrěl. Won wě, kak sěžke jo zemske žywjenje ze swojim běženim a zaměšanim. Won co nas wumožyś a z nas wugotowaś wjasołe a žékowne žiši swojego njebjaskego Wośca. Nam k žognowanju jo swoju cerkwju tudy na zemi założyl a we njej swěty sakrament spowěži a Božego blida wustawił.

Chtož stawnje wužywa spowěži a Božego blida a wodawanje grěchow dostanjo, z kakeju dowěru možo ten tomu dnju se pšíbližaś, źož my derbimy wšykne se zjawiš pšed Kristusowym sudnym stołom! Kak su tencas slépe a wusacne se wołali po drogach swětego kraja: „Jezus, luby Kněžo, zmil se nad nami!” Surowe a njezmilne by było wšo žywjenje, gaby Jezus njepišeł ze swojeju lubosću a zmilnosću.

Co naš tekst nam groni za našo žywjenje? W 9. weršu stoj pisane: togodla my se teke pilnujomy, aby jomu spodobne byli – tak dejmy žinsa se rozsužiš, aby se po joga spodobanju žywili. Snaž po tej droze jan wjelgin pomałem se doprědka dostanjomy, jano kšoceń po kšoceni – ale Bog Kněz bužo našej woli se daś ražiš, to my kšuše wěrimy.

Snaž njenazběramy po takej našej droze z Bogom žednych złotych pokładow, ale možomy wěžeś: źeń wote dnja žomy napšešiwo tomu dnju, na kotaremž bužomy musaś se zjawiš pšed Bogom. Za wšyknych bužo to sudny źeń, ale zrazom zbožny źeń za tych, kenž směju se pomjeniš Bože žiši, pšeto na wšom końcu caka Kristus, naš Wumožnik na nas. Togodla my se pilnujomy, aby Bogu spodobne byli, pšeto

my derbimy wšykne pśed Kristusowym sudnym stołom se zjawiś, aby kuždy dostał za tym, ako won jo cynił pśi šělnem žywjenju, daś jo dobre abo złe.
Hamjeń.

A měr Božy, kotaryž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwarnuj waše wutšoby a myсли we Kristu Jezusu.
Hamjeń.

2. prjatkowanje ako jo gornoserbski superintendent Gerhard Wirth we 80ych lětach na pask nagrał, aby jo pozdzej wěrjecym w Dolnej Łužycy rozmnožyl

1. Samuel 2, 1-10

Słyśmy Boże słowo, kenž stoj pisane w přednych knigłach Samuela w drugiem stawje wot 1. do 10. werša: „A Hana modlašo se žejucy: Moja wutšoba jo wjasoła we tom Knězu, moj rog jo powušony we tom Knězu. Moje wusta su se šyroko wotworili nad mojimi winikami, pšeto ja se wjaselim twojego strowja.

Nichten njejo swěty, ako ten Kněz, a žeden njejo taki ako ty; a njejo žedno kamjeniščo take ako naš Bog jo.

Wostajšo se wšogo wjelicanja a bachtanja, njedajšo juž z wašych wust njesromne słowa hyś, dokulaž naš Kněz jo Bog, kenž to wumarkujo, a won njedajo se takemu pśedewzešu ražiš.

Samostídlo mocnych jo zezłamowane a słabe su wopasane z mocu.

Kotarež najézone běchu, su za klěb pśedane, a kotarež głodne mrějachu, njejsu wěcej głodne, tak dļujko až njepłodna sedymjoch poroži a ta, kotaraž wjele źiši mějašo, woteběrašo.

Ten Kněz wusmjeršijo a gotujo žywego, won dowježo do hele a zasej wen.

Ten Kněz gotujo chudego a bogatego, won poniża a powušyo.

Won zwignjo z kurja, won sporajo chudego z pary, aby joho stawił mjazy wjerchow a dał jim wobsejše stoł cesći. Pšeto końce swěta su Knězowe, a won jo zemju na nje założyl.

Won bužo zwarnowaś nogi swojich swětych, ale boganjebojazne deje na knicomne pšíš we šamnosći; pšeto wjele zamoženja ga nikomu nic njepomoga.

Te, ako se z Knězom waže, deje kamsy hyś; nad nimi bužo won daš se pogrimaš na njebju. Ten Kněz bužo sužíš końce swěta a bužo moc daš swojemu kraloju a powušyś rog swojego žałbowanego.”

Gnada buž z wami a měr wot Boga, našogo Wośca a našogo Kněza Jezusa Kristusa.

Mamy za kuždy tyžeń w cerkwinem lěše wosebny špruch. Młoge z tych špruchow su juž pšecej wjelgin znate byli, druge mjenej. Nejzwęcej znaty drje je toś ten: „Chwal togo Kněza, moja duša a njezabyń, což jo sí dobrego cnił.” Ten zachopjeńk 103. psalma znajomy wšykne z głowy. Spiwař togo psalma běšo wěsće pobožny muž, dokulaž swoju dušu napomina, Boga chwališ. Ale k comu napomina swoju dušu hyšci? Njezabyń, což won jo sí dobrego cnił. Potakem won se wuboj, až jago duša mogła gładce zabyś Boga chwališ. Chtož swět znajo, chtož luži znajo, a mjazy tymi wjelimi lužimi pšede wšym sebje samogo derje znajo, ten wě, jak cesto se stawa, až Bogu se žékowaś zabywamy! Kak wjele zabywatych luži bywa mjazy nami! Kak wjele dobro-tow wot Boga smy južor w swojom žywjenju zgonili, ale žo wosta, žo wostanjo naš žěk? Abo smy-li se žékowali, ga njeběšo to jano wenkownje, z wustami?

Běšo tencas, ako my wšykne tšadachmy, toś se pora žeńska zajtša do gole. Wona njewě, co dej k wobjedu wariš. Snaź – tak se nažejo – namaka žedne griby. Napšawdu, pšed sobu zawupytajo rědny grib. Toś se modli: luby Bog, daj mě hyšci wěcej namakaś, aby dosć było k jadnomu wobjedoju. A na końcu jo telik gribow nazběra-ła, až dosegaju hyšci k wjaceri a samo na sušenje. Ako farař, kotarež to wšo tak dalo-ko jo wulicowała, ju pšaša: „No, kak dalej!” Ga njewě wona nic lěpšego pšistajiš ako: „Ale to som raz gluku měla!” Njebywa to cesto tak? Toś jo něchten k Bogu wo pomoc se wołał, tu pomoc teke dostał a juž w wokognušu wusłyšanja modlitwy jo zabył, až wot Boga Kněza ta dobrota jo se stała.

Co pišo Lukas we swojom ewangeliju wo tych žaseśich wusacnych: „Jezus pak žašo: Toli njejo jich žaseśoch wucysćonych? Žo ga pak su te žewjeśo? Njejsu se howak žedne namakali, kotarež se by wrošili, Bogu cesć dawat ako jano ten cuznik?” Njejo žeden žiw, až Bog na młogu modlitwu njeslucha a dalša pomoc wot njogo njepšízo, dokulaž wotery njebjaskego Kněza jano pšosy, ale jomu se žékowaś zabydnjo.

Kak se to wšo maka z našym tekstem? Tudy jo žeńska z mjenim Hana, kotaraž njemějašo žednych žísi, we swojej nuzy k Bogu se wołała. Něto jo Bog Kněz jej wobražił synaška. Toś zglosyjo wona to žékowne spiwanje, ako smy jo slyšali we našom teksće. A njebjaski Wość jo ten spiw tak žognował, až juž towzynty lět dalej klincy do žinsajšnego casa a nam pšiwołajo: Cyńso jo rowno tak! Snaź mlogi se mysli pši se, to wšak som cnił; ja ga som kuždy raz, žož Bogu dobrotu nazgonił som, nejwušemu se žékował. Lěc pak smy juž docynili z tym? Kogož wutšoba połna žěka

jo, togo wusta njamogu mjelcaś, tak jo naš Lutherus raz gronił. Žěk w wutšobje; lažka wěc, ale možo žěk nimy wostaš? Komu Boža pomoc se jo dostała, dej to rozpowědaš. Naše nazgonjenja z Bogom musymy lužam zjawiš. Tež tym, kotarež je slyšaš se wonjachaju. Hana hyšći dodajo: „Moje wusta su se šyroko wotworili nad mojimi winikami”, Božu chwalbu rozšyrjaś pśed tymi ako se Boga wobijaju. Kak šežko nam to jo!

Bog jo Hanje synaška wobražil po dłużkich lětach njepłodnego cakanja a wuronjenja wjelich łydzow. Toś rozmějomy jeje wjasela, ale wjasele njejo jej to wosebnjejše. Na końcu přednego stawa cytamy, až wrośijo swojego syna Bogu na cas joga žywjenja. To jo žěk ze statkom, rozmiej: dopołnjenje jeje zlubjenja Bogu pjerwjej danego. Njezlubiju žinsa kužde starjejše pši dupjenju, swojo gole w ewangelské wérje kublaš? Maju se tež wšykne po takem zlubjenju? Njejo se teke nad tobu, luba maš, ako ty pši dupjenju z twojim goletkom na rukoma pśed swětym wołtarjom sy kléknuła, duchowny se modlił: až ty derbiš toś to gole wotkublaš we marskanju a rozwucowanju našego Kněza, aby człowiek božy z njogo był k wšyknym dobrym statкам godny? Pšemysluj we tej goźinje, kak se ma z takim twojim zlubjenim? A gaž spomnjejomy tych mužow: wjele jich su we wojnskich tšachotach a grozbach Bogu Knězemu, kenž běšo tencas jadensamski wuchow, zlubili: wrośim-li se hyšći raz do domu, ga... Co jo se stało z takimi zlubjeniami? Kak rědko jan su se dopołnili! Njeby wuglědało celý kus hynacej na swěše a tež w našom ludu, gaby take zlubjenja se do statka stajili?

Kak młogi žinsa skjaržy: ja njerozměju Boga abo: ja Boga wěcej njerozměju; tak wjele šežkich pšašanjow mě nuže. Hana wo swojej gluce a wo sebje małko powěda; śim wěcej pak Boža statki a źawy wuchwalujo. Wona chwali Boga ako swětego a jadnosamskiego Kněza, wšogowězecego, ako sudnika, stworiśela, wobzwarnowarja abo wšogomocnego nimjernego Boga. Te dobroty, ako Bog Kněz nam je wobražio, deje nam wocy wotcyniš za joga wšogomocnosć, za joga regiment nad swětom a nad nami. Snaź młogi se šežke mysli gotujo; tak kaž Hana njamogu bjatowaś, moja wutšoba jo cesto wobšězkana, až jano mogu stukaś. Potom bjeń do rukowu twoje bjatowarske knigły abo tež spiwarske a město samsneje modlitwy cytaj we nich žekowne a chwalobne kjarliže, abo měj se po Lutherusu: Rozcyń psalmy a namakaj we nich twoju modlitwu!

Njejo pšecej trjeba, až z našymi samsnymi słowami skjaržymy Bogu swoju nuzu a kibliju abo jomu se žěkujomy, ale to jo zawěrno trjeba: „Chwal togo Kněza, moja duša, a njezabyń, což won jo si dobrego cynił.”

Hamjeń.

A měr Božy, kotaryž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwarnuj waše wutšoby a myslí we Kristu Jezusu.

Hamjeń.

Na Jana

Na Jana su se žiši kužde lěto kradu wjaselili. Na wšykných dworach su mazańce a tykańce pjakli – te prědne z carnicami. Kak to jo wonjało po celej jsy! Njok zamjelaś, až pod wjacor smy głažk wina, nagotowanego teke z carnicow, pili: po mojom zdašu jo to nejlěpše wino na swěše. Ale tych nałogow jo wěcej bylo na tom dnju. Namšu njejsmy južo šli, kaž to hyšći za cas našogo nana se jo stało, ale do gole wšake strowjece zela a zelka natergat, kotarež smy potom sušyli, aby w zymje něco k pišeju měli pše chorosći. Naše žowća pak su se wjèle lěpšego wumyslili a z nazběranych struskow a kwětkow rědne wěnaški wili, aby w nocy pši Janowem wognju se z nimi wupyšnili. Radnu chylu smy skokali pšež ten praskaty wogeń, potom smy jen spiwajacy wobrejowali. Hyšći pši Odrje bydlecy smy teke stare kolaso ze słomu wobwili a zapalili a jo tak z gory dołoj kulali. Ale we serbskej Dolnej Łužycy jo małko tych gorow a gorkow – a wognowa wobora ma wotše woko!

Zasej doma smy se nana wopšašali: „Dla cogo nježerjo wuchac do Jana žednego kała?” Wospjet njejo won to wězel – ale my! „Dokulaž jen do brjucha žerjo!!” Groni se teke, až Jańska noc dej połna guslowanjow byś.

Wokoło Jana njesmějo brachowaś Jańske rejtownanie, něga znate teke w Malinju a Mukwarju, žinsa jano hyšći w Kozlem. Na ten swěžeń terga młoźina pilnje modracki, aby togo „Jana” derje z nimi woblékała. Za jogo kronu zběraju syše a wutki. Wjèle žěla jo trjeba, aby Jan na rejtownanie wot šyje až do koleń był zapokšty z modrackami. Teke njejo lažko, konjow sporaś Janowym towarišam. Wjèle pšigledarjow se kuždy raz pšinamakajo, gaž swězeński šěg se gibjo pšež Kozle do bliskeje gole na swětlino, źož jo dosć ruma tom rejtownanju. Wejsanarje a gosći chwataju za konimi, aby to rejtownanie njeskomužili a kak Jana na końcu zažaržyu, z konja dołoj tergaju a jogo woskubaju. Kuždy co strusack tych modrackow měš, dokulaž gluku do domu njasu. K cesći swětego Jana deјała se Kozlańska młoźina hyšći wjèle lět togo rědkiego, ale rědnego nałoga žaržaś.

Ale něnto naslědku wotegrongo na pšašanje: Wotkul se wzejo toś ten swěžeń? Mamy jo cniš ze starym křesćijańskim swětym dnjom. Spominamy swětego Jana, tog Ja-

na, kenž jo Jezusu tu drogu pśigotował. Ale južo naše tatańske wośce su swěšili žeń 24. junija k cesći swojego běłego Boga, togo słyńca. Naša starka jo mě raz tak wukładała: to jo něco dobrego, gaž mamy srjejža senowych žnjow žeń wotpocynka, žož te mucne člonki se wochłožiju, žož my wobmyslijomy tu wjeliku gnadu, kotaruž Bog Kněz jo z tym wopokazał, až swojomu słyńcu dawa swěšiš, až won gotujo lěto a zymu, až won žaržy na porěd we wšej stworbje. Ale teke duchne dary stoje nam pśed wocyma. Ku godam spominamy na Jana dupjarja ako na pśigotowarja Jezusoweje drogi. 24. junija glědamy na njogo ako na Jezusowego ponižnego pśijaśela. „Won dej rosc, ja woteběraš.”

Na Jana! To jo wosebny žeń we našom zemskem žywjenju – daś won teke jo wosebny žeń we našom duchnem žywjenju! Daś won nam wucy, Kristusu město daś we naší wutšobje, aby my potom pšež joko moc rosli a pśiběrali we Božej milosći casnje a nimjernje!

Zakopowanje z lěta 1945

Prjatkowanje za žewjeśnasćo lětnu žowku pši kašću doma

Słyśmy Bože słowo z 103. psalma:

„Cłowjek jo w swojom žywjenju ako tšawa; won kwišo kaž kwětk na poli. Gaž ten wětš pšež njen pšežjo, ga won južo njejo a joko město njejo znaś. Ale ta Knězowa miłość trajo wot nimjernosći do nimjernosći nad tymi, kenž se joko boje.”

Hamjeń.

Kak se minjo a kak zginjo¹⁴
žywjenje na swěše,
ako kurjawa how stawa
a we wětšu pšec se zmawa,
tak smjerš žywjenju końc dawa.
Lubej starjejšej, lubej bratša, luba sotša, lube swojžbne a pśiswojžbne, luba wosada!

¹⁴ Duchowne kjarliže, 1915, Chošebuz, nr. 407, 1.

Njama to spiwanje pšawje; njejo to nas wšykných skjaržba a lutowanje? Njeprjatkujo to se nam kuždy cas? Jo, wono se zda, aby rowno toś to lěto we našej wosaže tak pšawje a kradu do wutšoby zapisaš kšeło: lěc starkich ze šereju głowu smy pšewožili, lěc lubosne žišetka smy do rowa położyli. Co jo było jich žywjenje, tych jadnych kaž tych drugich? Kaž tšawa na poli, kotaraž se poseco a wusknjo, kaž kurjawa, kotaraž we wokognušu se minjo, kaž kwětk, kenž wotpadnjo – jich město jo prozne, jich słowo njejo južo k slyšanju a ta droga jich nogow jo zajšla. Jo, „čłowjek jo w swojom žywjenju ako tšawa; won kwišo kaž kwětk na poli. Gaž ten wětš psez njen pšejo, ga won južo njejo a jago město njejo znaš.”

A chtož to hyšći wěriš njekséł, te zwony, ako se žinsa su zwonili, ten kašć, ako žinsa smy wiželi, by jomu to mocnje zapowědał a zjawił.

Ta zamréta ga jo we tom starstwu była, źož čłowjek mocny jo, źož licy se cerwjenitej we młodosći, źož tej wocys se swěsitej we wjaselu, źož na woblicu ta starosć a nuza togo žywjenja hyšći njejstej ceriľej swoje smugi, źož wutšoba połna nažeje jo a čłowjek nejwětše pšawo na žywjenje ma. A we takem starstwu, we tom nejrědnjejšem, jo była wuryta a jo swoju drogu dokońcowała. Chto by jej pšed někotarymi mjasecam i kšeł groniš: Ty chwataš do rowa! To slyńcko twojego žywjenja żo domk! Jeje byše ga jo było lažke a malsne, jeje žělo, kaž pšecej, pilne a njezmucone a na njej nic wot chorosći, wot smjertneje chorosći k namakanju! Wona jo kwitła kaž kwětk na poli a něnto jo wotpadnuła a zesknuła. Ta tšawa jo wotsecona a zesknjona, ta roža woblězeła, jeje žělo jo zgotowane, jěsno južo jeje droga pšeměrjona, malsno južo wot chorosći zapšimjeta, złamana a tej smjerſi do zgarneje ruki dana!

Podermo wšykných čłowjekow rada a gojców mudrosć, podermo wšyknō pšosenje, bjatowanje a kšíkanje. Ten winik jo dobydnuł, ta bitwa jo zajgrana. Jo, „čłowjek jo we swojom žywjenju ako tšawa, won kwišo kaž kwětk na poli; gaž ten wětš psez njen pšejo, ga won južo njejo a jago město njejo južo znaš.”

Och, jak šežko musy takemu młodemu lužoju we tych nejrědnjejšych lětach ta smjerſ pšíš, to stupjenje z togo šopłego žywjenja nutš do togo zymnego rowa! Teke ta młoda maruša, naša pšijaśelnica njejo kšeła nam hyšći božemje na pšecej daś, wona njej mogła wěriš, až tak jěsno jeje žywjenje deňalo ku końcu hyś, až tak młoda južor po tej śamnej droze hyś deňała, kotaruž čłowjek jano jaden raz žo: pšec hyś z togo což wižimi do togo, což njewižimi. Comy jej to za zle wezeš? Chto wot nas mogał se do togo namakaś, chto wosebnje wot tych młodych kšeł rad wumrěš?

A jak šežko pšížo take wumrěše tym jeje? How płacotej starjejšej wo swojo gole, nan a mama wo dobru, pilnu pošišnu žarjabnu žowku. How płacotej bratša a sotša wo tu staršu sotšu, tu pšijaznu pšijaśelnici doma a we žywjenju, z bolosćami su muſali pšiglědowaś jeje wumrěšu a z tuženim bjatowaś pla jeje rowa.

How žałosćitej starjejšej wo swojo gole. Jadno gole zgubiś, to jo pšecej šežko, ale how se zda, aby wosebnje šežko było. Wona ga jo było to starše gole, to przedne gole doma, ako Bog jima dał jo. Zroscona wen z tych žišowych lět a starosćow, jadna pilna pomocnica nanoju a mašeri, doma a na poli. Jeje pilnosć a wobstaranje stej – gdyż za człowieknu wizu rachnujemy – jej tu smjerś pšinjasłej.

Z wjaselim stej ju wotkubłałej, z płakanim pak a wutšobneju tužycu stej ju wiżejew wunjasć. Och, moja žowka, ty mě zegibjoš a wobtužyoš mě!

To derjenje jo was, wy lube žałujuce, do wutšoby trjefiło; ten mjac jo wašu dušu na nejdłymše zranił. A we takej wjelikej tešnicy njewě człowiek co cinyš dej; kaž žwały wot whichora tam a zas chytane pšidu wšake myslenja do wutšoby a wšake pšašanja z wutšoby wen: Gaby se pjerwjej rada pytała, gaby ta chora se nam pjerwjej zjawiła – snaź njeby tak daloko pšišlo, potom njeby žinsa how sejzeli a by našu žowku hyšći měli. Tak martrujo se człowiek a gotujo sebje hyšći šežke myslenja, až to abo druge jo mogło hyšći byś wopytowane, až to abo druge jo se skomužiło abo pšeglēdało. Smjerś pyta pšecej winu.

Ja pšosym was, lube žałujuce, njegotujšo a njedajšo sebje pšez to tu wutšobu hyšcer šešu nagotowaś, take myslenja su něto na wušej, woni njepomogaju a njetroštuju. Zawěsće, gaby doprědka wiželi a doprědka wězeli, by mlogie hynacej pšišlo, lěc lěpjej za nas, to se pšaša. Gaby za našymi myslenjami šlo, ga njeby žednje schorjeła, žednje do smjerši padnuła.

Tak comy wjele wěcej pšašaś – a ako kšesćijany poznaś: Ten Kněz jo ju brał! To jo była Boža wola! Jomu, tomu wšogomocnemu Stworiśelu njebja a zemje a tych człowieekow, mimo kotaregož wole žeden ptašk z kšywa njepadnjo, kotaryž wšykne naše dny jo licył a napisał, nježli my se narožili smy, jomu by było něco lažkego, tej chorosći zastajiś, to wubojanje do wjasela pšeměniś. Won njejo to cinił, tu starosć starjejšeu njejo won zagnał, tu ruku togo gojca njejo won žognował, jo se dał staś, což něto se stało jo. My se ponižamy pšed nim a powdajomy se do joga swěteje wole. Což won cini, to jo derje cynjone, lěc jo rozmějomy abo njerozmějomy a lěc sto raz by bjatowali. „Moj Wość, jolic można, daś ten keluch wote mnjo žo”.

My comy pšecej tomu pšistajíš: Glich nic, kaž ja cu, ale kaž ty coš. Take bjatowanje wšak człowiekowi wjelgin šežko pšizo a teke how ma ta słaba wutšoba zasej wšake pšašanja: Jo, moj Bog, wot tebje jo to pšišlo, ja wěm; ty sy nam to posał – ale dla cogo? Z cym som to zasłużył? Som ga tak šežko nad tobú se pšegręšyl?

Lube žałujuce, Bog njesćelo taku tužycu na was, aby was štrofował, z teju kšicu njo-co marskaś ale žognowaś. Ale derje człowiekowi, gdyż spod teju kšicu do se žo, gdyż Boža šežka ruka joga k pokuše goni: Njespominaj našich pjerwjejšich njestatkow a

našogo zawirowania, spominaj pak na nas za twojeju wjelikeju gnatu a zmilnosću! Tam na pšawej droze k troštoju, to jo ta pšawa tužycy, nic togo swetu, ale ta tužycy za Bogom, taka wutšoba se žognujo pšezy tu smjerś; wona njepšaša pšecej dla cogo? Wona njewarcy, njecwiblujo, ale wě, až Boža rada dobra jo a mér nad nami wšunderkano, lěc teke jo njerozmějomy. Taka wutšoba wě derje, až „cłowek jo w swojom žywjenju ako tšawa; won kwišo kaž kwětk na poli. Gaž ten wětš pšezy njen pšejo, ga won južo njejo a jago město njejo znaš” – a płaco nad tym. Wona pak teke wě, až Boža gnada trajo wot nimjernosći do nimjernosći.

Jo, lubej starjejšej a bratša a sotša, k takej gnaže se žaržco něto we tom casu teje tešnice. Jadna podpěra how na zemi jo se wam złamała, ale jadna druga, twarzejša, se wam dołoj z njebja podarijo: to gnadne woplěwanje našego Boga, kotaryž nad tym rowom waſeje lubeje žowki wam to zlubjenje dajo: „Ja was njok spušciš daniž skomužiš.”

Na człowiekow, teke samych na se njamožošo se spušciš, pšeto te su kaž kwětk na poli, kotaryž žinsa kwišo a witše zesknjo; ale na tu Knězowu gnatu možošo se spuščaš, pšeto ta trajo wot nimjernosći do nimjernosći.

To jo ta gnatada, kotaraž wam wjele wjasela jo dała z teju žowku, tak dļujko, ako wu was jo była spod waſyma wocyma. To jo ta gnatada, kotaraž tam zwěrcha na kſicy jo swojo ramje wustrěla, aby sědjdujce duše do Božego klina wjadla, kotaraž swojej ruce za te bolece gozdźe jo wocyniła aby te mjenja tych swojich ze złošanymi pismikami do tych knigłów togo žywjenja napisała, to jo ta gnatada, kotaraž wam z togo rowa gorjej k njebju pokazujo; wona njejo tudy, kotaruž pytašo, wona jo z rowa stanuła, tam jo něnto jeje derbstwo.

Ta gnatada jo waſu žowku z nanoweje ruki do Božej ruki wjadla, wot mamineje wutšoby k Bożej wutšobje pšinjasła. Tam jo něntol jeje derbstwo, jeje dom, jeje lubošć. Wy wostanjošo z njeju zwězane, z teju lubeju, kotaraž jo šla za cas a nimjernosć teje gnady dla, kotaruž my w Kristu namakali smy a kotaruž teke ta zamrěta we jago bliże na smjertnej postoli wot nowotki dostanuła jo. Něnto jo wumožona wot zemje a zemskeje žałoſci – my žyczymy jej ten mér, lěc teke ta wutšoba na płacu stoj. Ten Kněz jo ju dał, ten Kněz jo ju něnto brał, to Knězowe mě buži chwalone!

My njetrjebamy wo nju žałoſciš, pšeto jej źo se lěpjey nježli nam. Wona jo doma, my hyšcer we czubje, wona ma mér, my hyšci wšaku wojnu a nuzu, wona jo we wjaselu, my hyšci we ſerpjenju. Nětol njespiwa spotne kjarliže how na zemi ze swojimi towariškami, ale jatšowne zuki z teje manju tych janželow. Nětol možo se tak pšawje Boga a swojego Wumožnika wjaseliš. Jezusowa njewjestu jo: „Won jo moj zlubjony, ja z nim se zwěruju, ga pšíž nejlubšy, hol twoju njewjestu!”

Za wšyknych pak, tych starych a młodych, wosebje pak was, wy pšijaſelnice a znate teje zamrěteje, wy młode žowca a golcy, groni ten row tam wence a napomina nas:

žinsa mě a witše wam – tak te zwony pšecej zwonje! Žinsa cerwjeny kaž kwětk na poli a witše wotrubany a zesknuty!

Togodla wachujšo, pšeto wy njewěśco daniž dnja daniž štundy, žož ten Kněz pšížo. Chto wě, lěc tebje ten blišy raz te zwony njezwonje a gaby to było, ga pšašam sī, kak by wobstał, gaž pšed Božy sudny stoł stupaš deňa. Wachujšo nad wašym wobchadanim mjazy sobu, buźco dobre jadna tej drugej, njogramujšo se mjazy sobu, wy ga njewěśco, kak dľujko se hyšcer mašo! A wachujšo nad wašeju dušu! Jadno jo trjeba! Glědajšo na tam ten row wence, napomina žinsa ten Wumožnik.

Gaby ty ten blišy raz wotwołany, kaku dušu by ty pšed Boga pšinjasł, kak by pšed nim wobstał? Kaki wužytka by měł, wot wšyknogo zemskego, na což se tak spuščaš. Njejo torna wěc, tak cyniš a tak žywiy byś, rowno aby to to wosebnjejše było? Co ga su pjenjeze a dobytki? Co jo zemski luš a swětne wjasele? Kamjenje, kenž tu dušu wobšežkaju a do dlympi šegnu. Co jo pyšnosć a drastwa? Smjertnica, pyšnosć za row a kšicu!

Dobru noc, luba žowka!

Hamjeń.

Nagrono pši zakopowanju Karla Jordana

10.5.1967

Moje lubowane!

My smy žinsa połno tužyce tudy se zejšli, aby se rozžognowali ze zwěrnym synom serbskego luda, z našym lubym bratšom Jordanom. My, ako smy našogo drogego zamrétego derje znali, wěmy, co Dolne Serby su zgubili z nim. My žałujomy wo Serba, kenž z goruceju wutšobu jo swój narod lubował. Lěcrownož mějašo we swojom dłużkem žywjenju bejnje wjèle szech njasć, mjaz drugim bu wugnany wot načistow ze serbskeje domownje daloko pšec do Pomorskeje, lěcrownož teke po tej wojnje wšake njerozměše šerpjeś musašo. Nic njamožašo toś tu njewugronjecu wjeliku lubosć k serbstwu wugasyś a jogo kštu wolu a zeleznu energiju złamaš!

Kak połny optimizma běšo won pšecej, kaki won běšo z natury wjasoły člowjek! Toś tu wjasołosć jo sebje zachował až do wusokeje staroby.

Njewomucnje won nas młodych a młodych napominašo, serbski powědaś a serbski wostaś! Kak won se procowašo, dolnoserbski lud z dlymokego spanja wubužiš! Na zachopjeńku tšízasćich lět som předny raz k njomu do Wusokeje woglědał. Tencas organizowašo won we Wětošowje serbske swěženje. My smy rady tam jěli. Kak kšasnje jo won spiwał naše serbske arije ze swojim měšanym chorom, kak wjèle chwalby sebje dobył! Kak lubowašo won serbski spiw! Daś žinsa k jogo cesći kšasna serbska arija zaklincy nad jogo rowom.

Slědny dolnoserbski kantor jo wot nas šeł, tak cesčašo won sebje serbsku namšu! Cesto jo mě wo tom powědał w slědnych lětach, až wotnowjenje serbstwa njamožo se staś bžez Božego słowa we maminej rěcy. Dolnoserbski lud jo we dlymi swojeje wutšoby pobožny, wěrjacy lud. Bože swěte słowo we maśerinej rěcy jo zakład wšogo serbskego žywjenja.

Taki jo jogo, bratša Jordanowy testament: Z Božeu pomocu wojujšo dalej wo serbsku rěc we cerkwi a w šuli a w zjawnem žywjenju, njeglědajacy na wšaki nje-wuspěch, nježiwajacy na wšake zadory. Nejšamnejšy cas nacizma smy pšetrali, nje-zadwělujšo néto, ale kšacajšo skobodnje dopředka!

Běšo naš zamréty pšijašel z fantastom? Pšichod to rozsuži!

Měj ty, luby bratš Jordan, wjeliki žék za wšu procu, ako sy we twojom dłużkem žywjenju nałożował za twoj serbski lud! My tebje žednje njezabydnjom!

Spi w Božem měrje!

Hamjeń.

Wěrowanje w cerkwi swětego Markusa w Drježdžanach

(Lidija Černutojc a Mato Nowak)

2.5.1981

Psalm 103, 1-11

Naša pomoc stoj w mjenju togo Kněza, kenž jo njebjo a zemju stworił.

Žinsa jo źeń, kotaryž Bog Kněz wugotujo, wjaselmy se a radujmy se! Bog Kněz jo słyńco a šćit, won dawa gnadu a cesć. Won njebuźo pobožnym nic dobrego daś wubrachowaś. Chtož pod woplěwanim Nejwušego seda a pod chłodkom Wšogomocnego wostanjo, ten groni: Mojo dowěrjenje a moj grod sy ty, Bože, na kotaregož se nażejom. To jo mojo wjasele, až se k Bogu žaržym a mojo dowěrjenje stajijom na Bogu Kněza. Wjaselšo se we Bogu kuždy cas a naspjet źeju ja: Wjaselšo se!

Njebjaski Wość, my tebje chwalimy, až ty sam sy założył manželstwo na zemi a sy jo wuswětlił z twojim słowom. Pšosymy tebje: Daj, aby teke toś tej manželskej, kotarejuž ty sy gromadu dał, twojo mě cesćiļej a aby wonej pod twojeju swěteju wolu mjaz sobu žywej bylej pšeż Jezom Kristusa, našogo Kněza. Hamjeń.

Słyśmy Bože słowo ze 103. psalma:

Chwal Boga Kněza, moja duša, a což we mnjo jo, joko swěte mě.

Chwal Boga Kněza, moja duša, a njezabyń, což won jo śi dobrego cynił, kenž tebje wšykne grěchy wodawa a wugoj wšykne twoje brachy, kenž twoje žywjenje wot skazienia wumožo, kenž śi kronujo z gnadu a ze zmilnosću, kenž twoje wusta wjasołe wucynijo, až ty zasej młody bywaš kaž hodlań.

Bog Kněz sporajo pšawdosć a pšawo wšyknym, kenž njewinowate śerpje. Zmilny a gnadny jo Bog Kněz, sćerpny a wot wjelikeje dobrośi. Won njecyni z nami za našymi grěchami a njezarownajo nam za našimi złymi statkami. Pšeto tak wusoko ako njebjo nad zemju jo, tak mocna jo teke joko gnada nad tymi, kenž se joko boje.

Słyšćo Bože słowo wo założenju a porěže manželstwa:

Bog źejo: To njejo derje, až człowiek sam jo. Ja cu jomu pomocnicu stworiš, kenž wokoło njego bywa. Togodla spušcijo muž swojego nana a swoju maś a buźo se k swojej żonje žaržaś.

Bog stwori człowieka sebje k rowności, won stwori jadnego muskecego a jadnu žeński a Bog żognowašo jeju a źašo k nima: Buźtej płodnej a rozpłoźtej se a napołńtej tu zemju, cyńtej sebje ju podejśpjonu a kněžtej se nade wšyknym!

Derje tomu, kenž se Boga boj a na jogo drogach chojži. Ty buzoš se žyiš wot two-jeju rukowu źeła. Ty změjoš se derje. Tak buzožognowany ten, kenž se Boga boj.

Pśed Bogom wšogowězecym a pśed tymi how zgromažonymi ksesćijańskimi znankami pšašam ja tebje, Mato Nowak, lěc ty tu Lidiju Černutojc za twoju manželsku z Božeje ruki coš braś, ju lubowaś a cesćiš a ju njocoš daniž we wjaselu daniž we tužycy spušciš, ale manželski zwěstek z njeju swěty a njerozdželny žaržaś, až smjerš waju rozdželi? Jo-li to twoja wutšobna wola a mysl jo, ga wotegroń: Jo.

Pśed Bogom wšogowězecym a pśed tymi how zgromažonymi ksesćijańskimi znankami pšašam ja tebje, Lidija Černutojc, lěc ty togo Mata Nowaka za twojego manželskiego z Božeje ruki coš braś, jogo lubowaś a cesćiš a jogo njocoš daniž we wjaselu daniž we tužycy spušciš, ale manželski zwěstek z nim swěty a njerozdželny žaržaś, až smjerš waju rozdželi? Jo-li to twoja wutšobna wola a mysl jo, ga wotegroń: Jo.

Dajtej mě waju pjeršćenika!

Tak ak ten pjeršćenik kulowaty jo mimo zachopjeńka a mimo końca, tak buźtej wa-ju lubosć a waju zwěrność bżez końca.

Dajtej sebje na to pšawej ruce!

Dokulaž wej něnto tuder zjawnje pśed Bogom a pśed tymi tudy zgromažonymi ksesćijańskimi znankami take poznałej a na to ruce sebje stej dałej, ga něnto ja ako wustajony służabnik cerkwje waju do swětego ksesćijańskiego manželstwa gromadu dajom a zwěžu we mjenju Wośca, Syna a Swětego ducha. Hamjeń.

Což Bog jo gromadu zwězał, to njederbi człowiek rozdželiš.

Kněžo, naš Bog, glědaj gnadnje dołoj na how teju manželskeju, kotarejž za twojim swětym wustawjenim zwěstek manželskeje lubosći a zwěrnosti stej zwězałej. Żognuj a spěchuj jeju źeło, dawaj jima kuždy cas telik na zemskich dobytkach, ako buzož jima trjeba. Daj, aby we zjadnosći ze sobu žywej byłej, zadoraj wšyknym, kenž kše zwadu wusewaś do jeju manželstwa. A buzožli jima raz kśica położona, ga kśeł ty, luby Kněžo, jima daś wěru a sćerpnosć. Pomogaj jima we wſej śélnej abo duchnej nuzy, aby tebje kuždy cas cesćiłej a naslědku daj jima do twojego woścjskiego domu na

njebju pšíš pšež Jezom Kristusa, twojego Syna, našego Kněza, we kotaregož mjenju se modlimy:

Wośce nas na njebju,
wuswěsone buži twojo mě.
Pšíz k nam twojo krajeſtwo.
Twoja wola se stań;
ako na njebju, tak teke na zemi.
Naš wšedny klěb daj nam žinsa.
A wodaj nam naše winy,
ako my wodawamy našym winikam.
A njewjeź nas do spytowanja,
ale wumoz̄ nas wot wšoſo zlego.
Pšeto twojo jo to krajeſtwo
a ta moc a ta cesć do nimjernosći.
Hamjeń.

Žel II

NAMŠE PO LĚŠE 1991 A BOŽE SŁOWO W ROZGŁOSU¹⁵

¹⁵ How su jano namše wotšišćane, kenž njejsu wozjawjone w zběrce *Dolnoserbske prjatkowanja wot lěta 1985 do lěta 1991*, wud. wot Generalneje superintendentury w Chošebuzu, Budyšyn 1991.

Namša we Slěpem

23.6.1990

Psalm 51, 12-14

Gnada buži z wami wot togo Kněza, kenž jo był, kenž hyšći jo a kenž pšízo.
Hamjeń.

Lube bratši a sotši!

Serbska pobožnosć se cesto chwali. Žedne raze som we starých a nowých publikacijach lazował, kaku rolu grajotej Bože słowo a teke cerkwine žywjenje pla Serbow. Njezabyty basnik Handrij Zejlař spiwa:

Wěš ty mě kraj,¹⁶
žož narod dobry, spšawny
se cesnje žywi, zlutny, spokojny,
po dušnosćach a pobožnosći zjawny
we kšiwdach śichy, w nuzy sčerpliwy?

Coš dobrych luži nawěżeś:
do Serbow kraja derbiš hyś!

My se žekujomy Bogu, až won jo tež do našych wosadow swojo cyste słowo posłał a až kšesćijańska mysl dobre městko wu nas ma. Ale my teke wěmy, až pobožnosć njejo kaž roža, z kotarejuž se žowćo wotwenka pyšni, ale až wona jo kšasna woń, kotaraž nutšikach wutšobu napołnijo. My dalej wěmy, až wona njejo nikomu pširoźona, ale we gorkem wojowanju musyš ju dobyś. A my wěmy, až wona pobožnosć – njeglědajucy na wšykno prjatkowanje – mjaz nami dawno tak wjelika njejo ako mogła byś.

Swětki su mimo, zasej smy slyšali powěśc wot swětego Ducha, ale kak smy ju slyšali? Telik jich jo, kenž ze swětkami nic zachopiš njewěže. Jim jo to powěśc z drugego swětu, kotaruž drje z daloka slyše, ale njamogu jej blisko pšíš. Duch božy pak jo

¹⁶ Zejler, Handrij, 1972, *Zhromadźene Spisy I*, Budyšin, b. 138.

žywy: ako dešć pada na suchu rolu a nowe žywjenje wubužijo; tak swěty Duch pada na cłowjekow a wotnowijo wutšoby. „Ja cu wam nowu wutšobu a nowego Ducha daś; ja cu mojogo ducha do was daś a cu take luže z was wucyniś, kenž w mojich kaznjach chojże a moje pšawa žarže” - tak jo Bog zlubił. Take zlubjenje płaśi teke nam.

Tak zni našo žinsajšne słwo bože: „Stwoř we mnjo, Bog, cystu wutšobu a daj mě nowego swětego Ducha. Njezachyś mě wot twojego woblica a njewzej twojego swětego Ducha wote mnjo. Zwjasel mě zasej z twojeju pomocu a ten skobodny duch wobzarž mě.” Tak daloko naš tekst.

Swětkowne tšojenje wježo nas do Jeruzalema – a rowno słyšane słowa z 51. psalma, kotarež comy žinsa wobmysliš, wjedu nas teke do Jeruzalema. W kralojskem palasće wižimy znatega muža: Dabita krala, wot Boga lubowanego a žognowanego. Ale Dabit njesejži na kralojskem tronje; wjele wěcej lažy won we prochu pśed Božym woblicom. Won jo do šěžkego grěcha padnuł: togo Uriasa jo dał wusmjeršiš z mjacom Amonitarjow a Uriasowu žeńsku jo sebje za żonu brał. Profet Natan porokujo Dabitoju take pśestupjenje Božje kazni. „Ty sy ten muž!” – to słwo pobijo Dabita k zemi; to słwo zeblaco jogo do nagego, ažo žedneje nitki pšawdosi na se wěcej njewuznajo. Ale Bog jo profeta Dabitoju posał, aby jomu wopoznanił, až Bog wodawa pśestupjenja a grěchy. Dabit dej zasej stanuś a wen pšíš ako nowy cłowjek, wucyscóny wot grěcha.

Gaž my ten cely podawk tak słyśmy, ga njoco nam se zdaś, aby te słowa: „Ty sy ten muž!” płaśeli někakemu dawno zamrétemu cłowjekoju, ale kuždemu mjazy nami, tebje a mě! Rozmějo se, až my njejsmy se tak wobšežkali kaž Dabit; ale chto kšel wo sebje groniš, až jogo wutšoba jo cysta. Njezdychujomy wšykne pod brěmjenim, ako nam nakłada ten grěšny wjazym we nas? To wojowanje we nas žo wobstawnje dalej: šělo pšešiwo duchoju, złe pšešiwo dobremu. A wot togo wšogó pšinjaso nam wumōjenje a lichosć ten swěty Duch:

Stwoř, Bog, mě cystu wutšobu;¹⁷
te žurja zamkni grěchoju,
njepšiwdaj jomu žeden raz,
ab do wutšoby pšišel zas.

To njejo jano modlitwa, ale to jo wěste zlubjenje, kotarež se dopołnijo kuždemu tak pšosecemu. Ale smějomy tu nitku teke dalej plěsc, njemusy kuždy w swojom žywjenju raz pšejs pšez někaku krizu?

¹⁷ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, b. 194, 1.

Chto njeby to znał: smy zacwiblowane, zdušone, samo tužne. Ale wobšežna droga pšež šamny tunel jo wětšy žél krotka; na drugem końcu tunela jo bytše swětło: Bog Kněz caka na nas! Smy se k njomu pomodlili z teju štucku našego psalma: Zwjasel mě zasej z twojeju pomocu, Kněžo! Won jo nam wodał; něnto smějomy se wjaseliś z celeju wutšobu! Bog co wjasołych ksesćianow. Rowno naše wejsańske swěženje su spore na radosći. To jo tak po Božej woli. Žinsa njeglédamy na to, až młogi jo se wotwobrošíł wot našeje dobreje wěcy, až serbska rěc ma drje gorki wosud a zachada, až młoga ruka a głowa nam tudy brachujo, dokulaž jo se wuporała do podwjacornych stron, źož se nažejo lěpšego žywjenja – ně: žinsa glédamy wjasołe a połne optimizma do pśichoda, smy gjarde na te pokłady, ako hyšći mamy a pokazujomy je rad našym gosćam.

Snaź se weto něchten wopěra gronjedy, ze sameju wjasołosću njedaju se problemy našego casa rozwězaś. Zlubjone derjeměše dajo pla wjelich z nas na se cakaś, togodla njesćerpnosć; młogi měni: smy to zasłużyli, až nas něnto k narje maju. Co pomožo nam dalej? We našom tekscé stoj: „Ten skobodny duch wobzarž nam, Kněžo.” Pšosymy Boga wo skobodnego, mužnego ducha. Serbska ludnosć njesmějo jano na woteběrajuce licby wužeraś, na tu njamoc kuždeje mjeňsyny, kotaraž čłowjeka k zemi tłocy – ně: Zezběrajmy se! Doprědka! Skobodnemu pomoga Bog! Njeglédajmy doslědka, źož jo se dlužko dosć ewangelska serbska pobožnosć ze strony wušyny mjazy nami zanicowała, wjelgin na škodu za serbsku rěc a wěc. Wužywajmy tu lichotu, kotaruž něnto mamy, a pominajmy Bože słowo w maminej rěcy! Rownocasnje spěchujmy serbsku rěc w našych familijach, aby teke do pśichoda dosć serbskich namšarkow a namšarjow měli! 51. psalm jo wosebnjejšy tych pokutnych psalmow; won wježo nas do ducha Nowego Testamenta.

Luba wosada! Co wezmjomy sobu domoj ze žinsajšneje namše? Naš njebjaski Wość co měš ksesćianow z cysteu wutšobu, z wjasołeu dušu a ze skobodnym duchom. Procujmy se wo to tšeje.

Hamjeń.

A měr Božy, kotaryž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwaruj waše wutšoby a myсли we Kristu Jezusu. Hamjeń.

Modlimy se:

Kněžo Boże, ty nam kažoš k tebje pšiś ze wšyknym, což nas wobšežyo. Naša wěra jo pšemała, aby twoje žiwy poznali. Naša wola jo pšesłaba, aby twoje kaznje žaržali. Naša ruka jo pšemucna, aby tebje słužyli.

Kněžo, daj nam jasnosć, wěstosć a moc, aby chojžili po twojej droze. Daj nam we tej namšy zrosć k twojej wosaże, kenž twoju wěrnost pyta, twoj měr požeda a twojo mě cesći.

Ty sy nam cłowjekam raz twoj swět pšepowdał: ceły, njeskazony, njezranjony. My njejsmy twoj nadawk derje rozměli. Kak wuglēda po našom swěse? Bomy a chromy; wšo ginjo – to jo naša wina. To njesmějo tak dalej hyś. My se zaběramy z problemami wjelikego swěta, ale skomužijomy we našom žywjenju rěch a porěd měš. My glědamy dodaloka, ale zabywamy na našogo blišego. Togodla pšosymy tebje za našu młožinu, aby swoju nažeju stajiła na tebje a se njezablužiła do wenkownych rozwjaselenjow. Pšosymy tebje za starych luži, až njewostanu samotne, ale ze žěkownosću spominaju na zajžony cas. Pšosymy za tužnych a wjasolých, za chorych a strowych, aby pla tebje wuchowanje namakali, we tych wichorojtych tyženjach. Kuždy źeń jo twoj źeń, kužda kšoceń wjezo nas ku tebje, we twojima rukoma smy wumožone. Hamjeń.

Bog Kněz buź z wami!

Hamjeń.

Bože słowo w rozgłosu¹⁸

Na nježelu 3.11.1991

1. list Pawoła na Timotejusa 6, 15-16

Lube bratši a sotší!

Wodajšo, ažo južo zasej moj głos slyšyšo. Ale to njamožošo mě do winy dawaš. Našo serbske radijo w Chošebuzu ma dobry projekt, až dejmy a comy w kuždem nježelskem programje (na zachopjeńku) teke nabožne słowo slyšaś.

Rozmějo se, ažo žinsa, źož předny raz take „Słowo k nježeli” do serbskich domow sčelomy, jo deňaļ naš cesćony generalny promšt Richter ako nejušy duchowny našogo teritorija k nam powědaš! Won pak jo mě pšosył, aby ja to na joko měsće cyniļ. Tak powědam žinsa k wam we joko wosebnem nadawku.

Gronko za ten tyżeń stoj w přednem lisće posła Pawoła na Timotejusa w 6. stawje wot 15. do 16. werša: „Tomu kraloju wšyknych kralow a knězou wšyknych knězow, kenž sam njesmjertnosć ma, tomu buź cesć a nimjerne krajejstwo.”

Toś te słowa su kus modlitwy našogo posła Pawoła. We njej jo Jezus pširownany z kralom a knězom. To se stawa ceso w bibliji. Kral se krali, se kněžy, ma podejšpionych – kral a kněz matej wjeliku moc. To wosebne na našom kralu a Kněz Jezusu jo, až nichten njamožo joko wižeś, až won jo njesmjertny a wšogomocny. Tak jo Jesus kral wušej wšyknych drugich kralow, kotarychž możomy wižeś, kotarež muse raz wumrěš a kotarychž moc jo weto wobgranicowana. Ale křesćijańska cerkwja njesmějo stoaś za mocu, ale musy wostaś cerkwja pod kšicu, wojujuca a pšegonjowana. Wěsće buzo wona na końcu dobyšarska cerkwja. Togodla zgłosmy do modlitwy posła Pawoła: „Cesć a chwalba buź tomu kraloju nade wšyknymi kralami, tomu knězou nade wšyknymi knězami, našomu Wumožnikoju Jezum Kristusu.”

Hamjeń.

Žycym wšyknym słucharkam a słucharjam hyšći spodobnu nježelu.

¹⁸ Wšo, což njejo wosebnje markěrowane, jo wotniěnta Bože słowo w rozgłosu.

Cerkwine lěto 1991/1992

Na I. nježelu po Tšoch kralach

12.01.1992

Micha 5, 1

Lube bratši a sotši we Kristusu!

Ponježe smy swěšili Tšoch kralow. To słowo Epiphanias jo nam pšecej cuze wostało, lěcrownož naša cerkwina pratyja žinsajšnu nježelu pomjenijo 1. nježelu po Epiphanias. Wostańmy lubjej pla tych Tšoch kralow, kotarež po biblij su byli tso mudre z jutšneje zemje. Woni su, ako Jezus se narožil jo w Betlehemje do Jeruzalema píšli z pšašaním: Žo ga jo ten narožony žydojski kral? Smy joga gwězdu wiželi a něnto píšli jomu se pšemodlit. Kral Herodes take slyšecy jo se njemožne wulěknul. Wšykne mjeršniki a pismawucone muse se zgromažiš, aby slězili, žo ga ten zlubjony Mesias se narožiš deň. Jich wotegrono jo: w Betlehemje, dokulaž profet Micha pišo: „Ty Betlehem w žydojskej zemi njejsy nikula nejmjeňše mjazy žydojskimi městami; pšeto z tebje dej mě pšíš ten wjerch, kenž moj lud pasć buzo.” Na to zawołajo Herodes tych mudrych potajmnje k sebje a sčelo jich do Betlehema: Žiso tam a pytajšo pilnje za tym žišetkom a gaž jo namakašo, ga powěsco mě jo zasej, aby ja tež pšíšeł jomu se pšemodlit. Tak su te tso do Betlehema šěgnuli a ta gwězda, kotoruž w jutšnej zemi wiželi su, jo předku nich šla, až jo zwjercha wustała tam, žož to žišetko jo lažalo. Toś su te mudre zajšli do teje wjaže, žož su to žišetko z Marju, joga mašerju, namakali. Dołoj klěkajucy su se jomu pšemodlili a złoto, woruch a marhu podarili. Bog pak jo jim we cowanju pšíkazał, aby se nasjet njewrošili k Herodesoju. A woni su po drugej droze zasej do swojeje zemice šli.

Tak daloko ewangelij na Tšoch kralow. Kogo su te tsi mudre w žlobiku nadejšli? Stary Simeon groni: Toś to žišetko jo swětło k rozswětlenju tatanjow a ku chwalbje swojego ludu. Pla posoła Jana stoj pisane: „Šamnosć zajžo a wěrne swětło něnto swěši.” Jo to wěrno? Zachada šamnosć wopšawże? Njejo hyšći dosć šamnosci we nas a na swěše: Abo su luže dobre, maju-li dosć k jězi a maju-li swoj měr? Co jo how pšawda? Posoł Jan groni, ažo luže mjazy sobu se gramuju: to jo ta šamnosć. Po Božej woli dejmy ako bratši a sotši žywe byś, nejpjerwjej ako ksesčijany we našej woſaže, ale naslědku wšykne clownjeku na swěše.

Gaž to tak slyšymy, toś kuždy wě, žož pla njogo hyšći šamnosć jo. Smy žywe ako manželske, ako familija, swojźba a susedstwo: kak wjele zwady a njezjadnosći tudy namakajomy! Pšecej jo tež drugi wina; snaź teke cesto my sami! My musymy se k tomu poznaś; to by lěpjej było. Lubosć k Bogu možo jano tam byś, žož bratšojska lubosć se namakajo. Wot posoła Jana se powěda, až won jo we wusokem starstwje swojej wosaże jano ceło te słowa wospjetował: Moje bratši a sotši, lubujšo se mjazy sobu! Šamnosć zajzo, wérne swětlo něnto se swěši. Jan ma pšawje, ronške nam wjele we swěše se njespodoba. Ale Kristus j o pšíšel; z Božym słowom j o won to swětlo do togo swětu pšinjasł. Luther jo spiwał:

To swětlo nimjerne won jo,¹⁹
kotrež nikul njezgasnjo;
ten ceły swět won wuswěši,
ab swětla žiši bywali.

To wérne swětlo se swěši něnto, žinsa, zachadny tyžeń, pśiducy tyžeń, ceło. Wono njezajzo, dokulaž Jezus wo sebje groni: „Ja som pola was wšykne dny až do końca swěta.”

Hamjeń.

Žycym wšyknym posłucharjam a posłucharkam hyšći žognowanu nježelu.

¹⁹ *Duchowne kjarlíže*, 1915, Chošebuz, nr. 51, 4.

Na 2. nježelu po Tšoch kralach

19.01.1992

Jan 2, 1-11

Lube bratši a sotší!

Ako som łoni na Balkanje pobył wu swojogo syna Mata, ga smy k wjaceri žedne raze wino pśipijali. Toś som jogo pśosył, až won njedej mojogo dla telik pjenjez zbrojś: ja by teke z piwom spokojom był. Jogo wotegrono: Ale nano, wino jo to nejtuńše how; piwo jo droge, to njamožomy kupowaś! To dejali wěžeś, gaž lazujomy stary ewangelij na drugu nježelu po Tšoch kralach. Bogate luże njejsu to na žeden part byli, ako su Jezusoju, jogo mašeri a jogo wuknikam na swajźbu kazali. Potakem njesmějo se teke nichten z Jezusom zagranjaś, gaž wosebje drogu swajźbu wugotujo. Ale njejo se weto tencas na toś tej swajźbje bejnje wjele piło? Nanejmjeňšem pěš hundert litarjow jo to było we tych šesćich kamjenjanych kružkach napołnjonych až k wjerchoju. Na take pšašanje jo stary cerkwiny wość Hieronymus tegdy tak wotegronił: Wopšawże njejsu tencas te swajźbarje to wino wupili; my pijomy hyšći žinssa wšykne wot njogo. Kak jo won to měnił? Posoł Jan pišo wo znamjenju. To znamje, kenž Jezus jo tencas w Galilejskem městašku Kana cynił, wospjetujo se ako Božy žiw na pšikład kuždy raz namšy. Kak ga to?

Nježelske prijatkowanje co nas powucyś, duchownje natwariš, napominaś a troštowaś. Toś to clownecne słowo fararja se pseměnijo z pomocu Bożego Ducha do Bożego słowa. Rozmějoš ty to? Bog Kněz sam k nam powěda ze słowami togo na prjatkarni abo pśed hołtarjom stojecego clownjeka. Ja mogu jo teke tak wulkadaś: kuždy raz, gaž se poramy namšu, smy my kazane na swajźbu, aby znanki byli, kaž Kristus pseměnijo clownecne grono do njebjaskeje powěści – tak ako won jo we Kana na wonej swajźbje pseměnił wodu do wina.

Abo hyšći jaden eksempel: aby duchowny swěty sakrament wuželił, stajijo won oblatki a wino na hołtař; my žomy k Božemu blidu a jěmy wot Kristusowego sela a pijomy wot Kristusoweje kšwě. Tak jo ksesčijańska cerkwja dwa towzynt lět wěriła – wěriš ty to hyšći žinsa?

Modlimy se:

Kněžo Bože, naš cas jo połny tšachotow; wjele luži zdychujo pod brěmjenim kuždego nowego dnja a njewě, kak dej dalej hyś. How jo manželstwo we wjelikej krizy,

tam mrěju młode luže ako wojaki we tšašnej bitwje; how njama młožina žedneje nažeje do pſichoda, hyn njamožo starša generacija se wotnamakaš z nowym casom – Kněžo, pſiwobroś se k nam, njedaj nam zapadnuš do zacwiblowanja a zdźarž nam twoj swěty měr. Hamjeń.

Žycym wšyknym lubym posłucharjam a posłucharkam hyšći žognowanu nježelu a spodobny tyżeń!

Na nježelu Estomihi

1.3.1992

Psalm 31, 2-6

Lube bratſi a sotſi!

Jezus groni: Glej, my žomy gorjej do Jeruzalema a wšykno bužo dokońcowane, až pisane jo pſez profetow wo Synje człowieka. Tak daloko bibliske słowo na žinsajſnu nježelu Estomihi.

Tu drogu, na kotarejž Jezus něnto ze swojimi wuknikami žo, jo won južo cesto chójſíl; z młodych lět jo wona jomu znata: Gorjej do Jeruzalema! Juskajucy, te stare kjarliže spiwajucy jo ten dwanasólětny raz k městu Božemu ku swětnicy nejwušego šeł. Ale kak wjele hynacej žinsa! Njewěstej, až deru byś we tom, což mojogo Woſca jo – tak jo won tencas powězel. Lubšy Jezu, sy ga to słwo zabył? Do Tyrusa a Sidona – až na podpołnoc – sy copał, lěc by se bojał togo, což we Jeruzalemje se wari. Z jasnym wokom wiži Jezus něnto tu tšachotnu šamnosć, kotaraž se kaž tšašne njewjedro nad jogo głowu zběra. A potom won wuznajo něco hyšći tšašnjejšego. Což grozne luže pšešiwo jomu se wumysliju, aby jogo wusmjerſili, to se stanjo wšykno po woli jogo njebjaskego Woſca. (Wšykno bužo dokońcowane, což pisane stoj pſez profetow wo Synu człowieka – tak smy we našom gronku słyſali.) Jezus wuznajo, až won sam jo to jagnje, kotarež bužo woprowane; až won sam jo ten wušy mjerſnik, kenž musy se daš do smjerſi, aby z jogo kšwju ceły lud se wujadnał z Bogom. Jezus žo tu samu drogu, na kotarejž jo cesto kſacał k swěženjam swojego

luda połny docakanjow. Ale žinsa jo to za njogo šežka droga. „Ja musym” – kak cesto stoj to słowo nad joga żywjenim. Glej, my žomy gorjej do Jeruzalema! To zni tak, lěc musy Jezus sam se a swojich wuknikow wubužiš z cowanja, aby woni jasne pśed sobu wiżeli, co jim grozy.

Njejsmy my ksesćijany stawnje na droze do Jeruzalema? Abo musy Jezus nas teke wubužiš? Gaby teke my něco měli wot Jezusowego wěstego njetşażywego stupanja, gaby my pšecej wěżeli: Droga do Jeruzalema wjezo psez wjele tšachow, ale na końcu stoj dopołnjenje.

K žinsajšnej nježeli słuša 31. psalm: „Kněžo, na tebje se dowěrijom, njedaj mě nikula do sromoty padnuš. Wumož mě psez twoju pšawdosć. Pochyl twojej wušy ku mnjo, pomož mě jěsno. Buź mě mocne kamjeniščo a twardy grod! Ty kšel mě z teje seši wušegnuš, kotaruž woni na mnjo su polecali. Kněžo, moj cas stoj w twojima rukoma. Wumož mě z teje ruki mojich winikow a tych, kenž mě pšegonjuju.”

Lubujšo našego Kněza, kenž wěrjacych wobzwarnujo. Buźco skobodne a dobreje myсли, kenž na našego Kněza cakašo.

Hamjeń.

Na nježelu Invokavit

8.3.1992

1. list Jana 3, 8

Lube bratſi a sotſi!

Žinsajšna nježela ma we naší cerkwi to mě Invokavit. Jo to předna nježela we spotnem casu. Bibliske gronko stoj pisane w 1. lisće Jana w tšešem stawje we 8. weršu: „K tomu jo se zjawił Syn Božy, aby won wšykne statki carta skazył.”

Kristus a cart stojtej sebje napšešiwo kaž wogeń a woda. Wobej matej wjele mocy; ale jaden jo nejwětšy winik drugiego. Ako cart se pšíbližujo k Jezusoju, aby joga spytował a skońcował, ga cyni won to wjelgin šykowany, zewšym nic njelépy, ale z bibliskimi citatami: Syli ty Božy Syn, ga rjakni, až te kamjeny se pseméniju do klęba; syli Božy Syn, ga puść se sam dołoj, pšeto stoj pisane: „Won buźo swojim janže-

lam nad tobu pšíkazaś a woni budu śi na rukoma nosyś, aby ty twoju nogu wo kam-jeń njestarcyl.” Wšykno cu tebje daś, buzošli dołoj klékajucy se mě pšemodliś.

Cart wjele lubi a co teke žaržaś, což jo nalubił. Ale Kristus wotpokazujo carta na pšecej gronjecy: „Zwigni se wote mnjo pšec!” Z tymi słowami njejo cart hyšći skońcowany, ale won wostanjo dalej, až buzo chyšony do wognjecego a šwablowego pjakka, kaž jo lazujomy we Wusokem zjawjenju Jana. Togodla njamožomy se smjaś cartoju, lěc by była jano ideja – ně, won jo pšawa paršona. Kaž dajo Kristusowe krajeſtvo ze swojimi janželami, tak dajo krajeſtwo carta ze swojimi złymi duchami. Joli Kristus pšíšel skazyt statki carta, ga njetrjebał pšíś, gaž žeden cart njejo.

Na kotarem boce stojmy my? Smy my Bože źiši abo pšiwiſniki carta? To lažy na nas. Kristus jo statki carta skazył, ale to spytowanje wostanjo. My pak wěmy, což posoł Pawoł pišo w swojom 1. lisće na Korintarjow we 10. stawje we 13. weršu: „Bog jo wěrny, kotaryž was njebužo wuſej waſogo pšemoženja daś spytowaś, ale bužo z tym spytowanim tež końc gotowaś, až wy jo možošo psénjasć.”

K nježeli Invokavit słuša 91. psalm: „Chtož pod woplěwanim Nejwuſego seda a pod chłodkom Wšogomocnego wostanjo, ten groni k našomu Knězou: Mojo dowěrjenje a moj grod, moj Bog, na kotaregož se nažejom. Pšeto won mě wumožo wot smjertnych paslow a wot tšaſneje mrětwy, až ty se njetrjebaš zlěkaš pšed nocnym tšachom, pšed šypami, kenž wednjo lětaju, pšed mrětwu, kenž pši śmě łazy, pšed chorosću, kotaraž pšipołdnju skazenne naporajo. K tebje njepšistupijo nic złego, a žedno njewjasele njepšibližyo se k twojomu bydlenju.”

Modlimy se: Kněžo Boże, ty wěš, až my we tak mlogej wjelikej tšachoſe naſeje sła-bosći dla njamožomy wobstaś; ga posćel nam skobodnosć a pšemoženie, aby njepšestawajucy wachowali a se modlili, a gaž wšykno dobre smy wugbali, wobstaś mogli a wšykno, což naſej zbožnosći zajžujo pšeſt twoju pomoc pšewinuli Jezom Kristusa, naſego Kněza dla.

Hamjeń.

Na jatšownicu

19.4.1992

Markus 16, 1-8

Lube bratši a sotší!

Jatšowne spiwanja²⁰
w zwězanej mocy
we swětej nocy
zazněju znazdala.

Zwonowe głosy du
pśewożujuce
pśewušujuce
kjarliże z cystosću.

Zuki cesć powdaju;
spiwaj jan duša;
chwalbu ga słuša
Bogu tam w njebju.

Tak wobspiwajo Mato Kosyk žinsajšny swěšeń. Jatšy! Kaka połnosć ksesćijańskeje wěry a nažeje lažy we toś tom słowje! Wěsće ma kuždy cerkwiny swěšeń swoju wjeliku wažnosć za našo duchowne żywjenje. Ale co by nam pomogało lubosne smiejekotanie njewinowatego źišetka we žlobje, gaby z teju sameju miłosću njewinowaty zbožnik na Golgata na nas njepoglēdnuk? Co by nam pomagał swěty Duch na swětkownem dnju, gaby njebył posłany wot Kristusa zrowastanjonego? Co by nam pomogali šežke śerpjenja śichego pětka, gaby jatšownica dobyše kśicowanego nje-wobtwarziła? Złamana jo moc smjerši; na rozpadankach jeje kněžarstwa stoj janžel Božy, kenž Kristusowe dobyše zapowěda. Ewangelij na jatšownicu stoj pisany pla Markusa w 16. stawje wot 1. do 8. werša: „Ako sobota zajšla běšo, kupowachu Marja Madlena a Marja Jakubowa a Salome droge zela, aby Jezusa żałbowali. A woni pšizechu wjelgin rano na předny źeń po sabaše k rowoju, ako słyńco schadašo. A woni žachu mjazy sobu: chto wotwalijo nam ten kamjeń wot rowowych žuri? A ako tam glēdnuchu, wupytachu, až ten kamjeń wotwalony běšo, pšeto won běšo wjelicki. A woni žechu do rowa nutš a wizechu młōzeńca k pšawej ruce sejźeciego woblaconego z běleju dļukkeju drastwu – a woni se zlękachu. Won pak žašo k nim: Njelé-kajšo se! Wy pytašo Jezusa Nacareńskiego, togo kśicowanego; won jo stanuł a njejo

²⁰ Mato Kosyk, 2000, *Spise I*, (wud. Pětš Janaš, Roland Marti), Budyšyn, b. 117.

tudy. Glej to město, žož jogo połožyli běchu! Žišo pak a powěźco jogo wuknikam a Pětšoju, až won prědk was pojzo do Galilejskeje; tam bužošo jogo wižeš, ako wam gronił jo. A woni žechu jěsno wen a wuběgachu wot togo rowa; pšeto džanje a wulékanje běšo jich popadnuło, a njegronjachu nikomu nic, pšeto woni se bojachu.” Tak daloko naš ewangelij.

Jatšownicu rano chwataju pobožne žeńske wen, aby swojomu lubowanemu mejstarjeju slědnú službu žékowneje lubosći wopokazali. Bolosći połne su jogo šichy pětk na kšicowanje pšewożowali, su jomu znoj z coła wotrěli, ako won pod šežkim brěmjenim kšice se dołoj kidnu. Jano wone zwérne su te šežke štundy Jezusowego wumrěša pod jogo kšicu docakali, su posłuchali na jogo slědne słowa. Woni su hyšči pšiglédowali, kak se to lubowane sělo do zemje chowa – a potom jo noc, carna noc we jich wutšobach. Wiželi drje su, až bu wjeliki kamjeń pšed rowowe žurja walony; wiželi su, až nocna wacha bu tam stajona – ale lubosć jich zaslěpujo, až na tšachoty njeglédaju: woni muse se rozžognowaś z drogim zamréty. Lubosć a wěra jich goniť, až Kristusa pytaju. Woni su šli, aby lubowanemu wucabnikoju slědne božemje dali – a co namakaju? Nimjerne gmejnsto z nim, nimjerne žywjenje we njom. Wy pytašo Jezusa Nacareńskego? Won njejo tudy! Možo se pytajucemu tužnjejše wotegrono daś nježli take, kenž jogo cełe procowanje k nicomu wugotujo? Jo se pak niži raz take wotpokazanje lubosnej wujasniło nježli z tymi słowami: Won jo ze smjerši stanuł?

Ten kšasny žeń nět pšišeļ jo,²¹
jen dochwališ nicht njamožo.
Krist dobył jo na winikow
a wšyknych zbił do rješazow.
Haleluja.

Smjerš, carta a tu helsku złosć,
grěch, žałość, nuzu, tšachotnosć
Kněž Jezus Kristus pšewinjo,
kenž žinsa z rowa stanuł jo.
Haleluja.

Kog pytašo? Krist stanuł jo!
Tak janžel tam jim gronjašo;
te prozne ruby laže tam,
to powěšco jog wuknikam.
Haleluja.

To słyńco, zemja, stworby wše,
kenž pjerwjej běchu stužone,
se žinsa wjelgin wjasele,
až swěta cart dej sromaś se.
Haleluja.

²¹ Duchowne kjarliže, 1915, Chošebuz, nr. 91, 1, 2, 3, 4, 11, 12.

Na sabbat rano chwatachu
tſi žeńske malsnje k rowoju,
kſe Marje syna žałbowaś,
toś njamgu jogo namakaś.
Haleluja.

Hamjeń.

A my tež comy zajuskaś,
to haleluja wuspiwaś;
my, Jezus Krist, sī chwalimy;
nam k troštu grojej stanuł sy.
Haleluja.

Na jatšownicu²²

Lube bratſi a sotſi!

Zwony woļaju wot wšykných tormow, orgele graju ze wšyknymi registrami, fararje zapowědaju jo wot wšykných prjatkarnjow, wosadne spiwaju we wšykných cerkwjach, chore słyše jo na swojich postolach, žałujuce se troštuju pſi rowach: Žinsa jo jatšownica! Kristus jo stanuł! Haleluja! To jo ten žeń, kotaryž naš Kněz wugotujo; wjaselmy se a buźmy wjasołe na njom!

Z wjaselim se spiwa wo dobyſu našego Kněza; jogo pšawica wobchowajo to dobyſe. Ja njewumrějom, ale budu žwy zapowědat Knězowe statki. Smjerš jo požrěta do dobyſa. Smjerš, źo jo twoj špjeńc, hela, źo jo twojo dobyſe? Bogu pak buži žék, kenž jo nam dobyſe dał pſez našego Kněza Jezom Kristusa.

Chto kſeł něnt tužnje płakaś?
Ja płakaś njamogu;
mě wutšoba dej skokaś
we lutnem wjaselu!

Tak juska žinsa moja wutšoba a – ja se nažeju – tak bužo teke we waſych wutšobach, lube serbske bratſi a sotſi. Co ga nas gotujo tak wjasołych? Ten jatšowny ewangelij, kotaryž se žinsa w kuždej cerkwi zapowědajo.

²² Namſa, nagrawana wot Telewizije ORB.

Wono jo zjatſa rano, ako tſi žeńske du pſez Jeruzalemske gase k tom rowu Jozepa wot Arematije. Woni maju zela sobu, aby Jezusowe ſeło žałbowali. Ale woni se poraju pſepozdże a jich pſaſanje: Chto wotwalijo nam kamjeń wot rowowych žuri? jo podermo. Kamjeń jo wotwalony; row jo prozny.

Moj Bože, co ga jo se stało? Njejsu ga winiki Kněz Jezusoju razka w rowje měr žycali? Janžel Božy groni žeńskim něco hynakšego: Wy pytaſo Jezusa wot Nacareta, togo kícowanego, won njejo tudy; won jo ze smjerſi stanuł! Glědajſo: tam běchu jogo położyli!

Žék, moj Kněz Jezus, buži ſi,²³
až ty ze smjerſi stanuł sy
a smjerſi wšyknu moc sy brał,
nam žywjenje tak zwarbował.
Haleluja.

Pſez twoju gnadu pſosymy,
nam wodaj wšo, což grěšymy,
a pomogaj že gnadnje nam,
o Jezu, twojim wuknikam.
Haleluja.

Bog, njebjaskemu woſcoju,
jog chwalobnemu synoju,
a swětem duchu gromaže
buž cesć a chwalba nimjernje.
Haleluja.

Hamjeń.

Ich wünsche allen Fernsehzuschauern gesegnete Ostertage und gute Erholung!

²³ *Duchowne kjarliče*, 1915, Choſebuz, nr. 467.

Na nježelu 17.5.1992

Psalm 98, 1

Lube bratši a sotši!

“Spiwajšo našomu Knězouju nowy kjarliž, pšeto won cyni žiwy.”, tak zni bibliske gronko na žinsajšnu nježelu Cantate.

Kak jo za nas był ten slědny tyžeń? Małko wjasela a wjele tužnych nazgonjenjow? Snaź lažy šežki tyžeń slězy nas. Abo smy nadejšli drugich luži, ako su hyšći wěcej skjaržili nježli my sami? Toś pšiwołajo nam ten psalmist: Spiwajšo, juskajšo, chwalšo? To njoco se makaš z našymi starosćami a tešnosćami. Ale musymy pšawje słuchaš na ten głos a werš. Komu mamy spiwaš? Našomu Knězouju. Bog stoj we srjejži. Toś ta wěstosc dej nam spiwaš wucyś, dej nas wjasołych wugotowaš. Ten wšogomocny žiwy Bog, Stworiśel a Zažarbowař – a nic někaka wuša moc, někaki pšisud – Bog sam jo mjazy nami. Bog, kenž w bibliji k nam powěda, kenž se nam zjawijo w swojich statkach. Won żarzy ceły świat w swojej ruce; ale teke twoj mały świat, twojo rědne żywjenje, z krotkim: tebje samogo a twoj pšisud. Won wježo tebje po swojej raże a woli. Zaspivajmy togodla z wjasołoscu wěžecy: Bog jo hyšći mjazy nami. Won cyni žiwy, tak smy slyšali.

Jo ga to hyšći možno? Možomy to hyšći wěriš? Jo! My wospjetujomy to pšecej wotnowotki ako našu wěru, ako wjasele a zmysł našego żywjenja. Toś jo Kristus, naš Zbožník, ten žiw nadе wšymi žiwami, kenž jo wujšel wot Wośca a k njomu zasej slědk šeł, kenž jo Božu wolu cynił a śerpjeł, kenž bu posłany wot Boga, aby wšykne do njogo wěrjece se njezgubili, ale to nimjerne żywjenje měli.

Bog cyni žiwy, won roži z kuždym člowjekom, młodym abo starym. Swěty Bog jo k nam pšišeł we swojom Synje Jezus Kristus. Toś ten jo nam pšiwołal: „Bog njejo wam wogramny, nawopak: won was lubujo, won wam wodawa waše pšestupjenja. Nic njedej was wot njogo želiš. Won jo wašu winu na se wzeł, jo z njeju wumrěł a jo k jatšam zasej stanuł z rowa.”

Zawěsće, zawěrno, Bog cyni žiwy. Nejwětšy žiw pak jo wodawanje našych grěchow. Chtož to wěri, stoj južo we nowem żywjenju. Won musy drje hyšći śerpjeś, ale naš Wumožník njedajo nam sam njasć, won njaso sobu. Tak bywa našo brěmje lažke. Dowěř Bogu wšyknu mału a wjeliku nuzu twojego żywjenja: won možo ju zastajiš. Togodla spiwajšo našomu Knězouju! Chwalšo a cesčo jogo! Pšeto won cyni žiwy na nas!

Hamjeń.

Na nježelu 24.5.1992

List na Kolosarjow 4, 2-4

Lube bratši a sotší!

Žinsajšna nježela se pomjenijo Rogate, to jo na serbski: Bјatuјсо! a klincy kaž pšikaz. Ale možoš bјatowanje pšikazaš? Gano jo mě woblětny člowjek skjaržył: Ja by Bog wě co za to dał, gaby mogał zasej tak se modliš ako som raz ze swojeju maminku se modlił. Ach, wjele dajo se pisaš wo modlitwach? Młogi njamongo wěcej bјatowaś, dokulaž jo rěc wutšoby woteznał – tak ako jaden, kenž jo dļujko w cuzbje pšebywał a tuchylu swoju maminu rěc wotzabył. Ja nejlubjej wocy zacynjam, joli se modlim. Ale posoł Pawoł pišo na Kolosarjow: „Buźco wobstawnje we modlenju a wachujso we njom!” Potakem woboje płaši: wocy zamžeriš bјatujucy abo wocy wocyniš a wocušety byś.

Bibliske grono na nježelu Rogate stoj pisane na samem końcu 66. psalma: „Chwallyny buži Bog, kenž moju modlitwu njezachyšijo daniž swoju dobroš wote mnjo njewotwobrošijo.”

Pobožny Žyd chwali we starem casu swojego Boga. Won se mysli na swoj lud, kotařyž Bog jo wuwjadł ze wšykneje nuze a wochłoził. We našom casu jo wjele Žydow, kenž njamogu Boga chwališ dla tych groznych šerpjenjow, kotarež su pšišli na jich lud. Bog njejo modlitwy tych pšegonjowanych, katowanych a zamordowanych wusłyshał. Potakem dajo woboje: to nazgonjenje, až Bog mě pomoga a swoj lud derje wježo – a to nazgonjenje, až Boža pomoc wuwostanjo. Jezus se modli w Getsemane wjelgin intensiwnje: „Wośce, joli možno, daš ten keluch wote mnjo žo – glich nic kaž ja cu, ale kaž ty coš.”

Jo Bog Jezusowu modlitwu zachyšił? Něnto njejo žywjenje lutne raženje, ale teke njeraženje a njedara. Wono pak njejo jano tuženje, ale teke wjasele. My musymy pšež śamne doły, połne njegluki, ale nazgonijomy we nich teke trošt a pomoc. Potakem bužo jano małko kſesćianow, kenž stawnje wotnowotki powědaju: „Chwallyny buži Bog, kenž moju modlitwu njezachyšijo daniž swoju dobroš wote mnjo njewotwobrošijo.”

Bjatuj, tužna wutšoba,²⁴
gaž sí tešna starosć žaržy;
spušćaj jan se na Boga
a jom twoju nuzu skjaržy!
Modlenje Bog njezajšpi,
wono jomu rědnje zni.

Bog na twojom boce jo,
kogo kšel ty něnt se bojaš?
Gaž psez sernje droga žo,
w njebju dejš psi rožach stojaš!
Tam ta nuza końc pon ma,
bjatuj, tužna wutšoba.

Hamjeń.

Žycym wam hyšći rědnu nježelu!

Na nježelu swěteje Tšojosći

namša w Dešnje, 14.6.1992

1. list Pawoła na Korintarjow 10, 1-7

Swěty, swěty, swěty jo naš Bog a Kněz, ten wsogomocny, kenž běšo, kenž jo a kenž pšízo! Chwalba, kšasnosć, mudrosć, žék a cesć, moc a kšutosć buž našomu Bogu wot nimjernosći až do nimjernosći! Naš Kněz kralujo, ludy se tšešu, won seda na Cherubinach, zemja džy.

Lube bratši a sotši!

Lektion žinsajšneje njezele swěteje Tšojosći stoj pisany w lisće posoła Pawoła na Romarjow w 11. stawje wot 33. do 36. werša: "Och, kaka dlymp bogatstwa, mudrosći a wuznaša Božego! Kak njewuzgonjone su joko rozsudy a njeposlězne joko drogi! Pšeto chto jo wuznał Knězowu mysl abo chto jo joko ražišel był? Abo chto jo jomu něco pjerwjej dał, aby jomu se zasej zarownało? Dokulaž z njogo a psez njogo

²⁴ Duchowne kjadlže, 1915, Chošebuz, nr. 268, 1, 6.

a k njomu wšykne wěcy su. Jomu buži cesć do nimjernosći! Chwalony buži naš Bog, chwalony buži jogo kšasne měl” Haleluja.

Boža miłość buži z wami wšyknymi a měr wot našego Kněza Jezom Kristusa.
Hamjeń.

W ewangeliju Jana w 3. stawje lazujomy: „Mjaz farizejarjami běšo muž z mjenim Nikodemus, jaden žydojski wušy. Ten pšíže w nocy k Jezusu a žašo k njomu: Mejstař, my wěmy, až ty sy wot Boga pšíšeł ako wěrny wucabnik; pšeto nichten njamožo take žiwy cniš, kake ty cniš, njejoli Bog z nim. Jezus wotegroni jomu: Zawěsće, zawérno ja žeju tebje: njejoli něchten z nowoty porožony, ga njamožo krajeſtwo Bože wižeś. Žejo k njomu Nikodemus: Kak možo člowjek se narožiš, gaž jo stary? Možo won tež drugi raz do maſerinego žywota zajś a se narožiš? Jezus wotegroni: Zawěsće, zawérno ja žeju tebje: chtož se njenarožijo z wody a z Ducha, njamožo do krajeſtwo Božego zastupiš. Což jo ze šěla porožone, jo šělo; což jo z Ducha porožone, jo Duch. Nježiwaj se, až som tebje gronił: Wam jo trjeba, až se z nowoty narožišo. Wětš dujo, žož won co; ty slyšyš jogo šumjenje, ale njewěš, wotkulž won pšichada a žo won leši. Tak bywa to z kuždym, kenž jo z Ducha narožony.”

Z 1. lista Pawła na Korintarjow w 10. stawje słyszmy toś te werše: „Njok wam za-mjelcaś, lube bratſi a sotſi, až naše woſce su něga wšykne pšez pusčinu šli. Ale nad wjelimi njemějašo Bog žedno spodobanje, pšeto woni buchu w pusčinje zabite. Take pak jo nam k znamjenju se stało, aby my njepožedali za złym. Togodla: Nje-bužco pšibogojske! Njedajſo se nam huriš! Njewarcço! Bog jo wěrny, kotaryž njebu-žo was wuſej waſogo pšemoženja daś spytowaś.”

Kněžo, twojo słowo jo wěrnost, zdžarž nas we toś twojej wěrnosti!

Lube bratſi a sotſi!

K njebju naše drogi du, how smy cuze gosći jano; pšez tu groznu pusčinu chwatamy do Kanaana. How smy wšykne cuzabne, na njebju pak domacne.

Tak jo: našo žywjenje jo drogowanje. Ale žo wježo ta droga? Žo comy pšiš? Pšez tu pusčinu chwatamy do Kanaana. To pak njejo žedna lažka droga, ale šežka, wob-ſěkna: my žomy pšez tu nuzu, pšez starosć, pšez wobuzu, pšez kšik a wojnske lěta, a člowjekam jo běda. Pšez tu pusčinu chwatamy do Kanaana – tak ako israelske luže z

Egyptojskeje su šēgnuli do togo zlubjonego kraja. Což na tej droze se jo stało, to jo nam k znamjenju se stało. Wušej měry žiwne tšojenja to su. Na žiwnu wizu jo Bog Kněz jich z Egyptojskeje wjadł, na žiwnu wizu jich pšež cerwjene morjo sporał, na žiwnu wizu jich nasešił na tej dļujckej droze. A wot tych 600 000 luži, kenž su raz wušēgnuli, wjèle jich jo pšišlo do noweje wošcojskeje? Někotare hundert towzynt? Ně! Abo 10 000? Ně! Ga nanejmjenjej towzynt abo žedne hunderty? Nic razka žasešo abo pěšo – ale jano dwa: Jozua a Kaleb. Te druge su wšykne spadali w pusčinje. To jo nam k znamjenju se stało. To dejmy nejpjerwjej wobmysliš, nam jo se wjèle wěcej miłosći a dobrośi stało nježli wonym Israelitam. My njejsmy na Mojsasa dupjone, ale do Kristusa. My njejsmy jano Bože kaznje dostali, ale teke ten ewangelij, kotaryž swoje zlubjenja bogaše pséd nami na kopicu wusypjo gronjedy: to wšykno jo wašo! Bjersó jano! My mamy hynakšu spižu ako ten /to mana we pusčinje a hynakše piše ako wodu z kamjenišća – my mamy swětu spižu a swěte piše we Božem bliže, žož Jezus Kristus se sam powdajo. Tak smy nanejlěpjey pšigotowane k tej droze do zlubjonego landu, žož naš Kněz na nas caka.

Bužomy teke tam pšiš a to njebjaske derbstwo dostaš? Na to dajo Kristus take wotegrono: wjèle jo powołanych, ale mało wuzwolonych. Won nas warnujo. Posoł Pawoł pišo na Korintarjow, grichiske luže we wjelikem měsće bydlece, napolnjone ze wšakeju člowjecneju mudrosću. A tych warnujo pšed tymi samymi šězkimi grěchami, kotarež te Žyži pšed dwa towzynt lětami cynili su. Z togo comy wuknuš, lěc w městach abo na jsach, lěc israelske, korintske abo serbske luže, lěc pšed pěš towzynt abo dwa towzynt lětami, lěc nałogi, rěcy, case se pšeměniju; ta člowjecna wutšoba wostanjo pšecej ta sama, pšecej a wšuži požeda za tym njesušnym a złym. Słuchajmy togodla na předne warnowanje posoła Pawła: „Njebužco pšibogojske ak někotare Žyži su byli, ako su sebje złośane šele za Boga gotowali.” Njama to złoto teke hyšcer žinsa swojich słužabnikow a pšibogownikow? Kake ganjanje a popadanje za pjenjezymi a bogatstwom, rowno aby nimjerne žywjenje we njom było! Pšed požytnosću njejo nichten wobzwarnowany, teke nejlěpše luže nic. Njejo wěrnost tak? Ako som chudy był, jo mě dawanie lažko było a z wjaselim som to, což som měl, z drugimi želił; něntol pak, žož wěcej mam, som požytny a cu pšecej wěcej měš! Togodla to warnowanje: „Pasćo se pšed požytnosću, ta jo pšibogojstwo!”

To druge warnowanje zni tak: „Njedajšo nam se huriš, ako někotare mjazy Žydami su se hurili.” Posoł Pawoł pomjenijo z tym jaden grěch, wot kotaregož njekšěže mloge luže nic slyšaš. Ga dejmy wo tom mjełcaš? Gaž člowjek swojej žeńskej zwěrny wostanjo a žeńska swojego člowjeka njewobšužijo a njewjestu swojego zlubjonego njewobtorijo, gaž w domach a kjarcmach wšykno we pocnosći se wotměwa we slobach a statkach, potom kšeli rad mjełcaš wo grěchach pšešiwo šestej kazni. Dļujkož to se njestanjo, musymy pšešiwo tomu prjatkowaš a warnowaš – chto ga by to wacej

cynił? Njebywa ga ten grěch tak cesto zagrany? Teke nježenjona młožina bužo nam žékowna za kužde dobre słowo, kenž do wědobnosći pšimjejo.

A něnto tšeše warnowanje: „Njewarcó tež, ako někotare Žyži tencas su warcali, dokulaž njespokojom su byli z Božymi drogami.” Njespokojnosć nadejžoš teke žinsa wšuderkanu. Žiši warce, gaž posłuchaś a wuknuš deje; młožina barcy, gaž njejžo za jeje głowu; pšešiwo wušynje wjele skjarže; pšešiwo politikarjam warcymy wšykne, dokulaž telike hynacej žo, ako my to kšeli. Zwiga se pak samo stworba pšešiwo stworišelu, człowiek pšešiwo Bogu. Njedajo ga žedneje žałby pšešiwo njespokojnosći? Profet Jeremija jo južor dawno taku nam napisał: „Kuždy warc pšešiwo swojim pšestupjenjam!” Gaž na te pšawje glědamy a wuznajomy, potom zajžo nam wšykno warcanje pšešiwo Božemu wježenju a šykowanju – a my gronimy: My smy jo hyšcer wjele gorzej zasłužyli.

Ale našo žinsajšne prjatkowanje njoco jano warnowaś, ale teke troštowaś. To ciny z tym słowom: Bog jo wěrny. To jo zawěscé kšasny trošt. Bog jo wěrny: to jo twardy fundament, kenž se njegnjo; na tom stojš wěscé, gaž wšykno druge pada a se minjo. Bog jo wěrny: to jo kamjeniščo, na tom dejš se zwignuš, syli raz padnuł, to jo słup, za ten možoš se žaržaś, gaž wichor a njewjedro pšízotej a dlymoke wody šumje; to jo swětło, kenž schada dobrym bogabojaznym wutšobam.

Bog jo wěrny – ale mimo spytowanja njejžo tak dļujko, ako how na droze smy; pšecej bužomy musaś z nim wojowaś. To njejo lažko, bogabojazny wostaś kaž Hiob mjazy tatanjami, kaž Daniel w Babelu. Bog ma wěrne wusta, te žarże, což zlubiju; won ma wěrne wuchko, to chyla se k tym spytowanym, won ma wěrnej wocy, tej glědatej na ksesijski lud; won ma wěrnu ruku, ta možo teke w nejšej tešnicy wšykno jěsno pšeměniš.

Bog njebužo nas wušej našego pšemoženja daś spytowaś – to jo: won wotměrijo a wotwažyjo kužde spytowanje z našeu mocu. Won njepołožyjo na nikogo wěcej, nježli won pšenjasć možo. Togodla, gaž spytowanje na nas pšižo: daś jo złe požedanje abo warcanje abo sělny lušt abo tešnica wot Boga posłana, njocomys se bojaś, ale trošnje wojowaś. Bog jo wěrny: žedno spytowanje njesmějo minutki dlej traś, ako jago mudrość to za dobre jo wuglědała; Noah njemusy na pšecej we tej arche sejžeš, Hiob njetrjeba na pšecej w popjele lažaś a Jozep nic pšecej w popajžeństwu. Ako jago cas a štunda stej pšišlej, jo Bog jich wuwjadł změrom a z wjaselim. Trajoli twoja kiblijka dļujko, ga njemysli se: Bog jo mě zabył, ale žarž se za to: Bog jo wěrny; won wježo tych swojich drje do dlymokich wodow – ale won jich teke zasej wuwježo. Jago moc bydli we tych słabych. Wužarž, wachuj, bjatuj, wojuj! Pšeto mimo togo njedajo žedno dobywanje a žednu kronu!

Hamjeń.

A měr Božy, kotaryž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwarnuj waše wutšoby a myсли we Kristu Jezusu.

Hamjeń.

Modlimy se:

Kněžo Božy na njebju, ty sy wšyknym blisko ako se k tebje wołaju. Njedaj nam zapadnuś do zacwiblowanja a bźeznaźejnosći, ale troštuj nas z twojim słowom. Mocuj nas z twojeju lubosću, kotaraž śerpjenje a smjerś pśewinjo. Kněžo Boże wjele njepšawa jo na swěše, wjele nuze! Zmil se nade wšyknymi podtłocowanymi, njewinowaše śerpjecymi! Wobzwarnuj słabych, wuswětli cwiblujuczych, mocuj chwjejuczych, wubuź spycych, wjeź pytajuczych. Daj, až jaden togo drugego njaso a pſenjaso, ty sy z nami kuždy nowy źeń. Kněžo, ty sy mě wušy dał, aby starosći swojego blišego słyszał; ty sy mě wutšobu dał, aby nuzu swojego blišego rozměł. Cyń ty ze mną, kaž se tebje spodoba a kaž teke mě tyjo. Lěc som žywy abo nježywý, ja som twoj a ty sy moj. Cakam na twojo strowje a krajejstwo.

Hamjeń.

Na 8. nježelu po swětej Tšojosći

9.8.1992

List Pawoła na Hefezarjow 5, 9

Lube bratſi a sotſi!

“Chojźco ako źiſi swětla; pſeto płod swětla wobſtoj we wſej dobrotnoſci a pſawdoſci.” Tak zni gronko na ten tyžeń, kotarež jo napisane we lisće posoła Pawoła na Hefezarjow w 5. stawje w 9. werſu.

Biblia powěda cesto wo swětle a ſamnoſci. Z tym njejſtej swětło dnja a ſamnoſć nocy měnjonej; ale ſłowje swětło a ſamnoſć se měritej na naſo ceļe žywjenje. Žywjenje mimo Boga a Kristusa se pomjenijo žywjenje we ſamnoſci; žywjenje z Bogom a Kristuſom se pomjenijo žywjenje we swětle. „Wěrſo we to swětło, aby źiſi swětla byli!” tak psiwołajo Kristus tym swojim. Naſo ceļe žywjenje dej tak byſ, až kuždy to wiži – te luže su źiſi swětla. Potakem musy naſa wěra do Kristusa se pokazowaſ we našom žywjenju; ta wěra musy naſo žywjenje pſeměniſ. Božko jo cesto tak, až njamožoš kſesćijanow wot njekſesćijanow rozeznaſ. How nic se njemaka z našymi modlitwami.

Kristus groni, až te jogo deje swěſiſ ako swěce we jadnom swěſe, kotaryž njeweri na njogo. Co jo z tym drje měnjone? Smy pſaſane, kak wuglēda w našom manželſtwje, kak wobchadaju starjejſe ze źiſimi a źiſi ze starjejſymi, kaki kontakt mamy ze ſuſedom. Gluku a njegluku – něntejſny cas ze ſwojimi ſěžkimi problemami – bjerjomys wšykno z Božeje ruki abo zaklinamy wotergi ceļy swět? Chojźimy casy na kſiwych drogach, kotarež muse se wobinuſ swětla dnja a Božego woka? Z jadnym ſlowkom, smy ten tyžeń pſeporali ako źiſi swětla? Kuždy deſał ſebje na to wotegroniſ! Płod swětla wobſtoj we dobrotnoſci, pſawdoſci a wěrnoſci, piſo posoł Pawoł we našom gronku. Wěrnoſć – a žedna ɬdža, teke nic we komplikowanej ſituaciji, pſecej wěrnoſć we myſlach, ſłowach a ſtatkach. Žedno pſiſłodniſtwro pſed člowjekami; to su pſawe płody we žywjenju člowjeka, kenž jo gole swětla. Tak jo, groni posoł Pawoł a my se modlimy: Kněžo, pomogaj nam k tomu!

Hamjeń.

Žycym wam hyſci rědny źeń a na zas'ſlyšanje pſichodnu nježelu!

Na 9. nježelu po světej Tšojosći

16.8.1992

Markus 8, 35

Lube bratši a sotší!

Gronko za mjasec awgust namakajomy pla ewangelista Markusa we 8. stawje we 35. weršu. Jezus groni: „Chtož swojo žywjenje co zdžaržaś, ten jo zgubijo; chtož pak swojo žywjenje zgubijo mojogo a togo ewangelija dla, ten jo zdžaržyjo.”

Snaź rozmějomy te słowa lěpjey, gaž wobmyslijomy jich kontekst: Jezus zawała k sebje ten lud gromaže ze swojimi wuknikami a źašo k nim; chtož co za mnu pšiš, zapřej sam se, wezmi swoju kſicu na se a źi za mnu. Pšeto, chtož swojo žywjenje co zdžaržaś, ten jo zgubijo; chtož pak swojo žywjenje zgubijo mojogo a togo ewangelija dla, ten jo zdžaržyjo.

Kaki wužytk změjo čłowjek, gaby won tež ceły swět dobydnuł, ale swoju dušu tšuł? Jezus powěda k swojim wuknikam a tym zgromażonym lužam. Našo gronko: Chtož swojo žywjenje co zdžaržaś, ten jo zgubijo; chtož pak swojo žywjenje zgubijo mojogo a togo ewangelija dla, ten jo zdžaržyjo a se měri na martyrium. Jezusowym wuknikam grozy tšachota, až budu pšegonjowane a wusmjeršone. Swěty ewangeliuム ma se wšyknym zapowědaś. Z togo nastanjo wojowanje, kotarež možo wot wuknikow žywjenje pominaś. Jezusowe winiki njebudu mjelcaś, ale jogo posołam za žywjenim stojaś.

Kak jo žinsa? Wotergi slyšymy, až niži bu jaden misionar zabity wot žiwych luži abo teroristow. Tak znajo kſesčijańska cerkwja, pſedewšym katolska, hyšći žinsa martyrium, to jo, až jaden pobožny we službje za swojego Wumožnika swojo žywjenje tšujo. Chtož ako wojak do wojny musy, njoco tam wumrěš. Ale won jo raz pšísegħal, až co za swoju woſcojsku ze slědneju chrapku kſwě wojowaś. Tak musy won tež ze smjeršu licyś. Wot nas žinsa nichten njepomina, až woprujomy swojo žywjenje za Kristusa; weto jano ten, kenž něco zasajžijo za swoju wěru, tu kronu swojego Wumožnika, rozměj: tu nimjernosć, dostanjo.

Ten pſiducy werš njeplaši jano wuknikam, ale nam wšyknym: Kaki wužytk změjo čłowjek, gaby won tež ceły swět dobydnuł, ale swoju dušu tšuł? Ze słowom ‘duša’ jo how žywjenje měnjone. Potakem: Co pomožo tebje, gaž dobydnjoš ceły swět – a tu-

chylu wumrějoš? Možoš ty ze wšyknymi twojimi dobytkami twojo zgubjone žywjenje zasej slědk dostaś?
Hamjeń.

Žycym wam hyšći spodobnu nježelu!

Na 12. nježelu po swětej Tšojosći

6. 9.1992

Matejus 12, 20

Lube bratſi a sotſi!

Našo gronko na 12. nježelu po swětej Tšojosći stoj popšawem w Starem Testamenſe. Israelske luže su južo dļujko sejzeli popajźone w Babelu a su cakali na wulichowanje. Wětšy žel su woni byli zacwiblowane a mimo trošta. Profet Jezajas zlubijo w Božem mjenju, až Wumožnik z teje bědy skoro pſízo. Won dej tych tužnych a njeglucnych z noweju nažeju do pſichoda napołniš. Pla ewangelista Matejusa w 12. stawje w 20. werſu stoj to gronko: „Jezus gojašo wšykných, aby se dopołniło to gronjone pſez Jezajasa, kotaryž źejo: Nałamanu sčinu won njedołamjo a bajecy sułzog won njedowugasyjo.” Z Kristusom jo ten zlubjony Wumožnik do swěta pſišeł. Což israelski lud njejo kſeł wěriš, to jo naša kſesćijańska wosada zgoniła a nawěžela.

Možoš ty teke chwalobny kjarliž na Božu pomoc we Kristusu spiwaś? Młogi źeń, młogi tyžeń bywa nam šežko. Kuždy musy swojo brěmje njasć. Njejsu wjele luži kaž nałamana sčina a bajecy sułzog mimo nažeje a wjasela? Do takeje mucnosći słyśmy Božy trošt. Jaden jo pſišeł, ten njoco dołamaś, což jo nałamane, won njoco dowugasyś, což jano hyšći bajo; ale won co zmocniš a k nowemu žywjenju sporaś, což jo wšu nažeju do lěpšego pſichoda zgubiło. Chtož Jezusa Kristusa za Kněza ma, njetrjeba zacwiblowaś. Kristus jo mocnjejšy nježli wšykne mocy togo swěta. Won jo mocnjejšy nježli naša wutšoba we swojej tornosći a gramnosći. Chtož Kristusa za Kněza ma, ten se njetokoni a njepadnjo.

Žinsa jo nježela, žeń wotpocynka za šélo a dušu. Smějomy Bože słowo slyšaś, z kota-regož žywe smy. Mamy zasej wěstosć, až naš Kněz z nami jo. Cogodla se bojmy nowego tyženja? My słušamy do Kristusoweje wosady; naša wěra nas njaso. Tak kšacamy do nowego tyženja.

Hamjeń.

Žycym wam wšyknym hyšći rědny žeń a na zas'słyšanje pšichodnu nježelu!

Na 13. nježelu po swětej Tšojosći

13. 9. 1992

Matejus 25, 40

Lube bratši a sotší!

Gronko na 13. nježelu po swětej Tšojosći stoj pla ewangelista Matejusa w 25. stawje w 40. weršu: Jezus groni: "Cožkuli sčo cynili jadnomu tych mojich nejmjeňých bratšow, to sčo mě cynili."

Cožkuli sčo cynili, za tym bužo naš Kněz Jezus raz pšašaś na końcu našogo žywjenja, ale won pšaša to teke srjejž našogo casa. Na Jezusowe pšašanje wěmy wěsće wjele wotegranjaś: njejsmy byli gniłe abo bžezbožne. Ně, smy pilnje žělali ze wšymi swojimi mocami. My smy z drugimi rozeli, njejsmy nikogo pšewiželi we jogo nuzy, smy pomogali. Njejsmy teke na Boga zabyli, ale namšu šli, tam a doma se modlili. Smy našu dowěru stajili na Boga a jogo pomoc. Potakem smy žywe byli ako ksesćijany.

Jo to wšykno, což naš Kněz měni ze žinsajšnym gronkom? Snaź měni won to: naša wěra musy byś wižeś kuždy žeń; kak wobchadamy z drugimi lužimi, smy my sol zemje a swětło swěta? Našo žywjenje wobstoj w njeliconych małych służbach, źož se mjazy sobu pomogamy, teke rozwjaselijomy. Nuzu dejmy poznaś, kotaraž wo pomoc woła – tak ako my cesto na pomoc drugich cakamy, kotarež su naše suseži a kumpany. Jezus groni nam: kuždy dobry statk na clownjeku we nuzy płaśi tak, lěc wy

by jen na mnjo cynili. We tych bědnych, pšegonjowanych, chudych a brašnych poram se ja sam k wam. Ja cu wašo cynjenje wižeš. Žo potakem wo to, lěc my comy našomu Knězu služyš na našych nejryjńych bratšach a sotšach – wšo jadno, chto woni su, lěc woni to zaslužyju abo nic, lěc su nam sympatiske abo nic. Snaž bužomy Boga musaš raz pšosyš wo wodaše za wšo, což njejsmy cynili na našych nejryjńych bratšach – a z tym tež nic na njom.

Modlimy se: Kněžo, ty sy mě wušy dał, aby slyšał wołanje mojego blišego; ty sy mě wocysy dał, aby wiżeł bědu a žałość wokoło mě, ty sy mě wutšobu dał, aby nuzu swojego blišego rozměł. Kněžo, daj aby ja dosć casa měł za togo człowieka, kenž moju pomoc trjeba.

Hamjeń.

Žycym wšyknym posłucharjam a posłucharkam hyšci rědnou nježelu!

Na reformaciski swěżeń

31.10.1992

List Pawoła na Romarjow 3, 21-28

Lube bratſi a sotſi!

Gody, jatſy a swětki se swěſe we wšykných kſesćijańskich krajach; wšak druge swěženje kaž ſichy pětk abo stupny stwortk teke - ale reformaciski swěžeń płaſi jano plnímskich ewangelskich kſesćijanow a pla ewangelskich Serbow. Mjertyn Lutherus njejo był Serb, njejo teke nic serbskego rozměł. Nawopak jo znate, až won njejo nic dobrego wo Serbach powěžel. Weto spominamy na njogo na dnju reformacie teke we serbskej rěcy. K jogo nogoma su tencas we Wittenbergu sedali serbske młožeńce, aby po swojich študijach swěty ewangelij we serbskich wosadach w maminej rěcy rozšyrjali. Prědk togo casa su Serby južo kſesćijany byli a pilnje namšu chojzili. Ale we tencajſnej katolskej cerkwi jo wětſy žěl šlo wo kſesćijański kult, mjenjej wo žywu

wěru. To zwisjuo južo z tym, ažo rěc na Božych službach jo byla cuza: łatyńska. Naše nani su drje w cerkwi teke spiwali a se modlili, ale wjelgin małko togo rozměli. Ja som měnjecy, až reformacija jo pśinjasła Serbam Božu službu w maminej rěcy. Chto jo pjerwjej žiwał na serbščinu? Wšuži su ju zanicowali. Lutherus jo pominał, až maju se na wšyknych městach założowaś šule. Cogodla? Njejo wo to šlo, aby žiši wotněnta lěpjey licyś a rachnowaś wuknuli, ale aby se wuznali w Božych kaznjach. Lutherus pišo sam wo tencajsnem rozwucowanju we nowozałożonych šulach: Ja wižim, něnto ženu małe golacki a lube žowćka tak wjasole do šule; tam woni wuknu tak pilnje we katechizmje a Božem Pismje, až wutšoba mě poskokuj, gaž wižim, kak młode golcyki a žowcynki wěcej bflatowaś, spisaś, wěriś a wulicowaś wuměju wot Boga a wot Kristusa, ako pjerwjej we tych wšakich kloštarjach a katolskich šulach.

Njejsu to byli raz pobožne šule w maminej rěcy! Južo w lěse 1574 jo se předny serbski katechizm siščał z pjera Albina Mollerusa a južo 1610 nowy wot Handroša Tary. To stej chwalobnej rezultata reformacije. Na Bože słowo w maminej rěcy su musali naše nani dlej cakaś: 1709 bu Nowy Testament pšełožony do serbščiny a 1796 Stary Testament.

My swěsimy žinsa ducha reformacije, kenž jo Serbam wjele dobrego wobražił - nic pak pšuskego njeducha, kenž jo jím wšykno zasej zebrał!

Gronko na žinsa zni tak: Pšeto hynakšy zakład njamožo nichten założyś mimo togo założonego, kotaryž jo Jezus Kristus. Z drugimi słowami: Jezus Kristus jo rozny kamjeń našeje cerkwje. A to jo Lutherusowy njezachadny statk: Bože słowo, kenž jo było znate jano we cuzej rěcy, jo won stajił do srjejžišća našeje wěry, a won jo wšo wotporał, což tomu zadora. Serbstwo jo wot togo swoj wužytk mělo: Bože kaznje, wot Kristusa zapowědane, jo šulska serbska młožina w maminej rěcy wuknuła a kužda namša jo lužam k wutšobje šla, dokulaž su kuždycke słowko rozměli.

Tak pšiwołajo naš reformator nam žinsa z prjatkowańskim tekstem z lista Pawoła na Romarjow w tšesem stawje: „Kristusa dla wupšawijo Bog kuždego wérjecego. Pšeto tudy njejo rozdželenje: wšykne su grěyli a brachujo jim chwalby pšed Bogom, a dermo su woni wupšawjone z jogo miłosći pšež to wumoženje, kotarež pšež Kristum Jezusa se jo stało. Togo jo Bog postajił za kšawny wopor k wujadnanju pšež wěru, aby pokazał swoju spšawnosć. Ga mamy togodla za to, až człowiek se wupšawi jo pšež wěru mimo statkow kazni.”

Hamjeń.

Na nježelu zamrétych

21.11.1992

Lube bratši a sotší!

Žinsa jo nježela zamrétych a srjodu smy pokutny swěžeń měli, tak jěsno pšízojadno za drugim, pšeto wonej słušatej gromadu. My spominamy na zamrétych a na smjerš žinsa, spominamy na zachadnosć how togo zemskego žywjenja. Wšyknas dopomnjejo na taku zachadnosć: lěše jo zajšlo a z nim te pisane barwy struskow a bomow; slyńcko jo zaśamnjone. Kaž kurjawa laže te dny na zemi a skoro bužo wona spaš pod běleju sněgowej plachtu.

Cerkwine lěto žo teke ku końcu, jo slědna nježela žinsa. Wšykne swěženje wot god až k swětkam a k swětej Tšojosći, teke te, kotarež w lěsu a nazymu smy swěšili, su nětol pšejsli. Wšak wotnowijose naša zemja z kuždym lětom a to cerkwine lěto se zachopijo teke wot nowotki; ale my zajžomy a wujžomy a njepšízomy zasej. Našo žywjenje se njewotnowijose až na ten wjeliki sudny žeń našego Kněza. Pšejslo jo teke wšykn, což Bog nam jo dał prjatkowaś, kak jo nas napominał, pšosył, warnował. Lěc my smy to derje wužywali abo nic, lěc to wšykn podermo za nas jo bylo abo płody pšinjasło – wono jo pšejslo, my njamožomy jo naslědk wołaś. Wjele skomuženja lažy drje na tej droze a pšeskjaržujo nas! Cerkwine lěto pšízo zasej a se wotnowijose, lěc teke za nas zasej pšízo, chto to wě? Kak wjele jich wot nas za lěto how na swěše bužo, to wě Bog. A gaž Boža gnada nam hyšcer jadno dolabowaś dajo – bužomy to bliše cerkwine lěto lěpjey browchowaś a k našej zbožnosći wužywaś? Winičar drje pšosy za ten figowy bom: "Wostaj jen hyšcer to lěto!" Ale gaž teke to podermo jo bylo, naslědku bužo se groniš: "Wotrub jen!" A lěc teke naš Kněz Jezus cesto Jeruzalem jo wołał a kšěl zgromažiš – naslědku jo weto musał groniš: A wy njejšco kšeli.

Wot nas, lube bratši a sotší, njededało se tak groniš. My spominamy žinsa na to zajžone lěto, na tych, ako we tom lěše su zamrěli. Kužde lěto jo ta nježela jadna nježela nowego žałowanja a noweje boli. We duchu pšejžomy jich wšykných a naše mysljenja du wot jadnogo ku drugemu. Kak młode lube, lubowane woblico stupijo žinsa pšed našu dušu, kotarež w zachadnem lěše we smjerši jo woblěžeło. Lěc starki swoj kij jo z rukowu pušcił a z togo podružnikojstwa, togo pilgramstwa, se rozžognował ze słowami: Njewobžaržco mě, pšeto naš Kněz jo gnadu k mojomu drogowanju dał Lěc starka, kotaraž tak cesto na swojom cerkwinem měsće jo sedała a nětol k rědnjejšym namšam jo se wuporała, tych swojich we žywjenju a wěcej hyšcer pšez

zbožne wjasołe wumrěše žognujucy. Lěc smy psewožili tu nejstaršu jadneje gmejny, lěc smy do rowa połožili źisetka, na krotko jano starjejšyma požycone, su mału chylku se wjaselili, grali a potom do kaščika se połožyli. Lěc chude su byli, ako su psebitowali swojo podružnikojstwo z wobstawnym domom tam zwjercha a nětol nikogo wěcej njewobšežkaju. Lěc napśismo duše su byli wuryte a pśed Božy stoł wježone. Lěc dļujko to wojowanje jo trało, raz nažeja na polěpšotu, raz wubojanje a naslědku ta wojna zejgrana. Lěc te jadne kaž cowajucy su pšišli k brjogam nimjernosći, lěc druge su musali šerpješ psez tyženje a ten Wumožnik njejo kſeł pší – och kak wjele płakanja a tuženja a stysneg zdychowanja na tom žinsajšnem dnju!

Wšykno šělo jo kaž tšawa a wšykna cłowjecna kšasnosć zajzo. Tšawa zesknjo a kwětk wotpadnjo. A lěc było rědne, młode a nam lube to šělo; wono zajzo. Nejmudrzejša głowa, nejpilnejša ruka, nejbytšejše woko, nejspěšnejša noga – my nje- wezmjomy nic sobu do wonego kraja.

Hamjeń.

Cerkwine lěto 1992/1993

Na 2. nježelu pśichoda

06.12.1992

Lukas 21, 28

Lube bratši a sotši!

Žinsa swěsimy drugu nježelu pśichoda. Njesluchajmy hyšći na to gronko za ten tyžen, ale na kjarliž togo tyženja! Za kuždu nježelu cerkwinego lěta mamy wosebny kjarliž; žinsa jo to numer 39 we serbskich spiwarskich. Prědna štucka zni tak:

Něnt wjasel se, o ksesćijan,²⁵
syn Božy pšízo k nam nět žgan,
kenž jo naš bratš a wumožnik,
ten wěrny Bog a pomocnik.

My znajomy cas Jezusowego pśichoda wosebje ako wjasoły cas. "Wy fromne zaujuskajšo, waš kral se pšíbliža!" Chto kšél byš tužny abo kšél našomu Wumožnikoju ze zamroconym woblicom napšešiwo hyš? Hyšći raz: Zajuskajšo, lube bratši a sotši, pšeto naš kral se pšíbliža!

Weto njejžo we něnějšnej periože našogo cerkwinego lěta wo wenkowne wjasele z drěšim a klěšim, ale wo nutšikownu radosć, kotaraž dlymoko we wutšobje bydli a se njepokazujo z głosnym zogolom, ale ze šichym docakanim togo, což pšízo a we nas nowu nažeju zbužijo. Ale słuchajmy drugu štucku našogo kjarliža:

Ten sudny źeń njej daloko,²⁶
pšíz, luby Jezus, najěsno,
my kuždy źeń how cakamy,
pší tebje raži byli by.

²⁵ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 39, 1.

²⁶ ebd., 2. weřš.

To su hynakše zuki ako lutne wjasele. We tych tyżenjach glědamy za Kristusom. Kuždy nowy źeń nam pšíwołajo: Won jo ducy, won se pora k nam. Ale šym dalej my doprědka kšacamy do casa pśichoda, śim wěcej smy pokazane na końc našego casa, na ten zachopjeńk nimjernosći ze sudnym dnjom, źož Kristus zasej pšízo "sužit żywych a wumarłych". My znajomy te słowa z našego wěrywuznaśa. Kuždy źeń, kenž jo nam darjony pod Božym woplěwanim, jo kšoceń bliżej k tomu dnju. Celý swět se měri mimo wotlěkanja na ten źeń, źož naš Kněz pšízo.

Wšuži su kſescijany godali, ga to bužo; cesto su woni se zablužili we swojich myslach. Woni su něco wěześ kſeli, což dej po Božej woli wostaś zatajone. My zewšym njewěemy, lěc pšízo Božy sudny źeń žinsa abo witše abo hyšci pozdzej raz.

Ale mamy znamjenja za ten źeń; Kristus powěda wo tom we swojich slědných prjatkowanjach. Won nam pśed wocys molujo, cožkuli bužo se staś pśed takim końcom mjazy čłowjekami a we ceļej stworbje. My namakajomy to w ewangelijach, źož lazujomy wo katastrofach we pširože, wo tšašnych tšojenjach, kenž deje nas čłowjekow wubužiś z naſeje letargije.

Mamy tſach pśed takim sudnym dnjom? Ně, pšeto Kristus nam z gronkom žinsajšneje nježele pšíwołajo: „Zwigajśo waše głowy, dokulaž wašo wumoženje se pšíbliža.” Njedajśo se wottšašyś, njebojśo se! Njestanjo se nic złego; ale našo wumoženje jo blisko, pšeto naš Wumožnik se pšíbliža. Kristus co nas wulichowaś, samo wot tužce a smjerſi. Togodla smějomy ze slědneju štucku našego kjarliža spiwaś:

Ga chwataj k sudu, luby Kněz,²⁷
do twojog raja ty nas wez;
pšíz k nam we twojej kſasnosći
a pomož nam k tej zbožnosći.

Hamjeń.

Wšyknym pšíposłucharkam a pšíposłucharjam hyšci rědny źeń a na zas' slyšanje pšíchodnu nježelu!

²⁷ ebd., 11. werš.

Na 3. nježelu pśichoda

13.12.1992

Jezajas 40, 3.10

Lube bratši a sotší!

We slědnyma tyženjoma smy wšake słyšali wo tom Knězu, kenž ma pśiš. We knigłach profetow se pomjenijo ten docakany: miłosćiwy, poniżny wot wutšoby, spśawny, chudy, naš pomocnik. To wšykno njejo nic impozantnego. Njewérimy, až miłosćiwy clownek možo swět wobrošíš. To jo skerjej pśijazna powěsc, což lazujomy w profetach – a wot tam se wzejo wšykna lubosnosć adwentskego casa ze zelenymi wěncami a ze swěckami, kuždy tyžeń jadna wěcej, kotaraž dej nas pśigotowaś na go-downne swěženje. Ale južo žins tyžeń smy hynakšy zuk słyšali, kenž zaznějo pšezy cas pśichoda, rozmiej wo końcu swětu, gaž pśižo Božy sudny źeń. Smy słyšali wo tom, až toś ten cas zachada a Bože nimjerne kralejstwo se dopołnijo.

Našo žinsajšne gronko zjawijo něco podobnego: „Pśigotujšo našomu Knězemu tu drogu; pśeto lej; naš Kněz pśižo z mocu.” A předna štucka kjarliža, nam danego za tšeusu nježelu pśichoda, zni tak:

Wy ksesćijany pilnje²⁸
se rědnje zgotujšo!
Waš wumožnik tak zmilnje
se k wam nět poraš co.
Wot Boga ma tu moc,
ab wšykne grěchy stamał,
a smjerš a rowy złamał
a zagnał śamnu noc.

Poniżny lažko se zanicujo. We tom swěše žo wo moc a pjenjeze. Miłosćiwy njamožo se pśesajžiš; nichten na njogo njeglěda. Kak se spiwa we našom kjarližu? "Won ma tu m o c".

Južo ako Jezus jo zaščgnuł do Jeruzalema, su jogo poznali ako mocnego, lěcrownož won jo ponižne rejtował na wosle a su wołali: „Hoziana Dabitowemu Synoju!

²⁸ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chośebuz, nr. 41, 1.

Chwalony buži, kenž se pora w Knězowem mjenju. Hoziana w wušynje!” Dalej jo se jogo moc pokazała, ako won rozgniwany ten žydojski tempel wucysći abo ako won jo chorosć a smjerś pšewinuł, bědnych gojecy.

Jezus Kristus jo ponižny a rownocaſne mocny, pomocnik a Kněz, služabnik a kral. Won něnto se pora k nam a jogo dla klincy Boža chwalba pšeſt ceły swět wot jadnego kontinenta k drugemu. Kněz co won byš we swojej wosaže; won co sam se kněžys nade wšyknymi, kotarychž jo zwołał do njeje. Kněz co won byš nad tobu a nade mnu, aby naše wutšoby jomu słušali a posłuchali źeňk ak źeňk, kuždy tyžeń pšeſt naše cełe žywjenje. Až my jomu poslušne smy, kaž jogo słowo jo wot nas pomina.

Žimy godownym swěženjam napšeſiwo, źož Božy wjeliki źiw se stanjo: našogo mocnego Kněza namakamy w žlobje w Betlehemskej groži.

Modlimy se:

Moj Jezus, ja som chudy,²⁹
a nic ak grěchy mam,
nět pšigotuj ty tudy
mě z twojej gnatu sam!
Šěń mě do wutšoby
z tog žloba we tej groži,
ga dušu to mě chłozi
a ja som žěkowny.

Hamjeń.

Žycym wam wšyknym hyšci rědnu tšešu nježelu pšichoda!

²⁹ ebd., 4. werš.

Na 2. godowny swěżeń

26.12.1992

Jan 1, 14

Lube bratši a sotší!

Za ceły godowny cas mamy to gronko z ewangelija Jana w przednem stawje w 14. weršu: „To słowo bu šělo a bydlašo mjazy nami.” To jo wjelgin šěžko k rozměsu. Ewangelist Jan jo kſeł z tym ſpruchom cełe godowne tſojenje wugroniš. Pſipodla wobſpomnjete dej byś, až pla našogo poſła Jana mysyš cesto wjelgin twarde worjechy lušćiš. Ale chtož godowne posoſtво, godowny ewangeliuム wo narodu našogo Kněza Jezom Krista kradu k wutšobje brał jo, tomu se wotcyniju teke žurja k našomu gronkoju.

“To słowo bu šělo” njegroni nic drugego, ako Bog jo do togo swětu pſišeł. Ten swěty daloki Bog jo nam człowiekam se bližył ako człowiek. Jogo woſcojska luboſć k tym zgubjonym człowiecnym źišam jo se zjawiła we tom źišetku w Betlehemje.

Bog jo do našogo swětu pſišeł: to jo tak wjele ako to Jezus-źišetko jo nam ze swoim žywjenim pſed wocy stajiło, až Bože słowo pſez cełe žywjenje wjezo. To wšogomocne słowo – wono jo ceły swět stwořilo ze swojim “Buž swětło a bu swětło!” – toś to słowo jo wičeś we Jezu, jo słyšaś we joga prjatkowanju, jo poznaś we joga źiwach a znamjenjach. Wono jo se dopołniło we ſerpjenju a wumrěſu na kſicy a jo se dokońcowało kſasnje we stawanju wot wumarłych.

Naš reformator Mjertyn Lutherus jo wopytał, nam we swojom kjarližu za ten tyžeń to wšykno rozjasniš.

Kněz Jezus, buž nět chwalony,³⁰
człowjek narožony sy,
wot kněžny cysće, zawěrnje,
tog wjasele se janžele.
Kyrieleis.

Na swěše ten nejmocnejšy
w złobje lažy powity,
ak jadno małe źišetko,
kenž ceły swět sam stwořil jo.
Kyrieleis.

³⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Choſebuz, nr. 51, 1-4.

Tog Wośca Syn tak wusoki
w grozi nam se naroži,
dla nas jo cłowjek wordował,
kenž jo nejwušy Bog a kral.
Kyrieleis.

To swětło nimjerne won jo,
kotrež nikul njezgasnjo;
ten ceły swět won wuswěši,
ab swětła źiši bywali.
Kyrieleis.

"Swětła źiši" – to su Bože źiši, kotarež cuju se derje woplěwane w Bożej ruce ze swojim cełym žywjenim, z mužom a ze žonu, ze starjejšyma a ze źišimi, ze žělom a wotpocynkom, z dobrymi a njedobrymi dnjami.

Ten Syn tog Wośca, Bog won jo,³¹
gosć na swěše worduju;
nas pora z teje żałosći
a wjeźo nas do zbožnosći.
Kyrieleis.

Na zemju pšižo chudučki,
ab se zmilił nad nami;
a w njebju rozbogaśił tam,
ab rowne byli janželam.
Kyrieleis.

My dejali ten kjarliż we tych dnjach pšecej wot nowotki spiwaś a bјatowaś. Won wulicujo nam tu poweć, kotaraž pšecej wostanjo źiw, kenž Bog jo cinił, dokulaž won lubujo ten swět tak wjelgin, až won jo musał jen wumožyś.

"A bydlašo mjazy nami", stoj w našom gronku. Gaž Bog pši nas bydli, ga smějomy z nim powědaś. Potom smy derje troštowane we tom swěše, teke srjejž wšogo šěžkego, dokulaž Bog sam nas trostujo. Bog jo do swětu pšíšel: za to smy žěkowne, dajomy jomu se kněžyś w našom žywjenju a wuznajomy:

Z tym wšyknym jo won służył nam,³²
swoju lubosć dawał sam;
tog comy se nět wjaseliś
a Boga nimjer wuchwaliś.
Kyrieleis.

Hamjeń.

³¹ ebd., 5. a 6. werša.

³² ebd., 7. werš.

Na nježelu Invocavit

namša w Prjawozu, 28.2.1993

Jan 1, 35-42

Luba serbska wosada!

Witam was wšyknyc wutšobnje na serbsku namšu do Prjwozo! Ja musym se sro-
maś, dokulaž njejsom hyšći žednje how pobył a teke nikogo njeznajom. Ale se naže-
jom, až buzo teke tudy dosć luži, ako Bože słowo lubuju. Wo to nam žo, a wo nic
drugiego: wot Kristusa prjatkowaſ! Ja njamogu wěriſ, až něchten možo pšeſiwo to-
mu byš. Njejo to dobra ideja, až serbske namše se njewotměwaju jano tam, žož jad-
na wosada nas woła, ale teke tam, žož su luže se južo wotwucyli w maminej rěcy bja-
towaſ a spiwaſ. Njewěm, ga jo slědna serbska namša we tej cerkwi byla. Wospjetu-
jom: gaž Prjawska wosada nas wołała njejo, ga jo Kristus nas wołał, teke tudy Bože
słowo zapowědat. Rozmějo se, až to možomy nejlěpjej cniſ w maminej rěcy. Ja
njok wěriſ, až taku službu w Božem mjenju možo něchten wotpokazaſ. Doněnta
smy ze serbskimi namšami wšuži žěkownu wosadu namakali, to drje njebužo w
Prjwozu hynacej!

Po namšy comy hyšći štundku gromaže wostaſ na wjasołe rozgrono a na tasku kafe-
ja. Na to su wšykne pšepšosone! Našu kolektu dawamy na końcu teje namše. Dajſo
nam Boga pšosyš wo joko žognowanje za našo bjurowanje, spiwanje a prjatkowanje.

Měr buži z nami wot togo Kněza, kenž jo, kenž jo był a kenž pšížo.
Hamjeń.

W ewangeliju Jana w přednem stawje wot 35. do 42. werša stoj pisane: „Na drugi
žen̄ jo Jan tam stoojal a dwa joko wuknikow. A gaž won glědašo na Jezusa pšichada-
jucego, rjaknu won: Glej, to jo Bože jagnje. A tej wuknika stej slyšaļej joko to groniſ
a stej šlej za Jezusom. Jezus pak se wobroši, wuglěda jeju za nim duceju a rjaknu: Co
pytatej? Wonej pak stej jomu groniļej: Rabbi (to jo wukładane: mejstař), žo ty byd-
liš? Won rjaknu k nima: Pojžtej glědat. Toś stej šlej glědat, žo won bydli, a stej ten
žen̄ pla njoko wostaļej; to běšo wokoło žaseteje štundy. Handroš, Šymanowy bratš,
jo był jaden teju, kotarejž stej to wot Jana slyšaļej a za nim šlej. Ten zmaka nej-
pjerwjej swojego bratša Šymana a powěda k njomu: Mej smej togo Mesiasa (kenž jo
na našu rěc ten žałbowany) namakaļej. Won jo joko k Jezusu wjadł. Jezus na njoko

glědajucy jo gronił: Ty sy Šyman, Jonasowy syn; tebje budu Kefas groniś (to jo na našu rěc Pětš kamjenišćo.)"

Kněžo Božo, twojo słowo jo wěrnost, zdžarž nas we twojej wěrnosti.
Hamjeń.

Lube bratši a sotší!

My se musymy žiwaś, až teliko dupjonych ksesćijanow jo a tak mało tych, kotarež Jezusa su namakali. Žiši su brane a z tym su z Bogom gotowe; na žednu namšu wěcej njepšidu, až snaź pši swojom wěrowanju. Jo, wjèle jich jo, kotarež se razka nje-daju wěrowaś měnjece, až to južo manželstwo jo, gaž golc a žowka gromadu ženjo-tej. Tež na jsach slyšyš słowa wo Bogu a cerkwi, až jadnomu jo tšach. Na com to lažy, ažo wšykna ksesćijańska cesć a pocnosć tak woteběratej, až luže namšu njechoj-že, až z kopicami z cerkwje wustupiju? Co jo na takem spadanju wina?

Wšake bužo se groniš; ale wosebnjejša wina jo, až Jezusa pšeliš mało znajomy a to-godla z nim dosć njerožimy; togodla zasej njewěmy, co na njom mamy a tež pšawje k njomu njepšízomy. Akle pon bužo nam lěpjej, gaž Jezusa pšawje zepsimamy. Smy-lic we njom, ga nichten nas njamožo wot njogo pšec tergnuš. Ale kak nama-kam Jezusa ako mojogo Wumožnika? Jan dupjař pokazujo se ako pšawy ksesćijan ze swojeju ponižnosću. Wjeliku cesć jo sebje dobył ze swojim prjatkowanim. Ale won njepyta swoju cesć. Pši dupjenju jo won Jezusa ako Mesiasa poznał a stupijo něnto naslědk. Won drje powěda zasej a zasej wo Jezusu: won dej rosć, ja pak woteběraš; ja njejsom godny, aby jomu crjej-rjemjenje rozwězał.

Na drugi źeň njegroni Jan nic ako to jadno słowko: „Lej, to jo Bože jagnje.” Kak wjèle lažy we tom krotkem słowku. Celý spotny cas prjatkujomy wo Božem jagnje-su, cełe wumoženje jo we tom słowcycku wobzamknjone. Bože jagnje – we tom lažy, až Jezus jo wot Boga pšišeł a dalej, až won naše grěchy njaso. Won jo ten, kota-ryž sam žednogo grěcha njejo znał; togodla možo won grěchy wodaś. Jan njeběšo tegdy hyšći nic wěžel wo Jezusowych statkach, až won jo deňał ako Božy Syn se wo-pokazaš z wjelikimi znamjenjami a žiwami. Ale Jan jo se podnurił do Starego Testamenta a pši tom jo se droga wumoženja pšed jogo duchnym wokom zjawiła; takego ako Jezus jo we swojom pozdžejšem cynjenju se pokazał, takego Jan jogo wi-ži, takego jogo swojim wuknikam pokazujo a z tym jim groni, až njetrjebaju dlej pši njom wostaś, ale deje za Jezusom chojžiš. Glědaj: „To jo Bože jagnje!” Na tej wěrje wotpocywa naša ceła cerkwa. To jo naša pomoc.

Tež nam płaši to napominanje: Glědaj! We awše abo na kolasu sejzecy njamožoš glědaš, kak struski na polach kwitu; k tomu dejš sebje casa wzeš. Tak tež njamožoš my wižeš wšu kšasnosć Božego jagnješa, gaž njocomy sebje k tomu ten cas wzeš. Na tom nam brachujo. Nic na casu, ale na wérje. Głod a łacnosć za pjenjezymi jo wjeleim głowu zmuriła; woni sebje njebjeru casa, na Jezusa glědaš. Jan dupjař njejo rožeł ze swětnymi kubłami. Za jogo cas jo tež wjele bogatych było; ale žo su woni wostali, žo su jich dobytki? Zaryte, zabyte. Nichten njeznajo jich mjenja, proch a popjeł jo, což su nazběrali. Ale což Jan we samotnosći z Božego słowa jo zbadał, to jo žywjenje, to trajo tak dļujko, ako se bužo pytaš za Wumožnikom a wumoženim. Glědaj tež ty na to Bože jagnje, wuzgoń a sptytuj, což wo njom jo gronjone; glědaj do twojeje wutšoby, kak wona potrzebna jo wochłożenia a mocowanja. Gaž ty tak se k Jezusu psibližuoš, potom bužoš dlej a wěcej wériš, až won jo Bože jagnje, potom změjoš to požedanje pši njom wostaś.

Janowej wuknika njespuščijotej swojego pjerwjejšego wucabnika njezwěrnosti dla, ale dokulaž Jan sam jeju k Jezusu goni. Jezus jeju wiži. Won njedajo jima we nje-wěstosći wostaś, ale won se wobrošio k nima; won njecaka, lěc bužotej něco groniš, ale sam jeju pšaša: „Co pytatej?” To jo lažke pšašanje, ale weto tak wažne, rozsužece. Co pytatej – zemsku cesć, swětnu mudrosć abo Božu wěrnost, nutšikowny měr?

Tak pšaša Jezus kuždego wot nas. „Co ty pytaš?” Wobmysli to kradu! Pytaš ty na zemi pjenjeze a dobytki, wjasołe a dobre dny, cesć a chwalbu pšed lužimi? Pytaš ty gluku pšez swoju moc abo pytaš Boga we swojej lubosći? Maš ty we sebje někake zazuwanje nimjernego dospołnego byśa Božego a pytaš ty tu zgubjonu drogu k Bożej wutšobje? Pytaš ty wodawanie grěchow a Wumožnika, kenž měr wulewa do twojeje duše? Lej, to wšykno lažy we tom krotkem pšašanju: Co pytaš? A kake wotegrono dajotej? Žiwno nam jo, až tej wuknika zewšym njewotegronijotej, ale Jezusa pšašatej: „Žo ty bydliš?” Młogi wot nas by dļujke powědanje zachopił. Ale wonej wěstej ako Jezus, až tu dľymokosć Božu njamožoš za krotku štundku wupoceraś; tež njamožoš ze samych słów Jezusowe bogatstwo zapšimješ. Ale chtož co Jezusa měš, ten musy swojo ceļe žywjenje z nim zwězaś, musy jogo pšewoziš k chorym a tužnym a glědaš, kak won jich troštujo, musy pši njom byś we šichych štundkach a glědaš, kak won we modlitwje z Bogom se zwěžo.

„Žo ty bydliš?” – tak pšašaj tež ty. Naš Kněz bydli hyšći žinsa mjazy nami. Won bydli w Božem słowie. Wocyń twoju bibliju a lazuj we njej. Teke w Prjawozu su take, kotarež to cynje a woni změju wot togo wětšego žognowanja ako wot njetrěbneho lazowanja, ako wjele drugich sebje cynje. Won bydli w Božem domje.

We Serbach jo dobry nałog namšu chojžiš abo Bože słowo w radiju w maminej rěcy słyšaś. Chtož how derje słucha, ten změjo wot togo žognowanje; chtož to njecyni, jo lažko na njepšawych drogach wižeš. We našom casu ma člowjek wjele cinyš, aby

wobstał we swojom powołaniu; šym wěcej dejmy wšykno njetrěbne wostajiś, a te li-che štundki, kotarež mamy wjacor a sobotu, nježelu, dejmy se podnuriš do Jezusa. Ja som južo wšake knigły lazował, pšecej zasej pak wuznajom, až wušej biblije žedne njejsu; ja som južo we wšakich gromadach był, ale te nejlubosnjejše su te, źož wot Jezusa se powěda.

Chtož za Jezusom chojži, ten joko namaka. Pojźtej glědat, tak wotegronijo Jezus. Wšykno tak krotko, wšykno bžež wjèle słow. Wonej dejtej glědaś, potom bužotej samej wěšeś, co na Jezusu matej. Wonej njamožotej se naglědaś a napoſluchaś. Wonej stej ceły źeń pši njom wostałej; won se rozgranašo z nima wo Božem krajejstwje, aплод takiego rozgrona jo był, až wonej na pšecej pši njom stej wostałej – cas žywjenja.

Kséł naš Wumožnik nam pomogaś, aby pši njom wostali a wjèle bratšow a sotšow k njomu pšiwjadli.

Hamjeń.

A měr Božy, kotaryž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwaruj waše wutšoby a myslí we Kristu Jezusu.

Hamjeń.

Namša w Dešnje

5.3.1993

Psalm 122, 1-9

Lube Dešanarki, lube Dešanarje, lube gosći!

Popšawem musym se zagranjaś, až ja žinsa přezy was stojm. Njeby deňa lubjej jaden młodšy toś tu službu cyniś? Wěršo mě, ažo žednje njejsom stoojal za cesću. Pla wojakow nigdy njejsom był w přednej smuze, ale pšecej w drugej a tšešeji! Ale waſa pilna kněni Christina jo mě dwa raza wutšobnje pšosyła, aby žinsa do Dešna pšíšel – tak něnto juž sam wěrim, až mě how browchju! Co se co: Wy musyšo spokojom byś ze žědom na Dešańskej prjatkarni.

Južo w 30tych lětach som jězdíl na Dešańsku faru na rozgrono z knězom fararjom Šwjelu. Som jogo kuždy raz w gumnje nadejšeł, zéłajucego ze sadom abo ze zeleninu. Raz stej dwa golca na droze z pjerkami grajkałej a ten jaden jo zajuskał: „Poglédaj Fryco, kak mojo pjerko lěta!” Tencas su žísi hyšći serbski powědali mjaz sobu. Kněz farań Šwjela, jadnak stary z našym nanom, by nawłos to lěto swoj 120. narodny žeń swěšil. Won jo wjele za mnjo cynił, za gymnaſiasta a potom študańca. To godla som jomu wuſej měry žékowny. A ja by gorki do Wjerbna njasł, gaby Janojc njewomucne procowanja wo to serbske wuchwalił. Kuždy wě, až su sebje kněni Erika, kněz Herman a teke druge člonki teje familije wusoku chwalbu zasłużyli. 10 lět wobstoj Dešańska domowniska spa, to swěsimy žinsa teke. A korjenje togo, až wotměwamy něnto zasej namše w serbskej rěcy, laže teke tudy w Dešnje. Pśed pěšimi lětami jo kněni Christina za to iniciatiwu dała.

Lube bratši a sotší!

Gaž to tak slyšymy, ma Dešno tu šansu, byś srjejžišćo Dolnego Serbstwa. Na droze k tomu wjele wuspěcha!

Hyšći něco wažnego: Lazujom we kuždej namšy dwa kusa ze stareje serbskeje biblije: lekcion a ewangelium. Njamongo byś po Božej woli, až my žinsa jano małko togo rozmějomy, což se lazujo. Jano telik z krotkim: wotněnta bužomy to rozměś – za to wam rukujom. Wodajšo, ažo žinsajšna namša njebužo krotka, ale wona dej teke sěžyšćo cełego swěženja byś.

Gnada buži z nami wot togo Kněza, kenž jo był, kenž hyšći jo a kenž pšižo.
Hamjeń.

W 122. psalmje stoj pisane: „Ja se wjaselim togo, až mě jo gronjone, až pojžomy do Knězowego domu. Južo stojtej našej noze w twojich wrotach, Jeruzalem. Jeruzalem jo natwarjony ako město, žož se dej gromadu pšiš, žož te rody deje gorjej chojžiš prjatkowat Božemu ludu, se žékowat w Knězowem mjenju. Pšosćo wo pokoj za Jeruzalem! Daš se derje žo tym, kenž ſi lubuju! Pokoj buž w twojich murjach, wěstosć w twojich grodach! Swojich bratšow a pšijašelow dla gronim: Pokoj tebje! Dla domu našego Kněza cu ja twojo lěpše pytaś.”

Kněžo Bože, twojo słowo jo wěrność, zdźarž nas we toś twojej wěrnosti.
Hamjeń.

Luba serbska wosada!

Znajomy wšykne to wulicowanje wo dwanasólètnem Jezusu we templu. Kake wjasele jo to za njogo było, ako starjejšíj stej jomu prédny raz pšiwdałej, sobu gorjej hyś do Jeruzalema. Wšak su kužde lěto ze wšych rogow pobožne podružniki (pilgrimy) do swětego města šégnuli – a bliżej su jomu stupali, wětše jo jich wjasele bywało. Cogodla? Jano togodla, až w Jeruzalemje jo stoał jich Božy dom. Lěc žinsa hyšći take požedanje za Božym domom nas napołnijo? Božko nic. Su hyšći take, kotařymž pšawa nježela njamožo byś mimo namše. Ale wětšy žél njegronje ksesćijany wěcej kaž dwanasólètny Jezus: Ja musym byś we tom, což mojogo Wośca jo. Woni lěbda wěze, kak jich cerkwja wot nutšikach wuglěda, źož su dupjone a brane – jo, woni razka njewěze, wokoło wjelich namša se zachopijo!

Božy dom jo to wosebnjejše za ceļu wosadu. To jo južo kral Dabit wuznał. Won njejo był spokojom z tym, až swoj kralojski grod we Jeruzalemje jo natwarił; ale won jo kšel tam teke Božy dom měs. Tak jo hyšći žinsa: pšez swětne twarjenja luže se njepolépšuju, ale pšez cerkwje.

We našom psalmje smy slyšali: „Ja se wjaselim togo, až mě jo gronjone, až pojzomy do Knězowego domu.” To spiwa jaden tych, kotarež su gorjej šégnuli do Jeruzalema. A cogodla take wjasele jich dušu napołnijo? Dwojake jo nam tudy gronjone: to prédne jo, až we Jeruzalemje se zgromažijo Knězowa wosada. A to druge jo: až tam Bogu se služy z prjatkowanim a žekowanim.

W tšešem člonku našogo wěrywuznaśa smy poznali: wěrim we swětego Ducha, swětu ksesćijańsku cerkwju, zgromažinu swětych. Ta wobjadność, gromadność jo ta pyšnosć pšaweje ewangelskeje cerkwje. Tak jo było z prédneju ksesćijańska wosadu. Posołske statki pišu: ta mań tych wěrjecých jo byla jadna wutšoba a jadna duša a wšykno su měli wobjadne. Njejsy to raz nazgonił, gaž njeměr twoju wutšobu jo napołnił, gaž zwada jo domacne žywjenje skazyła: ty sy šeł namšu a měr jo do twojeje wutšoby zašégnuł a zwada jo se zabyła, wjele wěcej jo lubosćastała, źož pjerwjej jo njelubosć se knězyła. A na com to lažy? How w Božem domje smy wšykne jadnake, how stojmy wšykne pšed Božym wołtarjom a pod Božym słowom. How slyšymy tu wjasoku powěśc wo Bożej lubosći, how wuknjomy, ažo wšykno to, což nas we wšednem žywjenju rozdželijo, jo knicomne. Młogi bogaś se něco wě a gjarži na chudlaza, a ten, kenž jo chylku do swěta pokuknuł, chwali se swojego nazgonjenja pšešiwo tomu, kenž doma za swój wšedny klěb žěla.

A to druge, což Božemu domu wosebnu cesć dajo, jo to, až se tam žékujo. Nježé-kowne člowjekи su njeglucne w swojej wutšobje. We swěše kněžy se nježékownosć. Luže njeglédaju na to, což maju, ale na to, což njamaju! Woni njepšašaju, lěc mogu z tym swojim wobstaś, ale zawiżeju tomu drugemu, kotaremuž něco wěcej jo wobrażone. Tudy w Božem domje wuknjoš na Boga se myslíš, how wuznajoš, až sy njedostojny wšykneje dobrośi a zmilnosći, kotaruž naš Kněz tebje jo wopokazał. A ty se jomu žékujoš. Žož pak se žékujo, tam jo teke spokojnosć, tam wšykno skjarženje a zawiżenje zachada rowno tak ako pod słyńcowymi pšugami mroki roz-běguju a lod roztajo.

Wjèle skjaržby se slyšy, až pobožnosć woteběra a cerkwja dlej a wěcej se zajšpiwa. Ale njamamy wšykne dwojaku kapu a dwojaku wutšobu: namšarsku a wenkownu? Togodla njamožo naš Kněz wjèle spodobanja na nas měš. Wukni Bogu se žékowaś, nic jano ze słowami, ale teke ze statkami – jak wjèle wěcej spokojnosći buzo potom mjazy nami! Wukni tudy w Božem domje, až twoj sused k pšawicy a twoja susedka k lěwicy stej tebje bratš a sotša we Kristusu! Zawěscé wěcej wobjadnosći a mjenej zwady buzo potom mjazy nami. „Pšosć wo pokoj za Jeruzalem! Daś se derje žo tym, kenž ši lubuju! Pokoj buži w twojich murjach, wěstosć w twojich grodach.” Tak pšosy pobožny spiwař našego psalma za město Jeruzalem.

Zapšosba jo teke za nas to nejlěpše, což za swojich bratšow a sotšow mamy. Co jo zapšosba? Až ty za twojego blišego Boga pšosyš, aby won jomu pomagał a jogo žognował. Taka zapšosba pšinjaso nejpjerwjej tebje žognowanje. Gaž ty za někogo pšosyš, ga njamožoš jomu zawišeš, což won ma, ale žycyš jomu, což won njama, a tak nastanjo mjazy wama měr a wutšobna lubosć. A taka zapšosba pomoga teke to-mu, za kotaregož pšosyš. Žiwna jo ta moc, kotaruž Bog jo nam do ruki dał, až won se dajo dopšosyš. Won co byś pšosony, dej-li něco daś; ale won teke rad dawa, gaž jogo pšosymy. Gaž jo něco mjazy tobū a twojim susedom, ga njegrakaj se z nim, ale pšos Boga za njogo!

Zapšosba jo naša moc. Bratšojska gmejna a teke druge kšesćijańske zgromazeństwa maju nałog, až woni, žóžkuli su, we wěstych dnjach a štundach za tu samu wěc pšo-se, na pšiklad za chorū sotšu abo za bratša we nuzy. Taka zapšosba pomožo; to jo nazgonjenje wšyknych pobožnych luži. Młoge manželstwo jo njeglucne, pak jo člowjek wina, pak zasej žeńska: pšostej jaden za drugego, pšostej teke gromaze wašego Kněza wo žognowanje. Młogej starjejší matej njeražone žiši: golcyska, kenž slugaju, žowcyska, kenž sromotu do domu njasu – pšosć za nich! Młogego znajoš, kenž jo we šélnej abo duchnej nuzy, kenž we chorosći a tešnosći sejži: pšos za njogo! Snaź smějom how zasunuš, až mamy wjèle cerkwjow w Dolnej Łužycy, kužda wuglēda hynacej. Wosebnje laže nam na wutšobje te, žož jo se pjerwjej serbski prjatkowało abo se hyšći wotergi prjatkujo. Což mě nastupa, mam w nejwětšej cesći

serbsku cerkwju w Chošebuzu, źož som ako gymnaziast a študańc cesto namšu chójził, dļujkož jo tam farań Wjeńcko-Strobicański serbski prjatkował. Chwalim sebje teke Dešański Božy dom, źož farań Šwjela jo njewomucnje wjele lět w maminej rěcy swoju služby cynił, až nacisty su jomu to zakazali. Kak by won se radował, gaby won to hyšći dolabował, až w Dešańskej cerkwi se zasej wotergi serbski prjatkujo!

Což něnto Bože słowo w maminej rěcy nastupa, musymy pokazaś na serbske radijo, kotarež nam kuždy swěžeń a kuždu nježelu – zwětsa na poł dweju – krotke serbske prjatkowanje wobražijo. Fararje tam k nam powědaju, ale teke njefararje, luže z našych wosadow, kotarychž Božy duch k tomu goni. Z wjelikeju luboscu se cyni taka služba; my dejali za to žěkowne byś a rad na to serbske słuchaś. Ze serbskego casnika možomy zgoniś, we kotarej cerkwi se zasej serbska namša wotmějo: Bratšojswo, zgromazeństwo stej nam trěbnej, tak slyšymy we žinsajšnem prjatkowanju. Dla domu našego Kněza cu ja twojo lěpše pytaś, Jeruzalem. My mamy teke swoju wosadu, swoju wjas, swojo město. Młoge žělo musy se staś we našej wosaže a wšake zastojnsta maju se wobsajzíš. Chtož swojej ruce stykujo k zapšosbje a k modlenju, ten teke jej wotworijo k pilnemu žělu a sobužělanju. To lěpše pytaś: kaka cesć jo to za kuždego – wjele žěla jo.

Hamjeń.

A měr Božy, kotaryž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwarnuj waše wutšoby a mysli we Kristu Jezusu.

Hamjeń.

Na nježelu Oculi

14.März 1993

Matejus 20, 28

Lube bratši, lube sotší!

Cogodla jo Jezus do swěta pšíšeł, tak drje jo južo mlogi pšašał. Co jo Jezus popšawem kšel? My pomjenijomy joga „Kněz“. Jo won teke kšel se kněžyś nad drugimi lužimi, jo won kšel cłowjekow podejšpiš, podłocowaś, aby jomu służyli?

Našo žinsajšne stare gronko stoj w ewangeliju Matejusa w 20. stawje a zni tak: „Syn cłowjeka njejo pšíšeł, aby se dał służyś, ale aby won służył a ze swojim žywjenim wukupił wjelich.“

Potakem Jezus wotegronijo nam tudy na našo pšawje, aby joga pšawje wiželi. Z połnym pšawom mamy joga za našego Kněza. Tak stoj to we našom wěrywuznašu; z ewangelijow wěmy, až mamy se jomu tak pšigroniš. Won jo samo Kněz nad njebjom a zemju; won jo Kněz wšyknych knězow, Kněz nad ceļeu stworbu, Kněz nad našym žywjenim. Posoł Pawoł pišo w lisće na Filiparjow w 2. stawje: „Aby we Jezusowem mjenju se pokłaniali wšykne kolena a wšykne jězyki poznali, až Jezus Kristus jo Kněz.“ Tak maju te luže pšawje gronjece: Jezus jo pšíšeł, aby se dał służyś – kaž wše druge kněze na swěše.

Ale w našom žinsajšnem gronku smy wot Jezusa to napšešiwne slyšali. Jezusowe pšeklapane wukniki su se myslili, až woni budu teke raz z knězami, dokulaž jich mejstař se pomjenijo wšuži „Kněz“. Tak to njejzo! Jezus, naš Kněz, jo pšíšeł, aby służył; joga ceļe žywjenje jo stoyało we słužbje za drugich. Won jo to raz tšochu žiwnje tak wugroniš: „Moja jěza jo, aby cynił tu wolu togo, kenž mě posłał jo“ (ew. Jana w 4. stawje). Z tym jo měnjone: Jezus se žywi wot togo, až won Bogu służy. Won wě, až won bu posłany na zemju, aby Bogu służył a z tym nam cłowjekam. Toś ta słužba jo se wupokazała we joga słowach a statkach. Won njejo žednomu cłowjekoju z drogi šeł, kenž jo joga słužby poderbjeł: tomu grěsnemu Cachejusoju nic; tomu slěpemu Bartimäusoju nic; tym žaseš wusacnym nic a tomu tužnemu Jairusouju nic – wšykny jo won służył. Gorki końc jo był joga droga na kšicu. Joga slědna słužba jo była, až won jo swojo žywjenje woprował, aby dokońcował wumōženje zgubjonego swěta.

„Aby won wukupił wjelich“, tak smy dejet slyšali: wjelich, nic wšyknych? Po Jezusowej woli dejava joga slědna słužba na kšicy wšykny słužyś. Ale dosć jich wotpo-

kazujo taku službu. Južo pod kšicu su luže stojali gronjece: My njocomy togo Jezusa a joga službu. Hyšći w našom casu namakajoš dosć takich. Snaź dejali město „aby wukupił wjelich“ stoaś te slowa: aby wukupił mě. Pon by my wěželi, což how je měnjone. K tomu jo Jezus pšíšeł, aby tebje a mě služył, aby mej zgubjonej njebyłej, ale raz nimjerne žywjenje měłej.

Hamjeń.

Lube posłucharje a posłucharki! Žycym wam wšyknym hyšći měrnu tšešu nježelu spotnego casa – na zasejsłyšanje píchodu nježelu!

Na nježelu Laetare

21.März 1993

Jan 6, 47-51

Lube bratši a sotši!

My smy wšykne głodne za žywjenim. „Sedym žywjenjow kšél ja měš“, tak se cesto groni. Ale wěrno teke jo, my žomy z kuždym dnjom zasej kšoceń našej smjerši napšešiwo. Jěś a piś možotej jano tomu služyś, až možomy hyšći chylku žywe byś. Něnto groni Jezus: Ja som klěb žywjenja. Won se woprujo, aby my žywe wostali.

Słyśmy z teksta našego žinsajšnego prjatkowanja we 6. stawje pla Jana z Jezusowych wust: „Mojo šělo jo ta wěrna jěz a moja kšej to wěrne piše. Chtož mojo šělo jě a pijo moju kšej, ten wostanjo we mnjo a ja we njom.“

Take słowa dopominaju nas na zeleny stwortk, źož jo Jezus swojich wuknikow předny a slědny raz k Božem blidu brał. Ale možomy žinsajšnym lužam tak prjatkowaś, až w Božem bliże jěmy Kristusowe šělo a pijomy joga kšej? Njebudu woni z głowu wiś a nas wotpokazaś? Ale južo pšed dwa towzynt lětami njejsu luže wobjadne byli z Jezusowymi słowami. Woni su pšašali: Kak možo ten nam swojo šělo k jězi dawaś?

Njepšižo nam how do myсли, což ku godam cesto slyšymy ako zachopjeńk swě-žeňskego ewangelija: Bože słowo bu šělo. We casu přednego ksesćijaństwa su byli luże, kenž su přeli, až Božy syn jo był pšawy człowiek. Woni su wucyli, až Jezus jo drje był Bogu rowny, ale žeden pšawy człowiek. Naš reformator Mjertyn Lutherus jo pšešiwo tomu zwěscíł, až dostawamy w Božem bliže pod klěbom a winom to wérne šělo a tu wérnu kſej našogo Kněza Jezom Kristusa. To jo nam žinsa šežko wěriš. Njeby lěpjej było, gaby to njerozměli po słowje a gronili: Bože blido jo symbol za Kristusowe šělo a za Kristusowu kſej. Ale Jezus jo w Nowem Testamenše wostał pší swojich słowach. Won co nam požěl daś na swojom žywjenju; a to jo jano možno, gaž w Božem bliže wot joga šěla jěmy a wot joga kšwě pijomy.

Snaź možo něchten groniš, až mamy wšak pšež našu wěru gmejnstož z Jezom Kristusom. To jo wšykno teke wérno. Ale naša wobgrozona a zgasujuca wěra ma se njepšestawajacy mocowaś. Take mocowanje se stanjo – njeglědajacy na Bože słowo – pšedewšym ze swětym sakramentom Božego blida.

Snaź jo naša wěra cesto tak wugłodnjona, dokulaž brachujo nam Božy klěb žywjenja. Togodla: dajmy se mocowaś z Božym blidom, aby to pšawe žywjenje měli! Hamjeń.

Lube posłucharje a posłucharki! Z mojogo boka žycym wam wšyknym hyšci měrnu stwortu nježelu w spotnem casu.

Na stupny stwortk

20.5.1993

Posołske statki 1, 3-4

Lube bratši a sotší!

Powěśc žinsajšnego stupnego stwortka stoj w posołskich statkach pla Lukasa w přednem stawje a zni tam tak: "Po swojom śerpjenju jo Jezus swojim wuknikam wjele dopokazow dawał, až jo żywy a jo se jim zjawił styržasća dnjow a powědał wo

Božem krajejstwje. Ako won jich zgromažił jo, jo won jim pšíkazał, aby z Jeruzalema njewustupili, ale cakali na zlubjenje Wosća, kotarež su wot njego słyšali: Wy dostonjošo tu moc swětego Ducha, kenž na was pšízo a bužošo moje znanki w Jeruzalemje a w ceļej Žydojskej a Samariskej, až na końc zemje.”

To gronjedy bu Jezus pozwignjony; jago wukniki su to wiželi, teke až wobłoka jo jago pšec wezeła pśed jich wocyma. A ako su woni za nim do njebja stupajucym glēdali, ga stej podla nich dwa muža w běłej drasće stojącej a gronięcej: Wy Galilejske muže, co stojszo wy do njebja glēdajucy? Ten wot was do njebja pšec wezety Jezus pšízo zasej, rowno ako wy sčo jago wiželi do njebja stupajucego.

Bibliske słowa wo stupnem stwortku wjedu nas z wuskosci do daloka. Posoł Lukas jo w swojom ewangeliju Jezusowe zemske žywjenje wopisał. We posołskich statkach se pokazujo, kak jo Jezus we swojich wuknikach, we swojej cerkwi dalej statkował. We našom žinsajšnem teksće wižimy stupny stwortk ako slědny źeń tych styržasćich dnjow, we kotarychž jo se Jezus ako ze smjerši stanjony swojim wuknikam pokazał. Něnto se zachopijo cas, źož njamožomy Jezusa z našyma wocyma wižeś, weto wugbajo won wjèle pšeż swojich znankow. Kužde zmakanje Jezusowych wuknikow z jich Knězom jo něco wosebnego. Ale což se tšoj na styržastem dnju po jatšach, to pšetrjefijo naš rozym. Jezus jo hyšći raz powědał z tymi swojimi, jo jich žognował – a potom njejsu jago wěcej wiželi. Kaž lažy na jatšownem tšojenju šlewjer potajmstwa, tak teke na tom, což jo se na stupny stwortk stało. Za našu wěru jo jano wažne wěriš, až našomu Kněz Jezusu jo dana wšykna moc na njebju a na zemi. Jogo wukniki njamogu jago južo wižeś, weto wostanjo won jim kradu blisko.

Kaki nadawk dostonu woni? „Wy bužošo moje znanki we Jeruzalemje, we ceļej Žydojskej a Samariskej až do końca zemje”. Jezusowa wjasoła powěść njeplaši jano jadnomu ludu, ale teke tatanjam w dalokich zemicach. Smy dejeto słyšali, což Jezus dalej zlubijo swojim wuknikam: „Wy dostonjošo tu moc swětego Ducha”. Doněnta su woni jano cakali njewěžece na co: něnto maju swětki we wezirje. Jezusowe wukniki deje wěžeś, až njejsu wot wšyknych spušćone.

Co ma stupny stwortk za nas žinsa na se? My dejmy doprědka glēdaś, njedejmy njetrěbnje se zamysliš do togo, což jo było, ale wjèle wěcej rožeś z tym, což pšízo. K drugemu: dejmy dalej glēdaś, ako jano za brožnju. Bog co, ažo wšyknym čłowjekam ma se pomogaś – to źo wo ceļe čłowjestwo. Wěmy, až naša moc jo snadna; ale Boža moc njeznajo žedneje granice. Togodla: my wjèle njewugbamy; ale swěty Duch jo nam k pomocy. We našom kosmiskem casu mamy zapowědaś, až njejžo w ewangeliju jano wo našu zemju, ale wo ceļy swět! A my dejmy Bože sobužělašerje byś, gaž won swoju wěc dokončujo. My se wjaselimi, až nam jo take na stupnem stwortku zlubjone.

Hamjeń.

Na nježelu Exaudi

23.5.1993

Psalm 27

Lube bratši a sotší!

Žinsajšna nježela ma wot starodawna to mě Exaudi, na serbski jo to „słyš”. Glědajmy do 27. psalma, z kotaregož našo słowko jo wzete a słuchajmy až do końca tego psalma: „Kněžo, słyš moj głos, gaž wołam; buź mě gnadny a wusłyš mě. Ku tebje powěda moja wutšoba, tebje pyta mojo woblico; twojo woblico, Kněžo, pytam. Njezataji twojo woblico pśede mnu; njezastarc we gniwje twojego służabnika, pśeto ty sy moja pomoc. Njespuć mě a njewotšeń twoju ruku wote mnjo, Bog mojog strowja. A gaby moj nan a moja mama mě spušćiłej; zawérno, Kněžo, ty by mě pśiweł. Kněžo, pokaž mě twoju drogu a wjeź mě po pśawej sćaźce! Njepowdaj mě zlej woli mojich winikow; pśeto falśne znanki stoje pšešiwo mě a cynje mě kšiwdu poskoboże. Ja weto wěrim, až woglědam Knězowu dobrotu w kraju żywych. Cakaj na Kněza, buź dobreje mysli a njewubojany, cakaj na našego Kněza! Kněžo, słyš naš głos!”

Wjele jich jo, kotarychž głos njamožomy słyśaś, dokulaž wokoło nich se zogoli kaž na marku; dokulaž wšuži tšubi reklama a hyšći raz reklama do wušowu, až rozymne słowa njejsu k rozmęsu. Wjele jich jo, kotarychž głos njamožomy słyśaś, dokulaž woni słušaju do mjeńshy a ta wětshyna se kněžy a zadušyo wšykne słabe głose – stej taki zogol a taka reklama napśawdu trěbnej?

Kněžo, słyš naš głos! Daj nam dosć mocy, aby my znanili za tych nimych, wubojanych, podejśpionych a zanicowanych; aby my njemjelcali, ale tym słabym z našym głosom na pomoc pśišli; aby my teke se njebojali teje škody, gaž mužnje wojujomy za bězpšawnych.

Kněžo, słyš naš głos! Daj zacwiblowanym nowu nażeju a moc! Njedaj nikomu se załaś we njepocynkach a njestatkach! Nichten njedej podermo se k tebje wołaś abo w twojom mjenju se modliś!

Kněžo, wusłyš nas wšykných: twoje źiši, tych pśawych a njepśawych, tych dobrych a njedobrych, tych mocnych a słabych, tych młodych a starych, tych našych a cuzych; gaž se modlimy za njewinowaše pśegonjowanych a za nuzu a głod śerpjeczych!

Hamjeń.

Na 6. nježelu po swětej Tšojosći

18.07.1993

Jezajas 43, 1

Lube bratši a sotší!

Wjele luži něnto pšebywa ze swojimi zišimi na ferijach. My pšosymy wo wobzwar-
nowanie za wšyknych, ako su ducy na droze, aby njezranjone na swoj cil pšišli. Kak
lažko možoš žinsa, žož telik spěšnych awtow jězdži, do škody pší! Ale teke lešenje
abo wulět na morju matej swoju tšachotu. Niži njejsy južo wěsty; wšuži možoš
strowje tšuś abo samo žywjenje pšisajžiš. Chtož pak we tych dnjach swoju zagrodu
woblewa, njetrjeba se bojaś wo swoje člonki!

Teke našo žinsajšne gronidło njedajo nic na bojazní, nawopak: „Njeboj se, pšeto ja
som sí wumogł, groni Bog Kněz, ja som sí z twojim mjenim wołał, ty sy moj.” Nje-
jo toś ten werš nam někak znaty? Ga su nas předny raz z našym mjenim wołali? Za-
wěsće: pší dupjenju jo to pšecej tak bylo a tež žinsa hyšci tak jo.

Popšawem jo Bog take słowa raz israelskemu ludu pšiwołał, kotaryž zdychujo pod
kneblom popajži. Naš Kněz co troštowaś a dowěru pšisporiš: „Božy lud njedej zgi-
nuš, ale dalej traś.”

Toś to gronidło płaši teke nam, lěcrownož smy žywe w hynakšem casu. Kak cesto su
was, lube poslucharki a poslucharje, ku kmotšam pšosyli? Abo wjele lět smy sami k
našym kmotšam po jaja šli? Glucne case su to byli! Naš špruch ma něco cyniš z dup-
jenim, smy pjerwjej zgonili. Njeklincy nam hyšci w wušyma, kak jo se w cerkwi bja-
towało nad tym žišetkom: Ty kšél, Kněžo, to goletko gorjejweześ za twojim sło-
wom. Pšosćo, ga buzo wam dane; pytajšo, ga namakašo; klapajšo, ga wam buzo
wotworjone. Ga wotwoř, Kněžo, něnto žurja tom goletku, kotarež klapjo, a podař
jomu ten dobytk, wo kotaryž pšosy, aby to nimjerne žognowanje dostanuło a ten
zlubjony raj twojeje gnady wobderbnuło pšež Jezom Kristusa, našego Kněza. Tak
daloko cerkwina modlitwa.

„Ja som sí z twojim mjenim wołał!” Bog jo se k nam zechylił; nichten njejo pše-
snadny abo pšeryjny, až won njeby swoju ruku na njogo położył, jogo z mjenim wo-
łał a jogo mě zapisał do knigłów žywjenja.

„Wjaselšo se, až waše mjenja we njebjach su napisane.”, powěda Jezus k nam. Bog groni: “Njeboj se!” Won jo nas z mjenim wołał, my słušamy jomu. Togodla se njebojmy, ale žěkujomy se jomu wšykne naše dny.

Hamjeń.

Žycym wam wšyknym, lube bratši a sotši, žinsa hyšći rědnu lěšojsku nježelu a na za-sejsłyšanje pśichodny raz!

Na 7. nježelu po swětej Tšojosći

25.7.1993

Jan 6, 1-15

Lube bratši a sotši!

Namšy slyšymy žinsa, kak Jezus jo na gorje pěš towzynt luži z pěšimi pokšytami a dwěma rybkoma nasešíł. Tak stoj pisane pla posła Jana w 6. stawje. Tudy žo nejpjerwjej wo ten wšedny klěb. Našomu Kněz Jezusu njejo wšojadno, lěc te luže, ako su pšišli na joho słowa słuchat, maju k jěži abo muse tšadaś. Woni njedeje głodne wostaś: snaź možomy groniš: gaby za Jezusom šlo, njedejał nichten głodnuś na swěše. Kužda pokšyta jo Božy dar, tak su naše nani wěrili. Wěsće jo to žyto na poli rosło; wjèle znoja jo trjeba, až možomy sebje skibku wotksajaś. My smy gjarde na ten produkt našogo žěla. Ale za wěrjecego jo naš klěb teke dar Božy. Kak spiwamy ku blidu:

Naš wšedny klěb nam, Kněžo, daj;
pšed drogošu nas woplěwaj
pšez Kristusa, Bog zwarnuj nas
pšed głodom how na kuždy cas.

Ale něnto groni Jezus: „Ja som ten klěb žywjenja.” Z tym won měni; člowjek njejo žywy wot samego klěba. K pšawem žywjenju słuša wěcej, słuša Jezus. Na drugem měsće našego ewangelija slyšymy z Jezusowych wust: „Ja som to swětło swěta.” My derje rozmějomy, až mimo swětla, mimo grějucych pšugow słynca, by wšykno žywjenje na zemi swoj końc namakało. Potakem wugronijo Jezus wo sebje, až won jo nam tak notny ako ten wšedny klěbašk a to lube słyncko. Nichten drje njamožo bžez njogo žywy byś. Ale chto ma to pšawo, take wo sebje powěžeš? Smějo Jezus tak se wjelicaš? Njejo won Jozepowy syn z Nacareta? Njejo Marja jogo maš? Njejo won ako člowjek mjazy člowjekami po našej zemi chojził, až su jogo na kšicu pšíbili? Ale naša wěra wiži wěcej. Kak wuznajomy w našom wěrywuznašu w drugem člonku z Lutherusowym wukładowanim: Ja wěrim, až Jezus Kristus wěrny Bog wot Wošca we nimjernosći porožony a tež wěrny člowjek wot kněžny Marje narožony jo. Dokulaž Jezus jo zrazom Bog a člowjek, smějo won wo sebje groniš: Ja som ten klěb žywjenja a chtož do mnjo wěri, ten ma nimjerne žywjenje.

My pšašamy: Co jo nam Jezus we našom žywjenju? Won sam se pomjenijo klěb žywjenja. Mimo klěba njamožo nichten wujš. Jo Jezus wopšawze fundament našego žywjenja? Slyšymy jogo głos hyšci we zogolu našych dnjow? Znajomy a lazujomy Swête Pismo, kotarež wo njom znani?

„Ja som ten klěb žywjenja; chtož bužo jěsc wot togo klěba, ten bužo žywy do nimjernosći” Nimjerne žywjenje; to njejo njepšestawajucy žywy byś, žywjenje mimo smjerši. Wšo žywjenje na zemi musy do smjerši. Chtož z Jezusowego słowa žywy jo, musy teke wumrěš. Ale ten klěb, kotaryž jo z njebja pšíšel, jo žywy klěb. Chtož wot njogo jě, se wobzélijo na Jezusowem zrowastawanju.

Šězko jo to k rozměsu, což dajo nam naša cerkwja žinsa prjatkowaś, pšosmy Boga wo wuswětlenje, aby jogo słowa wurozměli!

Hamjeń.

Lube pšíposlucharki a lube pšíposlucharje! Tłocym wam wšykny ruku a žycym wam hyšci rědny lěšojski cas!

Na žnjowny swěżeń

03.10.1993

Markus 4, 26-29

Lube bratši a sotší!

We ewangeliju Markusa w 4. stawje wot 26. do 29. werša lazujomy: „Z Božym krajeſtwom ma se tak ako z mužom, kenž jo semje do zemje chytał. Won spi a stawa w nocy a wodnjo; to semje pak schojzijo a rośco – won wšak njewě, kak. Pšeto zemja sama wot se płody njaso, nejpjerwjej spjełko, na to kłosk a potom połnu pšenicu we kłosku.” Tak daloko naš tekst.

Derje, až cerkwja nas na žekowanje dopomina. Žinsa mamy se žekowaś za lětosne žni, za našu carobu. We našom casu nam wšyknyt to tak njewobejzo, kake su byli žni, dokulaž burski štand njejo wěcej to założenje, ten grunt, nad kotarymž se wšykno druge natwarijo.

Kak smy pjerwjej juskali, gdyż brožnje su byli napołnjone až pod wjerch a zagony su prozne stojali! Z jakim wutšobnym žekom smy k Bogu gorjej glědali a poznali:

Ty kuždu stworbu skublajoš,
o Kněžo dobrotny;
jej trěbnu spižu gotujoš,
až nic se njeskazy.

Pšeſz tebje jan se žywimy,
Ty dajoš wšykno nam;
chto jo tak mocny na zemi,
kenž kséł nas zdźaržaś sam?

Lej, twojich darow kopica
nas rozbogašijo –
žo taka zmilna wutšoba;
žo taka luboſć jo?

Gaž něnto raz ryzne žni mamy, ga njetrjeba nichten głodnuš: USA a Kanada libruju nam trajdu, až lěbda něco wumarkujomy wo tej žałosći na našych polach. Weto njejsmy wotzabyli, až Bog Kněž jo dawař wšyknych darow a až jomu mamy se žekowaś za joho dobroty, rownož z kupnym gnojom, z dobrym sewom a z nowymi techniskimi metodami wěcej žnějomy nježli něga a rownož nam ryzne žni južo tak na škodu njejsu ako tencas. Nichten njamožo přeš, až my to njejsmy, kotarež dajo-

my na zagonach a łukach, we gumnach a zagrodach rosć. Bog Kněz jo stworiś a zažarbowař wšyknogo žywego.

Ale my dejali dłymjej do Bożego potajmstwa a z tym do našego teksta poglědnuś. Naš njebjaski Wość zastarajo teke wojce a krowy, ale my clowneki deje byś želbne Bożego krajejstwa. My se žekujomy našomu Bogu za lětosne žni, dokulaž změjomy wospjet dosć k jězi a k pišeju. Tak wostanjomy żywe, nic pak togodla, aby na końcu smjerši do rukowu padnuli, ale aby sobuderbniki na Božem krajejstwje byli. Našo žywjenje lažy we swětle nimjernosći; togodla smy teke žekowne za Bože dary we našom zemskem casu.

Naš žinsajšny ewangelium nas wucy, až Boże kněžarstwo pšízo, dokulaž Jezus jo woglědał k nam clownekam. Wot tego wokognuśa njejo naš swět wěcej ten stary. Wjèle jo se pseměnilo, chto kšel to nalicyš? Což Jezus jo wuseł, to schojžujo. To njewižiš na wjelikich konferencach a kongresach, ale na snadnych statkach lubosći mjazy nami.

Cerkwja, kenž jo Jezusowe słowa rozměla, njejo aktiwna, aby Boże kněžarstwo pšíšlo, ale dokulaž Boże kněžarstwo pšízo. Bog se stara sam za swoju wěc; na polach rosćo, mimo až sejc něco k tomu cyni, groni Jezus.

Toś ta pširownosć woła nas k sčerpnosci a k dowérje. Boże krajejstwo pšízo; ale my njamožomy jo wunuzowaś abo pšispěyś; nichthen pak njamožo jomu zadoraś.

“Twoj statk nicht njamžo stajiš”, tak spiwamy. Bog buźo ten dobry statk, kotaryž jo won we nas a drugich zachopił, teke dokońcowaś.

Ty Kněžo, sy nam dał³³
zas jěć a piše zmilnje,
do žinseg woplěwał
nam žywjenje tak pilnje:
žek za to dawamy
a pšosymy wo to:
daj, až raz změjomy
tam twojo krajejstwo.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje, dajšo sebje lětosny žnjowny swězeń derje spodobaś.
Na zasejsłyšanje pšichodnu nježelu!

³³ Duchowne kjarliže, 1915, Chošebuz, nr. 29, 1.

Na 18. nježelu po swětej Tšojosći

10.10.1993

Lube bratši a sotší!

Za kuždy źeń mamy bibliske słowo abo lěpjēj gronjone dwa šprucha: jaden ze Starego Testamenta a jaden z Nowego Testamenta, k tomu hyšći krotku modlitwu. To wšykno namakajomy w kniglickach bratšojskeje wosady w Herrnhuše. Wjele našych wosadnych lazujo take napominanje z biblije kuždy źeń. Na nježelu a k swěženjam jo naša cerkwja wubrała hyšći jadno wosebne bibliske gronko. We serbskem radiju wukładujomy cesto toś te krotke špruchy. Ale to njejo razka wšo, za kuždy tyžeń mamy teke wosebny kjarliž, kenž se namšy spiwa. Za žinsajšnu 18. nježelu po swětej Tšojosći jo to jaden tych nejrědnjejšych kjarližow našych spiwarskich:

Ja wutšobnje ſi lubo mam,³⁴
Kněz, njebuž daloko mě sam,
daj twoju moc mě k mocy.
Mě njezwjaseli ceły swět,
co njebjo, zemja dej mě nět?
Ja k tebje zwigam wocys.

Lěc złamjo se ta wutšoba,
sy ty glich moja nažeja,
moj žěl a trošt nejlěpšejšy,
kenž z twojej kšwju mě wumogł sy.
Kněz Jezus Krist, moj Bog a Kněz,
ze sromoty mě zasej wez.

Jezus Kristus wušej wšogo! Njejo naša mama nam zašćepila gorucu lubosc k našomu Kněz Jezusu? Snaź musy cerkwja teke dogmy měš. Což wěrimy, to ma bys zdrascone do formulow a kaznjow, aby žedna wopacna wucba se njerozšyriła w našych wosadach a aby naše źiſi mogli nawuknuš, což ma bys rěp jich wěry – ale njejsu wšykne dogmy wostudne, suche a bžez żywjenja? Chtož Jezusa lubujo, možo se zdaš wšakich zemskich zwjaselenjow, njejo spušćony we šežkich dnjach; won zazuwa šoplotu w swojej wutšobje, kotaraž se rozpložijo we Knězowej bliskosći.

³⁴ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 213, 1.

Wšo za twoj dar ja powuznam:³⁵
to šélo, dušu, wšo, což mam
tud w žurnem wobydlenju.
Až k cesći ší jo nałožu
a k wužytku tom blišemu,
daj gnadu k wuwježenju!

Pśed wucbu zwarnuj błudneju
a zastaj carta zełdganju,
we wšyknej kſicy zežarž mě,
až pſenjasu ju pokornje!
Kněz Jezus Krist, moj Kněz a Bog,
we smjerſi buź moj mocny rog.

Styknjom-li swojej ruce, ga stajiom swojo cełe žywjenje, swoje člonki a zmysły pod woplěwanje našego Kněz Jezusa, snaź by lěpjey gronił: mojogo Kněz Jezusa. Ja som jogo, won jo moj! Ja njamogu se zablužiš do wopacneje wucby abo falšneje wěry, moj Kněz mě wobzwarnujo. Won pokazujo mě teke drogu k mojomu blišemu, kenž na moju pomoc abo moje bratšojske słowa caka.

Och Kněžo, daj tym janželam³⁶
na końcu njasc tu dušu tam
do Habramoweg klina:
Daj mojom šelu we rowje
raz měrnje spaś, kaž w komorce
na pſichod twojog syna;

a potom z rowa wubuž mě,
až z wocyma raz wižim ší
we kſasnosti, ty Božy syn,
moj wumožnik a gnadny klin!
Kněz Jezus Krist, wusłyš ty mě,
ja cu ší chwališ nimjernje.

Jezus Kristus jo teke cil mojogo žywjenja. Wjele luži se boj swojogo końca! Padnjoš raz do nicogo? Musyš ze štrofu licyś za swoje pſestupjenja a grěchy? Bužo to raz grozny sudny źeń – chto ga wě? Lacarus jo se po smjerſi namakał w Habrahama-wem klinje, tu nažeju mam ja teke! Ze swojima wocyma budu ja wižeś swojego Kněza Jezom Kristusa. Njamam žednogo tšacha.

³⁵ ebd., 2. werš
³⁶ ebd., 3. werš

Jezu, mojo słyńco jasne,³⁷
teje duše hejgenstwo,
mojo derbstwo, nimjer kšasne,
moja cesć a chwalarstwo:
tebje ja se pšepowdaju,
z tebu jan se pozmakaju;
ty, ty jano, ty sam sy
wotpocynk mě we dušy.

Hamjeń.

Lube posłucharki a posłucharje! Žycym wam wšyknym hyšći rědnu oktobersku nježelu!

Na nježelu zamrětych

21.11.1993

Jan 11, 25

Lube posłucharki a posłucharje!

Na žinsajšnu nježelu zamrětych spominamy wšykných, kotarež su lětosa wumrěli a zakopowanje měli. Smjerš jo sebje zasej bejnje wjele woporow pominała, znatych a njeznatych. Njesromamy se łdzow, kotarež ronimy dla manželskego a manželskeje, dla nana a mamy, dla syna a žowki, dla bratša a sotšy, dla starego nana a stareje mamy – kak lubowane nam su byli, to wuznajomy akle něnto, žož njepšebywaju južo mjazy nami. Kak młoga wutšoba se tužy we swojej samotnosći; kak brachujo jej psíjazne słowko lubego psíjaśela abo lubeje psíjaśelki! Kšesćijany namakaju trošt

³⁷ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 215, 1.

we swojej tešnicy z Jezusowych wust pla ewangelista Jana w 11. stawje: „Ja som zrowastawanje a žywjenje. Chtož do mnjo wěri, buzo žywy, rownož wumrějo. A kuždy, kenž žywy jo a do mnjo wěri, njewumrějo do nimjernosći.” Tak daloko našo žinsajšne gronko.

Mě stupijo na takem dnju pśed wocy stary Rownař (měním čłowjeka z Rownego), kenž jo w Slěpjańskich koćynach wjelgin znaty a cesćony był: Wylem Wěrik, rožony w lěše 1910, kenž jo lětosa w januarje wot nas šeł. Jogo młode lěta su byli žurne dosć, dokulaž chudoba jo tencas była we tych golańskich jsach wjelika. Wuſej togo jo Wylemowy nan na zachopjeńku předneje swětoweje wojny padnuł, až jago synašk jo wu starego nana połsyrotny wotrosł. Wony žěd jo był woblubowany gerc we swojej wokolinje. We šuli su jěsno wumarkowali, až Wěrikojc golc wumějo derje molowaś. Njejo žiw, až ceptař jo porucył, až taki wobdarjony młožeć deſał wuknuš na molarske, což won jo teke w Grodku cymił. Tudy ma se wobspomnjeś, až Wylem jo wot starego nana namrěl lubośc a talent za muziku; tak jo won nawuknuł tsi instrumenty graś: saksofon, klarinetu a gitaru. Wot lěta 1930 sem jo Wylem Wěrik žělał na swoju ruku ako molař. Ale grozna wojna jo pšetergnuła joga eksistencu. Akle 1946 jo won z pomocu Pawoła Neda se domoj wrošíł z južnosłowjańskeje wojskeje popajži a swojo rucnikarstwo až do lěta 1976 dalej wjadł. W slědnych lětach pak jo won wjele chorjeł, dwě operaciji pšetrał – a tsi raz jo pšízaješe joga deriko. Nejžwěcej jo joga pobił, až joga žeńska, z kotarejuž won jo był wot lěta 1933 ženjony, jo šežko schorjeła na raka. Tak jo bratš Wěrik njezapki wot nas šeł, dokulaž jo zapadnuł do depresijow. Won jo musał pšež lěta pšiglédowaś jeje ſerpjenju mimo togo, aby mogł jeje ginjenju zadoraś.

Rowno w Slěpjańskiej wosaže nadějzomy ludowu kulturu, kotaruž by podermo we drugich serbskich jsach pytali. Pilne golańskie luže su sebje wobchowali nažeju a wjasele. Wylem Wěrik jo był w swojom dļujkem žywjenju wjelebocny ludowy wumělc; teater jo grał, wjele spiawał, kapelu założył a na reju grał koło wokoło Slěpego. Ako molař jo won wolejowe wobraze molował a stary burski podomk – spižki a lodki – wobmolował ze serbskimi ornamentami. Dalej jo won gromaže z drugimi bursku špu w Rownem natwarił. Ako dary na swajžbu su luže raži brali rědne molby mejstarja Wěrika. Cesto jo won molował Slěpjański cerkwju, w kotarejž bu raz wěrowany (w lěše 1933) a pši kotarejež wuporěžanju jo pilnje pomogał. Kak cesto jo won Slěpjański krajnu molował z kwitucymi rostlinami, pisanimi kwětkami a spivajucimi ptaškami! Daloko a šyroko jo won luži zwjaselił ze swojim wumělkstwom. Jomu jo se naslědku zejšlo kaž kwětkoju, kotaryž mimo swětla a šoploty njamožo žywy wostaś, ale se zadušyjo a sprějo....

Serbam a pśedewšym jich kulturje jo twoja lubosć słušała, twojim źišam a źiſižišam
sy taku lubosć dalej dał – za to gronimy tebje slědny raz: Měj wutšobny žěk!
Božemje bratš Wylem Wěrik!

Tud žywjenje jo zachadne,³⁸
jo njemérne kaž morjo;
chtož how dom pyta wobstawnje
se wjelgin wobtorijo.
Wšo wumrějo, swět rozpadnjo;
my smy how cuze gosći
a wšuži w njewěstosći.

Tam jo ten pšawy stawny dom,
kenž nimjer zawostanjo,
wšo druge zajžo ze swětom,
to njebjo wobstoj jano.
We kšasnosći a zbožnosći
se žywje w Božem raju,
kenž how se Bogu daju.

Hamjeń.

³⁸ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 414, 1-2.

Cerkwine lěto 1993/1994

Na 1. nježelu pśichoda

28.11.1993

Sacharjas 9, 8-12

Lube bratši a sotší!

Nowe cerkwine lěto su nam naše stare zwony žinsa wšuži zazwonili. Nowe cerkwine lěto: co co to groniš, co nam pśinjaso? Wono dej byś zasej gnadne lěto za nas wšykných. Gronko na přednu nježelu pśichoda abo adwenta stoj pisane pla profeta Sacharjasa a zni tak: „Glej, twoj kral se pora k tebje, spšawny a pomocny.” To jo słyńcko, kotarež něntol we tych krotkich a šamnych dnjach we swětłosći a kšasnosći gorjej žo, bliżej a bliżej, až potom we sicej swětej nocy ta Betlehemska gwězda we njebjaskej bytšnosći nas zwjaselijo a żognujo.

A co co to nowe cerkwine lěto wot nas měš? Až spiwajucy pśiducemu Knězu napšešiwo chwatamy a jogo witamy: Chwalony buži ten, kenž pšízo. Jezus groni: Ja cu k wam pšiš a my witamy jogo: Pšíz, Kněz Jezus! Pomarkujšo, won pšízo, won sam – nic jano jogo słowo, kotarež se zasej wot nowotki zapowědaš dej, nic jano to spominanje na njogo, kenž pśed dwa towzynt lětami se jo narožił – ně: won sam pšízo. Kaka wjasoła powěść!

Kak ga won pšízo? My lazujomy w žinsajšnem ewangeliju: Won pšízo miłosćiwy. To co groniš, won njepšízo, aby se kněžył, ale aby slużył. Miłosćiwy, to co groniš, won co si pomogaś we twojej słabej wérje, tu nałamanu sčinu njoco dozłamaś, ten žaglecy sułzog njoco dozagasyś. Miłosćiwy, to co groniš, luže su cesto grozne, twarde pšešiwo tebje a njamaju žedneje wutšoby, su tupe a njeznaju žednogo lutowanja – won pak jo sćerpy a pśijazny. Člowjekи z palcami na tebje pokazuju a si zasužuju, won si njezamatjo, won si njezachyšijo. Miłosćiwy, to co groniš, won ma myslenja měra z tobū a nic kšiwdy.

Won pšízo, jo wam k woli,³⁹
wobdany z lubosću;
co wugojś wšykne boli,
wše jomu znate su.

Jo, tak co won pšíš teke we tom nowem cerkwinem lěše. Won co pšíš k tym žišet-kam, ako we tom zachopjonem cerkwinem lěše k swětemu dupjenju se pšinjasu, a co swojej ruce na nich połožyś, jich wokošowaś a žognowaś. Won co pšíš ku tym, kotarež we tom lěše brane budu a se jomu polubiš budu, zwérne wostaś, až do końca, a co sam jich wjasć a žaržaś za swojeju pšawicu. Won co pšíš, gaž jogo pytaś bužośo we swětem Božem bliže, a do was, tych słabych pšutow, nowe zaščepit, žywjenje a moc wot njebjaskego winowego krja. Won co pšíš, gaž ta ceła wosada namšy na jogo słowo słucha a gromaże bjiatujo; won co pšíš, žož niži w komorce jaden spuščony k njomu zdychujo. Won co pšíš, gdyż k njomu se wołaś we tšachoše a nuzy a gdyż pla wšednogo klěba jogo pšepšosyoš: Pšíz, Kněz Jezus, a buź naš gosć! Won co pšíš, gaž na chorej postoli se tužyś a co pšíš, gaž we slědnej štundce se modliš: Pšíz Kněz Jezus, kšěl, Kněžo, se mě zjawiš we mojom wumrěšu.

Jo, glědaj, tak co won pšíš, teke ku tebje. A gaby won we tom cerkwinem lěše ku tebje pšíšel ako tenca do Jeruzalema k slědnemu razu – to jo wšak wěste, ažo někotare wot nas jadno nowe cerkwine lěto dolabowaś njebudu – šim wěcej jo cas a štunda tam, aby pšašali: Co co to nowe cerkwine lěto wot nas měš? Z krotkim a ze słodkim wotegronijom: našu posłušnu, wjasołu a wobstawnu wutšobu.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a lube pšíslucharje! Wam wšyknym žycym hyšći gnadne pšedgadowne tyženje!

³⁹ *Duchowne kjarliče*, 1915, Chošebuz, nr. 568, 7 (druga połojca).

Na nježelu Septuagesimae

30.1.1994

Daniel 9, 18

Lube bratši a sotší!

Gronko na žinsajšnu nježelu Septuaginta stoj pla profeta Daniela w 9. stawje a zni tak: "Kněžo, my se njepowołajomy pśed tebu lažecy z našeju pšosbu na našu pšawdosć, ale na twoju wjeliku zmilnosć."

Chto wot was znajo Daniela, lube pśislucharje? Ako młożeńc bu won zawlacony na dwor babylonskego krala Nebukadnecara. Tam jo won wjeliku mudrosć pokazował a skoro nejwušy zastojnik we kralojstwje był. Won jo se wosebnje wuznamjenił z tym, až jo źiwne cowanja krala rozkładał. Dalej znajomy Daniela, kak won jo kraloju Belzaceroju to pismo na sčenje rozekładł: mene, mene, tekel, ufarsin. Potom znajomy Daniela, kak won bu za cas krala Dariusa wobgronjony wot swojich winikow, až won se modli swojomu žydojskemu Bogu, což jo kral strikte zakazał. Toś bu Daniel pśimjety a do jamy k tym lawam chyšony. Ale te zwěriska njejsu jomu žedneje kšiwdy nacynili – a Daniel bu njezranjony z teje tšašneje jamy wušēgnjony. Ale to wosebnjejše jo, až Bog dajo Danieloju do pśichoda glědaś z pomocu wiżenjow abo wizionow. A co Daniel toś wiži? Wšykne, kenž se zwigaju pšešiwo Božemu krajejstwu, muse zginuś. Božy syn pśewinjo wšykne mocnarstwa togo swěta; naslědku jo Bože krajejstwo dobyšař nade wšyknymi.

Ale něnto slědk k našomu gronkoju: „Kněžo, my se njepowołajomy pśed tebu lažecy z našeju pšosbu na našu pšawdosć, ale na twoju wjeliku zmilnosć.” Bjuatujomy my teke tak intensiwnje ako Daniel, až pśed Bogom njestojmy, ale lažymy z našimi pšosbami? Snaź dejali lěpjej pšašaś: Modlimy se scelego hyšći kuždy žeń abo smy dawno z tym p'orestali? Abo jano, gaž woda nam až k šyji stoj? Kak pišo posoł Pawoł na Tesalonicharjow: Modlišo se njepěstawajucy! Kšesćijan možo wšuži a kuždy cas bjuatowaś; won wě, až Bog joko pšecej slyšy a my z nim powědaś smějomy we nuzy a we wjaselu. Ale wotkul mamy taku nažeju? „My se njepowołajomy na našu pšawdosć.” My njestojmy přezy Boga ako pominajuce. My njejsmy take dobre luže, až možomys wot Boga požedaś, až won naše pšosby dopołnijo – ale jich wjele wocakujo to wot njogo. Ně, bjuatujucy njedejmy se našych zaslužbow chwališ. Ponižne a pokornje se modlimy se chylajucy pśed Bogom.

We Jezusowej pširownosći jo raz jaden pšosył: Bog, buź mě grěšnikoju gnadny. Won njejo se podermo k Bogu wołał. Kužda modlitwa se założyjo na Božu wjeliku zmilnosć. Njezgonijomy to kuždy źeń? Žo namakamy trošt, gaž žeden cławjek nas troštowaś njamožo? Jano pla togo, kenž nas troštujo, kaž mašerka nas troštujo. Žo namakamy pšawe pšewoženje? Jano pla togo, kenž wětšam dawa drogi a puś tym wobłokam, ten buzo twoje nogi na droze wozyś sam. Naš njebjaski Wość jo nam z pšawym nanom, kenž togo Kněz Jezusa jo na zemju posłał, aby nam swoju nje-wugrunowanu lubosc pokazał. A toś ten Kněz Jezus jo nas wšyknych bratšo, kenž nam ūurja k Woścoju wotamknjo. Togodla płaši Danielowe słowo: „Kněžo, my se njepowolajomy pšed tebu lažecy z našeu pšosbu na našu pšawdosc, ale na twoju wjeliku zmilnosć.”

Hamjeń.

Lube bratši a sotší! Žycym wam žinsa hyšći spodobny źeń a na zasejsłyšanje pšichodnu nježelu!

Na nježelu Sexagesimae

6.2. 1994

List na Hebrejarjow 3, 15

Lube bratši a sotší!

Gronko na žinsajšnu nježelu Sexagesimae stoj w lisće na Hebrejarjow w tšesem stawje: "Žinsa, gaž joga głos bužośo słysaś, ga njezatwarźco swoje wutšoby!" Popšawem su toś te słowa z 95. psalma. Wosada Starego Testamenta jo tež měla swoje spiwarske, to jo był tencas ten psalter, 150 psalmow, spisanych wot Dabita a Salomona. Ale nastase wjelich psalmow pokšywa teke śma. Dokulaž namakajomy po-božnosć cłowjekow Starego Testamenta we psalmach, su woni ejgen tak ako modlarske knigły služyli – tak ako naše spiwarske. Naša mama jo kuždy wjacor w swojich starych spiwarskich bjurujcy lazowała. To jo był něga nałog wjele starych luži. Wjele by mogali hyšći groniś wo instrumentach, na kotarychž su Žyži tencas w swojich Božych służbach grali – tak ako my mamy pozawny a šwikawki.

„Žinsa, gaž joga głos bužośo słysaś” – ceji głos jo měnjony? Wěsće Božy głos. My słyszmy kuždy žeń wence na droze, ale teke we jspě wjele głosow. Wšykne pak njej-su špatne. Ako žiši słyszmy głos starjeſeju. Wonej nam pomogatej, aby pšawu drogu w žywjenju namakali. My smy posłušne jeju derje měnjonym słowam. Teke druge luže dawaju nam dobru a wužytnu radu. Ale pon słyszmy teke wjele, zož by luſbjej wotſaltowali abo sebje wušy zatykali, dokulaž nam zadora Božy głos słysaś. Našo gronko co nam we takej tšachoſe pomoc a nas napominaś, aby słuchali na ten głos, kotaryž pokažo nam drogu za kuždy žeń, dokulaž jano won tu wěrnoſć groni. Snaž dejmy my sami byś Božy głos drugim, aby woni njezamkali swoju wutšobu pśed głosom našego Kněza, aby woni njespuščili našu cerkwju, aby woni njepadnuli do njewěry. A gaž lazujomy we bibliji, to powěda z njeje Bog pšež našego Kněza Jezus Kristusa abo won powěda z głosami posłów. Kristus sam stoj přezy nas, pšijazny, napominajacy a woļajacy: Luba sotša, luby bratš, słuchajte! Słuchaj, luba wosada! Słuchajſo wy luže we městach a na jsach! Słuchaj žinsa – nic akle witše! Žinsa, něnto, nježlic bužo pozdže. Wocyń twoju wutšobu na šyroko a wobchowaj Bože słowo, aby wono tebje za ruku wzeło a měr dało ze swojim troštrom a ze swojeju pomocą! Słuchaj žinsa, Bog powěda ku tebje! Buż jomu za to žékowny a wostań z joga słowom! Bog powěda – słuchaj na joga głos!

Hamjeń.

Modlimy se z kjarližom za žinsajšnu nježelu Sexagesimae:

Bog kšeł nam wšyknym gnadny byś,⁴⁰
daś swojo žognowanje,
ab mogli w jogo swětle hyś,
pśed škodu zwarnowane,
až statki jogo znajomy
a kenž jog lubo maju,
za tatanje se staramy,
až Krista wupoznaju
a tež se k njomu wroše.

Se žękuj Bogu wšyken lud,
chwal z dobrym statkom jogo
a polěpšuj se cłowjek tud,
žarž wěru wušej wšogo.
Nas žognuj Bog, ten wość a syn,
nas žognuj duch ten swěty!
To ceły swět jom k cesći cyń,
až se jog boji spěšny.
Něnt wšykne grońso: Hamjeń!

Na jatšownicu

3.4.1994

Zjawjenje Jana 1, 18

Lube bratſi a sotſi!

Wjerašk cerkwinego lěta su jatšy. Až Kristus jo z rowa stanuł, jo zachopjeńk wšeje ksesćijańskeje wěry. Južo za cas přednych posłów jo se swěšil Jezus, kenž jo ze smjerší stanuł, na předny źeń tyżenja – potakem na nježelu. Romski kejžor Konstantin jo w lěše 321 z teje nježele statny swěżeń wugotował. Akle hundert lět pozdzej su ksesćijany chapjali gody na 25. decemberje swěsiš.

Moje lubowane: „Jezus jo žywy!“ Te tſi słowa deje byś žinsa gwězda mojogo prjatkowanja. „Jezus jo žywy!“, to jo naš trošt we tužycy. Z wjele lužimi som ako farař wob lěto gromadu pſišeł; woni su ku mnjo pſichadali a ja som k nim woglědał. A wšake woni su byli; kuždy hynakšy: źiži a starke, gospodarje a wuměnkarje, zamož-

⁴⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 126, 1,3.

ne a chudlaze, ženjone a fryjne – tužne cłowjeki a wjasołe cłowjeki. Gaby pak něch-ten mě pšašał, kotarych jich wécej jo, ga njewobmyslijom se žedneje minutki a gro-nim: tych tužnych. Och, wono dajo tak njewugronjocy wjele tužnych luži we swěše a jich tužycy ma wšaki grunt. To wostanjo teke tak až do końca swěta, dokulaž my how njejsmy we paradizu, ale na tom kusku zemje tudy bydlimy, a wot teje groni Lutherus we sedymej pšosbje: „aby Bog nas z teje žałości k sebje wzeł do njebja“. Z teje žałości! A naš reformator ma z tym pšawje.

Tužne luže poderbiju trošta; to jo, tak co se mě zdaś, to nejgorše, ako jano daś možo. Něntol pak wěmy, až jich wjele, wjele luži we takej tužycy mimo trošta jo a woni njewiże žedneje gwězdky we swojej šamnej nocy. Popšawem jo to k rozměsu; nad tym njedejmy se žiwowaś. Ale taku tužycu mimo trošta mogu ja jano pla tatan-jow rozměs abo pla tych, kotrež wot Kristusa wécej nic njamaju nježli joko mě. Pla drugich luži njejo to k rozměsu. Abo deňało možno byś, až kſesćijański luž, kotaryž wěri, což my kuždu nježelu z celym kſesćijaństwom poznajomy; kotaryž wěri, což teke žinsa namšy smy zasej poznali – až Kristus jo stanuł wot wumarłych – až taki kſesćijan žednogo trošta njama we swojej tužycy? Tak ga možo jano potom byś, gaž cłowjek we swojej wjelikej tužycy to jo zabył, ze swojich myslow pušćił, až Kristus z rowa stanuł jo. Powědam-li pak žinsa k lužam, kotarež z celeje wutšoby wěrje, až Jezus Kristus jo ze smjersi stanuł a ja se nažejam togo, lube posłucharki a posłuchar-je – ga pšosym was: Njedajšo se Boga dla we wašej tužycy taki zbožny, troštny Ewangeliu zagasyś, njezabyňšo we wašej tužycy: Jezus njejo njabogi, ně. „Jezus jo žywy!“ Jezus jo žywy – žeden drugi Jezus ako ten, wot kotaregož su gronili, ako how na zemi jo chojžił: glědajšo, kak ma won tych luži tak lubo; žeden drugi Jezus ako ten, kotaryž tych chamnych a wobšěžkanych k sebje jo wołał; žeden drugi Jezus ako ten, kotaryž telik ńdzow jo wutréwał – ten Jezus jo žywy a won njelabujo daloko pšec wot nas niži we cuzem kraju – ně, ze swojim slědnym słowom, ako how na ze-mi jo powěżek, groni won: „Lej, ja som podla was wšykne dny až do końca swěta.“ Podla was, z tym jo tebje a mě měnił. Ja sí gronim, luba duša, we tom maš wšyken trošt; daś sí sězy, cožkuli co; daś sí síšci to nejšše brěmje. Kak won sí troštujo, to musyš jomu we wěrje pšírucyś a powdaś – nad tym lažy wšykno, až won sí troštujo a to dejš žaržaś a do joko lutoscíweje, zmilneje wutšoby wěstu dowěru stajiš. Ja sí mo-gu groniš a zlubiš, až teke we tužycy bužoš naslědku groniš: Naš Kněz ma mě lubo! Hamjeń.

Lube posłucharki a posłucharje! Dajšo se žinsa hyšći wobražiš rědnu jatšownicu połnu wjasela a měra!

Na nježelu Exaudi

15.5.1994

Jan 7, 33-34

Lube bratši a sotší!

Kuždy našych křesćijańskich swěženjow ma cas pśigotowanja. Pśed godami jo pśichod abo adwent, aby se pśigotowali na Jezusowe pśichadanie do Betlehemskeje groži; potom pśižo spotny cas, aby se pśigotowali na Jezusowu smjerš, a něnto dejmy se pśigotowaś na swětki, na swěżeń swětego Ducha. Krotke jo to pśigotowanje: jano jadnu nježelu k tomu mamy, žinsajšnu nježelu Exaudi. Z tym pak njejo gronjone, až swětki njejsu taki wosebny swěžeń ako gody a jatšy; wjele wěcej smy južo pšeż tej swěženja derje pśigotowane na to wulaše swětego Ducha. Pśed godami jo dlejšy cas pśigotowanja, pśeto ako něco nowego swěsimy to dopołnjenje Božych zlubjenjow; pśed jatšami jo dlejšy cas pśigotowanja, pśeto ceļe Jezusowe žywjenje lažy mjaz godami a jatšami; swětki pak pśidu ned na Jezusowe do njebja-stupjenje: žaseś dnjow pozdzej jo won swětego Ducha posłał a tak my teke žaseś dnjow po stupnem stwortku spominamy na wulaše swětego Ducha.

Słyśmy k tomu słowa z ewangelija Jana we 7. stawje. Tak powěda Jezus k lužam: „Ja budu hyšći krotki cas z wami a potom wotejdu k tomu, kenž jo mě posał. Wy bužośo mě pytaś a njenamakaśo mě, a žož ja budu, tam njamožośo wy pśiś.”

Swěty Duch jo duch modlitwy. Kužda modlitwa wjezo k Jezusu; pśeto won jo nam wucył bјatowaś – won jo nam zlubił wusłyšanje. Kužda modlitwa njejo wusłyšana, pśeto kužda njejo pšawa. Pšawa modlitwa musy wopśimjeś ako to nejwosebnjejše tu pšosbu: Kněžo, tebje cu ja měš, tebje musym měš: daj mě tebje namakaś!

Teke w našom casu jo wjelike pytanie, to stare padnjo; nowe wobstojnosći nastawa-ju – což pjerwjej nichcen njejo se myslił, to žinsa mamy. Teke cłowjecna wutšoba pyta. Ta stara wěra jich wjelim wěcej se njezda, woni pytaju nowu zbožnosć, nowu gluku. Nowy swět dejastaś, žož kuždy swoju gluku namakajo. Mimo wěry, mimo proce – tak se pyta, ale woni njenamakaju.

Druge pytaju za Jezusom, ale njepytaju pšawje. Woni wot njogo słyše jano to, což jim se zda, wiże jano to, což jim se spodoba – wšykne jogo słowa pak njekšē za wěrno měš; wšykne jogo statki njekšē za předkbildu sebje wustawiš. A z takim we wšom pytanjem Jezusa njenamakaju. Woni njepśidu jomu bližej, ale pšecej dalej wot njogo se zgubiju. Wěcej wot njogo słyše, mjenjej jomu rozměju.

Pytaš ty Jezusa? Kak jogo pytaš? Dej-li twojo pytanje pšawe byś, ga musy wono wobstaś we tej pšosbjie: Daj mě, Kněžo, tebje namakaš! Z Jezusom jo to taka žiwna wěc: ty možoš jogo znaš, ale weto njamaš jogo; ty možoš jogo mě we wustach měš, ale weto powěda won: „Nic wšykne, kenž ku mnjo gronje: Kněžo, Kněžo, wobderbnu to njebjaske kralejstwo.” Coš-li Jezusa pšawje pytaš, ga musy wšykno druge padnuš, ten swět ze swojimi dobytkami, to šeło ze swojim požedanim – pon možoš spiwaś:

Kněžo, jadno jo mě trjeba,⁴¹
to kšel pšecej wuznaš ja!
Wšykno druge wuchwalobne
za mnjo jano šěžu ma:

Gaž krydnjom to jadno,
což nimjerne jo,
och, potom mam tudy
na zemi juž wšo.

Sy-li pak Jezusa namakał, ga pšos dalej a zasej: Daj mě, Kněžo tebje namakaš! Pšeto na njom ceļo wěcej namakajomy. Pšawy gospodař, pšawy mejstař njejo žednje wuwucony, ale ceļo pšiwuknjo – tejerownosći pšawy ksesćijan. Dlej na Jezusa glědaš, wěcej na njom wuglědajoš; dlej wot njogo se zežywuoš, wěcej mocy won sī dajo. Swěty Duch wotworijo pšed nami dľym bogojstwa, kotarež we Jezusu lažy; ten Duch, rěčnik a troštař wjezo nas do wšeje wěrnosti a kužde rano nowu lubosc wot Jezusa nam wobražijo a kuždemu šerpjecemu nowy trošt pšinjaso. „Won pšašanje za zbožnosću we dušach zbužijo a wěru, lubosc, nažeju nam nasjet mocujo.”
Hamjeń.

Lube pšíslucharki a pšíslucharje! Wostańšo z Bogom až do swětkow! Na zasej-słyšanje swětkownicu.

⁴¹ *Duchowne kjarliče*, 1915, Chošebuz, nr. 361, 1.

Na swětkownicu

22.5.1994

Jan 3, 16

Lube bratši a sotší!

W ewangeliju Jana w 3. stawje w 16. weršu stoj stoj pisane: „Tak jo Bog naš swět lubował, až won swojego jadnopořonego syna dał jo, aby wšykne do njogo wérjece zgubjone njebyli, ale to nimjerne žywjenje měli.“

Swěsimy žinsa narodny źeń; pšeto na swětkownicu jo se narožila a założyla naša ksesčijańska cerkwja. Ako Jezusowe wukniki, napołnjone ze swětym Duchom, we Jeruzalemje su prjatkowali a tsi towzynt buchu dupjone, ga jo z nimi předna ksesčijańska wosada nastala: korjeń našeje cerkwje. Ten werš našoga texta pokazujo nam jeje kšasny podłożk. Tak ako dejmant lubosje se swěsi a w wšyknych barwach błyšći, tak teke to słowo, kotarež smy słysali, nam zjawijo Božu lubosć, wobjetu do drogego kamjenja. Wšykne zlubjenja našoga Kněza, wšykne jogo zmilnosći z nami, wšykne jogo źiwne statki su we tom słowje wugronjone: „Tak jo Bog naš swět lubował, až won swojego jadnopořonego syna dał jo, aby wšykne do njogo wérjece zgubjone njebyli, ale to nimjerne žywjenje měli.“

To słowo jo krona wšyknego, což nam w biblijie jo gronjone; we njom jo ta ceļa Kristusowa wjasoła powěśc wobzamknjona; wono jo rozny kamjeń, podłożk a złožk našeje cerkwje, na kotaremž ksesčijańska wosada jo natwarjona a twarze założona, až razka teje hele wrota ju njepsemogu. Toś to słowo jo zawěscie pšawy ewangelij na swětki! Wobmyslimy jo kradu a pytajmy, což wono nam zapowědajo.

Bog jo naš swět lubował, to jo rowno, gaby wjelike žurja se wotworili a ceļy swět z nimi nutś zo do njebjaskego krajeſtwa. Naš s w ē t jo Bog lubował, nic jano te mudre a wucone a wosebne rody, ale teke te źiwe nam cuze carnaki w Africe. Nic jano te bogate a wiżone a cesćone luże, ale teke te chude a zajspjone a njecesne – wšyknych jo won wobojmjeł ze swojeju lubosću.

A k a k jo won naš swět lubował? Až won swojego jadnopořonego syna jo dał. Dosć mogło juž byś na tom, až Bog nam šělo a dušu, wocy, wušy a wšykne člonki dał jo, až won nas zežaržujo a we wšyknej tšachoše woplěwa; dosć by było, až won tej njepošlušnej zemi wusew a žni, lěše a zymje, dešć a slyńco wobražijo. Ale Boža lubosć njama na tom dosć. Swojego jadnogog Syna njejo won lutował, ale jo jogo za nas dał.

Ako Absalom jo wumrěł, skjaržy jogo nan Dabit: Moj syn, kšel Bog, aby ja za tebje wumrěł. Młogi nan, młoga mama stej drje rowno tak powěżej a se myслиej, swojo chore a wuměrajuce gole wiżecy. Z togo wuznajoš, kak lubo nan swojo gole ma, až won lubjej swojo žywjenje dajo, nježli swojo gole. Z togo teke wuznajoš, kak wjelika Boža lubosć jo, až won swojego Syna do chudoby a smjersi za nas jo dał. Aby ty zgubjony njebył, ale to nimjerne žywjenje měł, jo deň Božy Syn wumrěš; aby ty wukupjony był ze suda a winy, bu won pśedany za 30 slabernikow; aby ty z rowa wujšeł, jo won deň do rowa padnuś. A pśed Bogom njejo żedno rozdželenje, lěc sy ewangelski abo katolski: chtožkuli wěri, ten ma pšež swoju wěru to žywjenje.

Zawěsće: naš špruch jo wjasola powěśc a gaž něnto we tom swětkownem casu celý swět połny juskanja a wjasela jo, ga my njedejmy a njetrjebamy naslědk wostaś; my njetrjebamy se nikogo bojaś, daniž sromaś pśed lužimi, pśeto našo wjasele jo to pśawe swětkowne wjasele, kotarež njezajžo, ale wostanjo nimjerne, kotarež płaší kuždemu – wusokim a niskim, bogatym a chudym – jo, chudšy něchtem jo a se ponižuo we wěrje pśed Bogom, skerjej možo won nejwětše bogatstwo dostaś pšež swoju wěru a bogatšy něchtem jo na zemskich dobytkach, wěcej dej za tym stoaś, aby swojim pokładam pśiscynił tu jadnu drogu kšasnu parlu: tu lubosć Božu. Teke n a m jo to gronjone, teke našogo strowja zachopjeńk a załožk jo ta powěśc Božeje lubosći, teke našo swětkowne wjasele dej se dopołniš z tym, až pšež swětego Ducha nazgonijomy tu pytajucu wabjelu lubosć našogo njebjaskego Wośca a nic drugiego njejo trjeba cyniš ako wot wutšoby groniš „jo“ a „hamjeń“ k tomu, což se nam zapowědajo.

O swěty Duch, pśiž ty něnt k nam⁴²

a bydli we nas z gnadu sam

a wuswěś našu dušu!

Ty swětło Bože njebjaske,

daj bytšnosć našej wutšobje

a kšasnosć wšyknym wušu.

Jasnosć, kšasnosć zbožne maju

w twojom raju; z modlitwami

k tebje nět se pśiblížamy.

Hamjeń.

Wšyknym našym pśisłucharkam a pśisłucharjam žycym žinsa hyšci žognowanu swětkownicu.

⁴² *Duchowne kjarliče*, 1915, Chošebuz , nr. 113, 1.

Na 4. nježelu po světej Tšojosći

26.6.1994

Jezajas 8, 18

Lube bratši a sotší!

Žinsa bužo drje naša gromada wokoło radija mała. Wjele serbskich luži jo chwatało do Raduša na ten wjeliki festiwal a ruš. Ale teke tam jo se dopołdnja Bože słowo w maminej rěcy prjatkowało. To drje jo prědny raz, až serbska namša stoj oficielnje na programje takego festiwala Domowiny. Jo, nowy cas jo napšawdu zašegnuł do nas; togo se wjaselimi. Pśedewšym młode luže budu žinsa w Radušu; togodla wobrośiom se něnto na starych a starých. Profet Jezajas pišo w 8. stawje we 18. weršu: „Lej, how som ja a te žiši, kotarež mě naš Kněz jo dał.”

Jo-li něco, což bogabojaznym starjejšym na wutšobje lažy, ga su to jich žiši. Zawěsće, žiši su droge pokłady, kenž Bog raz wot rukowu starjejšych pominaš bužo. Starjejšej dejtej za swoje žiši se modliš južo pjerwjej, nježli se narožiju a pozdzej pšosyš Boga, aby žišam dał bogabojaznu wutšobu. Ale wonej njedejtej jano za swoje žiši se modliš, ale jich teke we bogabojaznosći wotkublaš. K tomu słuša, až wonej wšyknu njerodnu a zlu žišecu wolu łamjotej, jich rozwucujotej we pobožnosći a k dobremu poratej.

Styknimy ruce a bjurajmy togodla tak: Kněžo na njebju, ty sy mě žiši dał; za to se tebje wot wutšoby žékujom a ši chwalim. Poglédajom na swoje žiši ako na pokłady, kenž sy mě dowěřił a kenž bužoš raz wot mojeje ruki slědk pominaš. Poglédajom na nich ako na duše, kotarež jo Jezus Kristus ze swojeju světeju a drogeju kšwju wuku-pił – togodla mam starosć, aby žedno pšež moju winu zgubjone njebyło. Kněžo, ty groniš ku mnjo a wšyknym starjejšym: kublaj toš to gole a glědaj za nim, a bužo-li raz zgubjone, ga dej twoja duša za joga dušu tam stojaš. Togodla poram se ku tebje a pširucjom tebje swoje žiši a žišižiši. Ja cu cinyš, což jan mogu – cyń ty to lěpše! Žognuj moje žiši a žišižiši, wobžarž jich we twojej bojazni! Daj jim wěrjedu, ponižnu a poslušnu wutšobu, aby woni pšiběrali na lětach, na mudrosći a gnaże pla Boga a člowjekow! Wobzwaruj jich pśed zawjednikami! Twoj janžel jich woplěwaj, gaž su na droze, na wože, w lufše abo we cuzej zemi! Dej-li pak pšež moje žiši abo žišižiši kšicka na mnjo pšíš, ga daj mě we takej tešnicy sčerpnosć, aby wobmyslił, až mimo twojeje wole nic tog ryjnšeg se njestanjo. Zažarbuj jich, daj jim žělo, carobu a drastwu, buž jich pomocnik we tšachotach a njegluce, jich gojc we chorosćach. Daj,

Kněžo, aby raz na sudnem dnju ze wšyknymi žísimi k twojej pšawicy stoał a groniš mogał: Glédaj, tudy som ja, moj Kněžo, a te žíši, kotarež sy mě dał – ja njejsom žedno zgubił.

Hamjeń.

Na 5. nježelu po swětej Tšojosći

3.7.1994

Psalm 116, 12

Lube bratši a sotsí!

My wšykne słuchamy drje rad na to, gaž we radiu se znate cyni, chto ma žinsa swoj narodny žeń abo chto jo měl zachadny tyžeń taki swězeń. Njemusy to někaki swojzbny abo někaka píswojzbna byś: smy južo spokojom, gaž narodninarku abo narodninarja nanejmjeňsem po mjenju znajomy. Wosebje swěši se taki narodny žeń, gaž žo wo glucny jubilej, až čłowjek jo 50, 60, 65, 70 abo 75 lět stary abo snaž hyšći staršy. Na takich jubilejach njedejmy jano gosćinowaś, se pšípijaś a wobjeśc a gromaże z celeju familiju juskaś, ale pśedewšym teke Bogu se žékowaś. We 116. psalmje lazujomy we 12. weršu: „Kak deru ja našomu Knězu zarownaś wšykne dobroty, kotarež won na mnjo cyni?”

Mamy chwališ Božu dobroś a zmilnosć, až jo nam strowe člonki a dobry rozym dał, až jo nas pśed njegluku zwarnował, z tšachoty wumogł a až doněnta zdźaržał. Dalej mamy Bogu zlubiś, te pśiduce dny we posłušnosći žywe byś; mamy našogo Kněza pšosyś, aby won dalej swojej gnadnej kśidli nad nami wustrěł. Naslědku dejmy se dopomnjeś, až to lažko naš slědny narodny žeń byś možo.

My dejali na takem wosebnem dnju našogo žywjenja swojej ruce styknuś k bjato-wanju: Nimjerny Bog, pšež twoju gnadu som žinsa zasej swoj narodny žeń docakał. Taki žeń dej moj žékowny žeń byś: Chwal togo Kněza moja duša! Njedałał ja tebje chwališ a cesćiś, Kněžo, až ty nic jano ze strowymi člonkami, ale teke wot ksesći-jańskeju starjejšeu sy dał se mě narožiś; kotarejž mě k wérje a wšyknym ksesći-jańskim pocynkam wot młodosći porałej stej. Ty sy mě dalej w pśiducych lětach

wjadł a pšewožił, sy mě carobu a drastwu dał a mě až do něnta zdźaržał. Z wjelich tšachotow sy mě wumogł, wjele njegluki wotwobrošíł. Podař mě twoju zmilnosć, Kněžo, až ja wšykne pšiduce dny swojego žywjenja, kotarež ty hyšći w twojich knigłach spisane maš, we bogabojaznosći pšeporaś mogał, aby se tebje mojo žywjenje a cynjenje derje spodobało. Njewěm, wjelich mojich dnjow na zemi hyšći buzo – tak wobzwaruj mě, aby ja swój cas njepšikrocył z pšestupjenim twojich kazni abo ze złym cynjenim, ale daj mě moje wustajone lěta we strowju pod twojim woplěwanim glucnje dostaś, až ty mě raz za take zachadne zemske žywjenje to njezachadne nimjerne dajoš.

Chwal togo Kněza, o moja duša; ja cu jog chwališ až do smjerši. Dokulž som žywy, ak nam se słuša, cu jog cesćiš chwalecy. Tomu, kenž sělo z dušu da, buż cesć a chwalba bżez końca.

Hamjeń.

Lube posłucharki a posłucharje! Žycym wam hyšći rědnu nježelu a spodobny nowy tyżeń!

Namša w Borkowach⁴³

28.8.1994

1. list Pětša 5, 6-7

Lube bratši a sotší!

We tych dnjach jo w Borkowach wjeliki swěžeń. Njewěm, wjele serbskego na njom buzo. Ale wěste jo, až my smy žinsa howkor pšichwatali na serbsku namšu. Witajšo wšykne do Borkojskeje cerkwje zbliska a zdaloka! Kopa lět a wěcej jo zajšło, až smy se kupali a plěli tudy wušej młyna: Wjerbańske, Myšynske a Borkojske golce – smy se cybali, wažili a nurili. Chto drje jo hyšći žywy wot nich? Młogi raz spominam hyšći na ten glucny cas. A chto možo te pyšne Borkowarki we kšasnej serbskej dras-

⁴³ To jo slědna namša, ako Herbert Nowak jo žaržał.

će z tymi wjelikimi lapami zabyś? Tak som rad do Borkow pšíšel, žož som w młodych lětach cesto pšebywał. Ale snaź buzo to žinsa za mnjo slědny raz. We našej cerkwi jo pšikazń, až 65. lětny farań musy wopšestaś ze swojeju službu, musy wotstupiš! (Nic jano farań, teke biskup, generalny promšt a promšt – smy to lětosa dolabowali, mamy nowego biskupa!) Njepšašajšo se, kak stary ja som!! Ja by dejał južo dawno wotstupiš; ale dla serbskich namšow njejo to možno było. Bogu buž žék, až mamy něnto młodšych duchownych, kotarež mogu to serbske we našej cerkwi dalej wjasć. Telik za zachopjeń!

Pšosymy Boga Kněza, aby našu žinsajšnu namšu bogaše žognował. Na końcu namše pšosymy wo wašu kolektu, aby mogali dalej měš namše w maminej rěcy.

Gnada buži z nami wšyknymi a měr wot Boga, našogo Wośca a našogo Kněza Jezom Kristusa.

Hamjeń.

W 1. lisće posła Pětša w 5. stawje wot 6. do 7. werša stoj pisane: „Ponižajšo se spod tu mocnu Božu ruku, aby won was powušył we swojom casu. Wšyknu wašu starosć chýšco na njogo, pšeto won se za was stara.”

Kněžo, twojo słowo jo wěrno; zdžarž nas we toś twojej wěrnosti.

Hamjeń.

Ewangelij žinsajšneje 13. nježele po swětej Tšojosći jo napisany pla posła Lukasa w 10. stawje wot 25. do 37. werša: „Glej, jaden kaznjownik jo stanuł, aby Jezusa spytował pšašajucy: Wucabnik, co debu ja cniš, aby to nimjerne žywjenje wobderbiuł? Jezus pak jo jomu wotegronił: Co jo we našej kazni pisane? Kakga lazujoš? Won pak jo wotegronił: Ty dejš lubowaś Boga, twojego Kněza, z ceļeje twojeje wutšoby a z ceļeje twojeje duše a z ceļego twojego pšemoženja a z twojego ceļego zmysła a twojego blišego ako sam se. Jezus pak jo jomu powěżel: Ty sy pšawje wotegronił; cyń to, ga buzoš žywy. Ten pak jo kšel se samogo wupšawiš, k Jezusu gronjency: Chto ga jo moj blišy? Jezus pak jo tak wotegronił: Člowjek jo šel wot Jeruzalema dołoj do Jerichowa a jo ducy mjazy mordarjow padnuł. Te su jogo zeblakli, zbili a jogo potom na poł wumarłego wostajili. Ze pšigodu jo jaden mjeršnik tu samu drogu dołoj šel a ako togo zbitego jo wupytał, jo won mimo šel. A tejerownosći Lewita, ako jo na to město pšíšel a jogo wuglēdał, jo mimo šel. Jaden Samariski pak ducy na tej droze jo teke tam pšíšel a ako jo togo zbitego wuglēdał, bu jomu jogo luto. Won jo pšistupił, jogo rany wobalował a wolej a wino nutš lał; won jo jogo na

swojo zwěrje sajžił, jogo do gospody wjadł a tam zažarbował. A na drugi źeń dalej ducy jo won dwa kroša wujmjeł a jej gospodarjeju dał gronjedy: Zažarbuj jogo! A nałożyš-li něco wěcej, ga jo tebje zaplašim, gaž zasej pśidu.

Kotary ga mjazy tymi tšomi zda se tebje, až jo ten blišy był tomu, kenž jo mjazy mordarjow padnuł? Ten kaznjownik jo wotegronił: Ten, kenž jo tu zmilnosć na njom cynił. Togodla powěżejo Jezus k njomu: Ži tam a cyń rowno tak!"

Słyśmy Boże słowo z 1. lista Jana w 4. stawje: „Wy lubše, dajśo nam se mjazy sobu lubowaś, dokulaž wša lubosć jo z Boga a kuždy lubowař jo z Boga narożony a znajo Boga. Chtož njelubujo, ten njejo Boga wuznał, dokulaž Bog jo lubosć. We tom jo se zjawiła Boža lubosć k nam, až Bog swojego jadnopořonego Syna do tego swěta jo posał, aby my pšež njogo žywe byś mogli. We tom jo ta lubosć, nic až my Boga smy lubowali, ale až won nas jo lubował a swojego Syna posał k wujadnanju za naše grěchy. Nichten njejo Boga něgdy wižek, lubujomy-li se mjazy sobu, ga wostan-jo Bog we nas a jago lubosć jo dopołnjona we nas.”

Njebjaski Wość, pšosymy tebje wo twojo žognowanje za našu žinsajšnu namšu. My słušamy gromadu, dokulaž tebje słušamy. Wotwoř nam wušy a wutšoby za twojo swěte słowo. Buź sam wesrjejž nas a wusłyš naše modlitwy Jezom Krista dla. Hamjeń.

Lube bratſi a sotſi!

Moj cas we njemérje, moja nažeja we Bogu: z tymi słowami se zachopijo testament znatego politikarja – to same pak možo se groniš wo žywjenju kuždego ksesćijana. Pšeto ksesćijany su luže, kotarež swoj cas we njemérje pšeporaju, ale swoju nažeju na Boga stajiju. Woni njejsu swětne, weto su žywe we tom swěše; woni su we wšyknych wěcach tešnjone, ale woni se njewobtužju; jim jo stysno, ale woni njezaciwiblju; woni su pšegonjowane, ale nic spušcone; woni su podłocowane, ale se njeskazyju; ako wuměrajuce, a lej woni su žywe; ako pomarskane, a glich njewusmjerſone – ako tužne, a weto pšecej wjasołe! Z jadnym słowom: jich cas jo we njemérje, jich nažeja we Bogu!

Naš tekst tak se zachopijo: „Ponižajšo se spod tu mocnu ruku Božu!” Njejsço tu mocnu ruku hyšci wiželi? Njejo wona to njebjo wušej nas natwariła a dołojce tu zemju pyšniła? Njezamka wona te njebjaske wokna, tak až pola a rola łączna bywa a njegoni abo njezezběrajo mroki gromadu a sčelo dešć a chyta błyski dołoj a jo wšykne twoje dny do swojich knigłów napisała, nježli ty se narožił sy? Ta mocna

ruka: njewotworijo wona se kuždy žeń nad nami tak zmilnje a nasešijo wšykno, což žywe jo z dobrym spodobanym? Njejo ta mocna ruka raz Babelski torm zbiła a Saw-lusa, togo psegonjowarja předku Damaskusa do kurja na droze chyšila? Njejo wona tak cesto naše myslenja a předkwezeša zbiła a knicomne wucyniła? Młogi raz jo se ši zdało, aby wšykne žurja zamknjone, wšykne drogi zastajane byli, tak až njejsy daniž dopředka daniž doslědka mogał – a lej: ta mocna ruka jo ši te žurja wocyniła, tu drogu pokazała, radu dała a pomoc pšinjasła! A zasej drugi raz sy był tak glucny, twojo žywjenje jo ši tak rědne zdało – a zrazom jo se ta mocna ruka na tebje położyla a jo ši gluku do tešnice, wjasele do kšice psemeniła!

A pod taku mocnu ruku, w kotarejž ceļa zemja ako pěskowe zernko lažy, njedejali se ponižaš? My ga zewšym hynacej njamožomy! Rozmějo se, až njesmějomy se ponižaš tak ako wužeńc se kšiwi pod twojim stupanim – ně, my musymy se pochylaš, se chowaš tak ako gole se powdajo pod wolu swojego nana, ako kurjetko se chowa pod kšidli swojeje paty: z jadnym słowom se ponižaš nic togodla, až musyš, ale togodla, až coš. Ponižnosć groni: nic kaž ja cu, ale kaž ty coš. Ta ponižnosć njewě jano, až Boža ruka tak mocna jo; wona teke chwali a se žekujo kuždy žeń, až tak luba a dobra jo, až nic jano do sptytowanja sporajo, ale teke wšykno derje wuwježo.

Teke kšesćijany muse drje psez wšaku nuzu, psez wjele kšiwdy hyš, woni muse cesto zdychowaš: naš cas we njeměrje – ale dokulaž Boža ruka jich wježo, budu z doła žałosći a poniżanja gorzej glědaš k tym goram, wot kotarychž jim pomoc pšizo; woni su ponižane, ale jich nažeja jo Bog, aby won jich powušył k swojemu casu. Tak ako jo powušył togo zgubjonego syna, kotaregož z woścojskeju ruku zasej zwiga; togo colnarja, kotaryž jo wupšawjony do swojego domu šeł; Pětša, kenž jago zaprěl jo: njeboj se, ja som za tebje pšosył, aby twoja wěra njepšestanuła – jo, tak ako swojego Syna Jezusa powušył jo psez kšicu k njebjaskej kronje.

Pšawica Nejwušego možo wšykno psemeniš: won starcyjo tych mocnych ze stołów a powušyo ponižnych – k swojemu casu. Božy cas jo nejlépšy cas. Ach Kněžo, kak dlužko? „Moja štunda njejo hyšci pšišla” zni to wotegrono. Jadna štunda pšizo: To jo jago štunda, togodla nażej se! Lěc deňač cakaš tsi dny kaž Pětš, lěc dwanasco lět kaž ta chora žeńska, lěc wosymatšízásca lět kaž ten chory w Betsaida – buž troštny!

Něnt cakaj, chuda duša,⁴⁴
měj dobru nažeju;
Bog, twoja moc nejwuša,
bzo z gnadu lutneju

ši z nuze wen tež šegnuš,
jan docakaj ten cas,
ga bužoš zawuglědnus
to bytše slyńco zas.

⁴⁴ Duchowne kjarliže, 1915, Chošebuz, nr. 223, 6.

Co wobtužyoš se, moja duša, a sy tak njemérna we mnjo? Cakaj na Boga, pšeto ja se budu jomu hyšcer žékowaś, až won mojogo woblica pomoc a moj Bog jo.

Dalej napomina nas posoł Pětš: Wšyknu wašu starość chyšco na njogo, pšeto won se za was stara. Teke how płaši zasej: Naš cas we njemérje, naša nažeja we Bogu – ako wobšežkane a weto mimo starosći. Ja was pšosym a napominam, aby w š y k n u starość na Boga chyšili, daš to jo corajšna ako ta pšed wjele lětami; daš jo duchna abo šelná, daš tebje potrjfijo abo tych twojich; teke tu starość, kotaruž nichten njeznajo ako ty sam a ten, kotaryž ju na tebje jo scynił – na njogo chyšco wšyknu wašu starość! A wroši-li se ta starość zasej, dokulaž njejsco pšawje derje chyšili, ga chyšco ju hyšci raz, chyšco ju mocnej! Chyšco ju na pšecej na wašogo Boga. „Won se za was stara” – njejo we jogo mocnej ruce rum za twoju starość? Jo jogo pomoc jěsno zwudawana? Jo jogo ruka słaba? Bog se za was stara, won se wo was stara, won wě a rozmějo, co wam jo trěbne, nježli wy jomu gronišo. Jogo woko wiži teke we nejsamnejšej nocy; jogo sčerpnosć jo tak wjelika, až pšecej – kuždu štundku – zasej pšíš możomy; won njewotpokažo žednogo, won jo pšecej doma!

Chtož lubem Bogu se da staraš⁴⁵
a nažeju wšu k njomu ma,
Ten njetrjeba se zewšym bojaš,
lěc tužyca jo wjelika.
Chtož wušemu se dowéri,
ten twarił njejo na pěski.

Co pomoga se tešnje staraš?
Ma wužytk žeden, tužyš se?
Co pomga płac, co wotwoboraš
tej kšicy zajtša kuždycke.
My sebje, gaž se tužymy,
tu nuzu wětšu cynimy.

Nět spiwaj, wostań w bјatowanju,
tak derbiš k twojom žělu hyś;
se dowěr Božem žognowanju,
ga bužo stawnje nowe byś.
Chtož tak se Bogu pširucy,
tog nikula won njepušći.

Hamjeń.

A měr Božy, kenž wušej wšyknogo rozyma jo, wobzwarnuj waše wutšoby a mysli we Kristu Jezu. Hamjeń.

⁴⁵ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 227, 1-2, 7.

Na 17. nježelu po světej Tšojosći

25.9.1994

List Pawoła na Efezarjow 6, 1-3

Lube bratši a sotší!

Božko jo to južo wjele lět mjazy našymi lužimi tak, až woni ze swojimi žišimi serbski njepowědaju. Gano jo wu nas 55 lětny tyšař žělał. Ako jo we našom domje serbske zuki wusłyšał, jo ned zawałał: „Ich verstehe alles, was Sie sprechen; aber wendisch reden kann ich nicht!“ Tužne, wjelgin tužnje!

Tak se pšašam: cogodla déjàl ja žedne smužki w serbskej rěcy napisáš wo tom, kak maju se žiši zažaržaś pšešiwo swojim starjejšym? Komu to pomožo? Rownož naša młožina nimski powěda, cu teke ju w serbskej rěcy napominaś, aby wěžeła, co se jej słuša pši wšednem wobchadanju ze starjejšimi. Snaž možošo wy ako starjejše wašym młodym moje słowa wukładowaś!

W lisće na Efezarjow w 6. stawje wot přednego do tšešego werša pišo posoł Pawoł: „Wy žiši, buźco posłušne wašym starjejšym, pšeto to jo pšawje. Cesć twojogo nana a twoju maś; to jo předna pšikazń ze zlubjenim: aby se tebje derje šlo, a ty dļujko žywy był na zemi.“

Chto kšél Božy gniw a Bože klěše na se zešegnuś a na swojima starjejšyma se pšegręšyś? Nichten drje – ale weto to se stanjo.

Kake su winowatosći žiši pšešiwo starjejšyma we kšesćijańskej familiji? Pobožne žiši deje swojima starjejšyma wot Boga strowje a žognowanje wupšosyś, Bože woplěwanje a dļujke žywjenje. Žiši deje swojima starjejšyma pilnje služyś, we chorosći byś na pomocy, deje posłušne byś – tež potom hyšći, gaž su wjelike.

Taku zapšosbu wašyma starjejšyma cyńšo ako žiši: Kněžo, daj mojima starjejšyma strowosć, woplěwaj jeju pšed njegluku, žognuj jeju žělo a powołanje, wobraź jima dļujke žywjenje. Zarownaj jima wšykno, což stej za mnjo cyniľej a ja jima žednje zaplašiš njamogu. Kněžo, daj mě taku wutšobu, aby ja ze swojima starjejšyma we ponižnosći se zmakał, z wjaselim jima posłuchał a mimo warcanja jeju porokowanje na se wzeł a wobzwarnuj mě, aby ja se njerodnym žišam njerownał, kenž swojeju starjejšeu zanicuju a posromaju a jima tužne dny a sěžke žywjenje naporaju. Žednje njok zabyś, z kakeju procu jo moja mama mě wotkubblała; cas swojego žywjenja cu ja we žěkownosći na to spominaś, aby mojej starjejšej nade mnu sromotu njedoca-

kałej, ale jano wjasele měłej. A źož som jeju někak wobtužył, ga cu jo něnto wotpšo-syś.

Kněžo, daj, aby ja sebje pšecej pšed wocys stajił našogo Wumožnika Jezusa, kenž nje-jo był jano tebje, njebjaski Wość, posłušny, ale teke swojomu zemskemu nanoju Jo-zepoju a swojej mašeri Mari. Po twojej woli se njepojzo nježekownym a njeposlušnym źišam nikula derje.

Hamjeń.

Lube posłucharki a posłucharje, pšichodnu nježelu změjomy žnjowny žekowny swě-żeń, źož bužomy zasej krotke prjatkowanje slyšaś.

Na žnjowny swěžeń

2.10.1994

Lukas 12, 16-21

Lube bratſi a sotſi!

Zasej jo žnjowny žekowny swěžeń pšíšeł. Młogim fararjam bywa kaksi, co deje na tom dnju prjatkowaś. Žinsa bydle luže wětšy žel w městach; tam woni njeworju, njeseu a nježněju. Ale njejo na jsach wětšyna luži teke zabyła woraś, seś a žněś? We-to wěrim, až serbske luže drje hyšći wšuži maju zagrodu abo zagrodku, gumno abo gumnyško a wěže, co polo abo polko, zagon abo zagonk jo.

We srježišću žnjownego swěżenia stoj južo 100 lět a wěcej ten ewanglij wo bogatem rolniku, lěcrownož su se gospodarske wobstojnosći na swěše kradu pšeměnili. Tak cytam wam ten ewanglij, kaž jo napisany pla posła Lukasa w 12. stawje: „Jezus groni nam taku pširownosć: Polo bogatego muža jo derje njasło, a won jo pši sebje se myślił: co debu cyniš, dokulaž njamam ruma, źož by swoje płody zgromaził? A won jo gronił: To cu ja cyniš, ja wotergam swoje brožnje a natwarim wětše a tam zgromażim wšykno, což mě jo narosło, a moje dobytki. A cu k mojej dušy groniš: luba duša, ty maš wjele dobytkow, kenž kłażone su na wjele lět – wotpocywaj něnto,

jěz a pij a buź dobreje myсли! Ale Bog jo k njomu powěżeł: Ty błazan! Hyšći we tej nocy požedam twoju dušu wot tebje a ceje budu twoje dobytki? Tak se žo tomu, kotaryž sebje samemu pokłady zgromažijo a njejo bogaty we Bogu.“

Moje lubowane! Ten bogaty rolnik we našom teksće njepšaša za tym, wotkul su joga pśeliš wjelike žni pśišli. Won jano mudrostujo, jak možo swoje brožnje woteragaś a wětše twariš a tam zgromažiš, což jomu jo narosło a swoje dobytki. Možomy pšešiwo tomu něco groniš? Njebužo kuždy rozymny a pilny rolnik tak cyniš? Njejo teke młogi wot serbskich burow swoju staru brožnju wotergał a sebje wětšu natwarił, swoje grože, swoju żywnosć polěpšył a porježił? Jo to njepšawje? Ně – to jo chwalba želabnosći a pilnosći. Ale z tym ga njejo dosć. To jo jano wenkownje. Dejli byś, kaž se pśistoj w pśawem burskem štanze, potom musytej teke bur a gospoza za tym byś, rozměj: wonej njedejtej jano na połne brožnje, wjelike grože a rědnou drastwu żaržaś, ale rowno tak na swoju wutšobu. A aby to było jadna wěrjeca, žekowna wutšoba, pšešiwo tomu, kotaryž nam ze swojeju mocu, ze swojeju kšasnosću a dobrośu kuždy cas wot zajtšego do wjacora blisko jo. Ja mogu rozměš, gdyż měšćańske luže žek pšešiwo Bogu skerzej zabywaju; woni ga njamaju tak zjawnje pśed wocyma, ažo wšykno wot njogo z předneje ruki krydnjomy. My ga wižimy a nazgonijomy kuždy źeń, jak człowiek ze swojim žělom na Božu dobroś pokazany jo. My ga njamožomy pla žednego zernka, kotarež do zemje sejomy, groniš, lěc a wjele płodow raz pśinjaso. Pšeto wšykno, což jomu to schajžanje a rosćenje daś dej – daś jo dešć abo słyńcko – njelažy w našej ruce. Ma ga njamožomy jo sporaś daniž jomu zadoraś. Našo cełe žělo jo na nažeju. Na kogo pak stajijomy našu nažeju? Na pśigodu, na gluku? Ně, až my z nažeju žělamy, z tym jo južor gronjone, až nad nami jaden jo, kenž možo našu pšosbu dopołniš.

Kak stoj z wjedrom? Mudrochy gronje, to wjedro se gotujo za wěstymi kaznjami. A weto njamogu nam te kaznje rosćenja a to wjedro tak daloko doprědka groniš, až se za tym z našym sešim doprědka narichtowaś mogali. Ně, my comy pśi tej starej wěrje wostaś, až to naš Bog jo, kenž wšykno žognowanje dajo, kotaryž teke našo bjato-wanje słyšy a wusłyšyjo.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a pśisłucharje! Daś ta žinsajšna předna nježela, kotaraž jo wusko zwězana ze žnjownym swěženjom wam a wašej familiji hyšći rědne štundki wobraži-jo, to wam žycym blisko a daloko.

Na pokutny žeń

16.11.1994

Lukas 13, 6-9

Lube bratši a sotší!

Wence wižimy padajucy list a zginjecu tšawu, prozne zagony a gołe bomy: nazyma jo, ten cas mjazy lěšim a zymu; ten cas, kenž glěda naslědk na to żywjenje, kotarež w lěšu wšuderkano se jo gibało a glěda doprědka na ten zymski cas, źož smjertna płachta wšyknu zemju pšíkšywa a zakšywa.

Jo, taki cas wježo naše mysli wot tych zagonow wence na ten zagon našeje wutšoby. Žož wence wižimy żywjenje a zachadanje, ga glědamy teke, kaž z našym nutšikownym čłowjekom wobstoj. K tomu co nas teke wabiš stary tekst za žinsajšny pokutny žeń z ewangelija Lukasa w 13. stawje wot 6. do 9. werša: „Jezus jo raz taku pšírownosć gronił: Něchten jo měl figowy bom w swojej winicy; won jo pšíšel płody na njom pytat – ale njejo žednych namakał. Ga jo swojomu winicarju tak wukazał: glej, poram se něnto južo tsi lěta płody pytat na tom figowem bomje – ale njenamakam žednych. Wotrub jen! Co won tu zemju k nicomu wugotujo! Winicař pak jo k njomu powězel: wostaj jen hyšći to lěto, až ja jen wokopjom a pognojm, lěc won niži kšel płody pśinjasć; źož pak nic, ga wotrub jen potom!”

Chto jo ten, kotaregož Jezus pšež ten figowy bom rozmějo? Nejpjerwjej lud israelski; ale z tym figowym bomom jo teke wo nas powědane. Abo njejo naš zmilny Bog si sajzał do płodneje zemje srjejž do swojeje winice, do teje ksesčijańskeje cerkwje, źož dobru włogu poceraš z Božego słowa, źož to słyńco Božeje gnady si wobswětlio, źož wšykno dostawaš, což twojej dušy trěbne jo. Telike, ako žinsa na moje słowa słuchaju, tak wjeleserake su drogi, na kotarychž luby Bog nas jo wjadł w zachadnem lěše. Jich dosć jo mjazy nami, kotarež wětšy žěl po lubosnych zagonach Božeje gnydy su chojzili, a slědk glědajucy mogu poznaš: naš Kněz jo wšykno derje wucynił. Młogi pak teke jo, kenž jo šěžke a žurne dny wiżeł, až jo zdychował a žebríł k Bogu a ten Kněz jo jomu wupomogał pšež swoju gnadu; młogi teke jo, kenž hyšći se kšiwi pod Božeju mocneju ruku, kenž na chorej postoli lažecy kšika – wšykne pak musy-my poznaš: naš Kněz jo nam teke we tom zachadajucem lěše tu wusku sčažku k zbožnosći pokazał, won jo wopytał, nas k sebje sęgnuš z lutneje zmilnosći.

A my? Kak smy jomu se žěkowali? Něchten jo měl figowy bom a jo na njom płody pytał, ale njejo žednych namakał – žednogo płodu, lěcrownož ten bom jo stoał we

winicy a bu derje wotwardowany. Njejo to tužnje, gaž maš w gumnje bom, kenž žednych płodow njeměwa? Tši lěta jo ten Kněz šeł do swojeje winice płody pytat na figowem bomje – a njejo žednych namakał. Ale k mlogemu wot nas pýchada won južo 20, 30, 40, 50 a wécej lět a pyta płody!!!

Ale kak lubosnje zni to słwo nad nami: hyšći lěto co nam Jezusowa zmilnosć wobraziš – hyšći lětko, źož Bože słwo se nam zapowěda. Hyšći raz co ten njebjaski gjartnař tu twardu gruzlu našeje wutšoby wokopaś a rozkopaś z teju motyjku swojego słowa a hyšći raz co te korjenje pognojś a macaś z njebjaskeju włogu, lěc snaź tak ten bom se polěpšował a hyšći někaki płod pšinjasł. Južo jo ze sekuru ruka nad bomom wustrěta – a weto hyšći raz gnada. Wjaselmy se teje gnady! Chto wě, kak dļujko hyšći – a twoj cas ma końc. Pšeto take ten winicař groni: źož pak nic, ga wotrub jen! Běda, gaby se to słwo nad nami dopołniło! Pšosmy, aby te, kotarež za lětom mjazy nami wécej njebudu, njejsu padali kaž njepłodne bomy pod Božym gniwom, ale kaž płodne snopy zgromažone do nimjernych brožnjow.

Hamjeń.

Lube písłucharki a písłucharje! Za styri dny bužo nježela zamrětych, wosebny swěźen našeje cerkwje. Rozmějo se, až na njom bužo teke serbske prijatkowanje we našom radiju.

Na nježelu zamrětych

20.11.1994

List na Hebrejarjow 9, 27

Lube bratši a sotší!

Slědna nježela cerkwinego lěta jo nas žinsa pšed radijom zgromaziła. Na njej dejmy spominaś na zamrětych a našu smjers. A to jo derje, až wosebna nježela za take spominanje wustajone jo. My ga se smjerši wobijamy a wo njej rad njepowědamy a weto pokazujo nam wšykno, což wokoło se wižimy, což w zachadnem cerkwinem lěše se jo zasej stało, wšykne rowy na kjarchobje, na to, až teke z nami raz ku końcu pojžo. Ga dajšo nam na smjerš spominaś, to bužo nam dobre.

Co stoj pisane we lisće na Hebrejarjow w 9. stawje: „Cłowjekoju jo wustajone raz wumrěš, potom pak Božy sud.”

Nicht njedej se myslis, až smjerš wjele na se njama. „Cłowjekoju jo wustajone” tak stoj tam, pšešiwo togo njamožomy nic cyniš: smjerš jo kazň we našom žywjenju. Žeden duchtař ju njamožo zagnaś; žedno łdganje ju njamožo zamjelcaś. To jo ten stary kjarliž wo zachadnosći cLOWjekow: „Wšykno šělo jo kaž tšawa a wšykna cLOWjecna kšasnosć kaž tšawy kwětk; tšawa jo zeskuňa, kwětk jo wotpadnu!” To jo tužne spiwanje we wšyknych casach a ludach. Wšykno zajžo: lěta a strowje, bogatstwo a cesć, rědnosć a žywjenje – wšykno zajžo. Wšykno zachada, jadno za drugim: te młode lěta zajdu we žěle togo muža a we joga staroscach. Ta moc zajžo we tom starstwu wusokich lět. Co wostanjo? My zakopujomy jadno za drugim: mlogu nažeju a wšake požedanja, gluku a wjasele – a lubych cLOWjekow. Droga pšež žywjenje wježo po rowach. Nejtužnjejše su te rowy, we kotarychž te naše, ako su nam lubo byli, laže. Kak wjele smy jich zasej zakopali lětosa! Smy to starstwo zakopali, to naželane, mucne, cesćone. Pši takich zakopowanjach jo naša wutšoba we měrje a njewarcy, gaž starki swoj kij jo na bok stajił a swojo žělo dokončował. My smy młode luže zakopali na zajtu jich žywjenja, na zachopjeńku jich nažeje we nejrědnjejšych lětach. Kak wjele lubosći a starosći a nažeje starjejšemu, kak wjele bratšoweje a sotšineje lubosći se położyjo do takego rowa, kotaryž młode žywjenje zapokšyjo. Smy žišetka wunjasli a nanoju a mamje jo bylo, aby z tym młodym žywjenim slyňcko se zašamniło. Smy musali nana a mamu tym žišam wunjasć a wudojca a wudo-wu troštowaś.

A co bužo? „Cłowjekoju jo wustajone raz wumrěš, potom pak Božy sud” Z teju smjeršu njejo ku końcu. T e n swět spuščijomy; ale do drugiego swěta stupijomy. Do kakego swěta? Tam we tom swěše bužo šišyna. Tam su wuśichnuli wšykne głose, kotarež how we tom żywjenju słyszmy a našu dušu zadušyju, až njesłyśmy, co nutsi we nas naša wědobnosć a duša powědatej. Co bužotej powědaš? Co budu powědaš wšykne te mysljenja we nas, kotarež se mjazy sobu pšeskjaržuju abo teke zaganjaju? Tam njejo žedna wobšuda. Stupijomy do swěta wěrnosti. Tam bužomy pśed Bogom a sami se byś, kakež smy – nic jak how cesto pśed lužimi a sami pśed se se naměramy. To jo zajšlo; zemski pšewoblak jo wotpadnuł. Naga stoj naša duša pśed Bogom a pśed jogo wocyma njejo nic zatajone. Chto možo to pšenjasć? A Bog bužo swojo suženje żaržaś nad nami.

Kaki trošt změjomy? Kak Kristus nam pšiwołajo we sakramenše Božego blida: Chtož mojo šeło jě a pijo moju kšej, ten ma to nimjerne żywjenje a jogo zbužim na slědnem dnju. Zacyńmy raz swojej wocy na pšecej we toś tej kšutej wérje na Kristusowe słowa!

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a pśisłucharje! Namakajmy na žinsajšnej tužnej nježeli zamrétych trošt we słowach našego Wumožnika, kenž njoco nas a našych lubych zatamaś, ale wumožyś.

Cerkwine lěto 1995/1996

Na nowe lěto

1.1.1995

Lube bratši a sotší!

Zasej stojmy na mroce dweju lětowu: „Něnto jo se zachopilo to nowe lěto zas a jo se zatajilo pak stare lěto raz“

Na takem dnju jo naša wutšoba měka a gnuta. Gaž wandrař na swojej droze radny kus jo pěstupał, ga won pozastanjo a wodychnjo, glěda slědk a se myslí: chwališ Boga, až tak daloko som – a glěda napředk a žebri: pomož, Kněžo, daš se raži wšo, což něnto chopijom. Tak žo se teke nam na proze do nowego lěta.

Kuždy człowiek njoco to stare lěto wobzamknuš z juskanim a zogolenim, ako to how a tam we kjarcmach se stanjo; kuždy człowiek njestupa do togo nowego lěta ako do šamnego lěsa, žož njeznajo drožki daniž sčažki. Našo cełe žywjenje stoj pod pšugami njebjaskego słyńca a tak ako wot Boga se groni: tež šamnosć njejo śma pšed tobū – šamnosć jo pšed tobū ako to swětło, tak teke wu nas bywa swětło nad tymi šamnymi dołami, pšež kotarež smy pšejsli. Gaž doprědka glědamy, žož nam wšykno njeznate jo, ga weto wěmy, až my stojmy w Božej ruce a togodla poznawamy:

Daś tšachota mě grozy,
Bog tak wše wěcy wozy,
až za mnjo zbožne su.

Kaka nažeja dej nas pšewožiš pšež to cełe lěto 1995?

Rownož nam wotergi stysno bywa we tom žywjenju a šamnosć nas nuži, ga dej to swětło njebjaskeje kšasnosći na našu drogu padaš, aby my se togo žaržali, až smy Bože žiši. Tak zachadajotej šamnosć a žałosć teje zemje a my zapšimjejomy tu ruku našogo njebjaskego Kněza a pšosymy:

Tak žognuj naše drogi⁴⁶
a mocuj naše nogi;
daj młodym dobru radu,
tych starych pśewoź z gnatu.

Naslědku daj tej dušy
twoj Božy dar nejwušy;
ab twoj duch wěru spłožil
a sam nas k njebju woził.

Lube bratši a sotši! Wostańo z Bogom do pśichodneje nježeles, źož bužomy zasej
Bože słowo słyšaś.

Na 2. nježelu po Tśoch kralach

15.1.1995

List na Romarjow 12, 12-16

Lube serbske wosadne!

Žinsa swěsimy drugu nježelu po Tśoch kralach. Lekcjon za toś tu nježelu stoj pisany w lisće Pawoła na Romarjow w 12. stawje: “Wjaselšo se we nažeji; bužco sćerpne we tešnosći a wobstawne we modlenju! Gospodujšo raži! Mějšo gmejnsto z potrěbnosciami swětych! Wjaselšo se z wjasołymi; płacco z płakucymi! Bužco jadnakeje mysli mjazy sobu a njemyslišo se na wusoke wěcy, ale žaržco se dołoj k tym niskim.” Snaž njerozměju tebje druge, tebje, kenž ty twarze we wěrje stojs. Snaž take luže tebje wusměšuju. Ale njezacwibluj togodla! Žarž se našogo přednego werša: “Wjaselšo se we nažeji” – lěcrownož twoja žowka abo twoj syn njejzotej po droze našeje kšesćijańskeje wěry: wonej njejstej hyšći zgubjonej! Bog Kněz možo teke tu wutšobu twojich žiši pśeměniš.

Bužco sćerpne we tešnosći! Teke we twojej nuzy a kiblij i wostań pod Božeu ruku! Sy-li teke casy tužny, njedaj se pśewinuš wot tužyce! Ty znajoš to słowo: “Bužco wobstawne we modlenju!” Wśedna modlitwa ma byś žrědło twojeje mocy.

⁴⁶ Duchowne kjarliže, 1915, Chošebuz, nr. 445, 11, 14.

Dalej lazujomy w našom teksće: "Pomogajśo swětym w jich nuzy!" We kuždej woſaže bywaju chore, wosamoſone abo stare luže. Ži k jadnomu abo k jadnej wot nich a groń jima, až ty sy wšyknu staroſć na Boga chyſil a něnto wjasoły člowjek. "Gospodujśo raži!" Take napominanje jo pla přednych kſesćijanow wažne bylo. Woni su cesto ducy byli mjazy samymi tatanjami a togoda žekowne, su-li gospodu namakali pla wěrjycych bratšow a sotšow. Na tych wjelikich zgromažinach naſeje cerkwje su katolske luže nam ewangelskim gospodu dawali. Kake rědne znamje Kristusoweje luboſci to jo!

A njestoj nam naš Wumožnik pſed wocyma, gaž Bože ſłowo nas napomina: "Wjaselſo ſe z wjasołymi, płacćo z płakucymi!" Jezus jo byl wjasoły na swajźbje we Kana a won jo žałował z wudowu pſi měſćańskich wrotach we Nain. Won jo sobu cuł z lužimi. Kuždy jo wumarkował, až Jezusowa luboſć njejo kumſtna, ale wěrna. Tak mamy teke my wobchadaś z našymi sobučlowjekami, aby jim tu drogu ku Kristusu pſigotowali.

Njemyslišo ſe na wusoke wěcy, ale žaržco ſe dołoj k tym niskim! Kak wuglěda na ſwěſe? Kuždy ſe wjelica a gjarži. We kſesćijańskej wosaže glědamy na Jezusa, kenž jo tu drogu pokornosći a služby ſeł. Ten njespołnijo ſwoju ſlušnosć, kenž co wjeliki byś, ale ten, kenž co tym drugim služyś.

Som na koñcu. Wubjeršo ſebje jadno ſłowo z našoga teksta a stajšo jo do statka – tak bužoſo Kristusowe znanki we wosaže a we ſwěſe.

Hamjeń.

Na 3. nježelu po Tſoch kralach

22.1.1995

Jeremijas 3, 57

Herrenhutske gronidło za žinsajšnu tšeſtu nježelu po Tſoch kralach jo wzete ze skjaržbarskego kjarliža Jeremiasa w tšešem stawje werš 57: „Pſibližaj ſe ku mnjo, gaž ja ſe k tebje wołam: njeboj ſe!“

Lube serbske wosadne!

W našej biblij stoj nanejmjenje hundert raz: Njeboj se abo njebojšo se! Bože swete słowo wojujo pšešiwo našej bojazni. Ale su ga cłowjekи napšawdu tak bojazne? Nejlěpje bužo, gaž se togodla naš Nowy Testament wopšašamy. How někotare pokazki.

Jezusowe wukniki su stupili do łoži, aby na drugi bok jazora jeli. Jezus sam jo na goru šeł se modlit. Ale ta łoź z tymi wuknikami bu wjelgin nużona wot žwałów, dokułaž ten wětš jo był jim napšešiwo. A srjejz nocy jo se Jezus k nim porał chojzecy na morju. Ako te wukniki su Jezusa zawupyiali na morju chojzecego, su se wjelgin wulkali a kšíkali: To jo tšašydło! Jezus pak jo k nim gronił: Bužco dobreje mysli! Ja jo som, njebojšo se!

Ako Jezus bu na gorje pšekšasnjoný, jo jaden głos z teje wobłoki woała: Ten jo moj Syn, ten lubowany, na kotaremž ja dobre spodobanje mam, togo słuchajšo! Te wukniki pak su se wjelgin bojali a su na swojo woblico padnuli. Ale Jezus jo jim pšiwoała: Stańšo a njebojšo se!

Jezus šěgnjo nutš do swětego města Jeruzalema. Luże su bałabne gałuze brali a jomu napšešiwo šli wołajucy: Hoziana! Žognowany buži ten, kenž pšízo w mjenju togo Kněza! To wšykno jo se tšožlo, dokulaž pisane stoj: „Njeboj se, ty žowka Cion! Glej, twoj kral se pora!“

Ze smjerši stanjony Kristus powěżejo w nocy k Pawołju: Njeboj se, ale powědaj a njemjel! Pšeto ja som z tobū a nichten njedej se dowažyś, tebje złe cyniš. Posoł Pawoł jo we łoži na droze do Roma. Ale na morju jo se mocny wichor zwignuł. Toś stupijo Božy janžel k njomu a powěżejo: Njeboj se, Pawoł!

Posoł Jan jo był we duchu na Knězowem dnju a jo měl wiženja. Ako won kaž wumarły dołoż padnuł jo, słyšy won taki głos: Njeboj se! Ja som ten předny a ten slědny a ten žywý. Som był wumarły a glēdaj, ja som žywý wot nimjernosći do nimjernosći a mam te kluce teje hele a smjerši.

Chto se w Nowem Testamenše boj? Jezusowe wukniki, luże w Jeruzalemje – po pšawem jo wšuži bojazń. Kak jo mjazy nami? Njejsmy wot lěta 1989 wjele tšacha wotpołožyli? Ale smy něnto južo napšawdu njebojazne? Ja cwiblujom. Togodla dajmy se hyšći Bože słowo na Izaaka pšiwołaś: Njeboj se, pšeto ja som z tobū a cu si žognowaś.

Modlimy se: Kněžo, ty wěš, až my njamožomy wobstaś we tak wjelikej tšachoše našeje słabosći a bojazliwości dla, ga posćel nam mužojstwo a skobodnosć, aby njepěstawajucy wachowali a z twojeju pomocu wšykne napšešiwnosći pšewinuli. Hamjeń.

Lube pšíslucharki a pšíslucharje! Gronim wam wšyknym wjele dobrego wot Boga, aby won nam hyšći spodobny cas po Tſoch kralach wobražił.

Na sichy pětk

14.4.1995

Lube bratſi a sotſi!

Kužde lěto pšewožijomy na sichy pětk našogo Kněza Jezusa na to město, pomjenowane Golgata. Zasej a zasej stoj pſed nami wšykno, což se jo stało na tej droze boloſców. My wižímy togo Kněza zbitego a z wotšym šernjom kronowanego, kak won pod brěmjenim teje kſice dołoj padnjo, ale bžez skjaržby; my wižímy tu mań tych luži sromoſecu a wusměſecu; my wižímy žedne žeńske, kotarež togo žywego k rowoju pšewožiju a kotarež ten wobžałowany troſtujo.

Na końcu teje drogi ta kſica. W wonem casu njeběšo taka kſica nic wosebnego abo rědkego. Towzynty a towzynty su na njej dodychali. Ale rowno ta kſica na Golgaſe jo wosebne znamje na swěše wordowało. Wona jo stojała na gorce a weto jo powušona nad nejwušymi gorami; wona sama drje jo do procha spadnuła a weto se nigdy ze swětu njezminjo – wjele wěcej rosćo cesć a wažnosć jeju wot lěta do lěta.

Gaž my žinsa wokoło teje kſice se w ponižnej wérje zgromažijomy, ga njocomys nic drugego ako tej kſicy samej daś k nam powědaś, a comy k wutšobje braś, což wona nam groni. Glědamy-li jano na to, kaž ta žydojska wusoka rada se procowašo, Jezusa do smjerſi sporaś; kake wotše marskanje te wojaki se wumyslachu, aby jomu tu smjerſ kradu gorku wucynili; kake wjasele Žyži su měli nad jogo wumrěšim – ga co se nam zdaś, až jaden tych nejgoršych złosnikow a złecynjarjow swoju derje zaslužonu štrofu dostanjo.

A glej: na wšych bokach wopoznanijo se njewinowatosć togo wuměrajucego. Prědny znank jogo njewiny jo ten sobu kšicowany pokutny mordař gronjedy: mej žgan smej podobnje we takem zatamaństwu, pšeto mej dostonjomej, což naju statki winowate su – t e n pak nic njepšawego cnił njejo. Won jo wižeł, kaž Jezus sčerpnje wšykno wusměšenje a wumjatowanje jo na se wezel – njeskjaržecy, wjele wěcej pšosecy: Wośce, wodaj jim! Won jo cuł, šym lašej jomu to wumrěše pšižo, šim lašej jo jogo wědobnosć. Chtož ako wuměrajucy hyšći možo za swoich mordarjow wo wodawanje pšosyś, ten sam wodawanja njetrjeba; chtož wuměrajucy možo Bogu groniš Nan a Wość, ten jo zawěsće Božy Syn.

Znanki Jezusoweje njewinowatosci su Žyži sami. “Drugim jo won pomagał – daš won sam sebje pomožo! Won jo Bogu dowěrił; daš ten jogo něnto wumožo, gaž won jogo rad co.” Z takimi słowami kšě jogo směšyś a weto jogo cesče wušej wsogo. Něga raz njejsu mogali jomu nic wotegroniš, ako jich jo pšašał: Chto wot was možo mě grěcha wobskjaržyś? A něnto sami gronje, až won jo lutne dobroty cnił a nigdy njejo swoju moc sam k swojomu wužytku nałožył; až won jo pšecej Bogu se dowěrił a swěty a cysty był we swojom celem wobchadanju.

Znank Jezusoweje njewiny bywa naš njebjaski Wość sam, gaž tych Žydow klěše: “Jogo kšej pšižo na nas a naše źiši”, tak kradu jo dopołnił až to swěte město Jeruzalem bu skoro do popjeła starcone a ten žydojski narod jo cuzy a rozdrošceny mjazy wšyknymi ludami.

“Co sy ty cnił? Głos twojego bratša kšwě woła ku mnjo wot teje zemje” tak wobskjaržyo Jezusowa kšica tych, kenž su jogo do smjerši powdali – tak wobskjaržyo wona teke nas, kenž my towzynny kilomejtarjow wot wonego města a na dwatowzynt lět wot wonego casa rozdžělone smy.

Dajso wocyma se roniš,⁴⁷
placō dla tog grěšenja,
kenž nicht njamžo dowugroniš;
łam se moja wutšoba,
dokulž Jezus k smjerši žo
sčerpy ako jagnjetko;
njaso celeg swěta winy,
śerpi za njen wšykne piny.

Hamjeń.

⁴⁷ Duchowne kjarliže, 1915, Chošebuz, nr. 68, 1.

Na jatšownicu

16.4.1995

Lube serbske wosadne!

Jatšy su za nas wjasoły swěżeń. Ze zwonjenim smy zjatšne rano powitali; z kjarližami su raz zapowědali we našych jsach tu kšasnu powěść: Z rowa stanuł jo Jezus Krist. Wjasele do žywjenja a do źela nas napolnijo w něntejšnem nalětnem casu. Nowe žywjenje co we takich swěženjach teke do našeje duše zaśegnuš. Šichy pětk – jatšy, njedejałej tej dnja kaž wogeń našu wutšobu zapopadnuš a nas znankow wugotowaš togo wjelikego statka Božego?

Ale božko – našo ksesćijańske poznaše jo hyšći słabe; lěcrownož Božu wjeliku gnadu wižimi, ga se jeje weto kradu wot wutšoby njezwjaselimi. Dla cogo nic? Dokulaž njamamy dosć dowery. Mała wěra, njewěstosć, cwiblowanje, bojazń pśed lužimi, bojazń pśed pśichodom, to nas wobšězkajo a njeda nam kšuše doprědka stupaś.

Žiwno jo, až jadno słowo we wšyknych jatšownych wulicowanjach cesto se namaka-jo: woni su se bojali. Tak pišu ewangelisty: Woni su wuběgali wot togo rowa, pšeto džanje a wulěkanje jo jich popadnuło, abo: Woni su se wulěkali a bojali, a tejerow- nosći. A nic jano te słabe žeńske su se bojali ale teke jaden Pětš, to kamjenišćo mjazy tymi wuknikami – wšyknych popadnuło jo bojazń a wulěkanje.

Njeby my se myslili, až wukniki dejali se wjaseliś, až Jezusowe zlubjenja su dopołnione, až ten Kněz jo zasej pší nich. A glej: Woni su se złekali. Ale to njejo mogalo hynacej byś. Te žeńske woglédaju ten row – won jo wotworjony a prozny; janželske wiženie z nimi powěda a glej, skoro ten wumarły sam žywy pśed nimi stoj; woni słyše jogo głos, pšimjeju jogo noze: Jo, to jo won sam.

Njeby Jezus stanuł ze smjerši, kak jo možno, až te wukniki tak wjasołe gromaze sej- źe, až pśed wusokeju radu wobznanje: My ga se njamožomy wostajiś togo, až njede- jali znaniś wot wšyknogó, což smy wiželi a słyšali.

Chto možo mě groniś, dla cogo posoł Pawoł tak wjele wobšězkosći a naslědku tu smjerš jo na se wezel, gaž jo pśed Damaskusom spał abo cował a njejo wjele wěcej njebjasku wěrnost pśed sobu wižeł. Kak jo mogala cerkwja nastać, rosć a kwisc, gaž jeje załožk: wěra do gorjejstanjonego, jo łdganje? Kak mogu ksesćijany we Kristusu swojego Wumožnika namakaś we žywjenju a wumrěsu, gaž won njejo žywy?

Njeboj se wěriś, což winiki nam kše ako basnicku a łdganje sromośiś: Won jo žywy, won jo ze smjerši stanuł.

Njebojšo se teke wěriš, až žiw se jo stanuł. Njejsmy wšuži wot žiwow wobdane? Glědajucy na żywjenje człowiekow a na tšojenja we Bożej stworbje poznajomy: Och taka dľym togo bogatstwa, woboj teje mudrosći a wuznaša Božego, pšeto chto jo našogo Kněza mysli wuznał abo chto jo jago ražišel był? Možo mě něchten z landu groniš, kak we tom zernku żywjenje nastanjo? Njepšašaj twojogo fararja, njepytaj w bibliji, njewuslěžuj z twojim rozymom, kak to gorzejstawanje se jo stało; njewoptaj, aby z twojim rozymom tu potajmnosć wobpšiměł – ten stanjony Kristus jo how, won jo żywý: togodla njebojšo se!

Něnto akle jo Kristus kradu ten Wumožnik, z tym teke naš Wumožnik. Co měniš, by te wukniki cynili, gaby jich wobchadanje z Jezusom mělo swoj końc we tom, což na sichem pětku se jo stało? Žedne snaž by jago docysta zabyli; druge hyšći na njogo spominali; žednje pak njeby z nich nastanuli te posły, kotarež ze swojeju kšwju su tu wěrnost togo wobznanili, což su wiželi. Tak pišo posoł Pawoł: Njejo-li Kristus ze smjerši stanuł, ga smy te nejžałosnejše mjazy wšymi człowiekami. Něnto pak jo Kristus gorzejstanuł.

Na nježelu Exaudi

28.5.1995

Psalm 42, 2-3

Lube bratſi a sotſi!

Chтоž poglědnjo do Herrenhutskich groniďlow za žinsa, namakajo tam teke 42. psalm za ten tyžeń a za nježelu Exaudi. Słyśmy togodla žedne smužki z togo psalma: „Kaž jeleń se žerjo za fryšneju wodu, tak kšika moja duša, Bog, k tebje. Moja duša jo łączna za Bogom, tym żywym Bogom. Ga budu ja tam pšíś, aby Bože woblico wiżeł?“

Spiwař togo psalma jo njeglucny; won se cujo wot Boga želony, wot Boga spušcony. Tak jo jomu kaž jelenjoju, kotaryž požeda za fryšneju wodu. Jeleń trjeba wjedy; tak jo potrzebny pobožny człowiek Bożeje bliskosći. Bog jo jomu žrědło żywjenja; Bog jo jomu śwětło.

To požedanje za nimjernymi wěcami lažy we nas a my musymy z Bogom na jadno pšíš. Ale kak cesto se žo potom tak ako we našom psalmje jo gronjone: Sromośarje wołaju: „Žo ga jo něnt twoj Bog? Won jo Bogu dowěrił – daś ten jomu pomožo, změjo-li lušt k tomu“, take sromošenje zranijo wutšobu. Co ga coš na to wotegroňiš? Tuženje a warcanje njejo nic wužytka. My sebje, gaž se tužymy, tu nuzu wětšu cynimy.

Kak pišo naš psalmist: „Rad kšěl sobu hyś z teju zgromażinu a z nimi chojžiš k Božemu domoju z juskanim a ze žékowanim do teje zgromażiny, kotaraž swěženie swěši.“ Won požeda za Božym domom, co namšu hyś – ale njamožo. Žo won namakajo trošt? „Sćicha a změrom njas twojo brěmje; njeskjarž pšed lužimi, kotarež ſi njerozměju. Chtož we Bogu wuſichnjo, ten dostawa nowu moc; pšeto pla Boga jo gnada a wjele wumoženja. Nażej se na jogo zmilnosć, ga njedejš k sromoše pšíš. Bog jo tebje blisko, rownož teke to se njewuznajo. Njestyskaj: pšec ga sy mě zabył, pšec ga deru tak tužny chojžiš? Ten Kněz stoj južo pšed žurimi, gotowy k pomocy: „Ja cu tebje wochłožiš; ja dawam měr.“

Daloko pšec jo spiwař našego psalma wot swětego města Jeruzalema, žož Božy tempel stoj; pší Jordanje, pší gorje Hermon – to jo we stronach Galilejskego morja – jo jago dom. Ale tak ako Bog njebydli we twarjenjach člowjecneje ruki, tak tež kuždy člowjek možo wšuži na Boga spominaš, wšuži jago bliskosći se wjaseliš. Rowno tež ta samotnosć, kotaraž jago wobdawa, to šumjenje lěsow na gorach, to gluskotanie žwałów jo jomu znamje wjelikeje Božeje mocy. Boža nimjerna wobstawnosć bywa nam zjawnia, gaž Božu stworbu a jeje wjeliknosć woglědamy. Pšez to rosčo našo do-wérjenje na Boga.

Kenž wětšam dawa drogu
a puš tym wobłokam,
ten bužo twoju nogu
na droze wozyš sam.

Dalej lazujomy w našom psalmje: „Kněžo, wšykne twoje powodnice a žwały du na mnjo.“ Ale njejo tak, až ta mała łoź na woźe se žaržy a žiwnje pšeježo pšez ricate žwały a pšez dlym wjelikich wodow? Tak tež Bog žiwnje nas wutergnjo z wjelikich nuzow.

Swětki se pšíbližuju; woni nas spominaju, až pšez Božego Ducha jo wězba a jadnota mjazy njebjom a našeu wutšobu. Daś ty něnto sy wobtužony, daś sy rozwjaselony: zdžarž jadnotu z Bogom! Wuskjarž jomu twoju tužycu, wuchwal jomu twoju radosć – a Božy Duch bužo tebje znankstwo daś, až Bog ſi blisko jo. To ſi mocujo. Jo-li

Bog z nami – chto co pšešiwo nam byś? Pšež sīchosć a nažeju k Bogu bužošo mocne.

Hamjeń.

Lube písłucharki a písłucharje! Sćo ga waše wrota, dwory abo parchany južo wupyšnili z lebinami? No, mašo hyšći žedne dny casa k tomu! Rozmějo se, až změjomy swětkownicu zasej serbske prjatkowanje z Božego słowa.

Na swětkownicu

4.6.1995

Hesekiel 36, 26-28

Lube serbske wosadne!

Na žinsajšnu swětkownicu strowim was ze znatym tekstom z profeta Hesekiela w 36. stawje: "Ja cu wam nowu wutšobu a nowego Ducha do was daś a cu tu kamjenjanu wutšobu z wašogo żywota pšec weześ a wam wot měsa wutšobu daś. Ja cu mojego Ducha do was daś a cu take luże wot was wugotowaś, kenž w mojich kaznjach chojże a moje pšawa żarže a za nimi cynje. Wy dejšo moj lud byś a ja cu waš Bog byś."

Naslědku daj tej dušy
twoj Božy dar nejwušy,
ab twoj Duch wěru spłoził
a sam nas k njebju wozył.

Tak spiwamy we serbskem kjarliżu. Božy Duch, nowy Duch: to jo to, což my zasej a zasej wot Boga sebje wupšosyjomy – stwoř we mnjo cystu wutšobu a daj mě nowego wěstego Ducha. A naša modlitwa, naša pšosba njedej byś podermo.

Wot Bożego swětego Ducha znani Hesekiel we tom casu, źož israelski lud jo nejdłymiej padnuł a pšišel do babylonskeje popajži. „Ja cu wam nowu wutšobu a nowego ducha daś“, groni Bog israelskemu ludu a to słowo płaśi teke nam. Israel jo we wjelikich nuzach a tšachotach; won jo we cuzbje, musy sěžke žělo cinyš za swojich winikow, kaž něga w Egyptoskej. Co-li něnto Bog swojomu ludu někaku zmilnosć a dobrotu wobražiš, njeby won jomu deaļ tu fryjotu zasej daś, jich popajž wrošíš a jich slědk wjasć do woścojskeje zemje? Cłowjeki by tak se myslili: Israel żebri za wumoženim ze swojogo njewolnistwa – Bog pak hynacej se mysli: “Ja cu wam nowu wutšobu daś.”

Teke pla nas jo wšaka skjaržba dla wenkownych nuzow a tšachotow. Jaden njama dosć fryjoty, drugi njama dosć žěla abo žednogo žěla, tšeši njama dosć zasłużby; jadnomu su te wusoke kněze njepšawe a twarde, drugemu te niske njespokojne a požedne. Naš njebjaski Kněz słyšy wšykne take a podobne skjaržby teke; ale won ma na nje jano jadno wotegrongo: Ja cu wam nowu wutšobu daś. We tej wutšobje jo korjeń našego cynjenja a myslenja. We twojej wutšobje jo žrědło wšego dobrego a wšego złego. Togodla pšosymy: „Ty swětło Bože njebjaske, daj bytšnosć našej wutšobje a kšasnosć wšyknym wušu“. Bog woteronijo: “Ja cu wam nowu wutšobu daś a cu tu zakamjenjanu wutšobu z wašego żywota pšec weześ a wam z měsa wutšobu daś.”

Kamjenjana jo naša wutšoba. Njejo to twarde słowo? Kak cesto se słyšy ta chwalba, až něchten ma dobru wutšobu, až ma měku wutšobu. A Bog Kněz, kenž do nutšíkownego glěda, groni: “Waša wutšoba jo kamjenjana.” Kamjeń jo twardy, wumarły, sěžki. Kak wjele takich wutšobow jo teke mjazy ksesčijanami, teke mjazy nami. Kak wjele tych, kenž se Bogu smjeju a wo blišego se njestaraju! Kak wjele tych, kenž pšiglēduju, kak jich blišy we nuzy sejži a žedno słowko, žednu pomoc za njogo nja-ma. Kak młogi słabys ja mjazy nami, kotaryž musy žałościš: Pomsći mě, Kněžo, pšed mojim napšešiwnikom! Kak wjele jo tych wutšobow, twardych kaž kamjeń, kotarež Bog njamožo gnuś daniž ze swojeju gnadu daniž ze swojim spytowanim, tych, kotarež lěto za lětom bjeru wše zmilne dary z Bożeje ruki – a weto žedno słowko žěkownosći jim pšez wusta njepšižo, kenž we tužycy a tešnosći zamrocene a pochmurjone chojze, ale žednje swojej wocys njezwigaju k tym goram, wot kotarychž nam pomoc pšižo.

Młogi chojži pšijazny a lubosny mjazy nami, jo z kuždym pšijaśel a možo kuždemu rědne słowka groniš – a weto jo joga wutšoba z kamjenja, wumarła a njeznajo nic ako sam se. Glědaj na mlogę za zdašim žělabne luže, kotarež jano swojo powołanje znaju, jano w swojich lodach stoje a žedno druge požedanje njamaju ako tych pjen-jez naškaraś tak wjele ako možno! Glědaj na wjele juskajuczych młodych a starych, kotarež jano za tym stoje, aby sebje wjasoły żeń wugotowali; kotarež nic lubšego

njeznaju ako jěć a piś a skokaś – njamaju woni wutšobu tak šežku ako kamjeń, wutšobu, kotaraž njamožo se pozwigaś k njebju, ale ceļo po zemskem prochu lězo a na knicomnem byšu swojo spodobanje ma.

A glědaj naslědku sam do sebje – njamaš ty wot togo wšyknogo teke něco? Njamaš ga ty sam kamjenjanu wutšobu? A možoš-li groniś, až sy žwy wěrjecy ksescijan, njemusyš ga teke wotergi skjarzyś, až cesto sy zymny pšešiwo Bogu, až sy twardy pšešiwo bratšam a sotšam, až sy gniły k dobrym statkam? Snaź mamy wot naroda wšykne kamjenjanu wutšobu.

A za taku knicomnu zakamjenjanu wutšobu co nam naš Kněz daś wot měsa wutšobu. Kake kšasne bitowanje to jo: za tu wumarlu dejš měš žywu wutšobu, kotaraž se pozwiga kaž škobrjonk spiwajucy a chwalecy zmilnego Wośca na njebju. Z takeju wutšobu sy pilny slyšat Bože słowo, cynit za Božymi kaznjami – skrotkim: sy nowy człowiek, kenž za Bogom jo stworjony we pšawdosći a wěrnosti.

Hamjeń.

Lube písłucharki a písłucharje! Bog Kněz wobraź wam hyšći rědnu swětkownicu! Tež witše caka na nas Boże słowo w maminej rěcy.

Na 11. nježelu po swětej Tšojosći

27.8.1995

Lukas 7, 36-50

Lube bratši a sotší!

Stary ewangelium na žinsajšnu jadnastu nježelu po swětej Tšojosći wulicujo nam znatu pširownosć wo farizejarju a colnarju. Slědne słowa teje pširownosći su: "Colnař jo domoj šel wupšawjony pśed farizejarjom – pśeto: chtož se samogo powušyo, ten bužo ponižony a chtož se samego poniža, ten bužo powušony."

Prjatkowaś bužo se žinsa wo Jezusowem žałbowanju pśezjadnu grěšnicu. Což we tej pširownosći wuknjomy, až pokutny cłowjek se wupšawiyo, gjardy pak we swojom skazenu wostanjo, to how we našom prjatkowańskiem teksće we wěrnosti a we statku pśed sobu wižimy.

Jezus jo goscí wu farizejarja Šymana; toś stupijo njepšosona žeńska, znata grěšnica, płakucy do jípy, chopijo Jezusowej noze ze łdzami macaś, wotrějo jej z włosami swojeje głowy, poška joga noze a žałbujo jej ze žałbu – wona dostawa wot Jezusa wodawanje grěchow.

A farizejař Šyman? Won se pogoršujo, až taka baba jo se dowazyła, pśez joga prog stupiš. Jomu, tomu pobožnemu farizejarju, kenž wšykne kazni a pšíkazni swojego ludu dopołnijo, njamožo byś lubo, až dej takego gosća měš. Tejerownosći njoco jomu do głowy, až Jezus dajo se wot takeje žeńskeje doryknuš. Kuždy pšawy cłowjek wšak se paso, z grěšnikami a ze złożejami cyniš měš – a ten Jezus tak pšíjaznje z nimi wobchadujo.

Moje lubowane! Njejo ga wšuderkano nałog, až luže se pozwiguju nad drugimi. Gaž něchten jo někak se pšegręšył, ga jo won wustarcony, z palcami na njogo pokazuju a sebje do wucha šepocu: to a to jo ten wugbał. A spokojom glēdaju take luže pon na se a se chwale: ja njejsom ako ten, ja som lěpšy. Lěcrownož ty teke lěpšy był, ga we-to sy ty dlužnik pśed Bogom a lěcrownož ty žaseś raz lěpšy był ako twoj blišy: kak coš te 50 krošow wotplašiš, wo kotarychž Jezus k tom farizejarju powěda a kotarež weto hyšći dlužny sy?

Farizejař Šyman teke swojego blišego njeznajo. Wona jo grěšnica – to jo jěsno wugronjone; z tym słowom jo wšykno wobpšimjete, což won wo tej žeńskej možo groniš. Wona jo grěšnica – to teke Jezus wě. Ale won njeglëda jano na to wenkowne, ale teke na to nutšikowne. Won wiži, až jej tych pšestupjenjow jo luto, až wona

zdychnjo pod brěmjenim swojogo grěcha, až wona rada by se wulichowała a nowe žywjenje zachopiła. Togodla Jezus ju njezastarcyo, ale pšiwejo jeje pokutne łdzy a wustrějo jej swoju gnadnu ruku, aby dalej wěcej njepadnuła.

Teke my se rownamy cesto tomu farizejarju. My teke jěsno gronimy: ten jo złosnik – a z tym smy gotowe. Ale to dejš pšašaś: cogodla ten jo padnuł do złosnistwa? Kak wjele jo tych, kenž pšež twoju winu su pšišli na falšnu drogu. Sy ty twoje źiši pšezej derje kubłał? Njejsy ty nikomu zły eksempel dał ze słowami abo ze statkami? Njejsy ty snaź z lažkimi słowami mysli twojego blišego zamusił, až won te njestatki jo wugbał, na kotarež ty jogo sy pokazał? A njocoś teke raz pšašaś, lěc njeby ten grěšnik rad zasej cesny człowiek był a nowe žywjenje zachopił?

Gaby naš njebjaski Wość nad grěšnikami tak sužił kaž te farizejarje na swěše, ga by južo młoga duša zgubjona, kotaraž něnto ako znank Božeje lubosći a zmilnosći nam tu drogu k zbožnosći pokazujo. Jo, gaby Bog tak zasužił ako człowiek to cynje, ga žeden Dabit njeby spiwał: Chwal togo Kněza, moja duša; ga žeden posoł Pawoł njeby prjatkował wodawanje grěchow; ga žeden posoł Pětš njeby wustajony za pastyrja předneje cerkwje – ga teke ty njamogał tu zbožnosć wobderbnuś, pšeto chto deяał twoje 50 krošow wotpłaśiś, gaby Bog je ši z gnady njewopušćił.

Gronko na ten tyčeń z přednego lista Pětša w pětem stawje se derje maka z našym prjatkowańskim tekstem: “Bog se staja gjardym; ponižnym pak dawa won gnadu.” Hamjeń.

Witam was wutšobnjе, lube posłucharki a posłucharje, a žycym wam hyšći spodobny źeń!

Na swěżeń reformacije

31.10.1995

Jan 2, 13-16

Lube bratši a sotší!

W ewangeliju Jana w drugem stawje cytamy take słowa: "Žydojske jatšy su byli blisko a Jezus jo gorjej šēgnuł do Jeruzalema. We tom templu jo won tych namakał, kenž woły, wojce a gołubje su pśedawali a won jo tam tych wotměnjarjow nadejšeł sejzecych. Jezus to wiźecy jo sebje kśud z powrjosow wucynił a wšyknych z templu wugnał, tež wojce a woły, a jo tym pjenjezarjam jich pjenjeze rozsypał a jich blida zwrośił. K tym gołubjowym pśedawarjam jo won gronił: Wunjasco take wěcy wot-tudy a njecyńšo mojogo Wośca dom ku kupnicy!"

Což smy rowno słyšali, jo stary ewangelij na reformaciski swěžeń. Potakem mamy žinsa źeń 31. oktobra, wosebny źeń za ceļu ewangelsku cerkwju. Na tom dnju w lěše 1517 jo dr. Mjertyn Luther swoje 95 gronka pšešiwo někotarym wopacnym wuc-bam katolskeje cerkwje na grodojsku cerkwju we Wittenbergu pšíbił. Snaź možomy tak groniš: We wenkownej nazymskej šamnosći su zajtſne zorja na duchownem njebju schojzili. Toś ten statk bu zachopjeňk reformacije. Co ga jo reformacija? To jo wucysćenje a wotnowjenje cerkwje. Ale jo take wucysćenje trěbne było?

Naš tekst wopisujo nam Jezusowe wucysćenje tempa tencas w Jeruzalemje. Ale co ma naš tekst cyniš z našeu reformaciju w lěše 1517? Glědajšo, za cas mojich młodych lět (a wotergi hyšci pozdzej!!) jo se na dnju 31. oktobra w našych cerkwjach Lutherowy statk reformacije pšírownał z Jezusowym wucysćenim tempa. Fararje su namšach katolsku cerkwju mocnje pśimali, někak tak su prjatkowali: Kak ga jo wuglědało w ksesčijańskej cerkwi ako naš reformator jo swój statk zachopił? Jezus, Kněz a kral ksesčijaństwa, jo był zabyty; na jago město su stupili člowjekи: bamž w Romje, kenž jo se wudawał za Kristusowego zastupnika, a jago kardinale, biskupy a mjeršniki. Z twardymi kaznjami buchu duše wěrjecych wobšězone; za pjenjeze buchu gréchy wodawane. Aby luže měr do swojeje wutšoby dostali, su woni se katowali a pinowali; woni su do Roma a Jeruzalema drogowali, aby tam se modlili – lěc by Bog tebje tam blišy był nježli w twojom domje! Tak jo tencas katolska cerkwa zapadnuła do wopacnosći a wenkownosći. Bože słowo njejo we njej wjele płašeło, jo było jano podlańska wěc.

Ale my ewangelske stojmy na pšawem podłożku, kenž jo Kristus, togo se wjaselimi. My se žekujomy Bogu, kotaryž nam Luthera jo zbužił, kenž jo z teju sameju kšutoscu cerkwju wucysćił kaž Jezus tencas žydojski tempel.

Tak jo ten ewangelij wo cysćenju templu we zachadnych lětach se cesto znjewužywał za polemiske a agresiwne prjatkowanja na swězenju reformacije. Jezus, grozecy z kśudom, aby ten tempel, kenž jo se pšeměnił do kupnice, wucysćił, deaļ byś eksempel za Luthera, kenž jo ze swětym gniwom tu zanjerożonu katolsku cerkwju wucysćił a wotnowił. Dajo se Luther z Jezusom pšiownaś? Zewšym nic! We našom ewangeliju ma Jezus ten kśud w ruce, won šwiga tych handlarjow; joga wukniki njejsu joga pomocniki: potakem jo wucysćenje templu jano Jezusowa wěc!

My žinsajſne juž njezanicujomy wěru našych katolskich bratšow a sotšow; my njezajspijomy jich wucbu. Z cesćownoscu glědamy na serbske katolske duchownstwo wězece, až mjazy serbskimi patriotami jo byla naglědna licba katolskich fararjow a až pod jich kśidłami jo dalejtraše serbstwa hyšći na wjele, wjele lět garantowane.

Weto smy my ewangelske ksesćijany wosebje žinsa gjarde na našego Mjertyna Luthera, kenž ponižnje, ale z palecym wognjom we wocyma we Wormsu pšed kejžorom a wusokimi wjerchami stojecy jo njebojaznje te słowa wołał: Tudy ja stojm; ja hynacej njamogu; daś Bog mě pomožo!

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a pšíslucharje! Witam was wutšobnje na žinsajſny reformaciski swěżeń! Ale teke pšíchodnu nježelu bužomy se dalej rozgranjaś z našym reformatorem dr. Mjertynom Lutherom; na to was južo žinsa pšepšosyjom.

Na 21. nježelu po světej Tšojosći

5.11.1995

Matejus 18, 21-35

Lube bratši a sotší!

Žinsa tyžeń jo nam reformaciski swěžeń to prjatkowanje žaržał. Ale chto mjazy nami hyšći wě, až pśiducy pětk – potakem žeń žasetego nowembra – jo 520 lět zajšlo, až Mjertyn Luther jo se narožil w duringskem městašku Eislebenje. To dopomnjejo nas hyšći raz na to, což wony muž jo nam dał a był a napomina nas: Žarž, což ty maš, aby nichten twoju kronu njewezeł!

Wot takeje krony ewangelskeje wěry jo naš reformator sam mocnje znanił a prjatkował, wosebnje w jadnych kniglickach, ako spisał jo. We nich powěda wot lichosci, wot ksesćijańskego fryjota a groni, až ksesćijan jo fryj kněz a nikomu podejśpny – psez tu wěru, kotaraž Božu gnatu we Kristu Jezusu zapśimjejo – a až ksesćijan jaden služabnik jo a kuždemu podejśpny – psez tu lubosc, kotaraž wšykno njaso a wšykno šerpi; kotaraž tek to nejšeše pśemožo: wot wutšoby bratšoju wodaś jogo brachy.

Aby to lěpjey rozměli, wulicujo nam Jezus raz taku pširownosć: "Bogaty kral jo swojim služabnikam wjelike dwory a dobytki pšepowdał, aby je za njogo zastojali. Jaden žeń pak jo wustajił k wotrachnowaniu, k zlicenu. Tam bu jomu jaden pšiwježony, kotaryž jo jomu žaseś towzynt cantnari slobra dłużny (za našymi pjenjezami 40 milionow markow). Groznejo jo won tu dowěru swojego kněza wobšužił; njerozymnje jo zastojał a zbrojł. Potakem toś ten služabnik bu pśed swojego kněza pšiwježony; won jo na smjerś złekany – to ga njeby se myslíł, až ten dług tak wjelicki był. Z nicym se njamožo zagroniš. Toś pšikažo za tencajšnym nałogom ten kral jogo pśedaś, teke jogo žonu a źiši a wšykno, což won jo měł, aby nanejmjeňšem we něcom na to swojo pšišeł. A ten služabnik musy poznaś: mě se stanjo pšawje."

To wšykno jo jadna pširownosć. Ten kral jo Bog, Kněz njebja a zemje. A ten služabnik? Toś groni něchten tak, gaž w Božem Pismje wot jadnogo lazuoš, kotaryž žedno mě njama, ga myslí se pšecej sam na se! T y sy ten jaden, ten sužabnik Boga, togo Nejwušego, zastojnik nad jogo dobytkami a darami – a lěc teke wote dnja ku dnju to wotrachnowanje wotstarcyjoš, raz pšižo weto ten žeń, źož jomu wěcej wuběgnuš njamožoš. Gaž tam lažyš na chorej postoli; w njeměrnych nocach, gaž twoja

wědobnosć wocušejo a se wěcej zadušyś njedajo, tam žaržy Bog ši předk twoje knigły a na kuždem boce wižiš twoj dług napisany.

Tam žo ten młody Luther po swoju drogu. Naraz padnjo błysk dołoj z njebja a zabijo togo pśijaśela, ako z nim jo ducy. Toś wupytnjo Luther, Bog co ze mnu wotrachnowaś. Te žaseś towzynt cantnari slobra padnu jomu šežko na dušu, a lěc teke žednogo pjenieżka njama, woła kaž ten služabnik we našom teksće: Měj sčerpnosć ze mnu, ja cu ši wšykno zaplašíš. A něnto wojujo a žěla a marska a sposi se, tak, až mlogi raz tsi dny žednogo kuska njejo jědł a žedneje chrapki njejo pił a pinujo se z tym pšašanim: Co deru cyniš, aby gnadnego Boga měl? Won se boj pśed surowym gorniwym Bogom; won se jomu zda kaž njezmilny sudnik, kotaryž wotrachnowanie ma ze swojim dłużnikom. Ale Luther pilnujo se, aby swoj dług wotpłaſił; ale won njenamakajo žednogo měra daniž wednjo daniž w nocy, dokulaž to ze swojimi statkami nichten zasej derje wucyniš njamožo. A kaki jo rezultat Lutheroweje dlujkeje njewěstosći a tšašnego cwiblowanja we tom pšašanju?

Pśed Bogom płaſi gnada jan⁴⁸
te grěchy k wodawanju;
naš statk jo bědny wšuderkan,
tek w lěpšem wobchadanju.
Se chwališ how nicht njamožo,
se tebje derbi bojaś wšo
a twojej gnaže žywiš.

Gaž grěchow mań jo wjelika,
šim wětša Boža gnada;
jog ruka pšecej pomoga,
gaž niži njejo rada.
Won sam ten dobry pastyř jo,
kenž ksesćijana wumožo
ze wšyknych joho grěchow.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a pśisłucharje! Buźco wutšobnje witane! Žycym wam wšyknym hyšći spodobny nowemberski žen!

⁴⁸ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 164, 2, 5 .

Cerkwine lěto 1995/1996

Na II. godowny swěżeń

26.12.1995

Lukas 2, 25-34

Lube bratši a sotší!

Lětosa mamy wot 23. decembra sem same swěženje – kaki rědny godowny cas! Ale njebužo nam pśewjele, gaž dejmy žinsa na drugem godownem swěženju hyšći raz slyšaš wo wonem goletku Marje a Jozepa? Ale naš tekst z ewangelija Lukasa w drugem stawje słuša ze starodawna do godownego casa a zni tak: "Simeon, spšawny a bogabojazny muž, jo źišetko Jezus na swojej ramjeni wezeł a Boga chwalecy wuwo-kał: Kněžo, něnto puščijoš ty twojego służabnika za twojim słowom we měrje, doku-łaž mojej wocu twoju zbožnosć stej wižełej. A k Mari jo won gronił: Glědaj, ten jo postajony k padnjenju a k stawanju wjelich we Israelu a k znamjenju, kotaremuž budu luže se stajaś."

To lěto se bližy swojomu końcu. Wjele raz jo se nam lětosa ten ewangelij prjatkował? Kak cesto jo ten swěty Duch teke we tom lěše za naše žurja klapał, aby nas ku Kristusu, našomu Wumožniku, wołał? A co jo ten płod wšyknogo prjatkowanja, wabjenja, wołanja? To jo pšašanje, kotarež wotpokazaś njamožomy. Ze słowami našego teksta zni to pšašanje tak: Jo Jezus tebje we tom lěše k padnjenju był abo k stawanju? My njejsmy něnto wěcej w Betlehemje, ale w Jeruzalemje w templu. Ten stary Simeon groni k Mari wo Jezusu: "Glědaj, ten jo postajony k padnjenju a k stawanju wjelich w Israelu a k znamjenju, kotaremuž budu luže se stajaś."

Jezus groni sam wo sebje, až won jo ten kamjeń, kotaryž twarce zachyśli su a kota-ryž něnto k roznemu kamjenju jo wordował. Chtož na ten kamjeń padnjo, groni Je-zus, ten se zbijo; na kotaregož won pak padnjo, togo won zadušyjo. To jo to pad-njenje, wo kotaremž Simeon how powěda. Jezusowa kšica jo ten kamjeń na droze, pla kotaregož se te člowjeki do dweju połojcowu žěle, tak ako raz na sudnem dnju k jogo pšawicy a lěwicy stojaś budu. Te jadne wérje do njogo, zwigaju se z nim, sta-waju pšez jogo moc a dostanu tu zbožnosć, how casnje a tam nimjernje. Jim jo won postajony k stawanju. Te druge se Jezusa wobijaju, we njogo se postarcuju, zanicuju a zachyšiju jogo. Woni su zgubjone, jim jo won postajony k padnjenju.

Tak jo Jezus to znamje, kotaremuž budu luže se stajaś. Wo jogo mě a jogo paršonu, wo jogo słowa a statki su te člowjeki se až na žinsajšny źeń tam a zas wažili. Wot nikogo njejo se na cełem swěše telik powědało a pisało ako wot togo Kněza Jezusa. Te jadne su za njogo, te druge pšešiwo njogo, tak wostanjo až do końca swěta. Tym jadnym jo to słowo wot Jezusoweje kſice tornosć, tym drugim pak Boža moc. Woglédajušo se na swěše a bužošo wižeś, až tak jo. Takich luži, ako zewšym nic nje-wěrje, jo drje małko. Wjele kſesćijanow powěda hyšći wot lubego Boga, teke wot jogo gnady a žognowanja. Boże mě možoš hyšći wugroniš. Ale powědaj wot Jezusa, ga budu woni źiwnje na tebje glědaś a njebudu nic groniš – abo jich njewěra bužo zjawna.

Žinsajšny drugi godowny swěžeń pšaša něnto tebje: Kak stoj z tobū? Jo tebje Jezus we tom lěše był postajony k padnjenju abo k stawanju? Jano to dwoje jo možno, tšoje njedajo. To jo wotše pšašanje. A hyšći wotšeje bužo, dokulaž to padnjenje se z jadnym razom njestanjo, ale jano pozlažka. Člowjek ženjo z wusokeje gory dołoj. Zapředka žo pozlažka; ale jěsno bužo jogo stupanje malsnej a naslědku žo tak, až wěcej dostupaś njamožo. Lěc teke kſěł, won njamožo se wěcej žaržaś.

Jadno lěto jo dļužki cas we našom krotkem a zachadnem žywjenju. Jadno lěto spora-jo nas ceły kus doprědka abo doslědka, gorjej na goru abo z gory dołoj. Sy-li we tom lěše rośl we wérje a we lubosći ku Kristusu; jo twoja nažeja na njogo, twoja posluš-nosć lěpša, twoja zwěrnost wobstawnjejša? Jo Kristusowe słowo tebje lubše; su twoje bјatowanja wutšobnjejše; sy twojomu Jezusu bliżej pšíšel; jo twojo žywjenje psez Božu moc a gnadu lěpše?

Derje tebje, gdyż Jezus tebje teke lětosa jo postajony był k stawanju. Njejo-li pak tak, luba sotša, luby bratš, njejo-li tak? Och, ty njedejs wumrěš! Togodla jo si naš zmilny Bog zasej raz gody wobražił a jo si dał tu godownu powěsc̄ prjatkowaś, aby ty we twojom Wumožniku žywjenje, wumoženje a wšyknogo dosć měł.

Hamjeń.

Lube písłucharki a písłucharje! Gody budu drje ze žinsajšnym drugim swěženjom oficelnje mimo; ale něga jo ten tak pomjenjony swěty cas až do šestego januara trał. Potakem swěśco jen derje!

Na slědnu nježelu po Tšoch kralach

28.1.1996

2. list Pawoła na Korintarjow 4, 6

Lube bratši a sotší!

Žinsa jo slědna nježela po Tšoch kralach abo – kaž nimska pratyja groni – slědna nježela po Epiphaniasu. Co ma to mě „Epiphanius” na se? Wono dopomnjejo nas na to, až pši Kristusowem naroženju jo se bytšna gwězda nad grožu w Betlehemje pokazała a až za njeju su tšo tatańske mudre abo krale zdaloka teke tu drogu do Betlehema namakali, aby tam se pšemodlili a swoje dary połožyli. Jezus Kristus jo Wumožnik cełego swětu, nic jano žydojskego ludu, kenž jo jago wotpokazał.

Ale Epiphanius dopomnjejo nas teke na Jezusowe dupjenje we Jordanje, źož jo se Boža kšasnosć zjawiła wšyknym lužam.

Gaž smy raz srjejž nocy wocušeli a njamožomy dļujko zasej wusnuś, ga njetrjebamy zacwiblowaś, dokulaž wěmy, až teke po tej nocy zaswita nam nowe zajtšo. Na to možomy se spušćiś, to se wot samego rozmějo, dokulaž po kuždej nocy smy doněnta nowy źeń wuwitali. Hynacej njamožo byś, weto by derje było, gaby zajtša njezabydnuli tomu se žékowaś, kenž wobražijo nam po śamnosći swojo swětło. A kuždy wjacor dejali bjurawoś, až Bog Kněz deňał nam po spokojnej nocy nowe zajtšo dariš. „Pšeto won jo pšikazał”, tak pišo posoł Pawoł, „aby swětło ze śamnosći se swěšiło”. Ale Bog jo hyšći wěcej cnyił, won jo nam człowiekam wosebne swětło dał, won jo naše wutšoby rozswětlił a źož popšawem śma jo, tam jo won dlympoko nutší we nas swětło zaswěsił.

Teke na slědnej nježeli po Tšoch kralach njejsmy ten godowny kjarliž zabydnuli, kenž spiwa:

To swětło nimjerne won jo,
kotrež nikul njezgasnjo;
ten ceły swět won wuswěsi,
ab swětla žiši bywali.

Bože swětło musy naše wutšoby rozswětliś; potom akle možomy Boga pšawje poznaś. Jezus Kristus jo ako nimjerne swětło Bože do swěta k nam pšišel. We Kristusu

jo Bog sam k nam pšišeł. Chtož Jezusa wiži, ten wiži swětło Bože. Jezus groni wo sebje: „Chtož mě wiži, ten wiži našogo njebjaskego Wośca.”

Na Alpach jo był raz taki nałog, na kuždej wusokej gorje jo něchten z rogom stoyał a jo mocnje zatšubił, gaž jo zawupytał, až słyńco schada. Tak jo wot wjeraška ku wjerašku zaznělo a se rozlégało wuwitanje nowego dnja.

Glucne my ksesćijany, kenž smy wiželi schadanje słyńca teje pšawdosći! Chwalony buź Jezus Kristus, chwalony za to swětło, kotarež se swěsi! Chwalony za tu lubosć, kotaruž won rozšyrja, za to wjasele, kotarež won dawa!

Kak jo było na przednim dnju, ako Bog Kněz jo zemju a njebjo stworił? Won jo pšíkazał, aby nastało swětło ze šamnosći. „Na zachopjeńku jo Bog njebjo a zemju stworił a zemja jo była pusta a prozna, a śma jo była na tej dlymi a Božy Duch jo se zmawował na tych wodach a Bog jo powěżel: Buži swětło – a tak bu swětło. A Bog jo wiżeł, až to swětło dobre jo było, ga jo Bog to swětło wot teje šamnosći rozdželił a jo tomu swětłu žeń gronił a tej šamnosći noc.”

We srjejzišcu slědneje njezele po Tšoch kralach stoj zdawna ten werš z drugiego lista Pawła na Korintarjow we 4. stawje: „Pšeto Bog, kotaryž jo pšíkazał, aby ze šamnosći swětło swěšilo, jo rozswěšil swětło w našych wutšobach, aby se rozjasniło poznaše Božeje kšasnosći we woblicu Jezom Kristusa.”

Kněz Kriste, Bože gole,⁴⁹

to jadno z nimjerstwa,
jo spłozone z jog wole,
kaž Pismo znankstwo da.

Won jo ta gwězda jutšna;
jog kšasnosć jo tak bytšna,
až pśed njej zgasnjo wšo.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a pśisłucharje! Rownož zapozdzone žycym teke z mojeje strony wam wšyknym žognowane lěto 1996! Na zasejsłyšanje pśichodnu nježelu! Witam was wutšobnje na slědnú nježelu po Tšoch kralach! Něto se zachopijo spotny cas. Bog Kněz dawaj nam pšawe myсли za te swěte dny!

⁴⁹ *Duchowne kjarliče*, 1915, Chošebuz, nr. 47, 1.

Bože słowo w rozgłosu

4.2.1996

1. list Pawoła na Korintarjow 9, 24-27

Lube bratši a sotší!

Sedymžaset lět su Žyži w Babylonskej popajži byli – sedymžaset dnjow se pśigotuju kšesćijany na jatšy. Žinsa swěsimy nježelu Septuagesimae, to jo někak sedymžasety źeń pśed jatšami. Telke k mjenju našeje nježele.

My pšašamy: Na com možomy kšesćijana poznaš? No, won možo ruce styknusť a bјatowaś; won jo dupjony a brany; won płaši swoje cerkwine danki. Posoł Pawoł jo wěcej radikalny, žywjenje kšesćijana jo wšedne wojowanje. Won dopomnjejo swoju korintojsku wosadu na to, až športlarje se wuběguju we stadionach. Tak zni žinsajš-na lekcija w přednym lisće na Korintarjow w žewjetem stawje: “Njewěśco wy, až běgarje we stadionje drje wšykne běže; ale jano jaden dostanjo to dobyše? Ga běžco tak, aby jo dostanuli. Kuždy pak, kenž se wuběžujo, wotžaržujo se wšyknogo; woni to cynje, aby zachadnu kronu dostali, my pak njezachadnu. Ja potakem tak běžym, nic ako na njewěste; ja se woboram tak, nic ako ten, kenž do wětša bijo. Ale ja poghušuju swojo šělo a pojmag jo, aby drugim prjatkujucy k zajśpienju njebył.”

Teke žinsa su luže połno chwalby, gaž nimski młożeńc ma swětowy rekord we někakej disciplinje: we skokanju, we chytanju, we běganju, we płuwanju, we rejtowanju atd. Ale wěmy teke, kak šěžko jo, nejlépšy na celem swěše byś, potakem taki rekord dojšpiš? Kuždy źeń musy taki športlař pšež štundy treněrowaś. To jo twarde žywjenje. Dalej musy won, což jězu nastupa, dietu žaržaś, njesmějo wjele kuriš abo wjele alkohola piš, paleńc, wino a piwo jo jomu na škodu.

My to wšyknو wěmy a wobžiwujomy športlarje teke togodla, dokulaž su to luže, kenž mogu měru žaržaś a se wobkněžyś we swojich požedanjach. Posoł Pawoł pśisrownajo žedne raze kšesćijana ze športlarjom, na eksempl: wojuj to dobre wojowanje za wěru, zapśim to nimjerne žywjenje, ku kotaremuž tež ty sy powołany. Potakem won wot nas wocakujo, až wojujomy za wěru. Pawoł sam jo to cnił. Pśedewšym dejmy na nas samych abo pšešiwo nam samym wojowaś. „Jaden njas togo drugego brěmje, tak dopołnijošo Kristusowu kazń.“ Tak stoj pisane w lisće posoła Pawła na Galatarjow we šestem stawje.

Naše požedanja pojmaś, to nastupa ducha, šělo a mysli. Abo my možomy swoje źiši a źišižiši jano potom k Jezusoju dowjasć, gaž dawamy jim dobry eksempl kšesćija-

na, kenž we wěrje stoj. Woni glědaju na nas kaž teke ateisty na nas a našo zažaržanje žiwaju. Z našym cynjenim dejmy drugich dobyś za našu wěru.

Znaty makedonski kral Aleksander jo žedne raze wojował pšešiwo Persarjam. Raz su jomu gronili, až jomu napšešiwo stoje hundert towzynt Persarjow. „Rěznik se njeboj towzynt wojc“ jo na to wotegronił. Ale tak su jogo warnowali: gaž te Persarje ze swojimi samostšělami chapju stšelaś, ga buzo telik šypow lětaś, až woni slyńco zašamniju. Na take słowa jo Aleksander wuwołał: „To buzo wjelgin rědnje, až možomy we chłodku wojowaš!“ Won jo sebje wěsty był, až dobydnjo. Kšesćijan wě, na kogo won wěri – a jo se togo dobyša wěsty.

Wojuj, gaž ſi Boža gnada⁵⁰
k sebje ſēgnuś pytaś co,
až twoj duch se pšawje žada
grécha, kenž ſi wumažo.

Wojuj do kšwě, do žywjenja,
ſišć se k njebju do raja,
ma-li cart tež wottšašenja,
njedaj se do njeměra.

Wojuj wo te wrota ſesne,
k žywjenju jo wuski puś;
njeběchu wše kněžny cesne?
Weto zgubi se jich pěš.

Hamjeń.

Lube písłucharki a písłucharje! Witam was wšyknych wutšobnje a žycym wam, až mjasec februar wobražijo hyšći rědne zymske dny!

⁵⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 271, 1-3.

Na jatšownicu

7.4.1996

1. list Pawoła na Korintarjow 15, 19-20

Lube bratši a sotší!

Witajšo wutšobnje na jatšownicu! Cogodla swěsimy jatšy? Fararje a katechety pšaša-ju naše źiši a nas tak. Co mamy jim wotegroniš? Rozmějo se, až njeswěsimy jatšy dla wuchaca a dla jatšownych jajow. Ale my ako ksesčijany njeswěsimy jatšy teke togoda, dokulaž nalěto pšichada. Tak jo južo sławny nimski basnik Goethe juskał, až zyma se chyla ku końcoju a z nalětom wšuži se zeleni. My ako ksesčijany spominamy nejzpjerwjej na to, až Jezus jo z rowa stanuł a až won jo žywy. Ten ze smjerši stan- jony Kristus stoj we srjejžišću jatšownych swěżeń.

Něnto pak jo Jezusowe žywjenje po smjerši taka wosebna wěc. Nichten njamožo to dopokazaš. Po człowiecnem njejo to možno, až něchten ze smjerši zasej stanjo. My možomy to jano wěriš. Togodla posoł Pawoł teke dlužko njediskutěrujo, ale wobtwarzijo: Něnto pak jo Kristus wot wumarłych stanuł a ten prědnik wordował mja-zy tymi, kenž su wusnuli.

Prědne ksesčijany su kšuše wěrili, až Jezus jo žywy. Wšykne pisma Nowego Testa-menta to wobznaniju. Co ma to za nas na se? Wšykne, kenž ku Kristusu słušaju, budu teke raz ze smjerši stawaś – nic wšykne człowiek na swěše, ale jano te, kotarež su byli na zemi zwězane z Kristusom, budu we nimjernosći z nim žywe. Jano woni maju tu nažeju.

Rozmějo se, až kuždy ksesčijan musy raz wumrěš a jogo šělo we rowje stlajo abo se pseměnijo do popjeła. To jo teke za nas njepowalna wěrnost.

Jadnogo žělašerja na kjarchobje su raz pšašali, co won se myсли wo stawanju wumarłych. Won jo wotegronił, až to njamožo wěriš. Won jo južo telik rowow zachytał, ale žednje hyšći njejo z nich człowiek zasej wujšeł. Wšykne luže, kotarež won jo za- kopał, su stłali.

Na tom teke ksesčijańska wěra njecwiblujo. Weto se nažejomy na stawanje wot wumarłych. My njesmějomy rozymkowaś, kak ma se to staś. To jo Bože potajmstwo. Rozymny człowiek wě, až jo dosć potajmstwow na swěše – a na njebju hyšći wěcej.

A něnto to druge: Kristus změjo to slědne słowo, gaž naš cas jo raz swoj końc nama- kał. Won dostanjo wšyknu moc a bužo se kněžyš nad swětom Božym. We našom

casu cesto tak wuglěda, až Kristus njegrajo wěcej žedneje role. Ale to njedej nas mo-
liš: Kristus na końcu dobydno.

Togodla bužo se žinsa wšuži wu nas prjatkowaś, což jo napisane we přednem lisće
posoła Pawła na Korintarjow w 15. stawje wot 19. werša: "Nažejomy-li se jano we
tom žywjenju na Kristusa, ga smy te nejžałosnejše mjazy wšymi člowjekami. Něnto
pak jo Kristus wot wumarłych stanuł a bu přednik mjazy tymi, kenž su wusnuli."

Pšeto dokulaž pšež jadnogo člowjeka ta smjerš, ga pšižo teke pšež jadnogo člowjeka
to stawanje tych wumarłych. Rowno ako we Adamje wšykne wumrěju, tak budu we
Kristusu wšykne žywe wucynjone. Kuždy pak we swojom rěže: předny jo Kristus,
pon te, ako Kristusowe su. Potom jo ten końc, gaž won to kralejstwo Bogu, swojo-
mu Woścu, jo powdał, gaž won k nicomu wucynił wšykno kněstwo a wšyknu
wušunu a moc. Pšeto won dej ako kral se kněžys, až won wšyknych swojich wini-
kow pod swoje nogi jo połožyl. Ako slědny winik bužo znicona ta smjerš.

Kristus groni: "Ja běch wumarły a glědaj, ja som žywy wot nimjernosći do nimjernosći a mam kluce teje hele a teje smjerši."

Hamjeń.

Na stupny stwortk

16.5.1996

Lube bratſi a sotſi!

Žinsajšny swěżeń – stupny stwortk – jo dosć woblubowany, juž togodla, až won ten
tyčeń tak rědnje želi. A potom, majska šopłota wabi do zelenego, to možo člowjek
tak pšawje wodychnuš! To jo wjelim stupny stwortk, wěcej nic. Co ga wacej dejš na
tom dnju zachopiš? Snaž hyšći wěmy, až mamy našej kšesćijańskej cerkwji se žeko-
waś za ten swěžeń.

Kristus jo stupił do njebja. Žo jo take njebjo, wo kotaremž naša cerkwja powěda?
Njejo to jano rědne cowanje?

Južo towzynty lět luže na wšom swěse se głowu łamju, lěc a kak žo po smjerši dalej
– pšedewšym, gaž jo młody člowjek swojo žywjenje njezjapki pšisajžił. My by byli
pokazane na godanje, gaby naš Kněz Jezus nam njegronił: „Ja du tam, wam to

město pśigotowat. Wy njebužošo wosyrošone a spušcione, wy njebužošo bźez domownje, gaž how na zemi njebužo węcej ruma za was ako šesć delow.“

To jo zmysł stupnego stwortku: Kristus rubjo nam tu drogu k nimjernemu žywjenju we nimjernej domowni.

Dalej groni Kristus: „Ja pśidu zasej a cu was k sebje weześ.“ Gaž z nami njejžo južo dalej, moje lube, gaž našej wocy juž nic njewižitej wot toś togo swętu, ga wezmjo won nas za ruku a wježo nas do nowego, drugiego swętu, do kotaregož won przedku nas jo šeł.

„Chtož mě wiži, ten wiži njebjaskego Wośca“, słyśmy z Jezusowych wust. Žož Jezus něco wugbajo, tam žěla Bog. Což Jezus powěda, to su słowa nimjernego Boga.

Z twojim rozymom njamožoš to wobpsimješ. Ale njemusymy se togo sromaś, teke Jezusowe wukniki njejsu to rozměli, lěcrownož su tsi lěta chojzili za swojim mejstarjom. Kristus pak dawa tym cwiblujucym a njewěrjecym wuknikam tu pśawu wěru; tu co won teke nam dariš.

Něnto wostanjo hyšći to pšašanje za njebjom. My žinsa njewižimy to južo tak, až Bog a joga janžełe tronuju wusoko nad nami. Ale my powědamy wo widobnem a njewidobnem swęše. Ten widobny swęt se pśeslěžujo na wšych bokach. Ale naš pśichod, kak dļujko bužomy žywe, njamožomy pśeslěžiš. Tudy se zachopijo ten njewidobny swęt, do kotaregož se ze swojimi mocami żednje njederijomy.

A to jo něnto ta wjasoła powěść stupnego stwortka: Kristus se kněžy teke nad tym njewidobnym. Ten njewidobny swęt słusa jomu rowno tak ako ten widobny, to něntejšne tak ako to zachadne a to pśichodne.

Naš pśichod jo nam zwěscony. Tak dļujko ako pśebywamy na tej zemi, změjomy togo Kněza na našom boce, kenž jo dobyšař nade wšyknymi mocami togo swętu. Jezus jo gorzej stypił do njebja; něto jo to njebjo nam blisko. Jezus jo žywy; pśosmy joga wo kšutu wěru, potom njetrjebamy se bojaś. Naslědku jo Jezus k tym wuknikam gronił: „Žišo do całego swętu a prjatkujšo ten ewangelij wšyknej stworbie. Chtož wěri a dupjony jo, bužo zbožny; chtož pak njewěri, bužo zatamany.“ Po tych słowach bu Jezus gorzej wezety do njebja a jo se sednuł k Bożej pśawicy.

Do njebja Jezus stupił jo,⁵¹
ja z nim hyś teke budu,
tak kuždy tſach se pſewinjo,
gaž słušam k Božem ludu:
na njebju moja głowa jo,
te člonki Jezus njamožo
na zemi zawostajiś.

Gaž won do njebja sęgнуł jo
k tej zbožnej wjasołosći;
moj duch tek togdla raz byś co
we jogo wokolnosći;
żož moj nejlubšy pšebywa,
tam jo tek moja wutšoba,
za nim mam požedanje.

Hamjeń.

Och, Kněžo, daj tu gnadu mě
wot twojog hyśa dostaś,
ab mogł we wérje wobstawnje
na pšawej droze wostaś;
a potom raz, gaž dej tak byś,
mogł z wjaselim ze swěta hyś:
och, wusłyš taku pšosbu!

Buźco wutšobnje witane lube pšíslucharki a pšíslucharje! Majski cas jo nejrědnjejšy
cas celégo lěta! Žycym wam hyści wjela wjasela!

⁵¹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 571, 1-3.

Na 2. nježelu po světej Tšojosći

16.6.1996

Matejus 11, 28

Lube bratši a sotší!

Žinsa jo druga nježela po světej Tšojosći a naš Wumožnik pšiwoła nam take słowa: „Pojčo ku mnjo wšykne, kenž wy chamne a wobšežkane sćo – ja cu was wochłožiš!“ To bibliske gronidło jo nam wšyknym derje znate. Njebužo to dobry tyžeń, gaž dajomy se tak wołaš? My zabydnjomy wšu tužycu a bužomy wjasołe. Naš Kněz Jezus njoco nas mimo pomocy wostajiš, źož nam pomoc bužo trjeba. Won woła wšykných chamných, w š y k n y c h. Toś njejo žednogo rozdžela: won njeglěda jano na žedy a starki, kotarymž jo to žywjenje sěžko, dokulaž jich mocy woteběraju; won njeglěda jano na takich, kenž su pšež tužycu a chorosć wosebje wobšežkane. Won wiži nas člowjekow, kakež my smy.

Kak stoj pisane na zachopjeńku našeje biblije? „Toś wugna Bog Kněz Adama z Edenskego gumna, aby won tu zemju žělał, wot kotarejež won jo wezety.“ Togodla, dla pšestupjenja přednego člowjeka Adama, mamy wšykne kibliju a nuzu njasć. Něnto woła Jezus Kristus: „Pojčo ku mnjo! Njehwatajšo k cuzym knězam, jo-li wam pomoc trjeba, ale pojčo ku mnjo!“ My ga njewižimy Jezusa předku nas stojecego ako joga předne wukniki. „Ku mnjo“ – z tym jo žinsa měnjone, až joga słowa slyšymy a wobchowajomy, až biblia powěda direktnje k nam, až my Jezusa wižimy takiego, ako nam Swěte Pismo joga pokazujo. „Ku mnjo“ – to groni, až słušamy z drugimi k joga wosaže.

My smějomy wšykno, což nas sěžy, pšed našym Wumožnikom rozpšesćeraš, dokulaž smějomy k njomu se modliš. My možomy togo wěste byś, až won nas slyšy, aby nam pomagał. Kak pišo posoł Pawoł w lisće na Filiparjow? „Ja pšemogu wšykno pšež Kristusa, kenž mě mocnego wucynijo.“ Taku kšutu njepowalnu wěru jo posoł Pawoł měl!

„Ja stojm na wašom boce“, groni Kristus, „ja cu was wochłožiš.“ Won nikula njegroni, až njebužomy juž žedno brěmje njasć musaš. Ale won co nam pomogaš, až možomy to teke njasć, což jo nam napołožone. Teke kuždy ksesćijan ma swojo brěmuško abo brěmje njasć. Kristus co nam pomoc, až njezacwiblujomy měnjece, bjatowanje a wěra njejstěj k nicomu.

Něnto wěmy, až tam jaden jo, kenž nas žaržy, troštujo a nowu moc dawa. Won go-tujo, až nic njebužo nam pšešěžko.

Jezus Kristus woła: „Pojźco ku mnjo, wšykne, chtožkuli teke sčo! Ja wam pomogu!“ Hamjeń.

Lube pšíslucharki a pšíslucharje! Žycym wam hyšći spodobnu nježelu. Na zasejs-łyšanje za tyżeń!

Na 13. nježelu po swětej Tšojosći

1.9.1996

Matejus 25, 40

Lube bratſi a sotſi!

Žinsa jo tſinasta nježela po swětej Tšojosći. Gronko na ten tyžeń stoj w ewangeliju Matejusa w 25. stawje. Kristus groni: „Cožkuli sčo cynili jadnomu z nejmjeňszych tych mojich bratšow, to sčo mě cynili.“

Cožkuli sčo cynili, tak powěda Kristus glēdajacy na slědny, nimjerny sud. Co sčo cynili, za tym bužo raz nas pšašaś. Ale won powěda to južo do srjejža našego žywjenja; my njedejali gļuche byś za take słowa, ale je k wutšobje braś. Žinsajšny źeń njejo hyšći Božy slědny sud; weto dejali se pšašaś, což smy zachadny tyžeń cynili.

Wěsće změjomy na to wšake wotegrona. Potakem njejsmy byli gnileje abo bžezbožne luže. Ně, smy žělali, což jo było w našych mocach. My smy se starali wo nas a wo drugich. My smy teke wotpocowali, źož jo trjeba było. My smy njasli to brěmje, kotařež jo nas kuždy źeń togo tyženja šiščało. Smy žywe byli, tak ako pšecej; na to smy gjarde.

Ale to njejo hyšći wšykno, smy ten tyžeń žywe byli z Bogom. Smy we bibliji lazowali; smy bјatowali kuždy źeń pši našom cynjenju. Smy se Bogu dowěrili a se wězeli pod woplěwanim našego njebjaskego Kněza. Potakem smy žywe byli ako dobre

kšesćijany. Ale jo to južo wšykno, což Kristus měni z tym žinsajšnym špruchom? „Cožkuli sčo cynili jadnomu z nejmjeňszych tych mojich bratšow, to sčo mě cynili.“ My mamy byś sol a swětło togo swěta. Kak smy žywe byli z drugimi lužimi? Njejo jaden na drugego pokazany? Kšesćijany njeslušaju k tym, kenž wocy zacynjaju, gaž jo sused do njegluki padnuł. Ale w našom casu njejo nam jano sused bliski, ale tšojenja po dalokem swěše njejsu nam južo cuze, kaž něga raz. We dobrej spě na měkem kanapeju sejzecy smy južo groznym wojnam pšiglědowali, źož njewinowate su wjele pšešerpjeli. Take wopory wšakich groznosćow su teke do našogo kraja wuběgali pomoc pytat. Woni słušaju do nejbědnjejšych bratšow a sotšow, wo kotarychž Kristus how powěda. Zmilmy se nad nimi, bužmy jim pomocniki we jich nuzy! Njejo tak, až my sami cesto dosć na pomoc drugich cakamy?

Popšawem njejo to wšykno nic wosebnego; to se rozmějo wot samogo. Tak, ako zmilny Samariski njejo nic wosebnego cynił, źož tomu nejmjeňšemu na swojej droze, kenž jo we wjelikej nuzy był, jo k pomocy był. A něnto groni Kristus: „Taki statk na člowjeku we nuzy płaší telik, lěc by jen mě samomu cynili. Z chudymi a brašnymi poram se sam k wam a cu wižeš, co wy cynišo – abo njecynišo.“ My rozmjomy: Njejžo wo to, aby teke raz něco dobrego cynili, ale wo to, lěc comy našomu Knězozu služyś na našych nejryjných bratšach a sotšach – wšojadno, chto woni su. Hamjeń.

Lube písłucharki a písłucharje! Žewjety mjasec togo lěta jo žinsa se zachopił. Něga jo se jomu groniło požnjeić; žinsa lazujomy w Pratyji ako mě nazymski. No, toś žycym wam wšyknym hyšći rědny nazymski žen!

Na 14. nježelu po swětej Tšojoſći

8.9.1996

Psalm 103, 1-2

Lube bratſi a sotſi!

Gronko na žinsajſnu 14. nježelu po swětej Tšojoſći jo ten znaty werš z 103. psalma: „Chwal togo Kněza, moja duša, a njezabyń, což won jo sí dobrego cynił.“ Jo ga něchten mjazy nami, kenž možo wo sebje groniš, až njejo w zachadnem tyženju Božu dobrotu nazgonił? Njetrjebamy žinsa slědk glědaś na našo ceļe žywjenje, aby tam Bože dobroty pytali – ně, glědamy žinsa wosebje na ten slědny tyžen a což we njom jo se tšojoł, to drje njejsmy hyšći zabyli. Wěscé njejo wšykno lažko bylo, což jo nam ten zachadny tyžen wobražił. Wšake jo nas potužyo, wšake brěmje smy musali sobu wlac wot jadnogo dnja ku drugemu – ale sama kiblijia teke njejo bylo, same wubojanje a staranje, sama tužyca: ně, ně! Słyńcko jo nam teke swěšiło, jěza jo nam słožek, w nocy jo se nam derje spało, člonki su strowe wostali, to možoš wjele nalićyś, kak lubosnje jo Bog Kněz sí pšewožował. Rano smy spiwali abo se modlili:

Žék ſi z wutšobu ja dawam,⁵²
až tu noc mě zdžaržał sy,
až ja strowy zasej stawam,
njejsom z nuzu pobity,
až moc złego winika
na mnjo njejo dobyła.

A wjacor smy spiwali abo se modlili:

Zbužona buź, moja duša,⁵³
napředk pšíz ty myslenje!.
Bogu něnto žék how słuša,
a tež cesć a chwalenje,
až mě žins pšed njegluku

⁵² *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 567, 2.

⁵³ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 19, 1.

a pśed wšyknej tšachotu
jo tak zdźaržał, wobzwarnował,
až mě cart njej zeskóńcował.

Abo słušamy k tym wjelim cłowjekam, kenž su tak zabywate, až jim Bože dobroty malsno ze spomnjeſa se minu a pśed wocyma wostanjo to, což njejo se nam spodo- bało. To by była žałoſć, gaby my k takim lužam słuſali! Pon by był nejwušy cas, aby słuchali na Bože napominanje: „Njezabyń, což ten Kněz jo sī dobrego cynił.“

A gaž dalej lazujomy we našom psalmje, ga namakamy tam wšykno, což njesmějo se zabyś: „...kenž tebje wšykne grěchy wodawa a wugoj wšykne twoje brachy; kenž twojo žywjenje wot skazenja wumozo; kenž sī kronujo z gnadu a ze zmilnoscu; kenž twoje wusta wjasołe wucynijo....“ Sy ty to wotzabył?

Boga chwališ – to njesmějomy skomužiš, nic dla Boga, ale našogodla. Boga chwališ jo naša služba. Gaž z tym wopšestanjomy, pon wochudnjo naša duša, wona zgłod- njo, dokulaž Bože žognowanje njenamakajo tu drogu do našeje nježkowneje wutšoby.

Chwal togo Kněza,⁵⁴
tog cesnego krala, ty duša!
Spiwaj a modli a žékuj se, tak se mě słuša!
Z harfami graj, chwalbu a žék jomu daj!
Kjarliž jo cesć jomu wuša.

Chwal našog Kněza,
kenž źiwnje jo zjawił wše mocy;
wutšobu k njebju něnt zwigaj a ruce a wocy!
Chwal jogo žgan! Duša, to njezabyń jan!
Chwal jogo wednjo a nocy!

Hamjeń.

Lube pśislucharki a pśislucharje! Witam was wutšobnje na žinsajšnu nježelu! Daś naš njebjaski Wość te rowno słyſane słowa teke pśiwzejo k jogo chwalbje! Wostańšo wšykne z Bogom!

⁵⁴ *Duchowne kjarliže*, 1915, Choſebuz, nr. 316, 1, 5.

Na 22. nježelu po světej Tšojosći

3.11.1996

1. list Jana 2, 12-17

Lube bratši a sotší!

Z přednego lista Jana w drugem stawje slyšymy toś te werše: „Pišom wam, lube žísi, dokulaž wam te gréchy su wodane Božego mjenja dla. Pišom wam, wy nany, dokulaž wy znajośo togo, kenž wot zachopjeńka jo. Pišom wam młožeńcam, dokulaž zlego ducha sко pšewinuli. Som pisał wam žíšam, ažo sко Wošca poznali. Som pisał wam, wy nany, dokulaž sко poznali togo, kenž wot zachopjeńka jo. Som wam pisał, wy młožeńce, dokulaž sко mocne a Bože słowo we was wostanjo a ažo sко zlego ducha pšewinuli.

Njelubujšo ten swět daniž což na swěše jo! Gaž něchten ten swět lubujo, we tom njejo lubosć k Wošcoju; pšeto wšykno, což na swěše jo, ako zle požedanje šěla a wocowu a zufałość żywjenja njejo wot Wošca, ale wot togo swěta. A ten swět zajzo ze swojim požedanim; chtož pak Božu wolu cyni, ten wostanjo do nimjernosći.“

Chtož jo žinsa namšu był, moje lube, ten wěscē se dopomnjejo, až w cerkwi jo se prjatkowało wo tom teksće. Ale teke wacej su toś te werše wjelgin znate: „Njelubujšo ten swět daniž což na swěše jo. Ten swět zajzo ze swojim požedanim; chtož pak Božu wolu cyni, ten wostanjo do nimjernosći.“

Popšawem jo wjelgin šěžko, toś te słowa derje wukładaś. Ja by tak gronił: my ksesčijany njejsmy wot togo swěta, ale po Božej woli słušamy do togo swěta. How na naší zemi smy my żywe we našom swěše. Niži na jsy abo w měscē smy se narožili. Ako přednego człowieka smy našu mamu poznali, kotaraž jo se dołoj chylała k nam ako małkemu njaborjetku. Wona jo nas wjadła do żywjenja. Glucny smějo ten byś, kotaregož jogo mama jo dowjadła ku Kristusu, kotaregož mama jo bjatowaś wucyla. To jo nejwažnejša winowatosć kuždeje mamy pšedewšym žinsa. Což našym małym sobu dawamy we jich přednych lětach, to wostanjo zwětšego pšez ceļe żywjenje.

We swětem dupjenju su nas naší starzejšej a kmotša njebjaskemu Knězemu pšepowdali. „Ty sy moj“ a „Ja budu z tobū“ tak jo Kristus ku tebje a ku mnjo tencas powěżeł.

Dwa raza powěda ewangelist Jan k młožeńcam. Won wě, kak lažko možo młody człowiek, wojujacy ze złym, zejgraś. Ale popšawem grozy kuždemu człowiekowi tšachota, až ten zły abo to złe co na nas dobydnuś. Njesmějomy se zalewaś we našych

nadawkach tudy, tak wažne ako woni teke su. Njesmějomy požedaś za tym, aby pšecej wécej měli na bance abo na gruntach. Musymy derje rozdželiš mjaz tym, což jo zachadne a což wostanjo. Našo staranje wo wenkowne wécy nas zežerjo – to kuždy z nas nazgonijo.

To goletko chapja powědaś a wono cnyi to we tšezej paršonje: Hanzko co něnto grajkaš. Pozdžej pak wocušejo we njom jaden źeń, až wono jo sam paršona a woła: Ja cu něnto grajkaš. Wot něnta grajo to słowko „Ja“ we žywjenju přednu rolu. Ale pšešiwo tomu groni Bog: „Ja som ten Kněz.“

Kuždy źeń mamy se pšašaś: Coš ty, Knězo, až ja musym to cnyiš? Abo my dejmy powědaś: Wuc mě, Knězo, twoj knecht słucha na twoje słowa.

Po Bożej woli mamy swoju słušnosć cnyiš we tom swěše, smějomy se wjaseliš nad jogo rědnoscami – ale njesmějomy zabys: Chtož Božu wolu cnyi, jano ten wostanjo do nimjernosći.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a pšíslucharje! Cerkwne lěto se chyla ku końcoju. Na zasejsłyšanje ze mnu pšíducu nježelu!

Na 23. nježelu po swětej Tšojosći

10.11.1996

List Pawoła na Romarjow 14, 7-9

Lube bratſi a sotſi!

Kuždy farař ma wjele cnyiš ze zakopowanjam. Rozmějo se, až won słužy jano takim, ako su člonki našeje cerkwje byli. Ale mlogi raz jo tak, ažo wšykne swojzbne, wšykne žałujuce njamaju nic wécej z cerkwju cnyiš. Duchowny pak njeprjatkujo tej pobožnej zamrétej starce, ale tym młodšym, kenž žednogo Boga abo Wumožnika njeznaju; won prjatkujo takim lužam, kenž nic njewérje – abo jano to wérje, až ze

smjeršu žo wšykno ku końcoju. Take prjatkowanje pśi kašću pśed njewěrjecymi možo casy bejnje sěžke byś.

Ale moje lube, ja was pšašam: Kake wotegrono mamy my, kotarež comy byś ksesći-jany, gaž žo wo žywjenje a smjerš? Ja njecakam na waše słowa, ale lazujom wam lekciju žinsajšnej nježelete, kak wona stoj pisana we lisće Pawła na Romarjow we 14. stawje: "Naš žeden sam sebje njejo žywy a žeden sebje njewumrějo. Pšeto smy-li žywe, ga smy Knězou žywe a jo-li wumrějomy, ga wumrějomy tomu Knězu. To-godla, daś smy žywe abo wumrějomy, ga smy Knězowe. Za to jo Kristus wumrěł a wotžywjeł, aby won nad wumarłymi a žywymi se kněžył."

To su wjelgin kſute słowa, kotarymž njamožomy wuběgнуś. Snaź by rad kſeli se jich wobinuś – ale to njejžo. "Smy-li žywe, ga smy Knězou žywe?" Napšawdu? Snaź na njezelach a drugich cerkwinych swěženjach. Wumrějomy tomu Knězu? Abo njeby my teke to mrěše nejlubjej sami do rukowu brali?

Škoda jano, až njewěmy, ga a kak nas smjerš raz pšewinjo. Njejo to tak, až žywjenje a smjerš stej ze sobu zwězanej: my wumrějomy raz tak, ako smy žywe byli. Wumrěše jo rezultat našogo žywjenja.

Chtož sebje samomu žywy jo, ten teke sebje samomu wumrějo. Toś jo žywjenje ze smjeršu swoj końc namakało – wono jo se wotłamało kaž sucha gałuz wot boma. Ale njemusy tak byś. Gaž se procujomy, našo žywjenje z Kristusom wjasć, našu dōwěru na njogo stajiś, we wšyknych tšachotach k njomu se wołaś, ga wotpadnjo ceła bojazń pśed smjeršu.

My možomy bјatowaś ze 90. psalmom, kenžслуша k žinsajšnej nježeli: "Kněžo Bog, ty sy naš wuchowk něnto a nimjernje. Pjerwej nježli gory nastachu, zemja a swět stworjonej buštej, sy ty Bog wot nimjernosći do nimjernosći. Kenž ty człowiekam da-još wumrěš a groniš: Wrośco se zasej, wy człowiekne žiši. Našo žywjenje trajo sedym-žaset lět, a gaž wusoko pšižo wosymžaset, a na co smy gjarde, stej jano proca a žělo byłej. Wuc nas rozpominaś, až wumrěš musymy, aby mudrosć nabyli. A Bog, naš Kněz, buż nam miłosny a żognuj statk našych rukow podla nas, jo, statk našych rukow kſel won żognowaś."

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a pśisłucharje! Witam was wutšobnje z Božego słowa! We nowej Dolnoserbskej liturgiji, we tych zelenych kniglickach jo ten 90. psalm wotsišćany – pśelazujšo jen hyšći raz!

Cerkwine lěto 1996/1997

Na godownicu

25.12.1996

Jan 8, 12

Lube bratši a sotší!

Zasej su gody. Zasej smy měli wjele cyniś z pśigotowanim tych swěženjow. A zasej smy wobzamknuli, až lětosa deje gody raz mérne swěženje byś, mimo kuždeje hektiki. Ale gaž smy drugim pśiglédowali, kak su chwatali z połnymi korbikami a tašami, z wjele paketami z jadneje kupnice do drugeje – to smy sami wospjet sobu gotowali taki ruš!

Pytanje za darami a darkami – kšajžu ma se wjele staś, až ten drugi znak padnjo dla našeje šybałosći – jo, wšake wenkownosći słušaju k pśawym godam.

Gody su pšecej wjelgin dobry cas, źož na końcu raz ceļa familija stoj gromaze pod swěsatym bomom, źož chojžimy k swojžbnym a znatym abo źož starjejše woglédaju k swojim dorosčonym źišam a nawopak – kak rědko jo to wob ceļe lěto možno!

Politikarje maju ważne grona a pokazuju na ten měr, kenž božko se njeknězy hyšci na swěše. Woni wołaju tych luži k rozymnemu cynjenju – ale něchtem jo teke gronił: Mikrofony su wjelgin sćerpne!! Weto smy žěkowne za kužde dobre słowko we tych swětych dnjach.

Ale co wostanjo wot togo wšogo? Swěcki zgasuju, gusy su zjězone, dary su na bok scynjone – wšedny źeń změjo nas skoro zasej.

Pla Boga jo to hynacej. Jogo źišetko we złobje, to swětło našego swěta, wostanjo teke po godownej sezonje. “Ja som to swětło togo swěta” – žeden cłowjek njamožo to wo sebje groniš. Romski kejžor Augustus, francojski imperator Napoleon, jo, samo Hitler su wopytowali, take wo sebje powěžeś. Woni su stłane a poł zabyte.

Jezus groni: “Ja som to swětło togo swěta; chtož za mnu źo, ten njebužo chojžiś we šamnosći, ale změjo to swětło togo żywjenja.” Tak stoj w ewangeliju Jana w 8. stawje. Jano Jezus smějo take wjelike słowa do wust braś. Won jo żywý był ako swětło za drugich luži. A nichten njedaļ cwiblowaś, až won w Božem mjenju powěda.

Godowna wjasołosć trajo jano žedne dny; potom se walijo na nas ten normalny źeń ze swojim gorjenim. Jezus, to swětło togo swěta, nam pokažo, až gody, až Boža

bliskosć k nam, žednje njepěstanjo. Posoł Jan pišo na zachopjeńku swojego ewangelija tu godownu powěsc: "To swětło swěsi we tej śamnosći a ta śamnosć njejo jo wopšimjeła." Ten Kněz jo pšíšeł do togo swojego a te swoje njejsu joga pšiwzeli. Kak wjele pak joga pšiwzeli su, tym jo won moc dał, aby Bože źisi byli, kotarež do joga mjenja wérje.

Pšegonjowane ksesćijany we přednych wosadach su to južo dolabowali: Chtož na togo Jezusa wéri, ten stoj we tom swětle Božem, kenž wodawanje dawa a zmilnosć. Do wšyknyc njejestosćow togo swěta woła Jezus: "Ja som to swětło togo žywjenja; pſede mnu njejo žedna śma, kenž se njedajo rozswětliš."

To swětło nimjerne won jo,⁵⁵
kotrež nikul njezgasnjo;
ten ceły swět won wuswěsi,
ab swětla źisi bywali.
Kyrieis.

Ten Syn tog Wośca, Bog won jo,
gosć na swěše wordujo;
nas pora z teje žałosći
a wjezo nas do zbožnosći.
Kyrieis.

Hamjeń.

Na zemju pšižo chudučki,
ab se zmilił nad nami;
a w njebju rozbogašił tam,
ab rowne byli janželam.
Kyrieis.

Z tym wšyknym jo won służył nam,
swoju lubosć dawał sam;
tak comy se něnt wjaseliś
a Boga nimjer wuchwaliś.
Kyrieis.

Lube pšíslucharki a pšíslucharje! Witam was wšyknyc wjelgin wutšobnjie! Bog Kněz žognuj nam žinsajšny Božy žeń a ten ceły godowny cas!

⁵⁵ *Duchowne kjarlīže*, 1915, Chošebuz, nr. 51, 4-7.

Na nowe lěto

1.1.1997

Psalm 103, 17

Lube bratši a sotší!

Žeń jo kaž źeń, slyńco žo gorjej, swěsi a grějo, žo domk a weto, źeń njejo kaž źeń. Kuždy ma we swojom žywjenju wosebne dny, žož jo se zachopiła jogo běda abo gluka. Derje, možoš groniš ten źeń a tu štundku, žož sy twoju lubu žonu poznał a twojo žywjenje jo dostało drugu ceru a z togo jo nastalo twojo bogatstwo. Kuždy ma tak swoj wěsty źeń, na kotaremž se jogo žywjenje chylijo tak abo tak – k dobremu abo k złemu.

Tak su teke we cerkwinem žywjenju wosebne dny, kotarež se pozwigaju nad drugimi, kaž te wusoke swěženje: pokutny źeń abo njezela zamrětych. Teke nowe lěto jo taki wosebny źeń. Co ma nam groniš? Zastaś na chylku a se wobmysliš, tak won ſi pſiwołajo. Ale kak jo nam možno zastaś? Žo jo na swěše wokognuše, kotarež by wostało? „Wšykno běžy”, tak groni stary grichiski myslař. Wy wižišo rěku tam z lužyskich gorow běžecu. Kak wjele towzynt lět wona južo běžy tak a kak wjele towzynt lět bužo hyšći tak běžaš? A glej, kak wjele towzynt chrapkow kuždy źeń, kuždu minutu pſed twojima wocyma mimo běžy a žednogo wokognuša njama měra. Z takimi chrapkami we rěce togo casa možomy pſirownaś našo žywjenje: žinsa se walijo na tom brjogu, witše na wonem – a pſezwitše jo spadnuło do morja nimjernosći.

Zachadnosć, njewobstawnosć, pſeměnjenje našego žywjenja: to jo to, na což nowe lěto spominamy. Z nami se pſeměnijo cas, na swěše nic wobstawnego njejo. My glědamy a pytamy za městom, žož možomy twardo stojaś a se woglědaś po našom žywjenju doprědka a doslědka, napšawo a nalěwo. Taki kamjeń podarijo nam naš tekst z 103. psalma we tych słowach: „Ta Knězowa gnada trajo wot nimjerstwa do nimjerstwa.” Z tym słowom glědamy doslědka na to stare lěto a gronimy žěk našmu Knězu, kenž nas bogaše jo žognował; k drugemu glědamy doprědka na to nowe lěto a bjerjomy dowěru a trošt za njo; a k tšešemu glědamy do wusoka a pozwignjomy se ze zemskeje bědy do klina zmilnego Wośca.

Něgajšny pſibog starych Romarjow z mjenim Janus jo měl dwě woblicy: jadno glědašo doprědka, jadno doslědka. Wot togo pſiboga ma naš mjasec januarius swojo mě a togodla jo tež pšawje, až na přednem dnju togo mjaseca to same cynimy, což wony bog. My glědamy nejzpjerwjej doslědka a poznajomy z tym samym psalmom:

„Chwal togo Kněza, moja duša, a njezabyń, což won sí jo dobrego cnyił.” My stojmy na proze nowego lěta a glědamy teke dopředka. Ale pśed nami jo tlusta śma. Co pśinjaso nam to nowe lěto? Na mlogem lažy wenkowna starosć. Smjerš jo młode rany ryła; lěbda jo se row zamknūł nad nanom abo mamu, nad mužom abo žonu. Młogemu se njeražijo powołanje; zaslužby njejo dosć abo člowjek jo mimo zaslužby. To šežke pšašanje, kak bužomy wobstaś w nowem lěše a to stawne wubojanje dla wšakeje nuze lažy kaž kamjeń na tebje a wugotujo tu śamnosć pśed tobū tšašnu a groznu.

Žiši maju nanowy dom; wot tam wujdu kužde zajtšo do šule, do graša, do žěla; wjacor se tam wroše. We nanowem domje maju swojo pšawe žywjenje, tam su podłożki jich nutšíkownego bysa – coš-li poznaś, co na nich jo, ga ži do togo domu a wuzgonjuj! Glej, teke my mamy swoj nanowy dom; pla Wošca na njebju, tam jo naš schow – how na zemi jano to polo, žož žělamy, žož swoj wšedny klěb zaslužyjomy. Sursum corda, tak zni na katolskej namšy. Gorzej te wutšoby! Tak gronimy tek na přednem dnju nowego lěta.

Gorzej te wutšoby ku chwalbje teje zmilnosći, ako nam se jo dostała!

Gorzej te wutšoby k nažeji na zmilnosć, kotaruž docakamy.

Gorzej te wutšoby do klina našego Wošca, kenž swoje kšidla woplěwajacy nad swojimi žišimi wupšesčera.

Hamjeń.

Na šichy pětk

28.3.1997

Lube bratſi a sotſi!

Žinsa na šichem pětku dej nam Jezusowa bilda kradu pśed wocys stypiš. My dejmy joga bildu tak do se braś, až njamožomy ju žednje zabyš. Jezus mrějo pšež štundy; won wojujo dļujko ze smjeršu, šerpi nejgroznejšu pinu. K tomu pśidružyjo se joga samotnosć. Wšykne pšijaſele su joga spuščili. Nichten njejo jomu blisko; žedno znamje lubosći za njogo; žedno słowko žěkownosći. A kak wjelim jo won pomogał!

Pod kšicu su se zgromažili sromošarje. Mamy Wumožnika, kotaregož luže wusměšuju.

Kněžarstwo kšajžu se radujo, až jo Jezusa něnto naslědku napšecej wotbyło. Wojaki se wjasele, až jich zelezne gozdže wěcej wugbaju nježli pobožne myslenja. Ten jaden sobu kšicowany złecynjař jo sebje wěsty, až toś ten Jezus na kšicy njamožo žednu rewoluciju dobyś. Won ga razka sebje samomu njamožo z nuze pomoc... Chtož co naš swět pseměniš, njamožo a njesmějo njewinowaty se daš kšicowaś; ale won musy tych winowatych daš na kšicu pšíbiš!

Tsi raze Jezusa napominaju, aby sebje sam pomogał. Nejžpjerwjej gronje te nejwuše we ludu: drugim jo won pomogał, daš se něnto sam pomožo, gaž won napšawdu ten jo, kotaregož Bog nam ako Wumožnika jo posłał. Potom pšiwołajo jomu jaden wojak: pomogaj sebje sam, sy-li wopšawdu kral Žydow! Naslědku powěda ten jaden sobukšicowany tak: njejsy ty ten wot Boga zlubjony Wumožnik? Toś pomogaj sebje samomu a nama! Jezusowe winiki njewěže, co cynje; woni njewěže, co powědaju.

Co ga by se stało, gaby Jezus wostupił ze kšice, kaž te sromošarje požedaju: toś by Bože slědne sudnistwo pšišlo, kaž wusoke zjawjenje Jana ten pšichod wopisuj: „Glědaj, won pšižo a wšykne wocy budu joko wižeś a te, kenž joko su kałali, a budu nad nim wuś wšykne rody našeje zemje, a woni by nadejšli sudnika cełego swěta. Žedno wuběganje by było tym, ako su joko sromošili a wumocowali. Ně, woni napšawdu njewěže co cynje a powědaju.

Ale Jezus njespuščijo drogu poslušnosći, jomu wot Boga kazanu. Won njepomoga sebje samemu, ale won pomoga nam. Jezus njestupijo dołoj ze kšice, aby z pomocą Božeje mocy sebje swojo pšawo wuwojował – ně, won wostanjo šerpjecy, kenž samo pšosy za swojich pšegonjowarjow: „Wośce, wodaj jim, pšeto woni njewěže, co cynje. Njezachyś tych, ako mě zachyśli su!”

My smy wšykne żywe wot toś teje zapšosby tego kšicowanego. Bože wodawanje płasi kuždemu, kenž jo njewotpokazujo.

Lube bratſi a sotſi! Mějmy togo Jezusa stawnje pšed wocyma! Joko, kenž njejo nas ze kšice dołoj zanicował dla našeje žałosnosći, kenž njejo se wot nas wotwobrošił dla našeje nježkownosći – ale kenž nas pšed Bogom zagranja: „Wośce, wodaj jim!” Mějmy tu bildu togo pšed wocyma a we wutšobje, kotaryž, ako bu šćokany, njejo zasej šćokał a njejo grozył ako jo musał šerpjęś. Jezusowe wukniki su směli groniš: „Gaž nas sromošiju, ga žognujomy; gaž nas pšegonjuju, ga šerpimy to; gaž nas wusměšuju, ga powědamy pšijaznje.”

Kak połna kšwě, kak zbita⁵⁶
jo głowa Jezusa;
do śernjow wuwobwita
a grozne směsona!
O głowa howak rědna
a wjelgin cescona,
něnt pak bžez měry
bědna: buž ty mě witana!

Ja cu pla teb' se chowaś,
mě njebžoš zajšpiwaś,
wot teb' njok wotstupowaś,
gaž bužoš wuměraś;
gaž głowa bžo ší zblědnuś
a ty bžoš wudychaś,
ga cu na tebje glědnuś;
ší do wutšoby braś.

Hamjeń.

Na jatšownicu

30.3.1997

Lukas 24, 5

Lube bratſi a sotſi!

Jatšowny cas jo bogaty na rědných serbskich nałogach ako su jatšowny wogeń, jatšowne jaja, walkowanje z nimi, jatšowna woda abo po jaja hyś ku kmotšam. Žaržmy se dalej takich nałogow! Ale my glědamy teke na bibliske teksty, ako su nam dane na jatšownicu. W ewangeliju Lukasa lazujomy we 24. stawje: „Co pytašo togo žywego pla tych wumarłych?” Chto ga tak pšaša? Tej dwa njebjaskej muža pši Jezusowem rowje stej tak te žeńske pšašałej, ako su na jatšownicu rano pšišli k Jezusowemu rowu z wonjatym wolejom. Jadno wjelgin konkretne tšojenje. Ale kritiske luže su měnjece, až jo se how pozdzej wšake ‘wumolowało’, kaž gronimy. Ten swět, žož njebjaske luže se tak pokazuju a k cłowjekam powědaju, njejo popšawem naš swět. Ale weto možo toś to słowo se nam pšigroniš we tom zmysle: Njepytajšo togo žywego Kněza we rowje pla wumarłych!

⁵⁶ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 82, 1, 6.

Chtož Jezusa wiži jano ako paršonu zachadnego casa, na kotaruž se slědk glěda a kotaraž wjele na se njama za nas a naš cas, ten wiži Jezusa pla wumarłych. Chtož jano za tym pšaša, co Jezus jo raz był a co jo cinył, ten pyta jogo pla wumarłych, pla tych, ako su drje wjele wugbali kaž Aleksander wjeliki abo Napoleon – ale my se wěcej a wěcej zdalujomy wot nich. To jo tak, gaž sy kamjeń do wody chyšil a te zapředka mocne žwały bywaju slabše a slabše.

Jezus njesluša do zajónego casa, wjele wěcej jo won žwy, žinsa a do pšichoda; my zmakajomy jogo tudy a něnto.

Cogodla swěsimy jatšy? Bog njejo Jezusa we smjerſi wostajił, ale jogo wugotował k žywemu Knězu a Wumožniku. Ale źo namakamy togo žwego Kněza? Njejo won se pšez to, až jo ze smjerſi stanuł a do njebja stypił, do jadnogo regiona wuporał, ku kotaremuž ja njamam žednogo pšistupa? A njejo samo tak, až wjele luži cwiblubo abo přejo, až taki njebjaski region dajo? Z krotkim a ze słodkim, gaby žinsa togo žwego Jezusa pytali, my njeby jogo namakali. Potakem jo wjele wěcej tak: Jezus musy k nam pšíš! A to won cyni, won pšichada k nam we swojom słowje, kotarež nas zapšimjejo.

Njepytaj Jezusa pla wumarłych, njepytaj jogo w njebjaskich regionach, ale tam, źož možoš jogo pšecej wot nowotki zmakaś: we Swětem Pismje, we słowach prjatkowanja!

Prjatkař jo tež jano człowiek a won prjatkujo po człowiecnem; ale hynak njejzo. Kak by mogali jomu rozměš, gaby powědał k nam w cuzej rěcy? Kak sěžko rozměju serbske luže nimskim duchownym! Ale njejsmy južo nazgonili, kak možo take prjatkowanje w maminej rěcy nas trjefiš, našo nutšikowne wotekšyš, našu falšnu wěstosć, naše błudne drogi pšec wot Boga. Z jadnym słowom: kak možo take wukładowanie Božego słowa nam twardy fundament pod nogami, sčerpnosć we šerpjenju a slědny trošt dawaś, aby pšewinuli bojazń a starosć!

Po co se zanuriš do tych diskusijow, lěc smějoš wěriš, což w biblij stoj wot gorjeſtawanego Jezusa, po co se nužiš, chto ma wětu wěru do gorjeſtanjonego Jezusa! Wěrno jo, až k tomu, což jo k jatšam se tšojoło, njamamy južo direktnego pšistupa. Nam brachujo to, což Jezusowe wukniki su nazgonili z tym ze smjerſi stanjonym Knězom, což su wiželi a slyšali. My žinsa zmakajomy togo žwego Kristusa we tom, což te posoły ako předne su prjatkowali a co se dalej prjatkujo a prjatkowaś bužo, rozmiej: Kristus jo žwy, won wostanjo do wšeje nimjernosći žwy.

Hamjeń.

Ten kšasny žeń nět pšíšel jo,⁵⁷
jen dochwaliś nicht njamožo.
Krist dobył jo na winikow
a wšyknyc zbił do rjeśazow.
Haleluja!

Kog pytašo? Krist stanuł jo!
Tak janžel tam k nim gronjašo;
te prozne ruby laže tam,
to powězćo jog wuknikam.
Haleluja!

Na sabbat rano chwatachu
tſi žeńske malsnje k rowoju,
ksě Marje syna žałbowaś,
toś njamgu jogo namakaś.
Haleluja!

Na 3. nježelu po swětej Tšojosći

15.6.1997

Lukas 15, 1-7

Lube bratſi a sotſi!

Žinsa swěsimy tšeſu nježelu po swětej Tšojosći. Prjatkowaś bužo se we wjelich cerkwjach wo zgubjonej wojcy. Toś ta Jezusowa pšírownosć jo nam staršym derje znata, kak wony pastyŕ, kenž ma hundert wojc, jadnu we pusčinje zgubijo a ju pilnje pyta, až jo ju namakał a ju rozwjaselony domoj njaso. Něco tšuś, něco zgubiš – to jo boleca wěc. Kuždy z nas ma we tom južo swoje gorke nazgonjenja. How žo wo jadnu wojcu. W Barlinju, w Chošebuzu njebužo wjele wojc; potakem pſesajžijo nas Jezusowa pšírownosć, kaž to jo cesćej, do wejsańskaſkeje wokolnosći.

Struski kwitu w nalěſe na polach a grēdach; woni pak sprěju a zajdu – a my se tužymy chylku, ale skoro smy zasej dobreje mysli, pšeto wěmy: nowe nalěto – nowe struski. Zagony stoje połne rědneje setwy; suš pak nastanjo, wšykno zginjo a wuschnjo – gospodař tšujo ceļe žni. Bomy se zegibju pod mocnymi kopicami rěd-

⁵⁷ *Duchowne kjarliče*, 1915, Chošebuz, nr. 91, 1, 3, 4.

ných płodow; wichor pak pšízo, južo kšupy padaju a na zemi laže płody a gałuzki – njezapki końc ma wšykna nažeja. My se tužymy a woblutujomy, pšeto wjelika škoda to jo za nas, za wšyknych. Ale weto! Naša tužyca zajzo. Pilny gospodař jo we dobrych lětach něco nažarił a won wě, gaž teke to jadno lěto bužo musaš suchy klěb jěć, ga weto njebužo tšadaś: gaž teke jadno lěto te žni su se skazyli, ga weto za druge lěto swoju nažeju a dowěru stajijo na Božu pomoc. Smy drje wjele zgubili, tšuli, ta škoda jo wjelika – ale my se jeje dla lažko troštujomy.

Wjele hynac pak jo, gaž wižimy, až čłowjecna duša se zgubijo. Toś njamožomy se tak lažko troštowaś, toś njamožomy groniś: daś ta jadna se skazyjo, ga nastanjo nowa. Pšeto kužda duša wobstoj sama za se; zajzo-li, ga jo na nimjer zgubjona a njaminmožo se wěcej wrošíš. Za Bogom jo duša stworjona, Božu bildu wona ma a Božu bildu dej wona rozkšasniś we swojom žywjenju. A taka Boža bilda se stamjo a skazyjo, źož čłowjecna duša se zgubijo.

Ale njeglédaj jano na drugich, glědaj teke sam na se! Njezabyń, až za tu nimjernosć sy stworjony; staraj se wo to, až njebužo zgubjony do nimjernosći. „Co pomožo čłowjekoju, gaby won ten cely swět dobywał, na swojej dušy pak škodował?” Abo co možo čłowjek daś k wumoženju swojeje duše? Hyšči jo cas. Daś teke sy se zablužił, hyšči možoš se wrošíš k Jezusowej rědowni, hyšči možoš slědk namakaś do rukowu twojego Kněza.

A žedno wjasele njejo tak wjelike, gaž zgubjona duša jo zasej namakana. Ten pastyř połožyo tu namakanu wojcku na swojej ramjeni a radujo se wušej měry. Take wjasele maju teke te, kotarychž ten Kněz jo namakał a jo jich wumogł wot błuženja a pšestupjenja. Njocoš ty teke tak juskaś, njocoš teke ty tak wjasoły byś? W našej čłowjecnej kšwi lažy požedanje za wjaselim. Pytajmy to pšawe wjasele, kotarěz Bog Kněz nad nami ma, až smy wumozone, až smy pši Jezusu.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a pšíslucharje! Poł lěta lažy skoro zasej za nami; z Božeu pomocu kšacajmy dalej do drugeje połojce! Na zasejslyšanje pšíchodnu nježelu!

Na 17. nježelu po světej Tšojosći

21.9.1997

1. list Jana 5, 4

Lube bratší a sotší!

Žinsa mamy 17. nježelu po světej Tšojosći. Gronko za ten tyžeń namakamy w przednim lisće Jana w 5. stawje: „Naša wěra jo to dobyše, kenž ten swět jo pšewinuło.”

Co jo naša wěra? Kak by my wotegronili, gaby nas njezapki něchten tak pšašał? Nichten drje njeby powězel: „Naša wěra jo to dobyše, kenž ten swět jo pšewinuło.” To su słowa posła Jana; won co groniš, chtož Bogu posłušny jo, pšižo do konfliktow z njeksesčijańskimi lužimi. Won njamožo wšykno sobu gotowaś, což woni cynje. Ale njejo teke tak, až wěrjacy kuždy źeń ſerpi pod brěmjenim, kenž Bog jomu nakłada; won ga wě južo, až naša wěra jo dobyła nad bězbožnym swětom. – Tak smějo Jezusowy wuknik Jan powědaś; naše grańki njewise tak wusoko. Snaž mogu nam žedne epizody pomogaś, aby dlymjej wo našej wěrje se zamyslili.

Dwa pšijaśela žotej po jsmě pšež ſmojtu golu. Wonej możotej lěbda tu ruku pšed wocyma wižeš. Ten jaden njoco dalej a groni: „Mej musymej zasej se wrošíš; wacej se zablužimej a njenamakamej wěcej wen!” Ten drugi jomu wotegronijo: ”Ty dejš jano gorjej glědaś, źož njebjo a gwězdy wižiš. Tam, źož woni mjazy bomami se swěše, jo teke naju sčažka. Ty drje cesto se podštapiroš wo korjenje a kamjenje – ale se njezablužiš.”

Co jo wěra? Nic dołoj, ale gorjej glědaś!

Młody namornik (matroza) jo deňaļ po sčažorje tak wusoko zalězć, aby na samem kokacu jaden štryk pšiwězał. Malsno jo naš matroza do wusoka ſmyckował. Ale ako jo gorjejcy był, jo dołoj poglědnuł a wupytnuł, kak morske žwały se zwigaju a ta łoż se bejnje kolebjo. Jomu bu carne pšed wocyma; we głowje jo se jomu wiło a wjeršeło. Starý matroza, dołojce stojecy, jo ned tu tšachotu za swojego młodego kumpana wuznał a jomu pšiwoała: „Jano gorjej glědaś, nic dołoj!”

Hyšći raz: Wěra jo gorjej glědaś, nic dołoj!

Ako jo francojski kejžor Napoleon dobywajacy po Europje šegnuł, jo won sebje teke Pšusku zemju podejšpił. Pšuski kral jo wuběgnuł z Barlinja do Kralowca (Königsberg) a tam zacwiblowany cakał na někaku pomoc. We swojej nuzy jo se swojo-

go biskupa pšašał: „Co cyniś, co cyniś?” Ten jo jomu wotegronił: „Waš majestet musy wěriš, wěriš a hyšći raz wěriš!”

Naša wěra nigdy njepěstanjo, teke nic we nejwětšej tšachoše.

Znaty cerkwiny wość Chrisostomus jo romskemu kejžoroju do wocowu gronił, kak grěšne jo žywjenje na jogo dworje. Pšijaše su pobožnemu wošcoju ražili, aby wuběgnuł do pusćiny, dokulaž kejžor jo jomu grozył ze smjeršu. Chrisostomus pak jo wostał a take wuwołał: „Daś morske žwały se zwigaju a zmawuju – tu skału, na kotařež ja stojm, nichten a nic njepowalijo!”

Co jo wěra? Njepowalna wěstosć, až som w Božej ruce.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a pšíslucharje! We žinsajšnem ewangeliju smy namšy slyšali, kak Jezus groni: „Och, žeńska, twoja wěra jo wjelika.” Daś teke mjazy našymi pšíslucharkami ta wěra bužo wjelika! Na zasejsłyšanje pšíchodu nježelu!

Na 18. nježelu po swětej Tšojoſći

28.9.1997

1. list Jana 4, 21

Lube bratſi a sotſi!

“Tu pšíkazní mamy wot Boga, až ten, kenž Boga lubujo, tež swojogo bratſa derbi lubowaſ!” Ale to ga se rozmějo wot samego! Tak comy wuwołaš, gaž te ſłowa poska Jana – to gronko za žinsajšnu 18. nježelu po swětej Tšojoſći – slyšymy. Chtož Boga lubujo, tak mogali teke groniš, chtož pobožny kſesćian jo, ten drje njamožo swojego sobubratſa, swojogo blišego, swoju sobusotšu zanicowaś. Popšawem njetrjebamy wo tom powědaś. Taka pšíkazní Boža njejo zewšym trjeba; pši nas jo wšykno wnejlepšem porěže.

Napšawdu? pšaša nas naš Kněz Jezus. Měniš ty, až we biblijí stoje njetrěbne ſłowa? Našo gronko jo a wostanjo pšíkazní Boža. Kak ga Jezus wotegronijo, pšašany za nej-

wětšeu a nejwosebnjejšeu kaznju Božej? „Ty dejš lubowaś Boga, swojego Kněza, z ceļeu swojeju wutšobu, z ceļeu swojeju dušu a z ceļym swojim zmysłom. To jo ta prědna a nejwětša pšíkazń. Ta druga pak jo tej rowna: Ty dejš lubowaś swojego blišego ako sam se.” How ga stoj ta podwojna pšíkazń. Jezus groni: „Na tyma dwěma pšíkaznjoma wisy ta ceļa wěra a te profety.” To jo se wuknik Jan do spomnjeſa zapisał. Togodla pišo we swojom lisće tak na swoju wosadu. Snaź se mysli won na israelski lud, kenž jo tak tu pšíkazń zanicował, až su musali profety stawnje skjaržyš: namše su drje połne wěrjeczych, luže bјatuju pilnje k Bogu – ale njejo žedna lubośc mjazy wosadnymi. Jaden gramujo drugemu. Słabe luže njamaju žednogo pšawa; nichten njepomoga swojому blišemu we jogo nuzy. Profet Micha jo tym lužam do wědobnosći powědał z podobnymi słowami: „Tebje jo gronjone, což dobre jo a což Bog ten Kněz wot tebje požeda, rozmjej, Bože słowo žaržaś, lubośc wopokazaś a se ponižaś pśed twojim Bogom.” To wšykno jo israelski lud gładce zabył.

Toś ta pšíkazń njerozmějo se za nas wot samego. My wšykne smy pšaſane, kenž my pilnje namšu chojžimy, kenž we biblij lazujomy, kenž se wuznajomy ku Kristusu a jogo cerkwi, kak wobchadam z našym blišym? To widobne znamje za našu pobožnosć, za našu lubośc k Bogu jo naša lubośc k blišemu. Njejsmy how trjefjone? Njejo how jadno město, źož pši nas teke klěco?

Znaty nimski teolog Schleiermacher jo raz tak měnił: Gaby my telik struskow našym lubym na drogu jich żywjenja ślali ako na jich kaſče scynjamy – kak glucne by woni byli a kak małko by my sebje porokowali po jich smjerši.

Jaden molař jo raz dejał wěrny wobraz swojego krala molowaś. Něnto jo był pši tom jaden problem, kral jo měl njerědnou bluznu na cole. Naš molař jo pšemyslował, co cinyś, molujom-li tu šmaru sobu, ga znjencescijo wona tu ceļu bildu, wuwostajim-li ju, ga njejo ten wobraz dospołny. Toś jo won na tu ideju padnuł, swojego krala tak molowaś, kak won rowno swoju głowu podpręjo – a ta bluzna jo pšíkšyta.

Njeby lěpjey było, gaby wupokšywali to, což se nam njespodoba na swojich blišych, město, aby se wjaselili na jich brachach a njedostatkach!

Tak wjelgin jo Bog nas lubował, jo won nas wobowdał ze swojeju luboścu, až njaminomu hynacej ako taku lubośc pšeż našo ceļe żywjenje dalej dawaś. To pak njaminu se staś jano z lutnymi pobožnymi słowami, ale ze statkami a ze zwěrnostu. Nichten njelubujo Boga bžez lubości k swojому blišemu.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a pšíslucharje! Pšíchodu nježelu woswěšimy lětosny žnjowny swěżeń w našych cerkwjach.

Něnt dajšo Bogu žěk we zmyslach, słowach, z ruku,⁵⁸
kenž cyni žiwy tud' a dawa wšyknu gluku,
kenž nam wot narodu, wot goleśinych dnjow
jo cynił do něnta tak wjele dobrotów.

⁵⁸ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 347, 1.

Cerkwine lěto 1997/1998

Na II. godowny swěżeń

26.12.1997

Jan 8, 12

Lube bratši a sotši!

Teke na drugi swěžeń smy namšy spiwali naš stary godowny choral:

To swětło nimjerne won jo,⁵⁹
kotrež nikul njezgasnjo;
ten ceły swět won wuswěsi,
ab swětla źisi bywali.

Kyrieleis

To swětło nimjerne won jo, kotrež nikul njezgasnjo – njejo to wjelgin śmojty swět, do kotaregož to nimjerne swětło jo swěšiło? Tencas jo w Romje kejžor Augustus se kněžyl, jaden tych nejmocnejších mužow swětoweje historije. Won lubi wšyknym człowiekam nimjerny měr. Ale co won cyni? Do wokolnych zemicow sčelo swojich wojakow, aby sebje wšykno podejspili. Až pšitom ta samodruga Marja swoju domownju musy spušćiš a se wudaś we wobšěžknem drogowaniu do dalokego Betlehema – to drje togo wjelikego mocnarja njegnjo, wěsće njejo teke nic wo tom zgonił.

Ale skoro su njeměry, zběžki a wojny we tom wjelikem imperiumje nastali, a na końcu jo gjarde romske kejžorstwo kamsy šlo a se rozwaliło.

We toś tom śmojtem swěše ze swojim fałsnym swětlom jo to pšawe nimjerne swětło se zaswěšiło mimo wšogó zemskego błyšća. Ako chudučke gole stupijo ten žwy Bog do togo bźebożnego swěta. A ako toś to gole jo narosło k mužoju, ga se groni: Co ga ten jo, někaki twarc z Nacareta? Won pak se dowazyjo w swětem měsće Jeruzalemje tym zgromażonym lužam pšiwołaś: „Ja som to swětło togo swětu.” Won njegroni to jano, ale won jo jo napšawdu.

⁵⁹ *Duchowne kjarliče*, 1915, Chošebuz, nr. 51, 4.

To swětło nimjerne wuswěšijo ten ceły swět: Kak śma jo to było we tom swěše! Jezusowe winiki su jogo, togo swětego a pšawdosićwego, k smjerſi zasuzili a na kſicu pſibili. Jezusowa jadnučka broń jo jogo słowo, wot Woſca jo won pſišeł, k Woſcoju won se wroſijo. A ako Jezus kſawjedy a zapluwany ako nejwětšy złosnik na kſicy wiſy, ga zabłysknjo we nejſamnejſej nocy to słowo jogo scerpnosci: „Wy sužiſo za tym ſělom; ja njesužim nikogo.” A we tom, až jogo mordarje se bachtaju, až su pſawo měli, modli won se za nich: „Woſce, wodaj jim!”

My smějomy we tych dnjach zasej gody swěſiſ. Njejo to znamje za to, až won nam to nimjerne swětło jogo zmilnosći hyſci dajo swěſiſ – wesrzejz naſeje nocy? Jaden raz pſižo won, kenž jo za nas był to chudučke gole we groži a ten muž połny boloscow na kſicy, k slědnemu sudu. Togodla słuchajmy na jogo wołanie: „Chtož za mnu žo, ten njebužo chojžiſ we ſamnosći, ale změjo to swětło togo žywjenja.”

A něnto to tšeſe: To nimjerne swětło co nas k źiſam swětła gotowaſ. A k tomu njamožo nam nic tak derje pomoc ako gody. Znaty cerkwiny woſc a biskup Hieronymus, kenž jo ceļu bibliju pſełožył do łatyńskaſkeje ręcy, jo na wjeraſku swojeje sławy copał do městaška Betlehema. Won jo nam napisał rědne rozgrono z Jezus-žiſetkom: Ja gronim k tomu goletku w žlobje: „Jezusko, kak ty se tšeſoš, kak twardy jo twoj barłog.” Toś słyſym Jezusowe wotegrono: „Nic njepožedam, luby Hieronymus, ale zaspivaj: Cesć buži Bogu we wuſynje!” Ja powědam dalej: „Lube źiſetko, ja musym tebje něco daſ; ja cu tebje moje pjenjeze daſ.” Jezus-žiſetko wotegronijo: „Pjenjeze njejsu mě trjeba, njebjo a zemja stej mojej. Daj twoje pjenjeze chudym lužam; ja by to tak wižeł, lěc by je mě dał.”

Lube bratſi a sotſi! My njamožomy kaž Hieronymus we Betlehemje bydliſ. Ale my možomy we tom godownem casu gromaže z tymi pastyrjami we Bethlehe-mje, z tymi woſcami naſeje cerkwe, z Mjertyn Lutherusom, Pawoł Gerhardtom, Jan Sebastian Bachom a drugimi źiſeče rozgrono měſ z tym, kenž jo we žlobiku se narožiſ a na kſicy za nas wumrěł.

Hamjeń.

Lube pſiſlucharki a pſiſlucharje! Hyſci žognowany drugi godowny swěžeń wam wšykny! Na zasejsłyſanje ze mnu pſezwitſe!

Na I. nježelu po godach

1997

List na Hebrejarjow 1, 1-2

Lube bratši a sotší!

Žinsajšna nježela – wona se pomjenijo prědna nježela po godach – jo wjelgin delikatna, dokulaž jo tšošku schowana. Wjele luži glěda jano na gody abo na južo stare a nowe lěto. Togodla bužo licba namšarjow žinsa teke lětosa dosć snadna. Naša nježela jo popšawem most mjazy godami a nowym lětom: my glědamy slědk na gody a glědamy doprědka na nowe lěto.

We lisće na Hebrejarjow lazujomy w prědných weršach: „Za tym ako Bog něga mlogi raz a na wšaku wizu jo gronił pšež swojich profetow, ga jo won we tych dnjach k nam powědał pšež swojego syna, kotaregož won jo wustawił k derbnikuju wšykných wěcow, pšež kotaregož won tež ten swět jo stworił.”

Smy měli rědne gody abo pšedewšym wjele štrapacow? Smy byli spokojom z našimi darami? Smy teke namakali we wšom rušu žedne ſiche štundki we krejzu našeje familije? Smy zacuwali, až něco rozsudnego jo z Krystusowym narodom do swěta pšišlo?

Bog jo k nam powědał pšež swojego Syna? We tom stolěšu jo se wjele tšojoł, což jo šežko wobpřimješu: dwě tšašnej wojnje, dwě tšašnej diktaturje, wjele groznych katastrofow a njeglukow. Togodla jo jaden spisowaśl swojim kniglam taki napis dał: A Bog mjelcy? Mjelcy Bog napšawdu k tomu wšyknomu? Powědamy wo inflacji słow, źož cesto jaden wjele jangli a popšawem nic njewugronijo. Gaž Bog powěda, ga jo to jaden statk. We tom, až Bog pšež swojego Syna powěda, stworijo won žywjenje a gluku. Bog jo wše njewérne abo jano polwérne člowjecne grona rozlamał. Bog jo ze swojim Synom za naš swět nowy zachopjeńk sajził. My słyszmy Boga powědajucego ze słowami joga Syna a joga posołów.

Ako prědne ksesčijany su slědk glědali na swoje gody, na zmakanje z Božym Synom w Betlehemje a pozdzej, su woni to tak wugronili: We Kristusu jo to žywjenje bylo a to žywjenje jo to swětło tych člowjekow bylo. Kak rědnje to klincy! Žedno napominanje k pokuše, žedno zakazanje našogo žywjeńskego wjasela, ale dopołnenje wšych lěpšych požedanjow.

Ale luže njejsu to swětło we Jezusu wopřimjeli, wojny a druge katastrofy, kotarež su člowjekи zawinowali, njeby na nas pšišli, gaby swětło wérneje lubosći a člowjeckosći

nas napołniło. Lěc naš swět se polěpšyjo ? Tak pšašamy to nowe lěto 1998. Ale kak dej naš swět k měroju pšíš mimo lubosći, mimo pšawdosći, mimo wodawanja? Kak dej naš lud swoje šězke krize pšewinuš mimo bratšojskego zažaržanja, mimo sćerpnosći mjazy sobu, mimo wěry na tu mocnu pomogajucu ruku našego Boga? Kak dej kuždy za se dobyś na starosći wo žělo, bydlenje a zaslužbu, na tšach wo našych lubych daloko pšec wot nas, na slabosc we našych člonkach?

To wjelike pšašanje jo, lěc my wopšimjejomy to swětlo Bože abo my dajomy Kristusa zasej mimo šegnuš. Ale ten wjeliki godowny źiw jo: Bog pšichada pšecej zasej, kužde lěto, lěcrownož poł swěta joga zanicujo abo zastarcyjo. Won pyta luži, ako na njogo słuchaju – a won jich namakajo. Słušamy k takim? To swětlo swěsi do šamnosci a naša modlitwa mjazy nami ma byš: Daś wono kuždemu wot nas joga wosebnu šamnosć rozswětlujo! We dowěrje na toś to swětlo njetrjebamy se bojaš nico-gó, cožkuli teke to nowe lěto ze sobu pšinjaso.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a lube pšíslucharje! Pšíwołam wam wšyknym: Witajšo k nam! We tych swětych dwanasćich nocach jo Bog Kněz nam wosebnje blisko, nic jano we cowanjach, ale teke wednjo. Daś won nam wobražijo žognowane nowe lěto 1998!

Na jatšownicu

12.4.1998

1. list Pawoła na Korintarjow 15, 1-11

Lube bratſi a sotſi!

Cogodla swěsimy jatšy? Tak pšašaju we tych dnjach naše źiši nas abo teke swojego fararja. Co dejmy jim wotegroniš? Rozmějo se, až njeswěsimy jatšy dla jatšownego wuchaca abo dla jatšownych jaji. My pak njeswěsimy jatšy ako nalětne swěženje, kak to jo cesto se stało. Glědajmy jano do Goethowego Fausta! Wěsće wjaselimy se teke, až zyma se chyla ku końcoju a nalěto ze swojeju zelenju se bližy. Ale my ksesći-

jany spominamy k jatšam pśede wšym na to, až Kristus jo z rowa stanuł. My swěśi-my jatšy, dokulaž naš Wumoznik jo žwy. Kristus, z wumarłych zbužony, stoj w srježi togo swěženja.

Něnto pak jo to z Jezusowym z rowa stawanim wosebna wěc, nichten njamožo jo dopokazaš; po člowjecnem poznašu njejo wono možno. Až Jezus jo z rowa stanuł, možo jano naša wěra wugroniš. Togodla njemudrujo posoł Pawoł dļujko, ale konstatērujo: „Něnt pak jo Kristus z rowa stanuł.” K tomu slyšymy tekst žinsajšnego prjatkowanja z 1. lista Pawoła na Korintarjow w 15. stawje wot 1. do 11. werša: „Cynam wam znate ten ewangelium, kotaryž wam som zapowědał, kotaryž wy sčo gorzejwzeli, we kotaremž teke stojšo; z nim bužošo zbožne, gaž wy jen wobchowašo, kaž ja jen som wam zapowědał – howak by jen podermo wěrili. Pšeto ja som wam dalej dał, což ja teke som dostał: až Kristus za naše grěchy jo wumřel za tym Pismom; až bu zakopany a až po Pismje jo z wumarłych stanuł na tšeši źeń; až won jo se zjawił Pětšoju, potom tym dwanasćom; potom jo won se zjawił wěcej nježli pěš hundert bratšam naraz; wětšyna z nich jo hyšći žywa, někotare pak su wusnuli. Dalej jo won se zjawił Jakuboju, potom wšyknym posłam. Naslědku po wšykných jo won tež mě ako njecasnemu rodu se zjawił. Ja som nejmješy mjazy posłami, njej-som dostožny, pomjenjony byś posoł, dokulaž tu gmejnu Božu som pšegonjował. Ale pšez Božu gnadu som, což som a joko gnada na mnjo njejo podermo była; ale ja som wjele wěcej žělał nježli woni wšykne – ně, nic ja, ale Boža gnada ze mnu. Som to něnto ja, abo su to woni; tak my prjatkujomy a teke wy sčo k wěrje dojšli.”

Potakem njejo Pawoła wěra na stanjonego Kristusa założona na prozny row, ale w przednej liniji na to, až Jezus po swojej smjersi na kšicy jo se pokazował tym swojim. Woni su joko wiželi a slyšali. Pawoł wospjetujo cesto: Jezus bu wižony wot wjelich luži. Wažne jo Pawołoju, až take znanki tencas su hyšći žywe byli, až jo možno było, se jich wopšašaš. How musymy na to glědaś, až Jezus jo se po jatšach jano tym pokazał, ako su we žywjenju k njomu słušali; njewěrjecym Žydam njejo won se zjawił. Z takimi słowami su kšesćijske posły do swětu šěgnuli: „Naš Kněz njejo we smjersi wostał, won jo z rowa stanuł.” Woni njejsu wopytowali, to dopokazaš; ale woni su to ako fakt prjatkowali. Teke my možomy ten jatšowny žiw jano ako fakt prjatko-waš. Ale ako fakt zajónosći? Ně, my musymy konsekwence z togo tšojenja pśed dwa towzynt lětami šěgnuš. K przednemu, wšykne, ako Kristusoju pšíslušaju, budu teke z rowa stawaš. Potakem njamaju taku nažeju wšykne člowjek, ale jano kšesćijski lud smějo swojo stawanje po smjersi docakaš. A k drugemu, ten swět chwata ku swojomu końcu – chto bužo dobyšař? Slědny Kněz našego swětu bužo Jezus Kristus. Taku dwoju nažeju zapowěda posoł Pawoł tym Korintiskim kšesćijanam;

taku nažeju zapowěda won teke nam žinsajšnym. Z takeju wěru možomy wjasole žwe byś a troštnje wumrěš.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a pšíslucharje!

Ten kšasny žeń nět pšíšeł jo,⁶⁰
jen dochwališ nicht njamožo.
Krist dobył jo na winikow
a wšyknych zbił do rjeśazow.

Na nježelu Quasimodogeniti

19.4.1998

Jan 20, 19-29

Lube bratſi a sotſi!

Žinsajšna nježela se pomjenijo Quasimodogeniti. Ako ewangelij jo se w našych cerkwjach cytało z 20. stawa Jana wot 19. do 29. werša. Zachopjeńk togo długkego teksta slyšymy něnto: „Gaž pak wjacor bu na przednem dnju togo tyženja a te žurja su zamknjone byli, źož te wukniki su se zgromażili bojazni dla pśed Žydami, jo Jezus pšíšeł a mjazy nich stypił ze słowami: Měr buži z wami! To gronjecy jo won jim swojej ruce a swój bok pokazał a te wukniki buchu wjasołe, až togo Kněza su wuglědali. A zasej jo Jezus k nim gronił: Měr buži z wami! Rowno ako mnjo moj Wość posał jo, tak sčelom teke was.”

Naš tekst wježo nas slědk na jatšowný wjacor. Jezusowe wukniki su se zgromażili za zamknjonymi žurjami. Jich Kněz a mejstař jo wumrěł na kšicy; kak lažko bužo tym winikam, teke Jezusowych pšíwisnikow namakaś a zawrěš. Béz nažeje jo situacija za

⁶⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 91, 1.

Jezusowych wuknikow, jich Kněz jo wumarły. Njezapki pak stupijo ten z rowa stanjony Kristus mjazy nich z postrowom: „Měr buži z wami! Kaž njebjaski Wość jo mě posłał, tak sčelom teke was.”

Naraz jo se situacija změniła. Kristus jo žywy! Droga z nim źo dalej. Teke, gaž te wukniki njamogu Kristusa wižeś, pojzo ta droga dalej. Ten z wumarłych stanjony sčelo swojich wuknikow do swětu, aby tu wjasołu powěść wo Božem krajejstwje dalej dawali.

Kake luże su to byli, kotarychž Kristus jo tencas wuposłał? Wukniki tencas njejsu byli pšíkładne. Myslimy se na Pětša, ku kotaremuž Jezus musy groniš: „Pjerwjej nježli kokot zaspiwa, ty mnjo tsi raz zapréjoš.” Nic njepomoga, až Pětš swojomu Knězu zwěrnost pšísega: gaby ja z tobu deňa wumrěš, ga ši njezapréjom. Myslimy se na to, kak su Jezusowe wukniki se zažaržali, ako jich Kněz bu pšimjety, toš su wšykne wukniki jogo spuščili a wuběgnuli!

A weto sčelo Jezus takich „nitow” na drogu k tym lužam, Bože krajejstwo zapowědat a ten drogi ewangelij do domow a wutšobow pšinjast. Prědne posły su wumrěli, nowa generacija jo toš ten nadawk pšewzeła. Tak dosega ta smuga tych znankow wot wonego prědnego jatšownego wjacora až do žinsajšnego dnja. To posołstwo wot Wošca, stworišela njebja a zemje a jogo jadnoporožonego Syna, togo kšicowanego a z rowa stanjonego, jo tuchylu našu zemju dobyło. Wšuži namakajomy tu kšesći-jański kšicu, we Moskwje, źož Kreml stoj a we Washingtonje, źož Běły dom nas wiata, pla Eskimowcow we zymnej połnocy a pla carnakow we šoplej Africe.

Jezus darijo měr. „Měr buži z wami!” su prědne słowa togo z rowa stanjonego. Mjazy nami se powěda wjele wo měrje; měrowe konference se wotměwaju a wopytuju ten drogi měr nam zdžaržaś. Weto njejo won wěsty. Jano Kristus dawa měr.

Na końcu kuždeje namše žognujo naša cerkwa nas: Ten Kněz žognuj ši a zwarnuj ši, ten Kněz wuswětli swojo woblico nad tebu a buži ši gnadny, ten Kněz zwigni swojo woblico na tebje a daj ši měr.

Lube bratſi a sotſi! Dajſo nam z wjasoļeu wutšobu a z Jezusowym měrom to žělo nowego tyženja zachopiš!

Hamjeń.

Lube pšílucharki a pšílucharje! Bužco wutšobnje witane na žinsajšnu nježelu Quasimodogeniti, což na serbski klincy někak tak: Chwalony buž Bog, kenž nas jo nasjet porožil k žywej nažoji.

Na swětkownicu

31.5.1998

Posołske statki 2, 1-8

Lube bratši a sotší!

Žinsa swěsimy narodny źeń, pšeto na swětkownicu jo se narožiła a założyła ksesčijańska cerkwja. Tegdy ako we Jeruzalemje to šumjenje jo se stało wot njebja a nad wuknikami su se płomjenja wiželi, ga jo był wumožnikojski statk Jezusowego żywjenja wobzamknjony, pšeto te wukniki su něnto tu wěstosć měli, až jich Kněz jo żywy k Bożej pšawicy a zastoj jich do nimjernosći. Ten samy źeń jo był teke zachopjeńk a narod ksesčijańska cerkwje. Pšeto ako te wukniki su prjatkowali a wone tsi towzynt su pšíšli k wérje, ga jo z nimi předna ksesčijańska wosada nastala, korjeń našeje cerkwje.

Ale pśedewšym su swětki swěžeń swětego Ducha. Co pak mamy z tym rozměš? Gaž žinsa spominamy, až swěty Duch jo pšíšeł, ga njedejmy se mysliš, aby wot přednego swětkownego dnja akle swěty Duch se zjawił mjazy člowjekami. Pšeto swěty Duch jo Bog wot nimjernosći, rowno ako Wość a Syn. A to by nam źiwny Bog był, kenž akle we tom casu zachopił se pokazaś a swojo byše zjawiš, za tym ažo južo wjele towzynt lět zemja stoj. Wjele wěcej wot wšogo zachopjeńka jo swěty Duch mocny był, ako Bog jo njebjo a zemju stworił, ga jo Božy Duch zmawował nad našeju zemju.

Božy Duch wjezo tych pobožnych na pšawej droze – tak poznajo se we 143. psalmje. Lěcrownož potakem wot zachopjeńka Božy Duch jo mocny był we tych profetach Starego Testamenta, ga weto Sacharja zwěsceluo, až wosebje dej z Jezusom Božy Duch pšíš na wérjecých. A to jo se k swětkam widobnje stało: swěty Duch bu wulaty.

Słyśmy tekst žinsajšnego prjatkowanja, kak stoj napisany w Posołskich statkach w drugem stawje wot 1. do 8. werša: „A ako swětkownica jo pšíšla, su byli wšykne wobjadnje gromaże. A naraz jo se z njebja zašumiło kaž mocne wětysko a jo tu ceļu wjažu napołniło, źož woni sejzeli su. A jězyki su se jim pokazali rozkłojte kaž

wognjece, na kuždego z nich jo se jaden posednuł. Wšykne buchu napołnjone ze swětym Duchom a su zachopili powědaś z drugimi rěcami, za tym ako ten Duch jo jim dał groniš. We Jeruzalemje pak su bydlili bogabojazne žydojske muže ze wšakich ludow, kenž su pod njebjom. Ako take šymjenje se jo stało, jo ta mań gromadu písła a bu zaměšana, dokulaž kuždy jo jich slyšał powědajucych we swojej rěcy. Wšykne pak su se powlěknuli a žiwowali mjazy sobu powědajucy: njejsu wšykne how Galilejarje? Kak tomu, až kuždy z nas slyšy swoju maminu rěc?"

Glědajmy na to, kak wukniki cakaju na wulaše swětego Ducha! Stupny stwortk jo Jezus jim pšíkazał, aby z Jeruzalema njewustupili: pšeto wy dejso ze swětym Duchom dupjone byś, nic dļujko po tych dnjach. Woni su wostali wobjadne we modenju a pšosbje z tymi žeńskimi a z Marju, Jezusowej mašerju, a z joga bratšami. Tejerownosći na swětkownicu su byli zasej wšykne gromaže a nic jano te jadnasčo wukniki, ale wšykne druge, kotarež su to wumoženje we Jezusu zapšimjeli; woni njejsu roztyla šli měnjecy, až teke doma mogu swětego Ducha dostaś; woni njejsu lutowali ten zbrojty cas, až we takem cakanju ta zaslužba se jim minjo. Ale woni su kradu poznali, až to nejtrěbnjejše za nich něnto jo, až dostanu swětego Ducha.

Farař sejži doma a pišo na swojom prjatkowanju; wot swětego Ducha dej prjatko-waś a šym dlej se zamyslijo, šim wěcej won markujo, kak šěžko rowno to swětkowne prjatkowanje jo. Co swěty Duch jo, to njamogu člowjecne słowa lěbda lěpzej wugroniš a rozklaś, ako smy to slyšali. Słuchajmy na słowa kjarliža:

Swěty Duch wot Boga dany,⁶¹
šěgni ku mnjo chudem;
towzynt raz buź powitany,
wucyń ty mě k temploju,

pyšni moju wutšobu
jano k twojom bydlenju,
potom njamžo mě a tebje
nichten želiš, wrośaś k sebje.

Hamjeń.

⁶¹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 104, 4.

Witajšo lube písłucharki a lube písłucharje!

Naslědku daj tej dušy⁶²
twoj Božy dar nejwušy:
ab twoj Duch wěru spłožił,
a sam nas k njebju wozył.

Tak spiwamy k nowemu lětu. Wupšosmy sebje takego Božego Ducha k swětkam!

Na swětu Tšojosć

7.6.1998

Jezajas 6, 3

Lube bratši a sotši!

Gronidło za žinsajšnu nježelu swěteje Tšojosći stoj pisane pla profeta Jezajasa w 6. stawje a 3. weršu a zni tam tak: “Swěty, swěty swěty jo ten Kněz Cebaot. Wšykne landy su joga cesći połne.”

My znajomy te słowa z našeje liturgije na wusokich cerkwinych swěženjach a pí Božem bliže. Ale jo to jaden tekst za normalnu nježelu abo za wšedny žeń? Lěbda. Nejpjerwjej dejali pšašaś, lěc to napšawdu tak jo, až wšykne kraje su połne Božeje cesći. Płaši to gronidło teke za našu Nimsku abo teke za našu wjas, za naš dom, za našu wutšobu? My poznajomy, až wono njesluša jano k tym wjelikim swěženjam našeje cerkwje ako słowo z nimjernosći; ale nastupa teke nas.

Tudy powěda k nam ten wšogomocny swěty Bog; joga moc jo stawnje nad nami. Won njejo jaden zéł togo swětu, ale won jo wušej togo swětu. Won njejo kus natury. Won njejo kaž myslicka, kotaruž su clownjekи sebje wumyslili, ale won jo ten předny, ten Stworišel – teke naš Stworišel. Jano won jo swěty, tsi raz swěty.

⁶² *Duchowne kjarliče*, 1915, Chošebuz, nr. 445, 14.

Bog se žednje njemoli; won se njemoli, gaž se kněžy nad celým světom; won se njemoli, což našo žywjenje nastupa. Ako swěty won tronujo nade wšyknym.

Won se pomjenijo Cebaot, Kněz nade wšyknymi a nade wšyknym – nic jaden kněz podla drugich knězow, jano tšochu wětšy, ně, won jo kral wšykných kralow, kota-remuž jo wšykno podejšpjone.

Jogo cesć napołnijo ten swět. Za jogo moc njejo žedna granica casa a ruma. Jogo mě a jogo wola płašitej tak dļujko, ako zemja stoj. Lěc to nam člowjekam lubo jo abo nic, lěc my to rozmějomy abo njerozmějomy. Boža cesć a moc matej wšuži to slědne słowo. Teke naša wutšoba stoj pod Božeju mocu, našo cynjenje, powědanje a mysljenje jo jomu podejšpjone. Kuždy tyžeń, kuždy žeń stoj pod jogo pšíkazowanym. Za to dejmy se jomu z celeje wutšoby žékowaś.

Co by byl ten swět bžez Boga? Kak by dejali pšawu drogu we tom zwitem swěše namakaś mimo njogo? My se žékujomy Bogu, až won jo se zjawił nam we swojom słowie wot starodawna a naslědku we našom Knězu Kristusu, tak až mamy jogo srjejža nas. Z połnym głosom smějomy spiwaś: „Swěty, swěty, swěty jo ten Kněz Cebaot. Wšykne landy su jogo cesći połne.”

Do jadnog Boga wěrimy,⁶³
Wość, Syn a Duch jom gronimy;
ten swět won stwori z nicogo,
jen hyšcer źiwnje zdžaržyo.

Chtož wěri how a zwěrny jo,
po smjerſi ten do njebja žo.
Bog wzejo jogo k zbožnosći,
do nimjerneje kšasnosći.

Hamjeń.

Lube písłucharki a lube písłucharje! Lěbda hyšci tsi tyženje a poł lěta jo mimo a te dny bywaju zasej krotše. Daś Bog Kněz nam teke tu drugu połojcu togo lěta žognujo!

⁶³ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 117, 1, 6.

Na 16. nježelu po swětej Tšojosći

27.9.1998

1. list Pawoła na Timotejusa 1, 10

Gronko na ten tyčeń stoj w drugem lisće posła Pawła na Timoteujsa we 1. stawje a 10. weršu: „Jezus jo tu smjerś skońcował a žywjenje a njezachadnosć na swětło pší- njasł psez ten ewangelium.”

Lube bratši a sotši!

Njezastajšo něnto wašo radijo, pšosym was! Wy młode luže, wy luže w srjejźnych lětach, žinsa bužomy powědaś wo smjerſi – komu se take rada co? Nikomu. Rozmějom to derje. Mě jo se w młodych lětach teke tak šlo. Ale žinsa stojm we 83. lěše swojego žywjenja a som nejstaršy wašych nježelskich prjatkarjow. Toś grajo smjerś pši mnjo wjeliku rolu. Kuždy źeń se zaběram z pšašaním: Kaki bužo raz moj końc? Njejo to tak, gaž jaden tyčeń jo mimo, ga šégnjomy bilancu, což jo se we tom casu stało, což smy dobrego wugbali abo njelubosnego pšetrali – a l e my možomy teke tak powěžeś: zasej smy sedym dnjow a sedym nocow tej smjerſi wuběgnuli. Abo rozmějo se to wot samego, až dolabujomy tu pšiducu sobotu strowe a njezranjone? Njeby mogało to teke kradu hynacej pšíś?

Snaź mě něchten wotegronijo; wojna jo wu nas mimo. Tencas njejo zewšym tak wěste było, lěc bužomy pod końc tyženja hyšći žywe, rownožga ten tyčeń smy troštne z nježelu zachopili. Ale žinsa jo hynacej. Napšawdu? Chto ga by cwiblował, až cujomy se wot ponjezelego do soboty woplěwane a wobzwarownane.

Až se njemolimy! Což jaden tyčeń možo pšinjasć na strowości a chorosći, na žywjenju a mrěšu – to jo kradu njewěste. Wěste jano jo, až raz pšízo ta smjerſi: žinsa, witše abo něgdy. Wona jo južo na droze k nam; to jo wěste. Chtožkuli jo stary abo młody, bogaty abo chudy, wusoki abo niski, mocny abo njamocny: nichten tej smjerſi njewuběgnjo; wona woła wšyknych a wšykne muse byś poslušne.

Wjele luži pak groni: to jo nam tak pšisuźone; na tom njamožomy nic změniś; to musymy pšenjasć; wšyknym tak se žo. Něnto pšiwołajo nam posoł Pawoł: „Jezus jo tu smjerś skońcował.” Kake troštne słowa to su! Toś jo jaden mocnjejšy nježli ta smjerſi. Jo z tym to mrěše wotporane, jo nam z tym žywjenje mimo końca zarucone? Ně. Což jo žywe, musy wumrěš po Bożej woli. Ale tam jo Kristus, kenž jo z rowa stanuł. Won jo wumrěł, tak ako my mrějomy; ale ta smjerſi njejo mogła jogo ze-

żarżaś. Bog jo wobzamknuł, až toś ten Kristus jo njezachadnosć na swětło pśinjasł, až won jo żywy a se kněžy do nimjernosći. Wěriš ty to? Pon stupijoš troštnje do kuždego nowego dnja, do kuždego nowego tyżenja. Potom možoš groniś: Kněžo, twoj jo ten źeń a twoja ta noc. Potom wěmy, až Kristus našu ruku żarzy na kuždem dnju, teke we mręsu. Potom wěmy, až won nam te žurja wocynijo, kenž do nimjernego żywjenja wjedu.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a lube pśisłucharje! Witam was wutšobnje! Wy njejsço wašo radijo wotšaltowali, ale mojim słowam až do końca pśisłuchali – ja se wam žękujom.

Na žnjowny swěżeń

4.10.1998

Psalm 145, 15-16

Lube bratši a sotši!

We našej bramborskej ewangelskej cerkwi swěsimy žinsa lětosny žnjowny swěžeń. Mě se zda, až som we radiju za to južo slyšał: žnjowny žékowny swěžeń. Ale ja měnim, to słowko „žékowny” možomy dalej wuwostajiś.

Žnjowny swěžeń jo cerkwiny swěžeń, kotaryž swěsimy wu nas na přednej nježeli po 29. septemberje, po dnju Michała. Joli až se niži kokot łapa a zabija, ga jo to swězeń wejsańskeje młoźiny. Termin njejo wšuži jadnaki; kužda wjas ma swoju tradiciju.

Gronidło za žnjowny swěžeń stoj w 145. psalmje we weršoma 15 a 16: „Wšykných wocy maju k tebje tu nažeju, Kněžo; ty dajoš jim jich carobu we pšawem casu. Ty wotworijoš twoju ruku a nasejioš wšykno, což żywe jo, z dobrym spodobaním.”

Žinsa su naše cerkwje połne, dokulaž na jsach se teke we našom casu hyšći wě, což žnjowny swěžeń na se ma: žék pšešiwo Bogu, kenž naše pola, gumna a łuki jo żognował.

Rozmějo se, až naša situacija njejo taka ako pśed hundert lětami, což nastupa carobu. Teke luże na jsach kupuju klěb, měso, jěšnicu, mloko, butru a wšo druge w

modernych pśedawarnjach. Ako som hyšći golc był, smy to jědli, což smy sami zežěli, produkowali. A gaž te žni raz njejsu se ražili, smy to něga gorko zacuwali. Žinsa kupujo naš stat we USA abo Kanada trajdu, njejo-li wu nas dosć narosła. Postup agrarneje techniki grajo we našom casu teke wjeliku rolu, burske žělo jo lažčeje z pomocu nowocasnych mašinow.

A kak wuglěda w městach srjejz industrije? Čłowjek, niži we wosymej etažy bydlecy, njewiži žednych polow połnych žyta a pšenice. Jogo teke wjelgin njestara, kak joga caroba jo narosła. Won wiži jano produkciju swojeje fabriki. Ale wobej, luž na jsy a luž we měsće, dejałej žinsa na žnjownem swěženju se zamysliš, až našo žywjenje jo dar Božy. Wot njego smy jo dostali z nadawkom: „Cyńso sebje tu zemju podejšpionu a kněžco se nad njej!”

Ale wosebnje žinsa dajo Bog nam groniš: Glědajšo na mnjo! A my by dejali wotegroniš: Ty naš Bog cinyš wšykno. Ty sy ten swět stworił a zdźaržyjoš jen pšež twojo słowo, tyžeń wo tyžeń, mjasec wo mjasec, lěto wo lěto, tak mudrje sy wšykno postajił. A pśed wjele towzynt lětami, we Noachowem casu, sy nam čłowjekam zlubił: „Tak dļujko, ako ten swět bužo stoaš, njedej pšestaś sewo a žni, mroz a šopłosć, lěše a zymje, žeń a noc.” A take zlubjenje sy ty žaržał kužde lěto až do žinsajšnego dnja. To wěmy, to smy južo dļujko nazgonili. Což jo žywe, njejo žywe ze swojeje mocy, ale z Božeje wole a z joga ruki. Jano won možo pšíkazaś, kak dļujko my stworjenja bužomy žywe.

Kněžo, ty wotworijoš twoju ruku a nasešioš wšykno, což jo žywe, z dobrym spodobanim. Jo, ten zmilny Bog a Wość dawa, darijo, njaso nas, zdźaržyjo a woži nas. Gaby my jano swoju pšosarsku ruku wocynili, aby won nam dawał za swojim spodobanim! Co nam jo trjeba a kak wjele, to wě won sam. Což se nam njespodoba a my weto trjebamy – teke to won wě.

Bog Wość, ty twojom słynjašku⁶⁴
se swěsiš dajoš z dobrotu,
ty wujasnioš ceły swět,
tež dešć a rosu dajoš nět.

Ty klěb a wino wobražiš,
z tym našo šělo zwjaseliš;
coš naše grěchy pokšywaś
a twojog słowa trošt nam daś.

Tež godne wjedro wobraž nam,
se stajaj kšupam, njewjedram;
wětš, dešć, sněg, słyńco, mocy wše
su twojom słowu posłušne.

Tom słyńcu kaž, až swěsi tam,
daj tšawu, sad, klěb narosc nam,
až skot a čłowjek k jěži ma
a sí z tych darow poznawa.

⁶⁴ Duchowne kjarliže, 1915, Chošebuz, nr. 201; 1, 3, 4, 5, 8, 10.

My twoju gnatu pšosymy,
we słodkem mérje zdźarž nas ty;
też zwarnuj płody na poli
a daj nam lětos dobre žni.

To lěto kronuj z dobytkom,
až pilny bywa ceły dom;
ty slyšyš naše pšosby wše,
daj, ab tež žékowali se.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a lube pšíslucharje!

Něnt dajšo Bogu žék⁶⁵
we zmyslach, słowach, z ruku,
kenž cyni źiwy tud a dawa wšyknym gluku,
kenž nam wot narodu wot goleśinych dnjow
jo cynił doněta tak wjèle dobrötow.

⁶⁵ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 347, 1.

Cerkwine lěto 1998/1999

Na godownicu

25.12.1998

Jezajas 9, 1-6

Lube bratši a sotší!

We dwažastych lětach, ako som byl hyšći młody, smy pšež ceļo lěto mogali banany a pomerance kupowaś. Wjelicke žolte awta su jězdžili pšež Niemu; napisana jo była na nich reklama z wjelikimi pismikami: Jěśco wěcej bananow a pomerancow! Dosć luži pak njejo tencas mogło dla žurnych pjenjez cesto banany pakosćiš. Datle a smokwy (figi) wšak jo wu nas sajžiło jano ku godam. Su-li te słodke płody se pokazowali na našom bliże, ga som wěžeł, gody, lube gody su blisko; za źiši nejrědnjejšy cas celego lěta.

We Starem Testamenše cytamy, což pla Jezajasa we 9. stawje stoj pisane: „Lud, kenž po jsmě chojži, wiži wjelike swětło a nad tymi, ako we šamnem kraju bydle, swěsi se bytšo. Pšed tobu se budu wjaseliš, kaž luže se we žnjach wjasele. Pšeto nam jo se źiše narožiło, Syn jo nam dany, kotaregož kněstwo jo na ramjenju a jomu gronje Žiwny Ražišel, mocny Bog, nimjerny Wość, Wjerch měra, aby joho kněstwo wjelike bywało a togo měra žeden końc we Dabitowem krajejstwje, aby won jo pšigotował a wobtwarzil ze pšawom a z pšawdosću wot něnta až do nimjernosći. Take buzo cyniš ten kněz Cebaot.”

We śmojtem casu pšipowědajo profet Jezajas žywjenje połne wjasela, pšichod lichoty a měra. Wšyknو buzo jasno a strowe. Jezajas njeglěda slědk, až ten lud jo južo lěpše dny wižeł; won njeskjaržy na żałosnu pšitomnosć; won wiži wšyknو we Božem swětle, kotarež šamnosć pšeměnijo do swětła, kotarež tužnych wugotujo wjasołych, kotarež podłocowanym lichotu dawa a swojo kněžarstwo měra natwarijo. Wšyknу nażeju stajijo Jezajas na to źiše, wot Boga posłane; won dajo jomu nejwuše mjenja. A kaž zygl lazujomy te słowa: „Take buzo cyniš kněz Cebaot.”

My ksesćijany smějomy sobu juskaś z profetom, až Bože swětło schada. Gaž my gody swěsimy, njeglědamy slědk na jadno swětło, kenž jo raz jasno zabytšniło, aby potom zasej zgasnuło. My glēdamy wjèle wěcej do pšichoda, žož nam ten strowje a měr tworjacy Kněz napšešiwo pšizo.

We Nowem Testamenše lazujomy pla posła Jana we przednem stawje: „To słowo bu šeło a jo mjazy nami bydliło a my smy jogo kšasnosć wiželi.” My znajomy to gronko z tekstow ku godam lazowanych. Posoł Jan jo we njom kšel wšyken godowny žiw wugroniš. To jo sěžke słowo kaž wjele we ewangeliju Jana, ale zrazom teke lažke, až kužde gole možo jo rozměš, znajo-li tu godownu historiju.

Našo gronko njegroni nic hynakšego ako: Bog jo pšišeł do togo swětu. Ten swěty, daloki Bog jo se nam ako člowjek pšibližył. Boža lubosć k nam zgubjonym źišam jo se zjawiła we tom źisetku we Betlehemje. „To słowo bu šeło” – toś to słowo jo widobne we Kristusu, slyšobne we jogo prjatkowanjach, k poznašu we jogo žiwach a porokach. Wono jo až ku slědnej poslušnosći dopołnjone we ſerpjenju a wumrěšu na kšicy a kšasne dokońcowane we stawanju z rowa.

Gaž Bog pši nas bydli, to smějomy z nim powědaś. Tak smy troštowane srjejž togo swětu, srjejž wšogo sěžkego, což nas ſišći, dokulaž to źisetko, dokulaž Bog sam nas troſtuo. Bog jo do togo swětu pšišeł; togo se wjaselimi a dajomy jomu se kněžyš w našom žywjenju a poznawamy:

Z tym wšyknym jo won služył nam,⁶⁶
swoju lubosć dawał sam;
tog comy se nět wjaseliš
a Boga nimjer wuchwališ.
Kyrieleis.

Ten źeń jo Bog tom swětu dał,⁶⁷
ab kuždy na to spominał;
pšež Kristusa jog chwal nět wšo,
což w njebju a na zemi jo.

Hamjeń.

Su ludy na njen cakali,
až jogo cas se dopołni:
ga posła Kněz Bog z njebja sam
how swojog Syna dołoj k nam.

Gaž na ten žiw ja poglědnu,
ga wopšimjeś jen njamogu:
moj duch se k zemi pochyla
a Božu lubosć požiwa.

Lube pšíslucharki a pšusłucharje! Žycym wam wšyknym hyšci rědnou godownicu we krejzu wašych lubych!

⁶⁶ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 51, 7.

⁶⁷ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 452, 1-3.

Na I. nježelu po nowem lěše

3.1.1999

List Pawoła na Kolosarjow 3, 17

Lube bratši a sotší!

Z Božetu pomocu smy to nowe lěto zachopili. Nam se zda, lěc by na njeznatej droze prědne kšoceńki cynili. Snaź smy byli hyšći mucne – abo weto južo połne skobodnosći? Smy pak to lěto teke pšawje zachopili? Smy my – tež to wjèle luži cyni – pšež prog do nowego lěta jano tak se tokonili, mimo rozyma a rozmyslowanja, co to ma na se, až smy zasej jadno lěto dokońcowali. Snaź smy teke z Bogom pšejsli pšež wony prog a smy předny źeń nowego lěta z Božetu chwalbu wuwitali.

Kaku carobu dawa Jezus tym swojim sobu za kužde lěto, jo, za cełe lěto? Ja měním to gronko: „Ja som ten klěb žywjenja.” To jo Jezusowa oferta na nas – smy my južo pšimjeli? Smy južo se modlili, až teke wostanjomy pod jogo žognowanym? Potom njejsmy bojazne pšež prog do nowego lěta stupili, ale połne trošta a wěste, dokulaž mamy Kněz Jezusa z nami.

Něnto slyšymy žinsa z wust posła Pawoła, což stoj pisane we lisće na Kolosarjow we 3. stawje we 17. weršu: „Wšykno, což wy cynišo ze słowami abo ze statkami, to cyńšo wšykno we mjenju našego Kněza Jezusa a žekujšo se Bogu, našomu Woścu, pšež njogo.”

Což how jo gronjone, njeplaši jano za jaden tyžeń. Wšykno, což wy cynišo: žinsa, witše, kuždy źeń dej wšykno powědanje a cynjenje we Jezusowem mjenju se staś. Kšesćijan stoj pšež cełe žywjenje we służbje swojego Kněza. Won cyni, což jogo Kněz co. Won se procujo, aby mogał wobstaś pšed Jezusom. Gaž my to tak slyšymy, ga muse se we tom nowem lěše naše wobstojnosći pšeměniš, což nastupa našych sobucłowjekow.

Kak ga stoj z našymi słowami? Žiwamy pšecej na to, což powědamy? Njejsmy cesćej našych sobucłowjekow zranili z našymi słowami? Smy doma we našej familiji pšecej na to pšawe słwo glědali we rozgronje z tymi swojimi? Smy swoj jězyk pšecej poj-mali abo casy teke njepocne słowa wuwalili?

Posoł Jakub pišo we swojom lisće tak: „Kuždy čłowjek buź spěšny k slyšanju, njespěšny k powědanju a njespěšny ku gniwu.” Jězyk jo mały člonk šěla a glich chwali se wjelikich wěcow – glědaj kak mały jo wogeń, kak wjeliki lěs won zapalijo! Swoj jězyk njamožo žeden čłowjek pojmaś, to njemérne złe połne smjertnego gadu.

Z jězykom chwalimy Boga Wośca a z nim klějomy člowjekam za Božego rownosću stworjonym.

Z našymi statkami musy to hejgen tak byś. W Božem mjenju dejmy jano to cniś, což pšawje pśed nim jo, což se žednogo swětla njeboj. My smějomy jano to cniś, což teke drugim lužam tyjo. My musymy wšykno wostajiś, což jo pšešiwo Božej woli, což naš Kněz njeby dejał wižeś. Tak buzo wšykno cynjenje a powědanie kaž žěk pšešiwo Bogu za jago gnatu a pomoc, za jago šcit a wobzwarowanje, za jago zwěrnost a žognowanje.

Kuždy z nas buzo w nowem lěše se napinaś musaś we swojom powołanju, kuždy źeń we małych a wjelikich wěcach. Pšosmy wo to, ažo wšykno, wopšawze wšykno se stanjo we mjenju našego Kněza Jezusa.

Nět kjarliž zaspiwamy⁶⁸
a Bogu chwalbu damy,
kenž żywjenje a mocy
nam dał jo źeń a nocy.

Pak zajšlo jo to lěto
a druge mamy něto;
te case su zas nowe
a my smy hyšći strowe.

Hamjeń.

Witajśo do nowego lěta, lube pšíslucharki a lube pšíslucharje! Jezu, daj nam dokońcowaś toś to lěto wjasole!

Ty kſeł gnadnje pſi mnjo stojaś,⁶⁹
až mě złosci njenuže;
z nuze wšeje pomogaj,
mě we smjersi njespuščaj,
z wjaselim cu tebje spiwaś;
gaž z tog swětu bzoš mě kiwaś.

⁶⁸ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 445, 1-2.

⁶⁹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 56, 3 (swojske pěstajenje).

Na nježelu Reminiscere

28.2.1999

Jonas 1-4

Lube bratši a sotší!

Žinsa mamy nježelu Reminiscere. We srjejžišću žinsajšnego prjatkowanja stoj profet Jonas. Słuchajmy nejpjerwjej tu historiju togo Jonasa: Ninive, wjelike město w asyriskem kraju, jo było połno bźebožnych luži; jich gręchy su aż do njebja stupali. Togodla jo Bog togo profeta Jonasa do Ninive posłał, aby won jím pokutu prjatkował. Jonas pak njejo na Božu pšíkazń posłuchał a jo na morjo wubęgnuł. Tam jo se zwignuło wjelike wětšysko, aż jich łoż jo chopiła se zalewaś. Tuchylu jo Jonas spozy we łożi spał. Te kumpany pak su jogo zbužili, aby won k swojomu Bogoju se wołał wo pomoc. Naslědku su we nejwětšej tšachoše wobzamknuli, aż kšeli kjablowaś, aby wězeli, chto jo wina na tej njegluce. A ten kjabel jo na Jonasa padnuł. Ten profet jo swojo psegrěšenje poznał, dokulaž jo kšel pśed Bogom wubęgaś. Tak jo won sam tym kumpanam do rady dał, aż dejali jogo do wody chyśiś, aby to morjo se zasej změrowało. To jo teke wšykno tak se stało. Na to jo wjelika ryba pšiplała, aby togo Jonasa požrěla. Tsi dny a tsi nocy jo Jonas we brjuše teje ryby pšetrał. Naslědku jo Bog Jonasowe modlitwy wusłyshał a tej rybje pšíkazał, aż dejava togo profeta mimo škody zasej na brjog wubluwaś. Potom jo Bog Jonasoju k drugemu razu pšíkazał, aż jo dejał do tatańskiego města Ninive hyś pokutu prjatkowat. Tenraz jo naš profet posłušny był a jo tym Ninevetarjam grozył, aż jich město we styržasćich dnjach kamsy pojzo. Na take grozne słowa su te wobydłarje k tomu Knězu se wobrośili. Jich kral jo swoju purpurowu drastwu zeblakł a se do popjeła sednuł. Won jo samo pšíkazał, aż muse se teke te njerozymne zwěrjeta spośiś.

Bogu Knězoju pak bu Ninive luto a won jo to město pšešonował. Dla takeje wjelikeje zmilnosći Božeje pšešiwo tatanjam jo se profet Jonas wjelgin rozgorił, aż jogo zwěścelowanje njejo se dopołniło.

Co wucy nas to bibliske wulicowanje wo Jonasu? Jonas jo przedny misionar we bibliji. Won jo przedny profet, kenž napśawdu se pora k tym tatanjam. Druge su to jano prjatkowali – ale doma wostali! Jonas słucha k tym profetam, kenž se pšešiwo Bogu woboraju: won njecyni za Bożeju pšíkaznju a wubęga; Bog njecyni za Jonasowej wolu, ale won se zmilijo nad tatańskim ludom (won by dejał jano nad israelskim se zmiliš). Bog jo Kněz wšyknych ludow, nic jano tych Israelitow.

A něnto slědk k žinsajjnemu tekstoju. Někotare farizejarje a pismawucone su požedali wosebne znamje wot Jezusa a su wot njogo take wotegrono dostali: rowno ako Jonas jo był tsi dny a tsi nocy we brjuše morskeje ryby, tak bužo Božy Syn tsi dny a tsi nocy we klinje zemje.

Hamjeń.

Lube písłucharki a lube písłucharje!

Gaž my w nejwětšej nuzy smy⁷⁰
a z njeje wujžiś njamžomy,
gaž pomoc niži njepšízo
a nam jan starosć wostanjo:

Ga jo to sam naš wěsty trošt,
až k tebje žomy, luby Wość,
si pšosymy, ty wěrny Bog,
nas wymož žgan wot złego wšog.

Na nježelu Oculi

7.3.1999

Markus 12, 41-44

Lube bratſi a sotſi!

Witam was wutšobnje do Božego słowa na nježelu Oculi! Wšykne drje njejsmy žinssa namšy byli; togodla słyśmy nejpjerwjej prjatkowański tekst z ewangelija Markusa w 12. stawje wot 41. do 44. werſa: „Ako Jezus jo pospromje Božego kašća we templu sejżeł, jo won wižeł, kak luže su pjenjeze do kašća chytali; wjele bogatych su wjele dawali. Písła jo teke chuda wudowa a jo dwa pjenježka do kašća chyšiła. Toś jo Jezus swojich wuknikow k sebje píšołał a gronił: Zawěsće ja gronim wam, až ta chuda wudowa jo wěcej chyšiła nježli wšykne, kenž do Božego kašća su něco chyſili.

⁷⁰ *Duchowne kjarlīže*, 1915, Chošebuz, nr. 182, 1-2.

Pšeto wšykne su ze swojogo wuzbytka dali, wona pak jo ze swojogo bracha wšo, což jo měla, swojo ceļe zamoženje woprowała."

Wot dawanja groni naš ewangelij, wot dawanja slyšy se cesto teke we našom casu. Nuza jo pšišla do wšakich teritorijow našeje zemje a bogate europejske ludy deje pomogaś, taku nuzu pšewinuś. Ale teke naša ewangelska cerkwja ma problemy z finançami; wona musy kradu žariś, co-li swoju službu dalej cyniś kaž donēnta. Samo licba fararjow ma se pomjeńšyś.

Ale něnto slědk k našomu ewangeliju. Pšed templom jo był kašć, źož luže su pjenjeze pušcili za potrěbnosći templu a Božego krajejstwa. To jo Jezus wšykno wiżeł. Ale won jo teke něco slyšał! Tencas jo był nałog, až kuždy, nježli swoj dar jo pušcił do Božego kašća, jo z głosom wołał, wjele won jo dał, aby ten pšipodla stojejcy mjeršnik mogał ten dar napisać. A rowno take wjelicanje ze swojim darom, to jo Jezusa pšemucało.

Ažo darik chudego abo chudeje njesmějo se zanicowaś, wo tom jo se po ceļem swěše powědało. Słuchajśo wulicowańko z Indiskeje! Pši jadnom swěženju woprujo chuda žeńska dwa kuprowej pjenježka. To jo wšykno, což wona ma. Jaden pobožny pšiglědař chwali jeje statk, a na końcu wzejo kral ju za swoju żonu.

Wot tencajšnych Žydow jo wulicowańko znate, až jaden mjeršnik, kenž jo snadnúčki wopor chudeje žeńskeje zajšpił, wiži we cowaniu połny wulěkanja, až ta sama žeńska swojo żywjenje woprujo.

Wšuži potakem su za Jezusowy cas luže byli měnjece, až jich pšibogi njeglědaju na to, kak wjeliki jo ten dar, ale lěc pšižo wot wutšoby.

Z pjenjezymi cyniś měś, jo šězka wěc. Cesćejsy raz groni ten Kněz wo pjenjezech a jich škože: „Komuž jo wjele dane, wot togo buzo se wjele pominaś.” (Lk. 12,48); „Cyńso sebje pšijaśelow z njepšawego mamona.” (Lk. 16,9).

Ale totke jo wěste a wěrno: gaby žedne sponsory njebiły, kenž miliony markow dawaju, to by balokopanje w Nimskej spěšnje wopšestało; gaby bogate luže njedawali towzynty markow za njeglucnych brašnych pši katastrofach, to by tužnje wuglědało za potrjefjonych.

Weto pak Jezus njegroni: ten tolař jo mě lubšy ako ten kroš – ale won groni: „Ten pjenježk teje wudowy jo wěcej nježli ten tolař togo bogatego; pšeto ta wudowa jo wšykno dała, což jo měla, ten bogaty pak jo wot swojogo wuzbytka dał.”

Hamjeń.

Lube pšisłucharje, lube pšisłucharki! Žinsa by dejali namšy spiwaś:

Co grěch mě zasúžowaś,⁷¹
o lubšy Jezus moj,
ga daj mě pšemarkowaś,
kak ronił sy twoj znoj,
a mojog dla do smjerši šeł
a mě na kšicnem drjewje
wše winy wotwezel.

Na nježelu Exaudi

16.5.1999

Jan 12, 32

Lube bratſi a sotsi!

Stupny stwortk smy swěſili; žinsa jo nježela Exaudi a za teju změjomy swětki. Gronko za ten tyčeń stoj pla posła Jana we 12. stawje we 32. weršu. Jezus groni: „Gaž ja powušony budu wot teje zemje, cu ja wšyknych k sebje šēgnuš.”

Co to ma na se z tym powuſenim? Jezus powěda wo swojom wumrěſu hynacej ako my wo našom wumrěſu powědamy. Za nas źo to dołoj do rowa, końc żywjenja jo pšíšek; což Kristus how powěda, njeklincy za rowom a końcom. Powuſenje pokazujo do wusoka.

Kristus powěda tudy wo kſicy. Ta jo była daloko wižeń. Wšyken swět jo deſał ju wižeń a togo muža ze ſernjowej krounu. Wšyken swět jo deſał jo słyšaś: „Wono jo do połnjone.” Našo wumoženje jo do połnjone a za nas stoj ta kſica wuſej togo swětu ako nimjerne znamje luboſci a gnady.

Stupny stwortk jo był w zachadnem tyženju. Nimjerny Kristus se wroſijo k swojemu nimjernemu Woſcoju. Stanuł jo won ze smjerši, gorzej stuſił do njebja. To jo to slědne powuſenje. Na kſicy jo se zachopiło, we Božem nimjernem kralejſtwje se do-

⁷¹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Choſebuz, nr. 86, 1.

połniło. Taki cil jo Boża droga měła z Jezusom wot Nacareta pšež dlymoki doł clownjecnego żywjenja a śerpjenja. Taka jo była droga našego Wumožnika.

Něnto jo won żywy we wušynje a swětnicy. My słyszymy joko posołstwo: „Pojźco wšykne ku mnjo! Ja cu wšyknych ku mnjo šēgnuś: Žydow a tatanjow, wjelikich a małych, bogatych a chudych, grěšników a padnjonych.” Wšykne deje k njomu pšíś, aby se njezgubili na błudnych drogach żywjenja.

Żywjenje – to jo, až słušamy k njomu. Żywjenje – to njejo, ažo žomy swoju drogu, ale na Bożej droze; až pšašamy: Kněžo, co ty coś, až ja mam cyniś? Až słuchamy na to słowo z nimjernosći: „Wono jo si gronjone, což dobre jo, a což ten Kněž, twoj Bog, wot tebje požeda: rozmjej, Bože słowo żarżaś, lubosc wopokazaś a se poniżaś pśed twojim Bogom.” (Micha 6,8). Żywjenje – to jo słuchaś na słowo z nimjernosći: „Tak jo Bog ten śwēt lubował, až won swojego jadnoporoźonego Syna jo dał, aby wšykne do njogo wěrjece se njezgubili, ale to nimjerne żywjenje měli.” (Jan 3,16).

Nimjerne żywjenje – to dejmy měś, to nam pśilubijo naš powušony Kněž. Což won groni, to se stanjo. Na to možomy se spuščać. Togoda wěrimy do Boga, togoda żarżymy se joko až do slědneje štundy našego żywjenja.

Kristus woła do našego wśednego dnja, do wjasela a tužyce togo tyżenia: „Wšyknych šēgnjom k sebje; wy sćo moje; potakem buźco troštne!”

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a lube pśisłucharje! Witam was wšyknych z toś tym kjarližom:

O Jezu, chylaj k sebje nas,⁷²
aż naša duša kuždy cas
za twojim rajom chłošći.
Daj našo wobchadanie byś,
aż ponižnosć nas mogła kšyś;
ta gjardosć jo wot złosći.
Grěchy, směchy pomgaj spušćiś,
daj se wusćiś sćerpy wostaś
a tak twoju gnadu dostaś.

⁷² Duchowne kjarliže, 1915, Chošebuz, nr. 468, 4.

Na swětkownicu

23.5.1999

Sacharja 4, 6

Lube bratši a sotší!

Witam was wutšobnje na swětu swětkownicu. Co smy žinsa namšy spiwali?

O swěty Duch, pšíz ty nět k nam⁷³
a bydli we nas z gnadu sam
a wuswěš našu dušu!

Ty swětlo Bože njebjaske
daj bytšnosć našej wutšobje
a kšasnosć wšyknym wušu.

Jasnosć, kšasnosć zbožne maju
w twojom raju;
z modlitwami
k tebje nět se pšíbližamy.

A kak wuwitajo naš basnik Fryco Rocha ten swětkowny cas?

Swětki lubosne pšíšli su k nam;⁷⁴
zelene pyšnje se lědy,
zakwitu gumna, kuka se tam,
strusacki kšomje wše grědy,
to juska se z gusteje gļušyny,
to spiwa se z modreje wušyny:
Swětki lubosne su zasej pšíšli!

Wšyknu něnt starosć do nugła staj,
wjasel se, duša, tog' casa,
z ptaškami wence něnt zaspivaj,
raz jan jo majowa kšasa;
pšez gory, pšez doły do swěta ži,
jan wjasele z bliska a daloka zni:
Swětki lubosne su zasej pšíšli!

A co groni biblija k swětkam? „Nic pšez wojnstwo daniž moc, ale pšez mojogo Du-cha dej wono byś dopołnjone, groni ten Kněz Cebaot” tak pišo profet Sacharja w 4. stawje we 6. weršu. We swěše se kněže mocnarstwa; jadno jo z riwalom drugego.

⁷³ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 113, 1.

⁷⁴ Rocha, Fryco, 1955, Barliń, *Pěsní, wulicowańka a godanja*, b. 15.

Cesto woni wojuju mjazy sobu wo předne město. Aby taki cil dojšpili, su jich arsenale napołnjone z wjelimi raketami, maju woni wjele wojakow pod bronjami. To žo tak dļujko, až jadno hyšći mocnejše pšízo, kotarež ma nejžwěcej wojnsta a mocy, kaž naš tekst groni.

Pla Boga jo to wjele hynacej. Won co teke se kněžys, ale nic ako clownecny kněžar. Bog njoco sebje wjeliki kus zemje podejšpiš. Won co teke dobyś – won jo južo dobył, ale mimo wojnsta a broni, mimo wojny a raketow.

Bog co swoju wosadu měs we tom swěše. Tam, žož jogo wosada jo, co won byś; tam, žož luže we pšawej wěrje žywe su, jo won we jich srjejži; tam, žož clownekji jomu poslušne su a jomu služe, žož jogo chwale a k njomu se modle; žož nejpjerwjej za Božeu wolu pšašaju a ju teke cynje – tam jo Bog z Knězom.

To jo se stało k swětkam. Tencas njejsu te luže se nic wumyslili; to njejo byla manifestacija clownecneje mocy. Ale to jo se stało we mocy swětego Ducha Božego ako wjeliki žiw na zemi. A to jo ten žiw swětego Ducha až do žinsajšnego dnja, až jogo cerkwja hyšći mjazy nami jo, pšez wšykne pšegonjowanja wostała jo a až wona do końca clownestwa wostanjo.

Hyšći raz, to jo to nowe a wosebne Božego krajejstwa: wono jo krajejstwo bžez kuždeje namocy; tudy se njekněžy moc clownekow, ale moc Kněza Cebaota.

Swěty Duch wotnowja swět a luži pšez to, až won clownekow zwolnych wucynijo, se podaś pod Jezusowu moc. Jogo moc pak jo zrazom bžezmoc. Swěty Duch jo Božy dar tym, kenž su wobjadne we modlitwje. Naša ksesčijańska cerkwja njejo statk clownekow, ale Boga samogo. Nowego Ducha dostanu te, kenž se podaju do Jezusoweje mocy. Togodla: „Nic pšez wojnsto daniž moc, ale pšez mojego Ducha dej wono byś do połnjone, groni ten Kněz Cebaot.”

Pojž, troštař, daj nam strowje⁷⁵
a chwataj z njebja k nam,
na bratſi Kristusowe
a bydli we nas sam;

do wutšobow se lań,
ab' byli twoje domy
a Bože swěte chromy;
we nuzy pší nas stań.

Hamjeń.

Lube pšislucharki, lube pšisłucharje! Witam was wutšobnje k lubosnym swětkam a žycym wam wšyknym hyšći žognowanu swětkownicu!

⁷⁵ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 110, 1.

Na 11. nježelu po světej Tšojosći

15.8.1999

Lukas 18, 9-14

Lube bratši a sotši!

Žinsa jo jadnasta nježela po světej Tšojosći. Naš ewangelium stoj pla posła Lukasa we 18. stawje wot 9. do 14. werša a zni tam tak: „Jezus jo někotarym, kenž su sami sebje wjèle dowěrili, aby pšawe byli a drugich zanicowali, toś tu pširownosć powědał: Dwa člowjeka stej do templu zastupiļe se modlit, jaden jo byl farizeař, ten drugi colnař. Farizeař jo stojecy se modlił sam pši se: Ja se tebje žékuju, Bog, až ja njejsom ako druge luže, rubjažniki, njepšawe, manželstwołamarje, daniž teke ako ten colnař. Ja se spošim dwojcy za tyžeń a zažasešiom wšykno, což mam. A ten colnař znazdala stojecy njejo kšél teke swojej wocy k njebju zwignuš, ale jo se na wutšobu deriļ gronjecy: Bog, buź mě grěšnikoju gnadny! Ja gronim wam: ten jo wupšawjony do swojeje wjaže šeł – wony pak nigdy nic; pšeto, chtož se samogo powušyjo, bužo ponižany, a chtož se samogo poniža, ten bužo powušony.”

Ja som južo bejnje stary a brašny, wjèle njamogu juž na nogi stajiš, ale wam prjatkowaś, lube bratši a sotši, to wumějom hyšći někak. Tak njejsom podermo na swěše, ale mogu hyšći něco wugbaś. To mě zwjaselijo, pšedewšym, gaž slědk glědam na dosć wuspěšne lěta mojego žywjenja. Ale njemusym se žinsa sromaś takego wjasela? Smějomy byś glucne nad tym, což smy dojšpili? Njejsmy rowno we ewangeliju slyšali wo mužu, kenž jo wjèle cynił za Bože krajejstwo, kenž jo do templu šeł Bogu se žékowat – ale Bog jago njepšipoznajo a Jezus jago ze słowami zasužijo? Njesmějo won se wjaseliš, až won wjèle woprujo za potřebnosći templu a až won wjezo pšíkladne žywjenje? „Ja se tebje žékuju, Bog, až ja njejsom ako druge luže, rubjažniki, njepšawe, manželstwołamarje, daniž teke ako ten colnař. Ja se spošim dwojcy za tyžeń a zažasešiom wšykno, což mam.” Njejo to nic, gaž něchten jo se pšewinuł za pocne a woporniwe žywjenje, až se staja wšyknym spytowanjam? Njama se to pšipoznaš? Njejo to surowje, gaž se groni wot wobšudnego colnarja na końcu pširownosći, až Bog jo měl na njom wěcej wjasela nježli na farizejarju?

Kak možomy ten problem rozwězaš? Fakt jo, až Bogu njejo wšojadno, lěc žywjenje ksesćijana ma teke płody. Bog pyta a wiži naše statki; to lazujomy pšecej zasej we našej bibliji. Rozwjaselijo Boga, gaž smy něco dobrego zwonoželi.

Weto ten farizejań we našej pšírownosći se moli. Won jo ménjecy, šym wécej někomu se raža we žywjenju, šim wécej Bog joko lubujo. Tak my člowjekí jo wěrimy; ale pla Boga jo to hynacej. Won možo se teke pšíchyliš k někomu, kotaryž njejo sebje to zewšym zaslužył. Ta měra togo farizejarja jo pšekrotka; Boža měra jo dlejša. To njejo ze pšigodu, až se našej pšírownosći pšízamknjo, kak Jezus źiši žognujo. Won je lubujo, rownož njejsu hyšći žedne dobre statki wugbali; won razka njewě, lěc to abo druge gole bužo raz we žywjenju njeknicomnik abo rubjažnik. Měra farizejarja njejo jano krotka, wona jo wopak. Sajžijo luži, kotarež su tak brašne, až njejsu k nicomu, až muse byś wotwardowane wot zmilnych sotšow a bratšow, dokulaž njamogu sami se južo zastaraš. Teke take boge luže směju na Božu pšíchylnosć licyś. Godnota žywjenja njelažy we tom, což my abo druge luže cynje, ale we tom, což Bog na nas cy-ni – to jo farizejań zabył. Ta měra za nas člowjekow jo Bog a joko zmilnosć. Togodla njeprjatkujom žinsa wo farizejarju a colnarju. Žeden teju wobeju njamožo nam pšíkład byś. Sy-li dosć nawugbał w twojom žywjenju, ga raduj se a žékuj se Bogu – ale njezabyń, až Bog jo tebje juž pšed tym lubo měl a až won ma teke město we swojej wutšobje za tych, kenž njejsu nic nažěłali. Dokulaž to tak jo, njesmějomy nikogo zanicowaś. My se nažejomy za kuždego na Božu zmilnosć tak ako my smy žywe wot njeje. Jano Boža zmilnosć jo taka měra našego křesćijańskego žywjenja. Hamjeń.

Lube pšíslucharki a lube pšíslucharje! Wodajśo pšosym, až som was žinsa wobšežkał z dļužckim prjatkowanim! Pšíchodu nježelu bužo lěpjej. Na zasejsłyšanje pšíchodu nježelu!

Na 12. nježelu po světej Tšojosći

22.8.1999

Markus 7, 31-37

Lube bratši a sotší!

Žinsa mamy 12. nježelu po světej Tšojosći. Stary ewangelij na ten žeń namakajomy pla posła Markusa we 7. stawje wot 31. do 37. werša: „Jezus jo syrisku zemicu wpuščíl a jo ducy pšež Sidon ku Galilejskemu morju do teritorija tych tak pomjenonych Žasešich Městow. Toś su k njomu głuchego, šežko gronjecego, pšiwjadli a joga pšosyli, aby swoju ruku na njogo połožył. Jezus jo togo chorego z ludu wen na bok wezeł a jomu swoje palce do wušowu kładł a plunuł a joga jězyk dotyknuł; potom jo k njebju poglědnuł, zdychnuł a k njomu gronił: Hefata! Wotwoř se! A ned stej se joga wušy wotworiłej a ta wězba joga jězyka jo se rozwězała a won jo pšawje powědał. A Jezus jo jim pšikazał, aby to nikomu njepowězeli. Šym wěcej pak jo jim zakazował, šim wěcej su woni jo rozšyrjali. A luže su se bžez měry žiwowali a wołali, won jo wšykno derje wucynił, głuchych cyni won slyšecých a nimych gronjecých.”
Głuchosć njeboli; ale głuchy njamožo slyšaš spiwanje a tšikotanje ptašackow; won njesłyšy kšasne zuki muziki; ale pšedewšym won nic njesłyšy, gaž druge luže se rozgranjaju. Pla njogo pšiběra njedowěra, dokulaž cujo se wuzamknjony. A kak šežko jo za głuchego, we czem měsće za pšaweju drogu se pšepšašowaſ! Głuchosć njejo potakem jano organiski deficit, organiski brach, ale wona zawinujo, až člowjek se cujo wosamošony, izolērowany, bžez kontakta ze swojimi sobubratšami a sobusotšami.

Chto pomožo we takej mizerje? Kristus se porucyo. Won jo pšawy duchtař za člowjeka, kenž njamožo sam do kontakta stupiš z tymi drugimi. Něnto su woni k Jezusu namakali, ten chory a joga pšewodníki. Změjo Jezus dosć casa za njogo? Jezus ma pšecej službu, wednjo a w nocy. K njomu smějomy pšecej pšiš. Jezus wzejo togo głuchego na bok; něnto možo won to gojce słowko wuwołaš. Dla tych wšakich procedurow njetrjebamy se žiwaſ, Jezus musy se ponižaš na ten niwow togo chorego. Až toś ten brašny jo se wustrowił, njejo se stało togodla, až Jezus jo jomu swoje palce do wušowu kładł, jo plunuł a joga jězyk dotyknuł – to jo se stało jano pšež słowko: „Hefata! Wotwoř se!”

Ten wustrowjony powěda pšawje, te luže joga rozměju – njejo dosć njerozměša mjazy lužimi? Gaby jano nawuknuli, to pšawe słowo mjazy nami a za nas namakaſ!

Wjele žałości jo na swěše nastalo, dokulaž luže njejsu južo mogali pšawje powědaś mjazy sobu! Naš chory možo zasej slyšaś a powědaś; pšaša se jano, kak dļukko. Młogi pacient jo južo na kuru jěł, ale potom jo se zasej pšenapinał a wotnowotki schorjeł. Chtož z Bożeju pomoci jo zasej nawuknuł slyšaś a powědaś, ten dej dalej na Boga słuchaś a z nim powědaś. Kak cesto jo se stało, až niži jo był cerkwiny tyžeń; luže su wotnowotki k wérje namakali. Ale to jo było, lěc by něchten słomu zapalił: wjelike płomje – a naraz zasej końc. Take luže njejsu pšawje zachowali, což jim bu dane. We wérje musyš teke se zwucowaś. Jaden znaty pianist jo raz tak powěżel: Gaž jaden žeń njegrajom, wumarkujom to sam; gaž ceły tyžeń njegrajom, wumarkuju to moje kritikarje; gaž ceły mjasec njegrajom, wumarkuju to wšykne a ja njamogu wěcej pśed publikum stupiš.

Jezus jo pšíkazał, až njedejali nikomu nic pikaś wo tom wugojem gļuchem. Woni su ten źiw weto dalej wulicowali a Boga chwalili. Chtož Boga chwali, ten njeskjaržy. Chtož Boga chwali, njamožo naslědku to njedobre, to špatne wěcej wugroniš. Chtož Boga chwali, powěda hynacej wo swojich sotšach a bratšach. Kak rědnje by było, gaby my tak namakali lěpšu drogu, kak mamy mjazy sobu wobchadaś.
Hamjeń.

Lube pśisłucharki a lube pśisłucharje! Po dļukjem prjatkowanju krotki postrow: Witajśo k nam! Wostańśo wšykne z Bogom!

Cerkwine lěto 1999/2000

Na godownicu

25.12.1999

1. list Jana 3, 1

Lube bratši a sotší!

Kak cesto smy južo gody swěšili! My starše južo 60, 70 abo 80 raz! Ale lětosne gody su wjelgin wosebne: woni su te slědne we tom lěttowzyntu. Naš drugi lěttowzynt chyla se ku końcoju – a žedne gody južo njebudu, źož datum se zachopijo z licbu žewjeśnasčohundert. Tak ga smy sebje to pšiwucyli pisaš. Pšichodne gody budu w lěše dwatowzynt.

Chtož jo žinsa na godownicu namšu šeł, ten jo slyšał někotare werše z 1. lista Jana z 3. stawa: „Glědajšo, kak wjeliku lubosć nam naš njebjaski Wość jo dał, až my se pomjenijomy Bože źiši.” Moje lubše, my smy něnto Bože źiši a hyšći njejo se pokaźalo, co bužomy. Wěmy pak, až bužomy jomu podobne; pšeto my bužomy Boga wižeš, kaki won jo.

„Lej, ja zapowědam wam wjelike wjasele, kotarež wšomu ludu se dostanjo”, take janželowe słwo wulewa nad godami wjasołosć a zbožnosć, ak howacej žeden swěźeń njama.

Ale weto su gody wosebnje swěźeń źiši. Wy stupišo z tymi małkimi ku godownemu bomkoju – kake juskanje to jo, kake hajckanje, kake smjaše a radowanie nad swěckami, kringelami a darami, kotarež luby Bog jo wobražił. A tych źiši wjasele zapśim-jejo tež nas starých; zbožne dopominanja zajžonych dnjow šegnu do wutšoby. Ale su ga gody za nas starých jano togodla swěźeń, až se z tymi źišimi wjaselimi abo až se dopomnjejomy našych źišecych dnjow? To by mało było.

Toś w jadnej jsy jo glucny nan, kenž ma dosć lubych źiši, ten nejlubšy pak jo jomu ten młodšy synašk. Z tym se pšecej hajckatej a ten małučki groni: „Ja njejsom maminy, ale ja som nanowy.” Dygato jo nan jogo zasej pšašał: „No, sy ga hyšći nanowy?” Ale z wjasołym smjejkotanim jo won wotegronił: „Njejsom wěcej, něto som Bogowy!” Lej, ten golack nam groni, chto naš Wość jo a chto nam wšyknym, starym a młodym, ako swojim źišam k Bogoju wobražijo: to jo Bog sam.

Kake su byli prědne słowa našogo teksta? Glědajšo, kak wjeliku lubosć nam ten Wośc jo dał, až my se pomjenijomy Bože źiši. Bog jo ta lubosć – tak spiwaju janže-le, tak juskaju pastyrje na poli a tej glucnej starjejšej, tak chwalitej Simeon a Hana we templu, tak wuce te mudre z jutšneje zemje, kotarež ako tatanje su wiželi pšugi Božeje grejućeje lubosći. A za nas zgromażijo se Boža lubosć we tom krotkem słowje: „My smy Bože źiši.” Chto možo dowuchwališ dľym a šyrokosć takeje gnady! Wy wěšco, kak źiši žałosće, gaž su se niži zablužili, kak potom za nanom a mašerku žebrje.

My smy Bože źiši južo how na zemi a dejmy k ceļej dopołnosći pšíš we zbožnej nimjernosći; pšeto my wěmy, až jomu rowne bužomy, pšeto my bužomy jogo wižeš, kaki won jo. To jo potajmnośc, kotaraž jo zatawiona pšed źišimi togo swětu. Kaž nanowu a mašerinu lubosć tak kradu a pšawje jano te źiši mogu cuš, tak teke Božu lubosć nazgonje jano jogo źiši.

„My smy Bože źiši”, ale weto naš tekst wot nas požeda, až dejmy sami Bože źiši se cniš. Kak se to maka? Žiwnje, ta sama mysl cesto zni pšez Bože Pismo: Boža gnada wobražijo wšo dobre – a potom zasej dejmy sebje wšykno zaslužyš. Tak posoł Pawoł pišo: „Pšez gnatu scó wy wuzbožnjone.” A zasej won pišo: „Wugbajšo wašu zbožnosć z bojaznu a z džanim.”

Gody nam wjelgin rědnje wukładuju, až to se derje maka. Njewižišo ga, až pši wobraženju starjejše a źiši jadnak glucne a wjasołe su, až źiši se procuju, aby swoj žek nic jano ze słowom ale teke ze statkom wopokazali, až su w godownem casu wosebje rodne, posłušne a pšijazne, aby starjejšyma we małkem zarownali jich lubosć a pokazali, až su tych darow dostoјne.

Wšuži płaši: „Bjatuj a žělaj!” Žělaj, aby ty Bože źiše se cnił; bjatuj, aby Bog si swojo źiše gotował.

Hamjeń.

Lube pšíſlucharki a lube pšíſlucharje! Wutšobnje was witam na lětosnu godownicu ze stareju štucku:

Cesć, chwalbu, žek nět spiwaś cu,⁷⁶
Kněz Jezus tebje stawnje,
až ty, moj bratš, wšu złosć a ńdžu
sy pšewinuł tak zjawnje;

daj ab ja twoju dobrotu
tež cesćił how a w nimjerstwu,
ze wšymi janželami
žek dawał z kjarližami.

⁷⁶ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 46, 9.

Na nowe lěto

1.1.2000

Lube bratši a sotši!

Kuždy smějo jo wěriš, kuždy dej jo wěžeš, stojmy na mroce dweju lěttowzyntowu! Cora smy hyšći pisali žewjeśnasćo hundert žewjeś a žewjeśzaset – žinsa pišomy to lěto dwatowzynt. Musymy se akle na nowy datum pšíwucyś, my cłowjekи, ale teke wšake computery a mašiny.

Ale płaši won za wšyknyc luži na swěše? Nikula nic! Žyži na pšiklad njeroże z Kristusowym narodom, ale pišu lěto 5760; Mohamedanarje njejsu ksesćijany, njelice teke swoje lěta po Kristusu, ale maju něnto lěto 1420. Rom jo se założył w lěše 753 pšed Kristusom, tak by Romarje lětosa měli lěto 2753.

Ale teke nowe stolěše jo se w nocy zachopiło, doněnta smy žywe byli w 20. stolěšu, wotněnta smy žywe w 21. stolěšu. Wěscé jo se we tej nocy wěcej praskało ako wacej na nowe lěto, wěscé jo se teke wěcej alkohola piło ako howac; nejskerzej njejo nichthen to wokognuše, žož smy do nowego lěttowzynta stupili, psespał – taki žiw se za nikogo z nas njewospjetujo. To jo wšyknno wěrno – bogužék až ty a ja smej taki wosbny swězeń dolabowałej. Něnto płaši za nas, což jo se pšecej na nowe lěto na serbskich namšach spawało:

Nět jo se zachopiło⁷⁷
to nowe lěto zas
a jo se zatawiło
pak stare lěto raz.

Ja, Jezu, žěk ší dam
nět z wutšobu a z ruku
za dobroś a za gluku,
kenž podarił sy nam.

Na žinsajšnem dnju jo naša wutšoba měka a gnuta. Gaž drogowař na swojej droze radny kus jo pšestupał, ga won pozastanjo a wodychnjo. Won glěda slědk a se myсли, chwališboga, až tak daloko som – a won glěda napředk a žebri: pomož, Kněžo, daš se raži wšo, což něnto schopijom. Tak žo se teke nam žinsa. Wěrny ksesćijan njamōžo stare lěto jano wobzamknuś z juskanim a zogolenim, ako to nic jano how a tam, ale wšuži se stanjo – wěrny ksesćijan njestupa do nowego lěta ako do šamnego lěsa, žož njeznajo drožki daniž sčažki. Našo ceļe žywjenje stoj pod pšugami nje-

⁷⁷ Duchowne kjarlīže, 1915, Chošebuz, nr. 56, 1.

bjaskego słyńca a tak ako wot Boga se groni: tež šamnosć jo pśed tobu ako to swětło, tak tež wu nas bywa swětło nad tymi šamnymi dołami, kotarež smy pšejsli a gaž doprědka glēdamy, źož nam wšykno njeznate jo, ga weto wěmy, až my stojmy w Bożej ruce a togodla poznawamy:

Daś tšachota mě grozy,
won wšak wše wěcy wozy,
až za mnjo zbožne su.

Tak ako ceły swět, tak teke kuždy člowjek wosebje stoj w Bożej ruce. Ten Kněz jo moj pastyř! Take poznaše jo rowno w našych serbskich wjažach lubowane. Wšake drogi sy měl we tom zachadnem lěše, spominaj naslědk! Młoge žognowanja sy nazgonił; twoje wotglēdanja su se razili. Ale my teke wěmy, až dlymjej nježli to wjasele, se do našeje wutšoby zaryjo to tuženje. Naša rozglosowa wosada jo wjelika. Togodla teke wjele łdzow jo se roniło. Znajomy starješe, kotarež su wjele zdychowali nad swojimi źišimi, až jim njepošlušne su a sromotu na nich njasu. Druge starješe su płakali pši rowach swojich lubych. Wšake tuženje jo ten abo drugi nazgonił we swojom žěle, až njejo se ražilo, což jo předk měl, až nažeja jogo jo wobšužila. Z Božeje ruki to jo; won wiži, won wě wšykne wěcy.

To swětło z Božego słowa rozswětljujo nam ten cas pśiducy. Wěrno jo, až my nje-wěmy, co to nowe lěto nam pśinjaso. Ale wěrno jo teke, ažo wšykno pšižo z Božeje ruki, až Bog nas njespytujo wuſej našogo pšemoženja. Z takeju wěru njebužomy we šamnosći chojžiš a możomy troštnje pšež prog nowego lěta stupiš wězece, až ten Kněz jo naš pastyř.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a lube pśisłucharje! Witam was wutšobnjе do nowego lěta ze znamy kjarližom:

Bog žognuj naše drogi⁷⁸
a mocuj naše nogi;
daj młodym dobru radu,
tych starych pśewoź z gnadu.

⁷⁸ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 445, 11.

Na nježelu Palmarum/Bałabnica

16.4.2000

Lube bratši a sotší!

Žinsajšna nježela se pomjenijo wot starych casow na serbski bałabnica abo teke z łatyńskim słowom. My starše smy wšykne brane na tu nježelu; ale w nowšem casu smějo konfirmacija teke byś na drugich swěženjach. Gaž jo na bałabnicu normalna namša se swěšila, smy cesto ako tekst za prjatkowanje slyšali drugi werš z 12. stava z lista na Hebrejarjow kenž tak zni: „Glědajmy na Jezusa, togo zachopjarja a dokońcowarja našeje wěry, kenž jo, aby dostał to pśed nim lažece wjasele, tu kśicu pšešerpjeł a jo se sednuł k pšawicy Božego trona.”

Gaž my někake žělo zachopijomy, ga wižimy we duchu pśed sobu, kak wono pomałem rosćo a naslědku gotowe pśed nami stoj. Gaž my na žinsajšnej nježeli togo Kněz Jezusa na jago kralojskem šěgnjenju do Jeruzalema pśewožijomy, ga njamožomy tak ten Hoziana jomu pšíuskaś, kaž ten wjasoły lud jo cynił, pšeto my wěmy, až to šěgnjenje do Jeruzalema za njogo jo było teke šěgnjenje do šerpjenja, až te palmowe gałuzki su se pseměnili do wotšych witkow a śernjow, až ten Hoziana jo se pseměnil do „Kśicuj joga!” A gaž my Jezusa pśewožijomy na droze do jago šerpjenja, ga zasej njamožomy we tej mysli nad nim płakaś kaž wone žeńske su płakali, pšeto we duchu stoj pśed nami južo jatšownica, kotaraž nad zemskim wjaselim bałabnice a nad zemskim żałowanym śichego pětka wulewa njebjaske swětło.

Take njebjaske swětło na końcu Jezusowego šerpjenja dawa nam pšawo, až južo na zachopjeńku našu głowu troštnje pozwigamy wěźece, až naš Kněz swoju wěc derje wuwježo. Togodla napominajo naš tekst: „Glědajmy na Jezusa!”

Pozwignjony nad wšyknymi šěgnjo na bałabnicy nutš do Jeruzalema, pozwignjony nad wšyknymi šerpjenjami na śichem pětku, pozwignjony nad wšyknymi, ako pśed jich wocoma bu gorjej wezety do njebja.

Jezus jo zachopjař a dopołnjař teje wěry. Gronjone jo, až wěra možo gory psesajzo-waś. Won jo taku wěru měl a nichten howacej. Žožkuli něchten mocny jo we wěrje, ga jo to jano pšez Jezusa, pšeto won jo ten zachopjař našeje wěry.

Gaž my we wěrje Boga pomjenijomy našego Wośca, ga jo Kněz Jezus nam to wu-cył; gaž južo te źišetka we wěrje na Bože woplěwanje spat du – Jezus jo je swojomu Woścoju do klina położył; gaž ta wobśuda falšneje wěry mjazy nami žedneje mocy

njama – Jezus jo nam wucył, až ten Wšogomocny, dobry a mudry Bog nad njebjom a zemju se kněžy a wšykno za swojim spodobanim derje wježo.

Jezus pak jo teke dokońcowař našeje wěry. Lěcrownož to písłowo groni: ‘Wšyken zachopjeńk jo šežki’, ga se nam weto zda cesto ten zachopjeńk lažki a my raži něco nowego zachopijomy. Teke ta wěra se mlogemu zezdajo, ale jano chtož do końca wutrajo, dostanjo tu zbožnosć. Bog Kněz pomogaj nam, aby wužaržali! Ty sy nam předkbildu wostajił we wužaržanju, twojego Syna Jezum Kristusa.

Hamjeń.

Lube písłucharki a lube písłucharje! Witam was wšyknych wutšobnje na žinsajšnu bałabnicu ze znateju štucku:

Wěrny buź ty we šerpjenju,⁷⁹
daś si žedne tšachoty
wot Jezusa njewotšenu,
njewarc we tej tešnosći.
Pomožo ta njesčerpnosć?
Ně, z tym rosćo wobšežknosć!
Lašej njaso, chtož we Bogu
chytše žo tud swoju drogu.

⁷⁹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 360, 4.

Na šichy pětk

21.4.2000

Jan 3, 16

Lube bratši a sotší!

Žinsa jo šichy pětk. Wu nas su zwony nime wostali, orgele njejsu grali, gaž smy na tom wusokem swěženju wotpołudnja namšu šli.

Jezus k žywjenju mě dany,⁸⁰
Jezus końc wšog wumrěsa,
za wše śerpjenja a rany,
za nejdłymše tešnjenja,

kenž jo twoja duša měla,
ab jan smjerš mě njepožréka:
towzynt, towzynt raz mej ty
za to žěk, ty lubosny!

Žékowne požiwowanje napołnijo nas pod kśicu. Žinsa na nju glědamy z wutšobneju wěru. Lětosa jo wjèle hynacej ako howac: šesć njezelow po Tśoch kralach smy měli; jatšy su togodla wjelgin pozne. Ale to njejo wšykno, wojski kšik se rozlěga tud a tam; nutšikowny a wenkowny njeměr jo wjeliki. Šumjece morjo jo ceły swět, žwały du tam a zas. We tom wšyknom stojmy žinsa spod Jezusowej kśicu a pšašamy: Co ta kśica nam žinsa prjatkujo? – Jezusowa kśica jo schow we njeměru togo swětu.

Kaki njeměr spod kśicu! Žož něco nowego jo, tam luže chwataju woglědat. Gaby wu nas to wusmjeršenje zlosnikow kšajžu se njestało, ga by luže zdaloka pšišli na to poglědnut. Tam we Jeruzalemje jo rowno tak bylo. Jěsno jo se rozpowědało, co se stanjo, a njelicona mań ludu jo sobu šla – tam su farizejarje a pismawucone, burja a měščanarje, zélašerje a nježelabne. A to nejgorše: člowjekowa smjerš jo jim žiwadło a zwjaselenje, aby raz něco drugego měli a na bolosćach wuměrajucych žiwali. Nic ja-no pak to, njeměr pod kśicu jo wjeliki.

We tých rěcach jo Pilatus to napismo na tej kśicy napisał, w hebrejskej, grichiskej a łatyńskej rěcy. Z togo wuznajomy, ažo ze wšych stronow luži su tam byli, až ceļe člowjestwo jo tam bylo zastupjone. A což se tam wiži pod kśicu, to jo teke znamje ceļego člowjekojsztwa: tam te kjablujuce wojaki. Njejsy južo wiżeł, kak luže se zwaže wo derbstwo nana abo bratša, žož won razka hyšći wumarły njejo? A tamne tatańske

⁸⁰ Duchowne kjarliče, 1915, Chošebuz, nr. 76, 1.

wojaki hyšći we měrje se zjadnaju – ale kake zogolenje jo pší nas ksesćianach cesto dla njegodnych namrětych wulapotkow? Tamny złosnik na kšicy: wjele jo tych, kotarež hyšći mrějucy Boga zaklinaju; tamny nježekowny lud: wjele jo tych, kotarež kuždu dobrotu bjeru – ale gaž jich dobrośel jo we nuzy, joko njeznaju; tamny sudnik: wjele jich jo tych, kotarež poznaju, ja njenamakam žedneje winy nad nim – a weto joko zastarcju.

Njeměr spod kšicu, zogolenje, wawrjenje, chachanje, płakanje, wšykno pšežjano a podla ta nimjernosć. How smjeju se, tam łdzy se ronje; how ruku se tloce, tam klěju; how z gjardeg chojže, tam se klonje – toś maš člowjekow groznu reju. Tak jo to bylo něga, tak jo wono teke žinsa. Srjejža pak we takem njeměrnem šumjenju stoj ta kšica. Wona jo znamje měra. Slědne słowa, kotarež Jezus swojim wuknikam jo gronił, su słowa trošta, dowěrjenja, měra: „Měr wostajiom wam, moj měr dawam wam; waša wutšoba njezlěkaj se a njeboj se!”

Jezus zjawijo teke nutšikowny měr. Joko słowa to woznamje: „Wośce, wodaj jim; woni njewěže, co cynje!” – to jo joko zarownanje za złosc winikow. „Žinsa buzoš ze mnu we paradizu.” – to jo joko wotegrano pšosecemu złecynjarjeju. My to cujomys, ten, kotaryž take groni, ten jo Wjerch měra. Nic jano wenkowne wojoywanje se Jezusoju pšíblížujo, ale teke nutšikowne spytowanje: „Moj Bog, psec ga sy ty mnjo spušćił?” To słowo nam groni, kak wjelgin jo Jezus deňal we sebje wojoval. Kaki końc to jo: „Wośce, do twojeju rukowu pšírucyjom swoju dušu.”

Wot kšice pšíchada měr na celý svět. Rěka Božeje miłosci se wulewa. Tak, ako z gory běže rěčki a tšugi na wše boki dołoj po zemi až k tym morjam, tak tež rěka lubości wot gory Golgata po wšych krajach a lužach se rozsáco.

Něnt žěk sī buži dany,⁸¹
o Jezu, luby moj,
za twoje smjertne rany,
až twoja smjerš mě goj,

och daj, ab ja nět wostał
we twojej zwěrnosti,
a raz moj końc tež dostał
we twojej zmilnosti.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a lube pšíslucharje! Witam was wutšobnjie z bibliskim gronkom na šichy pětk: „Tak jo Bog ten svět lubował, až won swojego jadnopořonego Syna dał jo, aby wšykne do njogo wěrjece zgubjone njebyli, ale to nimjerne žywjenje měli” (Jan 3,16).

⁸¹ Duchowne kjarliže, 1915, Chošebuz, nr. 82, 8.

Na drugi swětkowny swěžeń

12.6.2000

Hesekiel 36, 26-27

Lube bratši a sotší!

Naslědku daj tej dušy⁸²
twoj Božy dar nejwušy:
ab twoj Duch wěru spložil
a sam nas k njebju wozył.

Tak spiwamy we znatem kjarližu. Božy Duch, nowy Duch – to jo to, což my zasej a zasej wot Boga sebje wupšosyjomy. ‘Stwoř we mnjo cystu wutšobu a daj mě nowego Ducha.’ tak jo kral Dabit pokornje pšosył, ako won jo do šěžkego grěcha zapadnuł.

Och swěty Duch, pšíz ty nět k nam
a bydli we nas z gnadu sam.

Tak smy my pšosyli něnto we swětkownem casu. A naša pšosba njedej byś podermo. Gaž my wo swětego Ducha pšosymy, ga z njebjaskich wušynow slyšymy to zlubjenje: „Ja cu wam nowu wutšobu a nowego Ducha daś.” Nowa wutšoba a nowy Duch – to jo Božy dar k swětkam.

Tak cytamy pla profeta Hesekiela we 36. stawje: „Ja cu wam jadnu nowu wutšobu a jadnogo nowego Ducha do was daś a cu tu zakamjenjanu wutšobu z wašogo žywota pšec weześ a wam z měsa wutšobu daś. Ja cu mojogo Ducha do was daś a cu take luže wot was wugotowaś, kenž w mojich kaznjach chojže a moje pšawa žarže a za nimi cynje.”

Tak powěda Hesekiel we casu, źož israelski lud jo nejdlyjmjej padnuł a do baby-lonskeje popajži jo pšišeł. Luže su tencas žebrili za wumoženim ze swojeje nuze.

Ale teke pši nas jo wjelika skjaržba dla wenkownych nuzow a tšachotow. Žož niži se powěda wo našych wobstojnosćach, tam se skjaržy. Jaden njama dosć fryjoty, drugi njama žěla, tšeši njama dosć zaslužby; jadnomu jo to kněžarstwo njepšawe a twarde, drugemu ten (niski) lud njespokojny a požedny.

⁸² *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 445,14.

Bog Kněz slyšy naše skjaržby; ale won ma na nje jano to wotegrono: „Ja cu wam nowu wutšobu daš.” We tej wutšobje jo ten korjeń našogo cynjenja a myslenja; we tej wutšobje to žrědło togo dobrego abo togo złego, což na swěše jo.

Co smy wot Hesekiela slyšali? Bog Kněz groni: „Ja cu tu kamjenjanu wutšobu z wašogo żywota pšec weześ a wam z měsa wutšobu daš.” Njejo to twardé słowo? Kak cesto se slyšy chwalba, až něchten ma dobru wutšobu, až něchten ma měku wutšobu – a Bog Kněz, kenž do wutšoby glěda, groni: waša wutšoba jo zkamjenjana. Kamjeń jo twardy, wumarły, sěžki. Kak wjele takich wutšobow jo teke mjazy ksesčijanami, teke mjazy nami! Kak wjele jo tych, kenž pšiglěduju, kak ten blišy we nuzy sejzi a žedno słowo, žednu pomoc za njogo njamaju! Kak mlogi słabý jo mjazy nami, kenž musy wjele žałosći! Kak wjele jo tych wutšobow twardych kaž kamjeń, kotarež Bog njamož gnuš daniž ze swojeju gnadu daniž ze swojim spytowanim – woni bjeru lěto za lětom zmilne dary z Božeje ruki a weto žedno słowko teje žekownosci jím pšez wusta njepšízo. Kak wjele jo tych, kenž we tužycy a tešnosći zamrone a pochmurjone chojže, ale žednje swojej wocy njezwigaju k tym goram, wot kotarychž nam pomoc pšízo.

Mlogi chojži pšijazny a lubosny mjazy nami, jo kuždemu pšijašel a možo kuždemu rědne słwo groniš – a weto jo jogo wutšoba z kamjenja, wumarla a njeznajo nic ako samogo se.

Glědaj na tych, kenž žedno druge požedanje njeznaju ako tych pjenjez naškaraš telek ak možno, glědaj na tych młodych a starych, kotarež nic lubšego njeznaju ako jěć a piš a skokaś, a glědaj naslědku sam do sebje, njamaš ga ty wot togo wšogo teke něco?

To jo ten swětkowny dar: nowa wutšoba, nowy Duch wot Boga nam wobražony. Kake kšasne bitowanje to jo, za tu wumarlu dejš měš żywū wutšobu, we kotarejž ta kšej nowego żywjenja bězy, za tu twardu dejš měš měku wutšobu, kotaraž kužde zjawjenje Božeje wole zacujo a za nim ciny; za tu sěžku wutšobu dejš krydnus lažku, kotaraž se pozwiga gorjej kaž škobrjonk, spiwajacy a chwalecy zmilnego Wośca a Kněza na njebju. Z takeju nowej wutšobu sy pilny slyšat Bože słwo a cynam za Božymi kaznjami, sy jaden nowy člowjek, kenž za Bogom jo stworjony we pšawdoscí a wěrnosti.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki a pšisłucharje! Witam was wšyknych z ceļeje wutšoby a žycym wam hyšci žognowany drugi swětkowny swěżeń!

Na swětu Tšojoſć

18.6.2000

List posoła Pawoła na Romarjow 11, 33-36

Lube bratši a sotši!

Ze žinsajšneju nježelu, ze swěženim swěteje Tšojoſći, wobzamknjo se předna pojoča cerkwinego lěta. A tak ako wandrarski, gaž na tu goru gorzej jo pšíšeł, stojecy wostanjo a slědk glěda na tu goru, ako dotychměst šel jo, tak glědamy teke my hyšcer raz slědk na te swěženje, ako swěšili smy.

My smy ku godam chwalili tu lubosc Boga Wošca, kotryž swojego jadnoporožonego Syna našogo dla do swěta jo posał. My smy k jatšam swěšili tu lubosc Boga Syna, kotryž za nas ſerpjeł, wumrěł jo a na tšešem dnju zasej jo stanuł wot wumarłych. My smy k swětkam tu moc a gnadu Boga swětego Ducha chwalili, kotryž tych człowiekow powołajo pšež ten ewangeliј, ze swojimi darami wuswětlijo, wuswěšijo a pla Kristusa zdžaržyo, aby jich k derbnikam swojego kralejstwa wucynił.

A na žinsajšnem swěženju wobpřimjejo se to tšeje hyšci raz, my spominamy a swěsimy tu kšasnosć togo tšojadnogo Boga Wošca, Syna a swětego Ducha. A gaž južo k swětkam gronili smy, až naš człowiekny rozym te potajmnosći swětego Ducha wopřimješ a dowugruntowaś njamožo, ga płaši totke wo potajmnosći tšojadnogo Boga.

Z posłom Pawołom comy scicha wostaś stojecy a glědaś na kšasnosć tšojadnogo Boga. „Kaka dlym togo bogatstwa, wobej teje mudrosći a wuznaša Božego! Kak nje-wuzgonjone su joko sudy a njeposlězone joko drogi! Pšeto, chto jo Božu mysl wuznał abo chto joko ražišel był? Abo chto jo jomu něco pjerwjej dał, aby jomu se zasej zarownało? Dokulaž z njogo a pšež njogo a k njomu wšykne wěcy su, jomu bužo cesć do nimjernosći!”

Kak se nam zjawijo Boža kšasnosć? Dejm wam, lube bratši a sotši, to něnto we tom rědnem casu akle rozklaš a pokazaš? Kak lubosnje wuglědaju něnto role a pola, gaž zmawuju se te žytka po tych zagonach a zdrjaju k płodnym žnjam; kak jo to wšykno tak rědnje zrostło a zwjaselijo našu wutšobu. Abo sčo južor raz we ſiczej wjacornej štunže glědali gorzej ku gwězdam na njebju? Towzynt a nasjet towzynt swěcow choži tam swoju drogu we njewugronecej mani a we swětem błyščanju.

Sčo jano jaden raz wobmyslili, kak człowiekne šělo tak mudrje a rědnje jo stworjone a pšigotowane! Glědajšo na tu ruku, kak ſykowana jo nagotowana ze swojimi len-

kami, palcami, člonkami – kak na wšykne boki se wobraśaś možo, kak wšykno zapśimjeś, wupśimaś možo! Abo mysliso se na woko, ten mały flack we naší głowje, kak dosega až gorjej k tym gwězdam! Abo sčo južor raz niži małe zwěrjetko tak kra-du sebje wobglědali; jano jaden raz njenaglédne spjelcycko wot tšawki, kwětašk abo teke chrapku wody, ga wuznajošo Božu kšasnosć z bibliskimi słowami: „Ja se tebje žěkuj, až som žiwnje wugotowany; połno žiwow su twoje statki; to wuznajo moja duša derje. Kněžo, kak su twoje statki tak wjelike a jich jo tak wjèle! Ty sy wšykno z mudrosću wustawił a ta zemja jo połna twojich dobytkow.” A gaž něnto we duchu na wšykno, což stworjone jo, kak wono se wšuži gibjo a mjerwi wot stworbów joga rukowu; kak ten zwěrny Bog wšykno za swojeju dobrośu nasešijo a nic njezabydnjo – teke to nejmjeńše nic – kak wšykno swojo město we joga wjelikem domje nama-kało jo a tomu služyś musy, k comuž wustawjone jo, ga styknjošo swojej ruce gron-jecy: „O kaka dlym togo bogatstwa, wobej teje mudrosći a wuznaša Božego.” ego.” o, ga styknjošo swokno swoj glědajšo teke sami na se a na wašo žywjenje! Myslišo se na předny člonk we katechismusu, až Bog mnjo stwořil jo ze wšyknymi stworbami, mě šělo a dušu, wocy, wušy a wšykne člonki, rozym a wše zmysli dał jo a hyšcer zdžaržyjo, k tomu tež drastwu a crjeje, jěz a piše, wjažu a dwor, žonu a žiši, rolu, skot a wšykne dobytki ze wšykneju potřebnosću a žywnosću togo šěla a žywjenja bogaše a stawnje zastarajo, napšešiwo wšyknej tšachoše woplěwa a pšed wšym złym zwarnujo – mysliso se, kak cesto a bogaše jo žognował, kak troštował, kak kšasnje z mlogeje nuze jo wumogł! Spominajšo na to, kak was we swojej mudrosći mlogi raz žiwnje, ale pšecej derje a k wašomu lěpšemu wjadł jo. Kak cesto teke to, což se nam njejo spodobało, k našomu lěpšemu jo služyło, a z togo, pšed cym se bojali smy, pšawe žognowanje za nas jo nastalo!

Hamjeń.

Lube písłucharki a lube písłucharje! Witajšo do nas ze słowami posła Pawła:
„Kněžo, chto jo poznał twoju mysl? Z tebje, pšež tebje a ku tebje wšykne wěcy su.
Tebje buž cesć do nimjernosći!”

Na 11. nježelu po světej Tšojosći

3.9.2000

1. list Pětša 5, 5

Lube bratší a sotší!

My smy se tomu pšiwucyli, až powědamy wjelgin cesto wot Boga ako wot ‘lubego’ Boga. Z tym comy wugroniś, gaž se jano pšawje pilnujomy někak ten žeń pšeporaś, ga možomy wšo druge lubemu Bogoju pšewostajiś, won južo wšykno zrychtujo, což se nam ražilo njejo. Ale co dej toś ten luby Bog zrychtowaś? Snaź, až smy w jogo mjenju kléli, až njejsmy tu nježelu swěšili a jogo słowo njejsmy slyšali, až smy se zwažili z familiju abo ze susedom. Och, tak zlě to wšykno njejo – ten luby Bog to južo zrychtujo; wědobnosć njemusy nam togodla boleš...

Ale my cujomys, až něco se njemaka z našym lubym Bogom, kotaryž po našom měnjenju wšykno pšíkšywa a rychtujo. Z gronka na ten tyžeń dejali poznaś, až Bog jo swěty; my njamožomy z nim wobchadaś, kaž se nam co. Njesmějomy jogo sčerpnosć znjewužywaś; to mogło za nas njeluby końc měš. „Bog se staja gjardym, ponižnym pak dawa gnadu”, tak stoj w 1. lisće Pětša we 5. stawje. Potakem, Bog se staja; won njedajo sebje wšykno wot nas spodobaś. Won njejo spokojom, až stajijomy joga na kšomu našogo žywjenja a nic dosrjejža, wo kotarež se wšo wjerši. Bog se staja, won možo teke ‘ně’ groniś k nam a našomu zažaržanju w wšednem dnju. Won možo k nam stupiś kaž winik a nic kaž zmilny Wość. To musymy slyšaś a snaź musymy dla togo se raz zlěknus.

Tym gjardym co Bog se stajaś, tym, kenž se njeklonje pšed nim. K tym słušaju wěsće wšykne, wo kotarychž smy dejet slyšali: te, kenž swětu nježelu a Swěte Pismo nječe; te, kenž Boga njetrjebaju, gaž se jim derje žo; te, kenž njebjatuju, dokulaž su měnjece, to žo teke mimo modlitwow; te, kenž njelazuju w bibliji, dokulaž njamaju zazdašim žednogo casa za to a dokulaž biblia su zastarske knigły; te, kenž sebje wěcej lubuju nježli swojogo blišego.

Comy hyšći wěcej nalicyś abo smy sebje samych juž dawno namakali how a wulěkane wuznali, až my teke k tym gjardym slyšamy, až naš Bog – jo, naš luby Bog – se nam staja; až won njejo dobry stary kněz, z kotarymž možomy gotowaś, co se nam co, a won z tym njeroži.

„Bog se staja gjardym, ponižnym pak dawa gnadu.” Bogužék, až to ceļe gronko t a k zni! Tym, kotarež se Bogu gładce do rukowu daju; tym, kotarež wěże, až mimo njo-

go su zgubjone; tym, kotarež pši wšyknom, což cynje, za nim pšašaju; tym, kotarež swoju drogu du pod nawjedowanim swětych žaseś kazni; tym, kotarež mimo biblije njekšeli žywe byś; tym, kenž bflatuju, dokulaž muse ako źiši ze swojim njebjaskim Woścom powědaś; tym, kenž wšyknu starosć na Boga chyšiju a dobru dowěru maju, až won nas lubujo – tym dawa Bog gnadu.

We žinsajšnem ewangeliju wulicujo nam Jezus pširownosć wo farizejarju a colnarju. Slědny werš zni kaž našo gronko: „Chtož se samogo powušyjo, ten bužo ponižany a chtož se samogo poniża, ten bužo powušony.” (Lk 18,14) Farizejań a colnań stupijo-tej do templu. Prědny jo gjardy čłowjek, won cyni drje wjele dobrego a cujo se bžež grěcha, ale won zajspijo grěšnego colnarja, kenž nic dobrego njecyni, ale swoju winu teke poznajo. Jezus groni: „Bogi colnań źo wuspšawjony do swojeje wjaże pšed gjadym farizejarjom.”

Boža gnada trajo až do wšego nimjerstwa, ga se duša jej nět dajo; Bog jo Wość a go-le ja. Kněžo, pomgaj, to ši pšosym, aby ši ak syn wobojmał a ši cesć a chwalbu dał. Tud we wutšobje ši nosym, až raz po tom žywjenju chwalim ši we nimjerstwu.

Hamjeń.

Lube bratſi a sotſi! Swěty Bog jo połny lubosći – to wěrimy a bjerjomy kuždy źeń z jogo bogateje wutšoby gnadu wo gnadu.

Na 12. nježelu po světej Tšojosći

10.9.2000

Markus 7, 32-37

Lube bratši a sotši!

Na 12. nježeli po světej Tšojosći by wam, lube bratši a sotši, nejlubjej pšiwołał: Kak ma Bog Kněz nas lubo! Na kuždem boce Nowego a Starego Testamenta možomy wo tom lazowaś.

We našom žinsajšnem ewangeliju wižimy žałosnego člowjeka, ako take we wšyknych casach dało jo, ale pla njogo teke pomocnika. Tak stoj pisane pla Markusa we 7. stawje: „Woni su pšinjasli głuchego, šežko gronjecego a Jezusa pšosyli, aby swoju ruku na njogo położył. Jezus jo togo chorego z ludu wen wzeł na bok a jomu swoje palce do wušowu kładł a plunuł a joga jězyk doryknął; potom jo k njebju poglědnuł, zdychnuł a k njomu gronił: Hefata! Wotwoř se! A ned stej se joga wušy wotworiłej a ta wězba joga jězyka jo se rozwězała. A luže su se bžez měry žiwowali a wołali: won jo wšykno derje wucynił, głuchych cyni won słysecych a nimych gronjacych.”

Žałosny głuchy! Towzynty jo wiżeł, tym jo było dane, což won njejo měł, woni su mogali powědaś a słysaś. Su ga woni lěpše byli nježli won? Dla cogo su byli glucnjejše nježli won? To jo pšašanje, na kotarež mlogi raz wotegroniš možoš, gdyž zjawnje wižiš a nazgonijoš, dla cogo za tebje jadna gluka jo była, až do njegluki sy padnuł. Ale towzynt raz musy člowjek na take pšašanje winowaty wostaś a na to: ‘Dla cogo mam ja tak šežko njasć?’, možo jano groniš, njewuzgonjone su Bože sudy a njepošležone joga drogi. Z togo poznajomy, naša mudrość njejo mudra dosć a naša ruka njejo mocna dosć, aby nas wobzwarnowała pšed njegluku. Nad nami jo něchten z Knězom, ten dajo jo pšíš za swojim spodobanim. Won wustawijo, lěc my głuche abo słysece, nime abo gronjece, slépe abo wižece, chore abo strowe, chude abo bogate, tužne abo wjasołe byś dejmy a njamožo sebje žeden wuzwoliš, co jomu se spodoba – ale což pšížo, to musy weześ a což na njogo połožone jo, musy njasć, musy se zateśniš a zastaraś a zapłakaś a zazdychowaś tak dlujko akol wot wjercha jadna mocnjejsza ruka se za nim njewustréjo a jomu to brěmje njewotewzejo. A chtož hyšći žednogo brěmjenja njejo k njasenju měł, možo a co won za to stojaś, až se hyšcer staś njebužo? Jadno wokognuše a – jolic teke tak bogaty a mocny, tak gjardy

a kšasny był kaž ten egyptojski farao – won možo w jadnom morju tešnicow zalaty wordowaś.

T o lěto bogaty a bliše lěto chudy; lětosa žona a znowa wudowa; lětosa glucny nan a znowa mimo źiši; lětosa cesćony, znowa sromošony; lětosa powušony znowa zadłymjony; lětosa we smjašu, znowa we płacu – to možo kuždemu se staś.

Teke to: lětosa mocny a znowa wumarły; lětosa na zemi a znowa pod zemju; lětosa na reji a znowa na kjarchobje – k tomu njejo trjeba žedna wojna a žedna mrětwa! Jaden cygel, kenž z kšywa padnjo, jadno njepšawe stupjenje abo zymne piše abo na chylku jano we wichorje stojane; jaden mały wrjod, mała bol, na kotaruž njeglědaš.

Srjejz we našom žywjenju smjerš nas južo pyta – wona wobdajo nas wšunderkano; wona jě z nami ze samsneje šklę; źo z nami spat; źo z nami na žělo – człowiek znajo swojo wenhyse, ale nikul swojo domojpšízenje.

Tak, moje lubowane, stoj na swěše. Njejo wěrno? Gaž teke człowiek z juskanim na morjo wujězo, to njezadora wětyskoju, kotarež jomu tu drogu skazyjo, a to njewotporajo kamjeniska, kotarež w morskej dlymi laže, aby jomu tu łoź zbili. Ku gnašu njedosega malsny byś, groni mudry Salomon; k żywnosći njepomoga šykowany byś; k wojowanju njepomoga mocny byś; k bogatstwu njepomoga mudry byś – człowiek njewě svoj cas. Pšeto kaž se te ryby łoże ze šišćakom a kaž ptaški se łoże ze sešu, tak worduju człowieki popadnjone we złem casu, gaž won jich napśismo nadpadnjo.

Gluka a głažk se jěsno zbijotej. Njamocny, słabwy stoj człowiek we swěše napšešiwo njegluce, gdyż sam za se stoj. Na swoju radu, swoju gluku twariš, to jo na pěski twariš. Ale chwališboga człowiek njejo sam, ale gdyż żałosći dosć dajo, ga dajo teke pomoc a źož jo moc pšešiwo nam, tam jo teke jaden mocny, kenž nas woplěwa. Bog Kněz jo naš pomocnik. Ja cu wam groniš, kak. Won pomoga pšecej, ale na tšojaku wizu: won wzejo našo brěmje pšec – to jo to jadno; njecyni-lic to, ga gotujo to brěmje lažcejše; njecyni-lic to teke, ga gotujo człowieka mocnejšego. To wšyknio jo pomoc, jadno tak ako to druge.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a pšíslucharje! Po dlujckem prjatkowanju wjelgin luby a wutšobny postrow wam wšyknym a hyšci rědnu nježelu!

Na 22. nježelu po světej Tšojoſći

19.11.2000

Matejus 25, 31-40

Lube bratši a sotší!

Tekst za žinsajšnu 22. nježelu po světej Tšojoſći jo bejnje dļužki a połny wospjetownjow; my lazujomy togodla jano přednu połojcu, ako wona stoj pisana pla ewangelista Matejusa w 25. stawje wot 31. do 40. werša: "Gaž pak Božy Syn pšižo we swojej kšasnosći a wšykne swěte janžeze z nim, tegdy bužo won sejšeš na stole swojeje kšasnosći a wšykne ludy budu pśed nim zgromažone a won je rozdželijo, rowno ako pastyř wojce wot kozołów wotzélijo. A wojce postajijo k swojej pšawicy, kozoły pak k swojej lěwicy. Potom bužo Kral groniš k tym na swojej pšawicy: pojźćo how, wy žognowane mojogo Wośca, wobderbnišo to krajeſtwo, kotarež wam jo pśigotowane wot założenja swěta. Pšeto som głodny był a wy sčo mě jěsc dawali; som łačny był a wy sčo mě napowali; som cuzy był a wy sčo mě do wjaže wjadli; som nagi był a wy sčo mě woblakli; som chory był a wy sčo ku mnjo woglédali; som we popajžeństwje był a wy sčo ku mnjo pšišli. Tegdy budu te pšawe pšašaś: Kněžo, gdy ga smy ſi głodnego wiželi a smy ſi nasešili? Abo łačnego a smy ſi napowali? Gdy smy tebje ako cuzabnika wiželi a gospodowali? Abo nagego a smy ſi woblakli? A gdy ga smy ſi wiželi chorego abo popajżonego a smy k tebje pšišli? A Kral jim wotegronijo: zawěſće ja gronim wam, cožkuli sčo cynili jadnomu z tych nejmjeňszych mojich bratšow, to sčo mě cynili."

Co jo w našom žywjenju rozsudne? Co jo ważne pši małych a wjelikich problemach našego žywjenja? My njedejali akle na końcu cerkwinego lěta nad tym rozmyslowaś, žož na kjarchob žomy k rowam našych lubych, kotarež su Bože suženie južo nazgonili abo pšetrali – my njedejali akle pod końc našego žywjenja na to pšašanje wotegrono pytaś: Co jo rozsudne we našom žywjenju?

Gaž smjerś se bližy, njejo rozsudne, wotkul se wzejomy, lěc smy wucone luże abo žélamy jano z rukoma, kake powołanie mamy, aby nas a našu familiju zežywili – ně, rozsudne njejo, co se myslimy, ale co cynimy.

Bjachař z wodu njejo nic w našyma wocyma, ale chtož zaginijo z łačnosći, tomu jo rowno ten bjacharik z wodu trjeba, aby žwy wostał. Abo šańka skibka, kak spěšnje splěsnjejo abo stwardnjo a my chyšijomy ju pšec. Jo, gaby to guska abo kus torty był... Ale za wugłodnjonego słabego popajžeńca jo to wěcej nježli gelnjašk, ale to

žywjenje, aby njezginuł. A ta žeńska, kotaraž jomu tu skibku jo kšajžu pšítkala, jo swojo žywjenje riskerowała za jadnogo drugego, jadnogo cuzego. By my to teke cynili?

Jezus ako Kral wšykných ludow bužo raz wšykných człowiekow želiš tak ako pastyrí swoje wojce, teke tebje a mě. Nichten njamožo jomu wubęgnuś. Tym jadnym bužo won groniš: Pšec z wami na pšecej! Želenje wote mnjo mimo końca! Tym drugim bužo won groniš: Pšízco ku mnjo! Wy smějošo pši mnjo wostaś na pšecej! Namakašo pši mnjo wjasele bžez końca!

Za zdašim njejo dosć, až nic złego njecynimy; zož pomoc skomužijomy, možo k smjerši dowjasć. Raz su pšašali, co dejava se cyniš, aby hundert milionow luži zgłodnuło? Wotegrono jo: N i c!

Což njejsco cynili jadnomu tych nejmjeňszych, totke njejsco mě cynili, groni naš Kněz. Służba za njogo – co možomy cyniš? Něco dariš za cerkwju? Dobra wěc! Ale dalej: wjelim lužam njejžo se tak derje ako nam. Woni snaž teke na nas cakaju, až něco za nich wobstarajomy, až změjomy tšošku casa, aby jim pšísluchali. Och, sajži-jo telik možnosći, to trěbne cyniš za togo, kenž nas trjeba, lěcrownož joga njeznamy. Našo žywjenje se njerozsuzijo akle pši našom zakopowanju, ale tak dlujko, ako hyšci dychamy. Kak wobchadamy z našimi sobucłowjekami? Te luže we našom tekstu njejsu zewšym wěželi, až su něco za Jezusa cynili, zož su drugim pomogali. Nic z bojazni pšed Jezusom a joga sudom, ale z lubosći k njomu comy cyniš, což won, což druge wot nas wocakuju.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a lube pšíslucharje! Na žinsajšnej žałowarskej nježeli witam was z troštnym bibliskim gronkom: „Zbožne su te wumarłe, kotarež we tom Knězu wuměraju.”

Na pokutny źeń

22.11. 2000

Lukas 13, 6-9

Lube bratši a sotši!

Wence wižimy padajucy list a ginjelu tšawu, prozne zagony a gołe bomy, nazyma, ten cas, kenž stoj mjazy lešim a zymu; ten cas, kenž glěda naslědk na to žywjene, kotařež w lěše wšuderkano se gibało jo, a glěda doprědka na ten zymski cas, Žož smjertna płachta wšyknu zemju pšíkšywa a zakšywa. Taki cas wježo naše myсли wot tych zagonow wence na ten zagon našeje wutšoby. K tomu co nas wabiš ta pšírownosć wot njepłodnego figowego boma, naš tekſt za žinsajšny pokutny źeń. Tak stoj pisane pla Lukasa we 13. stawje wot 6. do 9. werša: „Jezus jo tym lužam taku pšírownosć zgronił: něchten jo měl figowy bom we swojej winicy sajžony; a won jo pšíšeł płody pytat na njom, ale njejo jich namakał. Ga jo won k tomu winicarjeju gronił: glej, ja chojžim něnto tsi lěta płody pytat na tom figowem bomje a jich njenamakam – wotrub jen! Co won tu zemju k nicomu wucynijo! Ten winicař pak jo jomu wotegronił: Kněžo, wostaj jen hyšći to lěto, až ja jen wokopjom a pognojm, lěc won niži płody kſel pšinjasć; Žož pak nic, ga wotrub jen potom!

Moje lube! Hyšći žedne myсли k Jezusowej pšírownosći! Chto jo ten, ako Jezus z figowym bomom rozmějo? Nejzpjerwnej lud israelski, kotaryž jo Bog sebje wuzwolił ze wšyknych ludow. Žiwajmy na słowa našego ewangelija: „Ja chojžim tsi lěta płody pytat we njom a jich njenamakam.” Tsi lěta jo Jezus se podermo procował wo žydojski lud. W lěše sedymžaset su potom Romarje Jeruzalem a jogo kšasny tempel docysta znicyli.

Ale z tym figowym bomom jo teke wo nas powědane, kenž my smy ten wuzwolony lud togo Nowego Testamentu, z Ducha narožony. Abo njejo ten zmilny Bog si sajžał do płodneje zemje, do twojeje ksesčijańskeje cerkwje, Žož dobru wlogu poceraš z Božego słowa, Žož to słyńco Božeje gnady si wobswětlijo, Žož wšykno dostawaš, což twojej dušy trěbne jo. Tak mlogi raz jo Bog klapał na twoju wědobnosć a z mocnym głosom wołał, gaž jo ten abo drugi z twojeje swojzby abo z twojich znatych abo susedow do rowa padnuł. Tak mlogi raz jo won pšež swoju zmilnosć k pokuše wołał, gaž won wušej wšyknogo docakanja twojo žělo jo žognował a ten płod na polach a łukach a zagrodach woplěwał, jo, dobroto dosć jo si dał. Tak mlogi raz jo naš Kněž si wochłožil ze swojim słowom – daś nježelu namšy, daś jo było pši žele, Žož si

ten abo drugi špruch jo do mysli pšíšeł a sí twojo brěmje lažke wugotował, daś jo było na chorej postoli abo we wšakej nuzy a tšachoše, žož sy nazgonił, až ten Kněz pší tebje stoj a twoj kij a potykac jo we šamnen dole.

Wšykne musymy poznaś, naš Kněz jo nam teke we zachadajucem cerkwinem lěše tu wusku sčažku k zbožnosći pokazał; won jo woptał, nas k sebje šegnuś z lutneje zmilnosći. A my – kak smy jomu se žekowali? Něchten jo měl figowy bom a jo płody na njom pytał a jich njenamakał. Žednogo płoda, lěcrownož ten bom jo stojał we winicy a jo był derje wotwardowany wot gjartnarjow. Njejo to tužno, gaž maš w gumnje bom, kenž žednych płodow njeměwa; njejo tužno, gaž mroz abo suš su na pola pšíšli a zagony stoje prozne abo gaž woda jo rolu a łuki połała a zalewała – a lutne zapusćenje wšuderkano. Njepłodny bom, to burske derje rozměju; ale rozmějoš teke, co to ma na se, gaž ten Kněz na tebje žednogo płodu njenamakajo? Tí lěta chojži naš Kněz do swojeje winice płody pytat na figowem bomje a jich njenamakajo žednych. Ale k mlogemu wot nas pšichada won južo swoje 30, 40, 50 a wécej lět a pyta płody.

Ty starka, ty starki! Žo ga su te płody zmilnego woplěwanja, ako doněnta sy nazgonił? Žo jo ten žék, až sy z cesću zestarjeł až mimo starosćow a wobšežnosćow twoje dny pšebywaš? Glědaj slědk na twojo cełe żywjenje! Wusewo jo było we młodosći, wotwardowanje až doněnta – sy pak kužde lěto płody pšinjasł? A ty, kenž we połnej mocy zastojš swój dom, nan a mama, žo su twoje płody? Bog žognujo twojo byše, wobražijo sí dobre źisi a dawa ražiš wšomu, což zachopijoš – maš teke płody na se? A wy młode, to żywjenje wam kwiśo, só swojo zlubjenje žaržali – byś a wostaś płodny bom? A my wšykne, gaž glědamy kuždy do swojego żywjenja, namakajo Bog na nas te płody, kotrež won pyta: lubosć, wjasel, mér, sčerpnosć, lubosnosć, dobrotnosć, wěru, miłosćiwość, pocnosć? Abo kněžy se pší nas a we nas hyšći zważda, zawiść, gniw, ważenie, njezjadnosć, njepšíjaznosć, njecystosć a njepocnosć?

Moje lube, gaž spominamy wšykne dobroty, kotrež ten gnadny njebjaski Wość jo cynił kuždemu wot nas – comy ga stoaś ako njepłodne bomy? Comy wšykne zmilnosći Bože braś a zatkaś mimo žeka?

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a lube pšíslucharje! Witam was wšyknych wutšobnję ze starym kjarližom na pokutny žeń:

Wen z nuze k tebje wołam se,⁸³
kněz Bog, słyš zakšikanje,
a ku mnjo schyl to wuchó že,
daj byś jo wotamkane;
gaž glědaś něnto coš na to,
což njepšaweg se stało jo:
chto mogł pšed tebu wobstaś?

⁸³ *Duchowne kjarlže*, 1915, Chošebuz, nr. 164, 1.

Cerkwine lěto 2001/2002

Na 1. nježelu po Tšoch kralach

28.1.2001

Markus 4, 35-41

Lube bratši a sotší!

Možošo hyšći se dopomnješ na godownicku, žož jo wjele wot nas glědało na ten monumentalny film ‘Titanic’? Wjelicka łoż chapja se nurkaś, tšašna tragedija, ako zacwiblowane luže wo pomoc kšíkaju a weto se zalewaju. Na morju pak nješwicy a njericy žeden wichor, ale Titanic jo we Atlantiku podbiła na lodowu goru.

Jezus njeplějo z luksusowym sparnikom pšež Genecaretowy jazor, ale z drjewjaneju łożu. Chtož žinsa jo namšy był, ten jo tam slyšał z ewangelija Markusa toś te werše: „Tensamy wjacor jo Jezus k tym wuknikam gronił: Pſejězmy na drugi brjog! Woni su tych luži pušcili a jogo sobu wzeli, ako won jo we łożi był. A hyšći druge łożicki su jich pſewožili. Toś jo wjeliki wichor nastał a žwały su se walili do teje łożi, tak až ta łoż bu južo napołnjona z wodu. Jezus pak jo był slězy we łożi na zagłowku spacy. Toś su jogo wubužili a wołali: Njestaraš ty naš wucabnik se weto, až my se skazymy? A Jezus jo stanuł, tomu wětšu pogrozył a k tomu morju gronił: Mjelc a wonim! Toś jo ten wětš wuśichnuł a wono bu wjelgin sicho. A won jo k nim powěżel: Cogodla se bojšo? Kak wy wěry njamašo? A woni su se wjelgin bojali a mjazy sobu powědali: Chto ga jo ten, až tež wětš a morjo jomu stej poslušnej?”

Wjeliki źiw jo se stał na jazorje Genecaret, we tom tak pomjenjonem Galilejskem morju. Snaź cwiblujo něchten na tom, až Jezus jo tencas jano ruku zwignuł a wětšysko a žwały su se změrowali. Tomy by ja wotegronił: Ten, kenž njebjio a zemju jo stworił, možo jima teke pšikazaś. Won možo nic jano slěpych a głuchych luži gojś; won jo teke z Knězom nad celeju naturu. Naš tekſt stoj tsi raze we Nowem Testamenſe; to jo teke znamje za to, až won jo był tym přednym kſesćijanam wjelgin ważny a swěty.

Naša ewangelska cerkwja se rowna łożi. Sćažor jo ta kſica na Golgata; wjasła su Božé słowo a naše modlitwy. Tšašne wichory se zwigaju; grozne žwały šwarce – a weto wobchowaju wěrjece kſutu wěru. Co wucy nas historija kſesćijańskeje cerkwje? Južo romski kejžor Nero jo Jezusowu wosadu pſegonjował; za nim wjele tyranow a dikta-

torow, ale mało jo tych, kenž swojogo njebjaskego Kněža zapřeju. Kak lazujomy we drugem psalmje: „Krale we swěše se zwigaju a wjerchy wobraduju pšešiwo njebjaskemu Knězu – ale roztergajmy jeju wězbu a chyšmy wot se jeju slě! Ten, kenž na njebju bydli, wusmjejo se jim, naš Kněz łaka jim.”

Teke našo žywjenje jo rowne łożicce, kotaraž pléjo psez ten swět połny tšachow a spytowanjow. Tak ako na morju rano słyńco se swěsi a podwjacor njewjedro z mocnymi žwałami se zwigia – tak jo teke w našom žywjenju, žinsa gluka a wjasele, witše njegluka a tużyca; žinsa strowy a witše chory; žinsa spiwamy a se smjejomy, witše płacomy a skjaržymy. Ja pšašam, ga jo Jezus do łożi twojego žywjenja stupił? Jo won teke spał we twojej nejwětšej nuzy? Ako sy ty za nim wołał? Sy ty pokazał mału abo wjeliku wěru?

Cogodla chojžimy namšu? Aby faraí nam porokował a nas napominał? Lěbda – ale aby duchowny nas mocował we naší słabej wěrje. Za to stoj naš žinsajšny tekst na stwortu nježelu po Tśoch kralach.

Ta wěra jo to spušćanje⁸⁴
na Božu wěstu gnadu,
ta wěra njejo cynjenje
za člowjecneju radu,
se cely derbiš Bogu daś,
wot njego wšykno docakaś,
bźez cwiblowanja troštnej.

Hamjeń.

Lube písłucharki, lube písłucharje! To jo było mojo prědne prjatkowanje we tom nowem lěse 2001 we serbskem rozgłosu – Bog Kněz woplěwaj was wšyknych a daj mě dosć mocy, aby wam dalej Bože słowo wulkadował w maminej rěcy!

⁸⁴ *Duchowne kjarliče*, 1915, Chošebuz, nr. 185, 1.

Na nježelu Palmarum/Bałabnica

08.04.2001

Jan 12, 12-16

Lube bratši a sotší!

Žinsa - na nježelu Palmarum – smy namšy slyšali toś ten tekst z ewangelija Jana we 12. stawje: "Gaž na drugi źeń kopice luži, kotarež su na jatšowne swěženje pšíšli, su zgonili, až Jezus do Jeruzalema pšízo, su woni bałabne gałuze wzeli, jomu napšešiwo šli a wołali: Hoziana! Žognowany bużo ten, kenž se pora we Knězowem mjenju, ten Kral israelski! A Jezus jo woslika namakał a se na njogo sednuł, ako pisane stoj: Njeboj se žowka cionska, twoj Kral pśichada sejzecy na wosłowem žrēbcu. Jezusowe wukniki to zapředka njejsu zrozmieli; ale ako won jo rozkšasnjony był, tegdy su woni na to spominali, až take jo było pisane wo njom a tak su jomu cynili."

Ten lud pak, kenž jo z nim był, ako won Lacarusa z rowa jo wołał a wot wumarłych wubužił, jo ten statk chwalił. Togodla jo jomu ten lud napšešiwo šeł, dokulaž jo slyšał, až won jo ten źiw cynił. Farizejarje pak su mjazy sobu powědali: Wižišo, až nic njewugbašo! Glej, wšyken swět za nim běga.

Naš ewangeliј nam wulicujo, kak Jezus šěgnjo k slědnemu razu do Jeruzalema. Na końcu pšaša ta rozpalona mań: Chto ga jo ten? Luže su z głosom wołali: Hoziana! A Ježu pšíjuskali, pśed nim pšesćérali drastwu a gałuze. Won pak jo mjelcajucy na woslu sejzecy do swojeje smjerſi rejtował. Kake napšešiwnosći! Wusoknosć a ponižnosć, moc a njamoc, Kněz byś a poslušnosć. Jo k rozměsu, ažo luże su pšašali: Chto ga jo ten?

We dłużkej historiji našeje cerkwje su se wšake wotegrona namakali. W ewangeliju stoj: „To jo Jezus, profet z Nacareta w Galilejskej.” Take jo to měnjenje hyšći žinſa: Jezus jo nowu religiju założył; druge zasej měnje, won jo był genialny wucabnik člowjecneje mudrosći; hyšći druge, až Jezus jo był wjeliki idealist, kotaryž jo we surowem swěše na końcu zejgrał. Abo jo won był rewolucionař we socialnych pšašanach? To wšykno su zmolki; musymy dlymjej slěžiš.

We Nowem Testamenše se pomjenijo Jezus ako naš Wumožnik a Syn Božy; to nimjerne słowo, kenž jo se zdrasćiło do člowjeka; ten klěb žywjenja; ten dobry pastyř, kenž woprujo swojo žywjenje za swoje wojce. Gaž za Jezusom pšašamy, ga njejžo wo někaku narskosć; ale how se rozsužijo naš pśichod, lěc smy wěrjece abo njewěrjece, žo wo našu eksistencu.

Cogodla šegnjo won tak swěžeński do Jeruzalema nutš? Wšyken israelski lud dej poznaś, až won jo ten zlubjony Wumožnik – ale won njoco tych złych Romarjow zagnaś, rownož tencas wjele luži jo swoju nažeju na to stajiło. Jezus njerejtujo na konju, kaž někaki swětny kral. "Powědajšo Jeruzalemoju, twoj Kral pšízo k tebje miłosćiwe, sejzecy na wosłowje!" Na njeżelu Palmarum su Žyži wojece psez Jeruzalemske gase gonili, aby je w templu woprowali Bogu k cesći. Jezus woprujo sam se a wumrějo za gréchy célego swětu.

Rozmějom to pšawje, až luže su swoju drastwu zeblakli a na Jeruzalemskich gasach psesćerali, aby Jezus na njej rejtował, a k joho cesći su woni nowu drastwu woblakli. Teke my smy napominane, wot mlogich starych kusow a nałogow se želiš, aby se stali swěžeńskimi lužimi. Jatšy su blisko: comy je swěsiš nutšikach a wenkach kaž nowe clowneksi, kotarež su wšake wotpołożyli, což nas želijo wot Jezusa. Kuždy nađejo sam tam a how žery we swojej drasće.

Nad Jeruzalemom jo naš Kněz musał płakaś a jomu grozny pšichod zwěścelowaś – ale nad nami dej won se wjaseliš, až wuglědamy swěžeński, spivajcy swoj Hoziana k joho cesći a se nađejomy spodobnego pšichoda.

Hamjeń.

Lube písłucharki a lube písłucharje! Rownož na Palmarum se njeswěši južo branje našych žiši a žišižiši, weto dej nam ta nježela wosebnje swěta wostaś.

Na śichy pětk

13.4.2001

Lukas 23, 39-43

Lube bratši a sotši!

"Rozuj sebje twoje crjeje, pšeto město, na kotaremž ty stojš, jo swěta zemja." Take słowa su se Mojzasoju stanuli, ako won jo se pšíbližał tom lěsu, we kotaremž Bog jo był – take słowo se stanjo kuždemu, kenž se pšíbližujo tej gorje Golgata. Teke Gol-

gata jo swęta zemja; šumjenje Božego Ducha tam zacujoš. Což se tam stanjo, to njej-jo węcej cłowjecne, ale Bog jo tam podla; Boża wola se wuwiście psez cłowjekow ruki. Naša wutšoba džy, gaž se rozglědujo po gorje Golgata a wiži na wšykno, což se tam tšoj. Cłowjecna noc – njebjaska moc!

Gaž we śamnej nocy glědaš na njebjo, ga si gwězda błyšći how a tam, a pilnej pſiglědujoš, węcej gwězdow wuznajoš, až naslědku cełe njebjo wobsypane jo z lu- bosnymi swětlickami. Węcej ty se we tej nocy cłowjecneje groznoſci woglědujoš na Golgata, węcej swětla wokoło tebje nastanjo, węcej ty wuznajoš we wšom, což se tam stanjo, Božu źiwnu wolu, kotaraž teke we nejsnadnejejšych wěcach dopołnijo to, což jo gronjone psez te profety.

Dwě gwězdźe se swěsítzej ze žinsajšnych tekstow: to słowo, kotarež Jezus groni tomu ſacharjeju, a to słowo, z kotarymž swoju dušu pſirucyo Bogu. Słuchajmy do našego teksta z ewangelija pla Lukasa we 23. stawje: „Jaden pak teju złecynjarjeju jo Jezusa sromošíl gronjedy: Gaž ty sy ten Kristus, ga pomogaj tebje a nama! Ten drugi pak jo joga pošćokał: Njebojš ty se tež pſed Bogom, źož ty wšak we rownem zatamaństwu sy? Mej ſerpimej z pſawom; pſeto mej dostanjomej, což naju statki winowate su; ten pak nic podobnego cyniļ njejo. A won jo se k Jezusu wobrošíl: Kněžo, spomnjej na mnjo, gaž ty do swojego krajeſtwa pſižoš. A Jezus jo k njomu gronił: Zawěſće, za-wěrno, žinsa bužoš ty ze mnu we paradizu.”

Kaka połność cłowjecneje złosći zjawijo se pſi Jezusowej smjerſi! Nejgorše pak jo to słowo, kotarež se słyšy wot teje jadneje kſice: „Gaž ty sy ten Kristus, ga pomogaj tebje a nama!” „Tebje a nama” – kak to zni! Won, kenž ze swojimi njestatkami wje-le raz tu smjerſ jo zasłużył, pſirownajo se z Jezusom, kenž ako njewinowaty jo wo-pokazany pſed sudnikom a pſed ludom. „Pomogaj tebje a nama” – kaka mysl to jo cłowjeka, kenž za chylku dej stojaś pſed njebjaskim sudnikom a rachnowanje daš. Ale žedna lutosć, žedna bojazń – jano to požedanje, aby z teje nuze wutergnjony pſi žywjenju wostał a ze swojimi njestatkami dalej žwy był.

Ale ned možo tež Jezus nazgoniš, až předny płod pſinjaso joga wumrěše. Ten drugi złecynjař pošćokajo swojego kumpana: „Njebojš ty se tež pſed Bogom? Mej dosta-njomej, což naju statki winowate su; ten pak nic podobnego njejo cyniļ.” Wobej złosnika stej za pſawom we swojom zatamaństwie; ale ten jaden to njewuznajo, won jano woblutujo, až jo se dał łapiš. Ten drugi woblutujo, až swojo žywjenje tak njeknicomnje jo pſeporał; won wiži, ažo žnějo ten zasłużony płod swojich njestat-kow a won se njewopěra tu ſtrofu njasć.

Ale won wiži teke Jezusowu njewinowatosć: to ſerpjenje pſed Pilatusom; te słowa, ako won jo ducy gronił tym žeńskim a tu modlitwu: „Wośce, wodaj jím, pſeto woni njewěže, co cynje!” To wšykno dajo jomu tu wěſtosć, až Jezus jo njewinowaty. A gaž won wiži tu złosć tych luži na Jezusa wusypjonu – a won tak sčerpnje wšykno

njaso a nješćoka, žož jogo šćokaju, ga ma won tu wěstosć: „Ten jo Božy Syn, ten možo to njebjo wotworiš.” Z jogo wust slyšymy to kšasne słowo: „Kněžo, spomnjej na mnjo, gaž ty do twojego krajejstwa pšízoš.”
Hamjeń.

Lube pšíslucharki a pšíslucharje! Wodajšo mě, pšosym, mojo napominanje na žinsajšny siche pětk. Daś to nam bužo swěty źeń! Akle na wšom slědku źeń mazańcow a tykańcow!

Na 3. nježelu po swětej Tšojosći

1.7.2001

Lukas 19, 10

Lube bratši a sotší!

Naš Kněž Jezus jo wjele troštujucych słow gronił; za to smy jomu wosebje žěkowne. Na pšíkład to gronko na ten tyžeń možo nam nejzwěcej trošta dawaś, dokulaž wono wobpřimjejo to cełe žywjenje a cynjenje našego Wumožnika. Słuchajšo: „Jezus jo pšíšeł pytat a zbožne wucynit to zgubjone.” (Lk 19,10) Teke žinsajšny ewangelij 3. nježele po swětej Tšojosći powěda wo zgubjonem, wo zgubjonej wojcy a wo zgubjonem krošu.

Co ma to popšawem na se, zgubjony byś? Ta wojca njejo wěcej pla togo pastyrja, kotaremuž słuša; ten kroš njejo wěcej pši tej gospozy, kotarejž won słuša. Lěc se člowjek sam zgubjony cujo abo nic, wo to njejzo. Wojca jo zgubjona, rownož jo we pusčinje kališćo namakała a kroš jo zgubjony, rownož jo se kulał mjazy winowe flaše. Možomy z tym licyś, až ta zgubjona wojca slědk namaka k swojej rědowni, až ten zgubjony krošk se zasej namaka? Lěbda! Nawopak, młoga zgubjona wojca jo we swojom błuženju do smjerši gnała a młogi zgubjony kroš jo se dostał do wumjatlinow.

Jezus powěda wo zgubjonych a wiži pśed sobu Cachejusa, kenž jo se rozbogašil pšež šuženje. Ale tam su teke te farizejarje, Jezusowe winiki, kotarež su měnjece, až woni su wjele pobožnejše nježli wony cołnar Cachejus, jo nježli wšykne druge luže. A tam su teke Jezusowe wukniki, kenž su se k njomu žaržali; tam su te luže, ako su jomu pśiposłuchali – za Jezusa słušaju woni wšykne k tym zgubjonym.

Lěc my teke k nim słušamy? Njenamakajomy mjazy zgubjonymi teke takich, kota-rež stoje pla nas we wusocej cesći? Kaž Šymon Pětš, won jo byl měnjecy, až won jo zwěrny wuknik swojego Kněza. Z tym jo se wjelicał. Ale pśed teju žowku a tymi wojakami na dworje wušego mjeršnika musy won poznaš, až won jo wopšawże zgubjony. Abo Pawoł, ten pobožny farizejař, ten wojoyowař za tu wěru tych israelskich woścow – ako won jo pšíšeł do bliskosći města Damaskusa jo won wumarkował, až won jo zgubjony. Z nima a teke z mlogimi drugimi by my dejali se na jadnu ławku sednuš, na tu ławku tych zgubjonych.

Wjelika jo radosć, źož jaden, kotaryž jo se zablužił a zgubił, bu zasej namakany. Bog ma zasej, což jomu słuša. Cogodla take wjasele? Njeby mogał ten pastyř groniš, mam hyšći 99 wojc – wo tu jadnu zgubjonu mě njejzo. Abo njeby ta gospoza mogała groniš: dla jadnogo zgubjonego krošyka njejsom chuda.

Pla Boga ma kuždycki wjeliku godnotu. Swět powěda wo ‘člowjecnem materialu’ – Bog njamožo se wjaseliš, gaž jaden jadnučki brachujo. Bog co, až se sobu wjaselimi: Wjaselšo se ze mnu! Pšeto som tu zgubjonu woju namakał. Wjaselšo se ze mnu! Pšeto som ten zgubjony krošyk namakała!” My njemusymy sobu pytaś, ale jano se sobu wjaseliš.

Jezus pyta nas ze swojim słowom; won nas woła. Wotergi trjefijo nas, až pod joho słowami se zatšesomy – ale potom teke troštujucy, až cujomu se derje wuchowane we joho zmilnosći a derje pśewożone na joho ruce. Won njedajo nam zginuš na našych błudnych drogach; won pyta nas tak dļujko, až jo nas namakał.

Jasno jo, až Bogu njejsu te, kenž njejsu se zgubili, ale jomu zwěrne wostali, mjenej lube. Ale gaž něchten jo k Bogu a joho cerkwi slědk namakał, jo to wjasele wosebje wjelike. My smy napominane, naše wutšoby šyroko wotcynjaś a našej ruce tym wotworiš, kenž su se zgubili, ale něto zasej se namakali.

Hamjeń.

Lube pśislucharki a lube pśislucharje!

Buźco wutšobnje witane! Žeń Jana jo mimo; dny bywaju zasej krotše, nocy pak dlejše. Jezus nam pśiwołajo: „Zbožny ten, kenž se nade mnu njepogoršujo.”

Na 4. nježelu po swětej Tšojoſći

8.7.2001

Galatarje 6, 2

Lube bratši a sotši!

Gronko za žinsajšnu 4. nježelu po swětej Tšojoſći stoj pisane w lisće posla Pawoła na Galatarjow we 6. stawje: "Jaden njas togo drugego brěmje a dopołnišo tak Kristusowu kazń."

Brěmje nosyś – gaž to słowo južo slyšymy, bywa nam stysno a tešno. Njewuglēda to tak, ažo kſeže nam zasej něco na wutšobu a ramjeni klasć, což šežko jo? Njamamy južo dosć we wśednem žywjenju njasć – co ga něchten hyšći pšíkładaš?

My južo se wulékamy, slyšymy-li to słowo "kazń". Njoco se nam z tym grozyś? Pšestupijomy-li kaznje, ga nas wotštrofuju. Kuždy namšař by žinsa lubjej slyšał wo tom, až naš ewangelium jo wěc radosći, až won co nas wulichowaś wot brěmjenjow a kaznjow. Potakem: Co ma to gronko togo tyženja na se?

My znajomy naše wśedne starosći, małe a wjelike. Woni njejsu jadnak šežke; kuždy cłowjek ma z nimi wojowaś. Něnto slyšyš cesto to słowo: 'Kuždy cłowjek ma ze sobu cyniš.' Njedobre słowo to jo, wono gotujo wšykno brěmje hyšći šeše. Wono wučy cłowjeka, jano sam na se glēdaš. Chtož tak powěda, njewiži swojego blišego. Žož to słowo płaśi: 'Kuždy luž ma ze sobu cyniš.', ga wša nuza akle se zachopijo: nuza samotnosći, nuza zacwiblowanja, dokulaž nichten njepomoga, lěcrownož luže su, kotarež mogli pomoc. Ale wo tom powěda posoł Pawoł we našom gronku, brěmje a nuzu togo drugego wižeś mimo togo, až spěšne se wotwobrošioš gronjedy: Ja mam sam ze sobu dosć cyniš, daś ten drugi sam glēda, kak pšewinjo swoju krizu.

Togo drugego brěmje njasć, dokulaž słušamy gromadu do jadneje wosady. Raži to slyšymy, joli něchten nam pšiwołajo: Lube bratši a sotši; wěscé musy kuždy sam ze swojim njebjaskim Knězom stojaś abo padnuś; ale wěscé jo teke, až naš Kněz bužo nas na slědnem dnju pšašaś, lěc smy našomu blišemu pomogali, to brěmje jogo žywjenja njasć abo lěc smy mimo šli, kaž ten mjeršnik a Lewit na droze wot Jeruzalema do Jerichowa na tom tam we swojej nuzy lažecem.

Dokulaž smy Kristusowa wosada, njasomy to brěmje togo drugego sobu. Dokulaž słušamy k tomu, kenž jo se za nas dał na kſicu pšibiš. Wot togo groni Swěte Pismo: „Zawěscé, won jo naše chorosći njasł a na se wzeł naše bolosći. Ta štrofa lažy na njom, aby my měr měli.” My słušamy k tomu, kenž jo swojim wuknikam nogi myļ

a jim potom nowu kazń znatu cynił, až maju se mjazy sobu lubowaś ako won jo jich lubował.

Wšykne Bože kaznje su dopołnjone we tej jadnej: „Lubuj twojego blišego kaž sam se.” To jo zmysł ksesćiańskażgo żywjenja; tak jo wérny ksesćijan żywý we wosaże swojego Kněza; tak jo wérny ksesćijan żywý wesrjejż togo swetu ako pomocnik swojich blišych. Jezus jo raz powěżeł: „Mojo brémje jo lažke.” (Mt. 11,30) My ga nje-musymy brémjenja cełego swetu njasć kaž Kristus, ale brémje togo drugiego, kotare-gož Bog nam na našu drogu sčelo. Modlimy se ze štuckoma z našych starych spiwarskich:

Gaž bužo pak se stanuś,
až wérny wostanjoš,
ga njebužoš ty padnuś;
ty pomoc dostanjoš.
Kněz lichowaś bžo dušu
wot šežkeg brémjenja,
kenž wona w swětnem rušu
jo žurnje nosyła.

Smy se luštam pšepowdali
a tom gréchu tšaňnejšem,
pomož aby njewostali
we tom swětnem, zachadnem.
Och to brémje, to nas šišći,
kuždy k tebje woła se;
pokaž sčažku - tak duch plišći –
prědne stopy k lichoše.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a lube pšíslucharje!
Witajšo wšykne k nam! Njezabyňšo, až poł lěta jo južo mimo! Bog Kněz pšewož nas
teke glucnje pšez tu drugu połojcu!

Žnjowny swěżeń

30.9.2001

Psalm 145, 15-16

Lube bratši a sotší!

Žinsa swěsimy žnjowny žěkowny swěžeń. Pjerwej smy jano gronili, žnjowny swěžeń – a kuždy jo wěžeł, co jo měnjone, dokulaž serbska młoźina, kotaraž jo na tom dnju se zaběrała z kokotom, njejo zabyła nejwušemu Knězu se žěkowaś na wosebnej namšy.

Młogemu fararjeju jo kaksy; co dej žinsa prjatkowaś. Njebydle luže wětšy žěl w městach? Tam woni njeworju, njeseju a nježněju. Čłowjek, bydlecy we wosymej etažy jadnogo bloka, žělajucy we wjelikem kombinaše, njewiži žedneje role a njezna-jo burskego žěla. Won se myslí na produkty swojeje fabriki; tam wiži won rezultat swojego žěla. Ale njejo na jsach wětšyna luži teke zabyła woraś, seś a žněš? Weto wě- rim, až serbske písilucharje drje hyšći wšuži maju zagrodu abo zagrodku, gumno abo gumnyško a wšak wěže, co polo abo polko, zagon abo zagonk jo.

Rozmějo se, až měščanarje kupuju klěb a mloko, zeleninu a měso we supermarketu a lěbda rozmysluju, kak jo wšykno narosło a nastalo. Tak daloko jo wšykno jasno – ale weto jano poł wěrnosti. Cogodla? Chojžim nakupowat do wjelikeje kupnice, do Plusa – a co tam wižim? Naše wejsanarje wokoło Drjowka, kenž su hyšći pšed někotarymi lětami krowy a swinje futrowali, kupuju swojo měso a mloko teke we Plusu!! Smy we telewiziji wiželi kšawne demonstracie we šwedskem Göteborgu a italskem Genua. Globalizacija ma napšawdu teke wjèle negatiwnych konsekwencow. We golkach wokoło Drjowka rostu něnto kokoški – kake wjasele! Ale we Plusu pšeda-waju we tom samem casu kokoški we korbikach z Baltikuma, z Litawskeje. Nichten je njekupijo – ale za starego čłowjeka jo šežko, to wšykno pod jaden klobyk dostaś. Wostańmy lubjej pši žinsajšnem gronku ze 145. psalma: „Wšykne wocy na Tebje cakaju, Kněžo. Ty dawaś jim jich carobu we pšawem casu. Ty wotworijoš swoju ru-ku a nasešijoš dobrośiwje wšykno, což jo žywe.”

Našo žywjenje jo dar Božy. Wot njogo smy jo dostali z nadawkom, kotaryž jo napisany na samem zachopjeńku našeje biblije: Cyńšo sebje tu zemju podejšponu! Pši tom co Bog nam pomogaś ze swojimi darami, až našo žywjenje teke wuspěšne a spodobne buźo. Žožkuli čłowjek teke bydli abo žěla – lěc to jo gospoza abo inženjer, bur abo manager, rucnikař abo wucony profesor, wšykne zgonijomy ze Swětego

Pisma: „Kněžo, ty tworiš ten swět a zdźarzyjoš jen pšež twoje kaznje.” Ty sy lěše a zymu, nalěto a nazymu, źeň a noc, tyžeń wo tyžeń, mjasec wo mjasec, lěto wo lěto postajił – to ga wěmy; my smy jo nazgonili, kuždy po swojom starstwje cesćej abo mjenjej cesto.

Což jo žywe, to se nježywi ze swojeje mocy. Doněnta smy wěrili, ažo nichthen nja-možo žywjenje stwořiš; to možo jano ten wšogomocny Bog. W nowšem casu wopy-tuju luže na Bože město stupiš a joga źělo cniš. My měnimy, až to jo grěch. Naša kšesćijańska wěra groni nam: „Což jo žywe, to jo žywe z Božeje wole, z Božeje ruki.” Jano Bog možo pšíkazaš, kak dľujko a na kaku wizu ma žywjenjeastaš.

„Ty wotworijoš twoju ruku, ty nasešijoš dobrošiwje wšykno, což jo žywe.” Nam brachuji słowa, aby to wugronili, což Bog na nas cni. Ty, Kněžo, musyš wšykno cniš a my – my wocynjamy našej pšosarskej ruce, aby Bog nam dobrošiwje dawał. Co nam jo trjeba, co to jo a kak wjele - to wě won sam. Teke to, což se nam njespodoba, ale nam weto trjeba jo – wšykno bjerjomy z joga ruki.

Naš wšedny klěb nam, Kněžo, daj,⁸⁵
pšed drogośu nas woplěwaj;
pšež Kristusa, Bog, zwarnuj nas
pšed głodom how na kuždy cas.

Tych wronow głos ty wusłyšyš,
ga njebžoš nas tek zachyšiš;
sy wšykných wěcow stwořišel,
kenž dawaš zbožu tek swoj źěl.

Och wotwoř twoju ruku sam
a twoju dobroś wužél nam;
ty naseš twoje źiši how,
kenž spižuoš wšych ptašackow.

Na naše grěchy njeglědaj,
je z gnadu zasej wodawaj
a daj nam twojo zmilenje,
ga chwalimy sí nimjernje.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki, lube pšíslucharje! Witam was wšykných wjelgin wutšobnje! Grozne njestatki su se tšojli w USA we tom mjasecu. To jo daloko pšec wot nas – weto šerpimy sobu z teliko njewinowatymi woporami a pšosymy Boga wo zmilnosć, aby won tych teroristow slědk wołał z jich wopacneje drogi a nam zdźaržał na swěše měr.

⁸⁵ Duchowne kjarliže, 1915, Chošebuz, nr. 444.

Na 17. nježelu po Světej tšojosći

7.10.2001

1. list Pětša 3, 8-10

Lube bratši a sotší!

We přednem lisće posla Pětša we 3. stawje stoj pisane: „Buźco wšykne jadnakeje mysli, lutosćiwe, bratšojske, zmilne, pokorne! A njezaplašo zle ze złym daniž šókanje ze šcokanim, ale žognujšo a wězco, až k tomu sčo powołane, aby wy to žognowanje wobderbnuli. Pšeto chtož co žywjenje lubowaś a dobre dny wižeś, daś ten pojma swoj jězyk wot złego a swojej gubje wot lasneje rěcy.”

Jadno słowo we našom tekstu se nam wosebnje spodoba: "Chtož dobre dny wižeś co". Chto njekšél to? Njebojmy se wšykne pśed złymi dnjami? Njekšeli wšykne glucnje se žwiš? Za dobrymi dnjami, za gluku ganjaju a pytaju čłowjekи wšuderka-no. Jaden groni: Gdyž se rozbogaśim, ga změjom dobre dny. Zasej jaden: Gdyž mo-je źiši zastarane budu a ja se k měru sednu, změjom dobre dny. Jaden tšeši groni: Co požedaś a pytaš tudy za dobrymi dnjami? Na zemi njejsu k namakanju. We Swětem Pismje lazujomy: „Hyšci jo wotpocynk zbytny za Božy lud. Tam zwjercha we tych bydlenjach togo měra su akle dobre dny. How jo žywjenje połne pjekorjenja a žěla a połne njeměra.”

Ale njamgu ga južor tud na zemi dobre dny měš? We com ga wobstoje dobre dny? Posoł Pětš nam groni, žo a kak te dobre dny wižeś a dostaś možomy: „Buźco wšykne jadnakeje mysli, lutosćiwe, bratšojske, zmilne, pokorne!”

„Buźco jadnakeje mysli!” Jadnaka mysl jo nam trjeba, nam wšyknym, nejžpjerwjej we našom domje, we manželstwje. Muž a žona njedejtej jano jaden p ś i drugem byś, wonej dejtej teke jaden z a drugego byś, tu samu mysl měš. Žož tej, kotarejž sebje pśed Božym wołtarjom ruce stej dałej k jadnej droze pšež žywjenje, jadnakeje mysli njejstej – tam njamožo we tom domje žedna gluka byś. Žedno njegroni dru-gemu, což na wutšobje ma, pšeto dwoja mysl jo we tom domje a žedno njama do-wěru k drugemu. Wonej njamožotej se gromadu wjaseliś, pšeto žedno njerozmějo to druge. Lěc pjenjez a bogatstwa dodosća mělej – ten měr wuběga z takeje wjaže a južor cuzabnik markujo, až tomu domoju na nejlépšem brachujo.

We t o m domje pak su dobre dny, žož wutšobje stej se namakałej a manželskej jad-neje mysli stej, nic jano we tych přednych glucnych lětach, ale teke gaž wlose su zešerjeli. How nosytej tej wutšobje gromaże wjasele a šerpjenje; wšykno służy wo-

byma: cesć a starosć, klěb a kšiwda, njebjo a Bog – twoj lud jo moj lud, twoj Bog moj Bog – jano smjerš dej naju želiš.

Teke nad nejchudšeju budku se swěši bytše słynjaško kaž swětło žognowanja, ako Bog na take manželstwo połožyo. Gaž Swěte Pismo groni: „Buźco jadnakeje mysli!” ga měni to, jaden kuždy buź myslony tak ako Kristus jo był. Ksesćijan musy kuždy cas na předkbildu swojego Kněza glědaś. Žož manželskej wobej do togo jadnogo Kněza wěritej, jogo bildu we wutšobje nosytej, tam jo wjele a dosć, we comž jadnakeje mysli stej. Na taku bazu možo se zgromadny dom założyś, tam su dobre dny, lěc teke jadneje mysli how a tam njebylej – to njebužo jeju rozdželiš abo zwažiš.

Ku bratšojskej mysli napomina posoł Pětš. Nic wšykne bratſi maju bratšojsku jadnaku mysl. Kain zabijo swojego bratša Abela a cesto jo mjazy bratšami Kainowa mysl. Južor doma pla starjejšeu njamožotej měra měš a gdyž starjejšej wocy zacyni-łej stej, ga se ned nad jeju rowoma ta gorka wojna wo to derbstwo zagorjejo.

Bog jo našu wutšobu lutosćiwi stworił, ale mlogi zadušyjo tu zmilnosć we swojej wutšobje, až bywa tak twarda ako kamjeń. Dawa wětše wjasele na zemi, nježli nuzy woboraś, zmilnosć wopokazaś, łdzy wutrěwaś?

Hamjeń.

Lube pšíslucharki, lube pšíslucharje! Witašo wšykne do Božego słowa! Žinsa mamy južor přednu oktobersku nježelu – daś wona nam bužo spodobna a žognowana!

Cerkwine lěto 2001/2002

Na godownicu

Godowna namša w rozgłosu, 25.12.2001

List na Titusa 2, 11-14

Gnada buži z wami a měr wot Boga, našogo Wośca a našogo Kněza Jezom Kristusa.
Hamjeń.

Tekst našogo prjatkowanja stoj w lisće Pawła na Titusa w 2. stawje wot 11. do 14. werša: "Pšeto Boža strowje njaseca miłosć jo se zjawiła wšyknym člowjekam a rozwucujo nas, až dejmy zaprěš njepocnosć a swětne požedanje a pocnje, pšawje a bogabojaznje žywe byś na tom něntejšem swěše. Tak wocakujomy we zbožnej nažeji kšasny pšichod wjelikego Boga a našogo Wumožnika Jezom Kristusa, kotaryž sam se za nas jo dał, aby nas wumogł wot wšykneje njepšawdosći a wucysčił se spodobny lud, pilny k dobrym statkam."

Kněžo, twojo słowo jo ta wěrność; zdźarž nas we toś twojej wěrnosti.
Hamjeń.

Luba wosada!

Gody su wjasoły swěżeń. To jo, aby take słowa Swětego Pisma se dopołniš kšeli: "Lej, zymski cas jo se minuł, kwětki su wuschajzowali, nalěto jo nastalo." To jo, aby po šamnej nocy bytše swětło zejšlo. To jo, aby we zymskem marznjenju nalětne wětšy duli a lěšojski cas se zapowědał, gdyż ta wjasoła godowna powěsc zaklincyjo: "Lej, ja zapowědam wam wjelike wjasele, kotarež wšomu ludu se dostanjo, až wam ten Wumožnik se jo narožił, kotaryž jo Kristus, Kněz w Dabitowem měsće."

Mamy teke druge ksesčijańske swěženje we wusoķej cesći: swěty sīchy pětk, źož naš Wumožnik na kšicy jo wumrěł; jatšownicu, źož Wjerch žywjenja jo z rowa stanuł a jo smjerš pšewinuł; swětki, źož Božy Duch bu wulaty na posłow a naša cerkwja bu założona.

Ale nejlubosnejšy a nejwjasolšy wšyknych swězenjow su weto gody. To jo korjeń, zachopjeń za wšykne druge swězenie. Gaby gody njebyli, ga njeby šiciego pětka, njeby jatšow a swětkow měli. To jo ten swězeń, na kotaryž se južor dawno pšigotowali smy; to jo ten swězeń, nad kotarymž se clownjekí we kralojskich grodach a niskich budkach wjasele; to jo ten swězeń, kotaryž hyšcer žinsa janželes Bože z nami swěše a źož my pšecej zasej wotnowotki ten chwalobny kjarliž slyšymy: Cesć buži Bogu w wušynje a na zemi měr a clownjekam dobre spodobanje. To jo zawěsće chudy dom, źož ku godam žedno wjasele njejo a žeden godowny choral se njewuspiwa-jo. To jo zawěsće śamna a žałosna budka, źož ten swězeń swojomu njebjaskemu slyńcku se njedajo swěsiš. To jo zawěsće boga wutšoba, kotaraž we tych dnjach nic wot wšogo wjasela njecijo a njenazgonijo, akol něnto telik milionow wutšobow napołnijo a wjasołych nagotujo. To godowne wjasele njaso swětło, trošt a měr tek chudym a chorym, spušćonym a zawostajonym, tužnym a žałujucym. A źož na takem wjaselu brachujo, toś cujo naša clownjecna wutšoba teke swoju ceļu chudobu, swoju nuzu a tužycu hyšcer raz tak wjelgin a hyšcer raz tak dlympoko.

Lube gody ga njejsu jano togodla wjasoły swězeń, dokulaž na tom dnju se wobražu-jo. Howacej ga njeby take wjasele k chudym zewšym pšišlo. Gody su togodla wjasoły swězeń, dokulaž na tom dnju bogaty Bog wšyknym swojim źišam něco wjelgin rědnego wobražijo. Co to jo, což naš Bog nam ku godam wobražijo? Młogemu by se derje spodobało, gaby Bog Kněz jomu ku godam wjele złota a slobra wobraźił. Młogi chory by se wjelgin wjaselił, gaby gody jomu strowje pšinjasli. Dalej by młoga wutšoba rad wižela, gaby jej njebjaski Wość to abo druge na zemskich darach abo na swětnem wjaselu dał. Ja se myslim, gaby kuždy wot nas to, což jogo wutšoba požeda, ku godam krydnul, my wšykne by se wjele wěcej wjaselili, nježli to něnto cynamy.

Ale wy nany a mamy, wy stare nany a stare mamy, ja pšašam was: Dajośo ga wy wašym źišam a źišišam wšykno, což požedaju? Njejsco sebje to pšawo wobchowali, až wy možoś wuzwoliś, což waše źiši a źišiši krydnus deje? Abo by wy jim něco wobraźili, což jim škočeś mogalo? A tak ako my z našimi źišimi, tak gotujo naš njebjaski Wość z nami. Pjenjeze a dobytki, strowje a gluka: to jo něco, což za kuždego derje njejo, což pak młogemu, jo snaž nam wšyknym teke škočeś mogalo. Což wot togo Bog nam daś co, to won dajo za swojeju mudrości a we swojej dobrości kuždy źeń a tak bogaše, telik ako wot togo poderbimy a nam notne jo. Ten godowny dar pak musy něco lěpšego byś ako to, což my tak cesto požedamy. To musy něco byś, což my boge clownjecne źiši kuždy źeń w swojom žywjenju trjebamy, což za dobre a złe dny, za žywjenje a wumrěše, za cas a nimjernosc dosega – z jadym słowom: což za nas to nejnotnjejše jo. Což naš Bog nam ku godam wobražijo, to jo jago miłość abo gnada we Jezom Kristusu.

Gnada Boža, to jo to, což kuždy cas trjebamy, což nam pšecej a wšuži notne jo. Našo žywjenje jo żurne a mijowne, napolnjone ze želom a starosćami, z bolosciami a tešnicu. A na końcu našego žywjenja musy whole po tej šamnej a šežkej droze hyś a pšed Božy sudnikowy stoł stypiš. Co jo nam nejwěcej trjeba? Boža miłosć. Wona jo slyńcko na dnju našego želanja, swětlo we nocy našych pšestupjenow, moc we wšyknej našej slabosći, trošt we wšyknej tešnicy. Togodla jo to wjasała powěsc, kotruž nam naš godowny tekst ned ze swojimi přednymi słowami zapowěda: "Pšeto Boža miłosć jo se zjawiła wšyknym člowjekam."

Wižim tebje z głowu wijucego: Boža miłosć - njejo to snadny darik wjelikego Boga? Njama won wěcej za nas wušej? Rozglédij se po swěse! Na wšakich městach zběžk a rewolucija, na někotarych samo wojna. Kuždy pšaša: Musy to byś? Mordowanje a kšejpšelaše, njewinowate źisi šerpje, zranjone wostanu bžez duchtarskeje pomocy a zginu - musy to byś?

Žož Boža miłosć wěcej njeplaši, toś luže se rubju a biju. Pšosmy wo Božu gnatu, aby wona nas wobzwarnowała pšed kuždyckeju wojnu, aby wona nam wobražiła měrny cas bžez złożejow a rubjažnikow, bžez nadpadow a njeglukow na drogach. Komu se dajo taki dar Božy? Jogo miłosć jo se zjawiła wšyknym člowjekam. Kaki wjeliki źiw! Kak małka jo naša zemja we celem swěse, jadna chrapka we dalokem morju. A weto, moje lubowane, jo ta chrapka cesćona, wobgnażona pšed tymi towzyntymi gwězdami, ako na swěse hyšci dajo.

Jano naša zemja ma gody a swěsi gody. Wšyknym člowjekam płaši toś ta gnada Boža: wona se swěsi ze swojim wjaselim z wocowu našych źisi; wona wochłožijo ze swojim błyšćenim ślabej wocy starkego; wona rozkšasnijo šamne a niske budki chudych a dajo bydlenjam bogatych akle pšawe swětlo. Nad godownym wjaselim, wochłožiju se wucone a njewucone, te lažkeje mysli a te ze šežkeju wutšobu, gjarde a ponižne – woni wšykne maju how něco, na což we ſichej mysli słuchaś mogu, což jich gjardosć jim wezmjo, jich ſežku wutšobu lažku wugotujo a jich ponižnosć zwignjo a zwjaselijo. Miłosć Boža płaši teke tebje, luby bratš a luba sotša – nichten njedej byś zabyty.

Njejsu to złe źisi, kotarež to, což starjejšej jim ku godam wobražijotej, zanicuju abo njepšawje wužywaju? Tak dejmy my ten wjeliki gnadny dar Božy k našej zbožnosći wužywaś.

Tak ako kurjawa pšed slyńckom wuběga, musy whole njepobožnosć a swětne požedanje se minuš. Pocnje, we pocnosći dejmy żywe byś a pšawje, až našomu blišemu daniž ze słowami daniž ze statkami njepšawje cynamy.

Pšec ze zwadu a njezjadnosću, z winikojstwom a wobzawiženim!

Tak wěsće, ako naš Kněz jaden raz we swojej niskosći how na zemi se jo zjawił, ako w Betlehemje se narožił jo, tak wěsće se bužo teke raz zjawiš we swojej kšasnosći. To

budu potom nimjerne gody; we nažeji, až te teke raz swěsiš bužomy, modlimy se wjasole.

Lube bratši a sotši!

Cora na gwězdku smy drje zasej słysali tu staru lekciju z lista Pawła na Titusa we drugem stawje: "Boža miłość jo se zjawiła wšyknym człowiekam a rozwucujo nas, až dejmy zaprěš njepocnosć a swětne požedanja a pocnje a bogabojaznje žywe byś we tom něntejsnem swěše. Tak wocakujomy we zbožnej nažeji kšasny pšichod wjelikego Boga a našogo Wumožnika Jezom Kristusa."

"Gody su wjasoły swěżeń: to jo, aby we zymskem marznjenju nalětne wětšy duli a lěsojski cas se zapowědał, gdyż ta wjasoła godowna powěsc zaklincyjo: Lej, ja zapowědam wam wjelike wjasele, kotarež wšomu ludu se dostanjo, až wam ten Wumožnik se jo narožil, kotaryž jo Kristus, Kněz we Dabitowem měscē."

Luby Woſce na njebju, woboraj wšyknym njestatkam a groznoścam, wšyknym złosnikam! Njocomy dalej wičeś w našych medijach plišcujuce žiši, płakuce žeńske, zranjonych muskich, wopuscone jsy, zrozbijane domy a chromy, zestšelane města. Kněžo, zmil se nade wšymi ludami, wugotuj koč wojnam na swěše, wobraž ceļej zemi měr! Wobraž nam bogaše twoju miłość a gnadu!

Hamjeń.

Na nowe lěto

1.1.2002

Lube bratši a sotši!

To swětło nimjerne Bog jo,⁸⁶
kotrež nikul njezgasnjo,
ten ceļy swět won wuswěši,
ab swětla žiši bywali, Kyrieleis.

⁸⁶ Duchowne kjarliže, 1915, Chošebuz, nr. 51, 4.

Pod tym swětlom zastupmy tež do nowego lěta 2002! Słuchajmy, co toś ta godowna štucka z pjera Mjertyna Luthera nam groniš co!

Wšake drogi sy měl we tom zachadnem lěše – spominaj naslědk! Młoge žognowanje sy nazgonił; twoje wotglědanja su se ražili. Ja se nažejom, až njepowědam žinsa jano k tym, kotarež zranjonu a wobšežkanu wutšobu maju, ale až powědam teke k tym, kotarež ze žékowneju wutšobu glědaju na swojo žělo, na swoje nowe twarjenja, na pšíberanje swojego zamoženja gronjedy: „Kněžo, ja njejsom dostoyný wšykneje dobroši a zwěrností, kotaruž ty nad twojim słužabnikom sy cinył.”

Ale my teke wěmy, až dlymjej nježli wjasele se do našeje wutšoby zaryjo to tuženje. Naša serbska radijowa wosada jo wjelika. Togodla teke wjèle ńdzow jo se roniło: starjejše su zdychowali nad swojimi žišimi, kotarež su jim starosći gotowali, druge starjejše su płakali pši rowach swojich lubych; tšašna smjerš jo teke hyšci młodych zapadnuła a je do rowa połožyła. Ale teke druge zakopowanja su byli, źož žiši su zgubili nana abo mamu. Wšake tuženje jo ten abo drugi nazgonił we swojom žele, až njejo se ražilo, což jo předk měl, až nažeja jogo jo wobšužila. Ale to wšykno jo z Božeje ruki: won wě, won wiži wšykne wěcy a wježo nas ako Wość.

Take swětło z Božego słowa rozswětlij nam teke cas pśiducy. Wěrno jo, až my nje-wěmy, co to nowe lěto nam pśinjaso. Ale wěrno jo teke, ažo wšykno pśižo z Božeje ruki, až Bog jo naš luby Wość, až won nas njespytujo wušej našogo pśemoženja, až won nam dawa wušej pšosby a docakanja. Z takeju wěru njebužomy we šamnosći chojžiš a możomy troštnje pšez prog nowego lěta stupiš wězecy, až ten Kněž jo naš pastyr.

“Ab swětla žiši bywali” – tak smy dejeto slyšali. Wy sčo wšykne Bože žiši pšez tu wěru na Jezusa Kristusa. Ty sy Bože gole – njejo to kšasne słwo na zachopjeńku nowego lěta? Gaž ty na bělem dnju z twojim golcom niži chojžiš, ga won drje ganja dopředka abo wostanjo kus slězy a dogonijo ši zasej; gaž pak we šamnej nocu z nim chojžiš, ga won se žaržy twojeje ruki a njestupa wot twojego boka, pšeto won wě, až pši tebje jo derje schowany. Tež ty maš Wošca, kotaregož ruki možoš se žaržaš.

Ako Bože žiši stupamy skobodnje a kšuše do nowego lěta. Nanowu lubošć a wěrnost znažomy. Kužde gole, tež to nejchudše, nazgonijo něco lubošći wot nana a mamy; kužde gole se dowěrijo starjejšyma. Tež Božu lubošć smy nazgonili južo bogaše we zajónem casu našogo žywjenja. Njejo ga njebjaski Wość ši dawał jěć a piše, drastwu a crjeje a wšykno, což k šelnej potřebnosti a žywnosći słuša? A gaž ši jo marskał a sy nazgonił jogo ruku – njejo to ze zmilnosći cinył? Tak, až musymy poznáš, až tym Boga lubujucym wšykne wěcy k lěpšemu služe.

A déjàł won nam we tom nowem lěše nowu kšicu na ramje połožyš, ga my južo dopředka poznawamy, až smy jo zaslužyli a až słuša nam k lěpšemu, a my spiwamy z dowěrjenim:

Něnt wěm a wěrim kšuše⁸⁷
a moja chwalba jo,
až Bog ten Kněz nejwušy
moj luby Wość byś co.

Won sam stoj wěrnje pší mnjo,
mě ruku postajo.
Gaž tšach mě dołoj grimnjo,
won zas mě pozwignjo.

Taka nažeja dej nas pšewožiš až do našogo końca a dej nam žywjenje a wumrěše lažke wucyniš. Stysno nam wotergi jo wě tom žywjenju, šamnosć nas nuži, ale gaž nam swětło njebjaskeje kšasnosći na drogu našogo žywjenja pada a my se togo žarzymy, až smy Bože žiši, ga zachadajotej šamnosć a žałosć teje zemje a my pšosymy:

Tak žognuj naše drogi⁸⁸
a mocuj naše nogi;
daj młodym dobru radu,
tych starych pšewoź z gnatu.

Naslědku daj tej dušy
twoj Božy dar nejwušy:
ab twoj Duch wěru spložil,
a sam nas k njebju wozył.

Hamjeń.

Lube pšisłucharki, lube pšisłucharje! Witam was wšyknych wjelgin wutšobnjie z teju štucku našogo basnika Mata Kosyka:

Jutšne zorja barwje předne rano⁸⁹
noweg lěta k złotnej nażeji,
Z nažeju tak doprědka něnt jano!
Witaj młode słyńco na zemi!

⁸⁷ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 286, 2.

⁸⁸ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 445, 11, 14.

⁸⁹ Serbska Pratyja, 1895, Budyšyn, b. 19.

Na nježelu Palmarum/Bałabnica

24.3.2002

List na Hebrejarjow 12, 1-4

Lube bratši a sotší!

Žinsa – na nježelu Palmarum – jo se nam prjatkowało z lista na Hebrejarjow z 12. stawa wo tych weršach: “Dokulaž taku mań znankow wokoło se mamy, togodla wotpołożmy wšyknو brěmje a ten nam pšílipajucy grěch! Bězmy psez sčerpnoś we tej nam předkstajonej wojnje! Glědajmy na Jezusa, zachopjarja a dokońcowarja našeje wěry, kenž za to jomu předkkłażone wjasele tu kšicu jo pšešerpeļ a jo se sednuł k pšawicy Božego trona! Spominajšo na togo, kenž tak njepšijaśelstwo grěšnikow pšešiwo sebje jo znjasł, aby wy se njezmucyli a we wašych dušach njeslabnuli.” Tak daloko naš žinsajšny tekst.

Gano jo bratšowy syn Měto k nam woglědał. Južo dawno njejo wu nas był, tak až smy tšochu ten kontakt k njomu zgubili. Smy se z nim bejnu chylu wo wšakich problemach narozgranjali; na końcu smy byli pši cerkwi a jeje žywjenju. Toś jo Měto naraz wuprasnuł: “Wy drje to hyšći njewěsco – ale ja som južo dļujko z cerkwje wustupił...”, “Kak ga to?” Som kšél wěžeś, co jo jogo goniło k takej kšoceni. “Wěš”, jo mě wotegronił, “lubjej žednu wěru ako taku, ako ju mojej starjejšej matej.”

Co jo Měto wopak cynił? Won jo na swojeju starjejšeu glědał město na Jezusa! Kak stoj w našom teksće: „Glědajmy na Jezusa!” Něga jo to cesto tak było, až starjejšej stej byłej dobry eksempl za žywu kšesćijańsku wěru – ale Mětowej starjejšej stej drje hyšći cerkwine dawki wotergi płašílej a na gwězdku namšu šlej, wacej pak stej zabyłej na Jezusa glědaś.

Naša wěra jo žywa, gaž mamy stawnje Jezusa pšed wocyma. Njejo wažne, což we radju słýšym wo teologiskich problemach, abo což luże wo našom fararju powědaju, abo kake mysli naš sused ma wo bibliji – ně! „Glědajmy na Jezusa, zachopjarja a dokońcowarja našeje wěry!!

Jezus jo nam ze swojim žywjenim a šerpjenim zachopjeńk dał za pšawu wěru. Won jo tomu złemu ze swojeju mocu zadorał; tak możomy z nim zachopiš. Jezus pomjeniyo se teke dokońcowař našeje wěry. Won znajo jadnu drogu za nas, rownož my ju južo njewižimy; won wurownajo nam našu drogu, dokulaž won znajo našu nuzu. Won ma pšecej telik mocy za nas, ako nam trjeba jo.

Wotpołožmy wšykno, což nas wobšežyo! Kak cesto se mucnjejomy ako kšesčijany, bywamy gléwke – to jo naš gréch, wot kotaregož co nas Kristus wulichowaś. My se modlimy, chojžimy namšu – ale weto njamamy žedneje nažeje do pšichoda. Njamamy južo žednogo elana, chto to njeznajo! Kak cesto smy take tužne štundy měli, ale my njejsmy zacwiblowali, smy wéželi, žo lažy naša pomoc: „Glědajmy na Jezusa, zachopjarja a dokońcowarja našeje wéry!”

Cesto se groni: pjerwjej jo wšykno lěpjej było, cerkwje su hyšći byli połne, dokulaž luže su po starem nałogu pilnje namšu chojžili. Něco wérnego na tom jo, ale weto jo se tencas we cerkwi teke z wodu wariło! Abo glědajmy na tych luži, na kotarež naš list jo pisany: woni su se nacakali na ten źeń, žož Kristus jo deňał zasej pšíš – ale nic njejo se stało!

Takim mucnym lužam groni naš tekst: my musymy naš cil akle dojšpiš, my smy hyšći ducy, na droze; my musymy hyšći wojowaś. Njesmějomy zabydnuś: Bog Kněz jo nam to żywjenje darił, aby my teke po jago kaznjach żywwe byli. Kuždy ma swoje ideje, kotarež co psesajžiš – ale Bože mysli su wuše nježli naše, a jago drogi su wuše nježli naše.

Něnto we śichem tyżenju glědamy na Jezusowu drogu, na kotarejež końcu stoj ta kšica na Golgata. To jo była droga z Judašom a Pětšom, z Pilatusom a Jozepom wot Arimatija. Hynakšu drogu njejo Jezus mógł hyś. Na końcu teje drogi swita jatšownica, dobyšarka nad smjeru.

Hamjeń.

Twoj Cion sčelo palmy na twoju drogu tam,⁹⁰
ja pak cu spiwaś psalmy, tu cesć dejš ty měš sam.
Ta wutšoba sí kwišo ak rědny kšasny kwětk,
se tebje nět zapíšo a njejžo wécej slědk!

Hamjeń.

Lube písłucharki, lube písłucharje! Witajšo k nam!

⁹⁰ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 568, 2.

Na jatšownicu

31.3.2002

Markus 16, 6

Lube bratši a sotší!

Kotary jo njewušy swěžeń našeje ksesćijańskeje cerkwje? Ako źiši smy wotegronili: gody – dla togo wobrażenia; žinsa ako dorosćonym stoje drje nam jatšy nejwušej. Wěscé ma kuždy cerkwiny swěžeń wjele na se za našo duchowne žywjenje. Ale co by nam pomogało lubosne smjejkotanie njewinowatego Jezuska we žlobje, gaby z teju sameju miłosću njewinowaty Zbožnik na Golgata na nas njepoglēdnuł? Co by nam pomagał swěty Duch na swětkownicy, gaby won njebył posłany wot Kristusa, togo z rowa stanjonego? Co by nam pomogali šežke śerpjenja śichego pětka, gaby jatšownica nam njewobtwaržiła dobyše kśicowanego Kristusa? Teke naše poety wobspiwa-ju jatšy. Tak basni Fryco Rocha ze Šejnejdy:

Kury dakaju,⁹¹
ptaški spiwaju
něnt wjasolej;
sněgulka rana,
matuška sčana
zas stawatej.

Słynco, to grějo,
se jasnejšo smjejo
na błomuško,
we zemi se giba,
z rowa se zwiga
zas nalěto.

Z kuždeje duše
dybjo se wuše
požywjenje;
kake nam daju,
zapowědaju
to swěženje?

Struski to gronje,
zwony to zwonje
do wutšobow,
juska se z polow,
tšikoco z golow:
Jatšy su how!

⁹¹ Rocha, Fryco, 1955, *Pěsni, wulicowańka a godanja*, Barliń, b. 12-13.

A Mato Kosyk, naš Wjerbański poet, wita jatšowne swěženje z takimi słowami⁹²:

Kristus jo stanuł,
zajuskaj swět;
tšunaty rěd
zaznij jan nět:
cart ga jo padnuł.

Kristus jo stanuł,
wojna jo dobyta,
hela nět pobita
w rješazach wobwita;
cart ga jo padnuł.

Slyńco zas žo,
kšasnosć se zlejo;
w lufše ptašk plějo;
chwalba jog znějo,
wjasel se wšo!

Fryco Rocha njejo ten wjeliki jatšowny žiw zewšym potłusnuł, hynacej Mato Kosyk kenž zajuskajo: Kristus jo stanuł! To jo centrum jatšownego posołstwa, teke žinsajšnego ewangelija pla Markusa we 16. stawje: „Kristus jo žywy.”

Tak su jatšy wjasołe swěženje; ale na tom swěše njejsmy hyšći w paradizu, bydlimy drje na tom kusku našeje zemje, kotaryž naš reformator pomjenijo: žałość (we se-dymej pšosbje stoj: aby Bog nas z teje žałości k sebje wzeł do njebja) Weto pšosym was, njedajśo se bogalka we waſej tužycy taki zbožny, troštny ewangelium zagasyś, njezabyńšo we waſej tužycy: Jezus njejo wumarły, ně: „Jezus jo žywy! Jezus jo žywy, žeden drugi.” Jezus ako ten, wot kotaregož su gronili, ako how na zemi jo chojžił, glědajśo, kak ma won tych luži tak lubo. Žeden drugi Jezus ako ten, kotaryž tych chamnych a wobšežkanych k sebje jo wołał, žeden drugi Jezus ako ten, kenž telik ńdzow jo wutrěwał – t e n Jezus jo žywy a won njelabujo daloko pšec wot nas niži we cuzem kraju, ně, ze swojim slědnym słowom ako tudy na zemi jo powěżel, groni won: „Lej, ja som podla was wšykne dny až do końca swěta.” Podla was, z tym jo tebje a mě měnił. Ja ší gronim, luba duša, we Jezusu maš ty wšyken trošt, daš ší sěžy, cožkuli co; daš ší šišći to nejšeše brěmje. Kak won ší troštujo, to musyš jomu we wěrje pširucyś a powdaś – na tom lažy wšykno, až won ší troštujo, na to dejš žaržaś a do jogo lutoscíweje, zmilneje wutšoby wěstu dowěru stajiś. Ja ší mogu groniš a zlubiš, až teke we tužycy bužoš naslědku wěriš: Naš Kněz jo žywy, won ma mě lubo!

⁹² Mato Kosyk, 2000, *Spise I*, (wud. Pětš Janaš a Roland Marti), Budyšyn, b. 116.

Jezus žywy jo,
ja tež smjerś,
žo su něnt twoje tšachy?
Z nim ja budu wotžywjeś,
potom njamam žedne brachy;
won mě kšasnosć wobleka:
to jo moja nažeja!

Jezus žywy jo a ma
raj nad cełym swětom dany,
a tak budu teke ja
z nim ak kněžař namakany.
Bog ga žaržy zlubjenja:
to jo moja nažeja!

Jezus žywy jo
a ma strowje za mnjo,
za kuždego;
cysta buź ta wutšoba,
wotchylona wot wšog złego.
Słabego won njespušča:
to jo moja nažeja!

Jezus žywy jo,
ja som do Jezusa zasadžony;
želiš z njog se njedajom,
był moj puś tek zašamnjony;
won mě mocy podawa:
to jo moja nažeja!

Hamjeń.

Lube písłucharje a lube písłucharki! Dajśo se zinsa hyšći wobražiś rědnu jatšowni-
cu połnu wjasela a měra!

Na 7. nježelu po swětej Tšojosći

14.7.2002

List Pawoła na Romarjow 6, 19

Lube bratſi a sotsi!

Žomy-li namſu, ga njerozdawaju tam nic, což by za normalny wšedny źeń trjebali,
njekrydnjoš nic k jězi abo k pišeju, žeden rěd za twojo žělo, žednu drastwu, žedne
pjenjeze. Tomu pak se zewšym nježiwamy, pšeto w cerkwi žo wo našu dušu; wot
tam comy něco z Božego słowa domoj wześ za wutšobu a dušu. Ale dosć luži se

mysli, až to njejo nic za praktiske žywjenje. Co coš z tym zachopiš, až se ceļo powěda wo Bogu a až my dejmy za jogo słowami žywe byś, aby nješkodowali na swojej dušy.

Wjèle luži njoco wo takem nic wěžeś; ale woni zabywaju pši tom, až se w biblij i nje-powěda jano wo dušy, ale teke wo cłowjecnem šełe. Šělo a duša – tak stoj cesto w Swětem Pismje; z tym se nam groni, až to šělo njejo bžez duše a teke duša njejo mimo šěla. Podobnje jo to teke ze starym gronkom za žinsajšnu 7. nježelu po swětej Tšojoſći, kotarež stoj pisane w lisće posła Pawła na Romarjow we 6. kapitlu: „Přistajšo waše člonki služabne tej pšawdosi, aby swěte byli.”

Co su naše člonki? Ruce a noze, wocy a wušy a teke jězyk. Co cynimy z nimi? My je trjebamy za našo žělo, našo žywjenje. Naše člonki muse se gibaś, comy-li něco zežělaš. My ga wěmy, kak tšaňje to jo, smy-li jadnu nogu abo ruku tšuli dla njegluki abo wojny abo gaž stary cłowjek skjaržy na swoju bědnou ruku abo nogu. Njamamy ga dodosća takich brašnych luži?

Něnto jo posoł Pawoł měnjecy, až wo to žo, což my z našymi člonkami cynimy. My musymy se daš pšašaś wot Boga, lěc smy z našymi člonkami ten tyžeń něco dobrego wugbali abo něco njedobrego, lěc smy je wužywali k Božej cesći ako k sromoše. Wo tom dejali pšemyslowaś. Z našyma nogoma možomy gnaś na města, kotarež Bogu se spodobaju abo teke do drugich městow, kotarež jomu se njespodobaju. Z našyma rukoma možomy něco zežělaš, až ten rezultat, ten produkt jo něco dobrego abo tež něco špatnego. Do našeu wušowu možo se zagnězdziś ķdža abo wěrnost. Našej wocy možomy wocyniś, aby wonej něco rědnego, pšawego wižełej abo něco njepšawego, njepšistojnego, njeknicomnego. Z našym jězykom možomy bjatowaś a klěš, chwaliś a ščokaś, tu wěrnost groniś abo ķdgaś, možomy Boga cesćiś abo teke sromošíś.

Tak stojmy naraz srjejž našogo wšednego žywjenja, stojmy we tom, což kuždy źeń cynimy abo grěšymy z našymi člonkami. Gaby Bog nas žinsa pšašał, to by dejali drje wotegroniś, až wjèle dobrego abo pšawego njejo było we našych statkach, mało k jogo cesći a službje.

Togodla co Bog nam pomogaś; won nam ražijo, kak wjèle dobrego možomy cyniś z našymi člonkami, kotarež won nam jo dał. Našej noze moglę k našomu choremu susedoju do jšpy gnaś abo teke namšu; my by mogali našej ruce styknuś, aby se modlili; wonej stej teke šykowanej, aby susedoju na pomoc pšišlej. Našej wušy možomy wuzatykaś, aby njesłyšałej wšykno wogranjanje. Našej wocy dejałej se wubijaś njerěšnego, my možomy jej lubjej našyroko wocyniś, aby wołanje wo pomoc našogo blišego wupytali abo jogo nuzu wotwobrošili. Naš jězyk ma se pasć wšogu wawrjenja a barcanja a lubjej se wobrašaś z troštujucymi a pomogajucymi słowami. Tak jo Boža wola.

Buźco troštne, člonki wše,
Jezus ten jo waša głowa!
Co ga kšeli tužyś se?
Won was wubužijo z rowa,
gaž ta slědna tšubała
jo do zemje zazněla.

Hamjeń.

Lube písłucharje, lube písłucharki! Srjejz lěšojskego casa pšíwołajo nam psalm togo tyżenja: „Te mudre muse wumrěš tak derje ako te njemudre; teke te bogate a muse swoj dobytk drugim wostawiš. Jich wutšoby požedanje jo, aby jich domy nimjernje trali a jich wobydlenja wostali napšecej. Glicholan njamogu woni dļukko wobstaś, ale muse wot tych měst ako to zbožo. Ale moju dušu Bog wumožo, pšeto won jo mě pšiwzeł.”

Na 8. nježelu po swětej Tšojosći

21.7.2002

List Pawoła na Hefezarjow 5, 9

Lube bratſi a sotſi!

Za žinsajšnu 8. nježelu po swětej Tšojosći su nam dane ako gronko te słowa z lista posła Pawoła na Hefezarjow w 5. stawje: “Chojźco ako źiši togo śwětla: pšeto ten płod togo ducha wobstoj we wšej dobrotności a pšawdosi a wěrnosti.” K tomu cytamы pla Matejusa we 5. stawje: „Wy sóčo śwětło togo śwětu. Město na gorje lažece njamožo byś zatawjone. Daniž swěcka se njezaswěſijo a se njestawijo pod korc ale na swěcnik, ga wona swěſi wšym, kenž we tom domje su. Tak dajſo waſomu śwětlu se swěſiſ pſed lužimi, aby waſe dobre statki wiželi a cesčili waſogo woſca na njebju.”

We bibliji se cesto powěda wo swětle a šamnosći. Z tym njejo jano swětło dnja abo šamnosć nocy měnjone; ale tej słowje swětło a śma se pošęgujotej na našo cełe žywjenje. Žywjenje mimo Boga a Kristusa se pomjenijo ako žywjenje we šamnosći, žywjenje z Bogom a Kristusom jo žywjenje we swětle. Jezus jo tych swojich raz tak wołał: „Wěrso we to swětło, aby źiši togo swětla bywali!” A ku godam smy spiwali:

To swětło nimjerne won jo,⁹³
kotrež nikul njezgasnjo;
ten ceły swět won wuswěši,
ab swětla źiši bywali.

Togodla dej kuždy pši nas markowaś: T e luže su źiši togo swětla; jich wěra na Kristusa jo jich cełe žywjenje pšeměniło. Božko pak jo tak, až mjazy lužimi, kotarež se pomjeniju ksesćijany, a takimi, kotarež njeſu ksesćijany abo njekše byś ksesćijany, cesto žednogo abo mało rozdžela njejo. Toś klēco pla ksesćijanow. Pšeto Kristus groni; až te joko se swěše ako swěce we jadnom swěše, kotaryž njewěri na njogo. Kak ma to se stanuš? Tudy žo wo našo wšedne zažaržanje, kak my mjazy sobu wobchadamy ako manželske, ako starjejše, ako źiši, ako suseži abo we zgromadnem žele. Kak my to žywjenje mejstrujomy, kotarež nam wobraža gluku a tužycu; kak my twarde case abo šežku njegluku wužaržyjomy; kak my se wotnamakajomy ze słaboscu a choroscu, kak my ten něntejšny cas mejstrujomy?

Kotare su problemy našego casa? Wjele luži njama žěla; licba seniorow (starych a słabych luži) pšíběra; licba tych hyšci žělajucych woteběra. My se žywimy wětšy žěl z konserwow, kenž su cesto bejnje njestrowe; wšuži se kněžý pla nas zymna běrokratija, strowy člowjecny rozym zejgrajo. Resultat jo: naš cas jo surowy cas.

Na co pak musymy nejzwěcej skjaržyš? Až te zastojniki we tych wšakich amtach, kotarež južo maju dobru zaslužbu, cesto daju se podkupiš. Gaž někakemu amtarjeju towzynt euro kšajžu do kapse sunjoš, ga možoš z nim dobry “geſeft” gotowaś. Do teje kategorije słuša teke dosć luži we našych parlamentach, kenž su pšísegali, za dobro našego stata žělaš, ale woni se pilnuju wo dobro swojich familijow, swojich priwatnych interesow. Smy slyšali wo gojčach, kenž šuže z honorarom, kotaryž dwojcy bjeru. Kaki njecesny swět, we kotaremž smy žywe! Bogi žělašeř možo lěbda někogo wo radnu sumu wobšužiš; na joko košty pak druge se rozbogašiju.

Ale kak stoj z tobū a ze mnu? Gaby nama něchten kšajžu dobru sumu pjenjez pšíkał – by mej teke podkupnej bylej? By mej rozwjaselonej a mjeſcujucej te pjenjeze brałej

⁹³ Duchowne kjarliče, 1915, Chošebuz, nr. 51, 4.

a wobchowałej? Abo by mej je wotpokazałej a zasej slědk dałej? Som ja hyšći cesny člowjek, abo šužim ja z wjele drugimi sobu?

Wo płodach togo swětła powěda posoł Pawoł: „Dobrotnosć: njerozgniwaj se dla to-go, až něchten drugi sī złego nacynijo, ale wodaj jomu! Pšawdosć: pšašaj, co jo pšawje pśed Bogom a Kristusom! Wěrnost: žedno łdganje, teke nic we nuzy!” K tomu pomogaj nam wšyknym, Kněžo! Hamjeń.

Lube pśisłucharki, lube pśisłucharje! Chojžimy ako źiši togo swětła, aby dobrośi-wosć, pšawdosć a wěrnost mjaxi nami a na celem swěše pśiběrali.

Na pśedslědnu nježelu cerkwinego lěta

17.11.2002

2. list Pawoła na Korintarjow 5, 10

Lube bratši a sotši!

Žinsajšna pśedslědna abo 25. nježela po swětej Tšojosći se pomjenijo teke ludowy žałowański źeń. To njejo žeden cerkwiny swěžeń, ale weto za ksesćijana wosebny źeń. Bibliske gronko na tu nježelu stoj pisane we 2. lisće posła Pawła na Korintarjow we 5. stawje a zni tam tak: „My mamy wšykne se pokazaś pśed Kristusowym sudnym stołom.”

Kužde žywjenje namakajo raz swoj końc, na tom nichten njecwiblubo. Ale co potom? Jo ze smjeru napšawdu wšykno swoj końc namakało? Wjele luži groni: Co godla južo žinsa wo tom pśemyslowaś? To ga ma hyšći cas. Pši mnjo njejo hyšći dawno tak daloko; ja stojm hyšći w nejlépszych lětach. Ale wě ga něchten, kak daloko jo k swojomu końcoju? Wěsće, t e n tyžeń smy zasej derje pšetrali abo zmilny Bog jo nas widobnje woplěwał. Ale wěmy ga, lěc wuglědamy pśichodnu sobotu? To su hyšći sedym dļukke dny... Až se njemolimy, w bibliji stoj: „Božy sudny źeń pšižo ako złożej w nocu w jadnej štunže, źož wy jo njeměnišo.”

My se změrujomy, to gronko wo Kristusowem sudnem stole mě njenastupa; ja som był pšecej pšístojny a cesny cłowjek, chto co mě něco porokowaś abo na mnjo nakładaś? Namšu som chojžil a se procował wo ksesćijańske pocynki. Kak ga možo mě posoł Pawoł grozyś ze słowkom: „M y w š y k n e musymy se pokazaś pśed Kristusowym sudnym stołom!”

Napśawdu: „M y w š y k n e!” Njemysli se, až tebje snaź zabydnu! Naš Kněz bużo nas pšašaś, co z našego żywjenja wugotujomy. My možomy něco cyniś za chorych a bědnych, za pšegonjowanych a zbrašonych. My možomy něco dariś, gaž cerkwja pjenjeze zběra za wšaku nuzu. Młody cłowjek možo ceļe lěto woprowaś we službje za potřebnych. Kak žěkowne woni jomu budu! Smy južo woglédali k našomu choremu abo staremu susedoju? Naš njebjaski sudnik bużo taku służbę mytowaś, a my bužomy se glucnje zasej domoj wrośiś. Kak groni Jezus: „Zawěscé ja źeju wam; tak wjele ako wy jadnomu mojich bratšow, tych nejmjeňzych, cynili sčo, to sčo wy mě cynili.” (Mth 25,40b) A cogodla? Dokulaž Kristus, ten swětowy sudnik, jo se na swojom zemskem pušu sam zmilił nad tymi zanicowanymi a podtlocowanymi až k woprowanju swojego żywjenja na kšicy. Něnto padnjo nam šězko na wědobnosć, což my smy skomužili. My smy pšecej tak wjele cyniś měli, ažo smy togo blišego zabyli.

Wotkul bjerjom tu moc, až to pšawe cynim we swojom żywjenju? Kak mogu ja raz wobstaś pśed nimjernym sudnikom? W ewangeliju Jana w 15. stawje groni Jezus: „Bžeze mnjo njamžośo nic cyniś.” Posoł Pawoł pišo w lisće na Filiparjow we stworetm stawje: „Ja psemogu wšykno z Kristusom, kenž mě mocnego wucynijo.”

Ježu, wjerch wšych wjerchow ty,⁹⁴
kenž wšog swěta sudnik sy,
zmil se, Kněžo, nade mnu,
až raz k heli njepśidu.

Kaž sy cynił colnarju
a tam tomu šacharju,
tak tež moje winy wše
wodaj, Ježus we gnaże.

Piš do kniglow żywjenja
mojo mě tych ranow dla,
až se njebdu wulěkaś,
gaž twoj gniw bzo rozglěgaś.

Daj mě slyšaś słowo to,
kenž wot gnady połne jo:
wy, wy dejso zbožne byś
a tu kšasnosć wobderbnuś.

⁹⁴ Duchowne kjarliče, 1915, Chošebuz, nr. 557.

Kaž sy gnadu Pětšu dał,
Mariju raz troštował,
tak tež na mnjo poglédaj
a mě trošt a gnadu daj.

Aby ja pon twojog dla,
tam był połny wjasela;
tak cu twoju dobrotu
chwaliś tež we nimjerstwu.

Hamjeń.

Lube písłucharki, lube písłucharje! Žinsa se poramy na kjarchob, aby pśed našymi rowami šichy „Wośce nas” wubjatowali, aby cesć wopokazali našym wumarłym. To jo dostojny nałog, togo mamy se žaržaś.

Na pokutny žeń

20.11.2002

Lube bratši a sotší!

Žinsa jo pokutny žeń. Snaź by my dejali wěžeś, kak jo ten cerkwiny žeń raz nastał. Jogo korjenje laže južo we Israelu. Tam su raz k lětu baranoju symboliski wšykne grěchy cełego luda nakładali a jogo do pusćiny posłali.

Wu nas buchu po reformaciji pokutne dny wot wušnosći pšíkazane; kuždy teritorium jo měl swoje wosebne cerkwine dny. Krale a wjerchy su we casach wjelikich katastrofow abo podobnych nuzow pokutne dny pšíkazali za ceły lud. Potakem njejo šlo wo pokutnu namšu za ksesčijańske wosady, ale pšecej za ceły lud, kenž jo pokazany na Božu zmilnosć. Slědne eksemple z nowšego casa: wosebny pokutny žeń jo se wotměl w lěše 1870 na zachopjeńku tegdejšee wojny, tejerownosci w lěše 1914 na zachopjeńku prědneje swětoweje wojny.

Až swěsimy w cełej Nimskej kužde lěto na srjodu pśed slědneju nježelu cerkwinego lěta pokutny žeń, to jo w lěše 1934 tencasny režim postajił. Ja se dopomnjejom hyšči derje na toś tu kazń. Tak stoj ten kuždolětny pokutny žeń pod šćitom stata a swěsi se we wšyknych cerkwjach.

Wěmy, až ten nałog jo se pšetergnuł, ako pla nas su se knězyli komunisty, kenž su nam pšíkazali žělaś na tom dnju. Wušej togo jo znate, až naš reformator Mjertyn Luther jo taki pokutny žeń, ako jen žinsa mamy, wotpokazał. Won jo cesto powědał wo tom, až mamy kuždy žeń pokutu cniš, a nic k lětu jaden raz!

Weto jo derje tak, až teke we cerkwinem lěše taki pokutny žeń mamy, źož dej kuždy ksesčijan na swoje nadra deriš. Namšach smy na tom dnju wětšy žěl jano krotke prjatkowanje slyšali; za to pak smy dļujko bjatowali.

To comy něnto teke cniš, comy ruce styknus, kaž su to naše nani cynili, a se modliš: Kněžo Bog, zmilny a scerpny a wot wjelikeje dobroši a wěrnosti, kenž gnadu wopokazujoš až do towzynt narodow a wodawaš njestatk, pšestupjenje a grěch, pśed kotarymž nichten na swěse njewinowaty njejo, ty njamaš žednogo spodobanja na smjerši grěšnika, ale coš, aby won se wobrošil a žywý był. Togodla se pokłanjamy pśed tobū z našeu modlitwu, nic na našu pšawdosć ale na twoju wjeliku dobroś a zmilnosć.

My poznawamy ponižne, až njejsmy jano w grěchach rożone, ale až teke stawnje we myslach, słowach a statkach twoje swěte kazni smy pšestupowali a gaby ty z nami

ks  l cyni   za na  jeu zaslu  bu, by my w  ykne dejali kamsy hy   a zagine  . Ale twojo wodawanje, twoja dobro   a w  rno  c su ku  de zajt   nowe.

My dejmy se sroma  , a   twoju zmilnosć tak cesto smy z  le wu  ywali we zufa  os  ci a w  sakej knicomnos  ci. Wodaj nam Kristusa dla w  ykne na  e njestatki, njezmuc se nad nami we twojom zmilenu, njemarskaj nas wu  ej m  ery. Kn  e  o Bog, ty ks  l nam wosobje tu cystu wucbu twojego sw  tego słowa a to p  sawe wu  ywianje tych sw  tych sakramentow zd  ar  a   a teke dalej twojim wosadam w  ernych duchownych a fararjow za twojeju wut  obu zbu  i  .

Wusw  tli, Kn  e  o, a zastoj z duchom mudros  ci a w  rno  ci, p  sawdos  ci a m  era wšyknu wu  ynu. Pomogaj našomu kn  zarstwu, a   p  sez joga s  lu  bu p  sawo a p  sawdos   se kn  zy  ej, wšykna njep  sawdos   pak se zagna  la, aby zdychowanje mjazy nami mjenjej, twojego žognowanja pak w  ecej bywa  o. Kn  e  o, my p  irucyjomy twojej zmilnos  ci wšykno cesne čelo a cynjenje.   ognuj muskich a   e  ske wo tom   ele jich powo  anja. Daj zmilnos  , aby naše   isi se wotkub  ali a rozwucowali w   uli, cerkwi a doma. Wobra  z dobre wjedro p  ladam w gumnje a na poli. Wotwobro   wot nas wšykne plogi: wojnu, drogo  , mrětwu, woge   a pola  e. Pos  el tro  t a pomoc wšyknym wob  e  kany wutšobam, wumoz njewinowaše p  sagonjowanych, zastaraj chudych, bu   dobry Wo  c syrotam, wudowam a wudojcam, woch  o  z słabych a chorych, p  swo  z a wobzwarnuj drogujucych a starkich, dawaj do rady, a   czu  abniki na zemi smy a njedejmy se   ar  a   togo   ywjenja. Wumoz nas raz p  sez la  ki a zbo  ny końc a wzej nas ku tebje do twojego njebjaskego krajejstwa.

Hamjeń.

Lube p  islucharki, lube p  islucharje! Da   nam   insajny pokutny   e  n k tomu po  mo  , a   dostanjomy z Bo  eju pomocu dobry por  d do na  ogo   ywjenja!

Cerkwine lěto 2003/2004

Na nježelu Septuagesimae

16.2.2003

Daniel 9, 18

Lube bratši a sotší!

Gronko za ten tyčeń namakajomy pla profeta Daniela we 9. stawje we 18. weršu:
„My lažymy pśed tobū, Kněžo, z našeu modlitwu a se njedowérijomy na swoju
pšawdosć, ale na twoju wjeliku zmilnosć.”

Chto jo wony Daniel był? We tom casu, ako Žyži su byli wugnane z domownje, jo
won žwy był na dworje babylonskego krala Dariusa, kotaryž jo kšelj joga dla wjeli-
keje mudrosći k zastojnikoju na cełe krajejstwo stajiš. Ale to jo drugim wusokim
kralojskim služabnikam bejnje mucało. Togodla su pytali, kak by Daniela skońco-
wali. Woni su Dariusa wobgronili, aby won taku pšikazń podpisał: We tšízasćich
dnjach njedaļ sebje nichten něco wupšosyš ako wot krala; dalej, chtož k drugemu
Bogu se by wołał, togo su dejali ned do lawoweje jamy chyšiš.

Taku pšikazń njejo могł pobožny Žyd Daniel žaržaś, dokulaž won jo tsi raz ku
dnju na swojej koleni padnuł, aby swojomu Bogu se modlił a joga wo pomoc we
swojom šežkem zastojnstwje pšosył.

Darius to słyšecy jo se wjeligin wobtużył dla Daniela a jo kšelj jomu to žywjenje wu-
chowaś. Luže pak su byli njezmilne a Daniel bu do lawoweje jamy chyšony. Ale
pjerwjej jo Darius tak k njomu powěżeł: Daś tebje twoj Bog, kotaremuž njepřesta-
wajucy služyš, pomožo! Šežke kamjenisko jo lažalo přezy žuri teje jamy; te jo kral
dał zazyglowaś, aby nichten Danieloju žedneje kšiwdy njecynił.

Babylonski kral njejo mogał starosći dla daniž wjacerjaś daniž w nocy spaś. Nazajtſa
jo won jěsno k tej jamje dognał a wołał: Daniel, jo tebje twoj Bog teke mogł wumoc
wot tych lawow? Na to jo Daniel skobodnje wotegronił: Moj Bog jo swojego janže-
la posłał, ten jo tym lawam tu blabu žaržał, tak až woni mě žedneje kšiwdy njejsu
cynili.

Zwjaselony jo Darius dał Daniela z teje jamy wušeġnuś; tych njeknicomnych
mužow pak, kenž togo profeta pšeskjaržyli su, jo won dał z jich žeńskimi a žišimi do
teje lawoweje jamy šlapiš. Pjerwjej nježli woni tu zemju su došěgnuli, buchu woni

wot lawow zroztergane. Pozdżej jo kral Darius pšíkazał, až kuždy ma togo Danielo-wego Boga cesćiś.

Telik k paršonje profeta Daniela. Ale něnto k našomu gronkoju: „My lažymy pšed tobu, Kněžo, z našeju modlitwu a se njedowěrijomy na swoju pšawdosć, ale na twoju wjeliku zmilnosć.” Možomy to teke wot nas groniš? Ja měním, modlimy se teke tak njepěstawajucy kaž Daniel? Abo njemusymy wjele ksesćianow pšašaś, bjiatujośo wy docysta hyšći abo sčo juž dawno wopšestali z bjiatowanim? A my sami, kak cesto se modlimy hyšći? Jano wotergi, gaž nam do myslí pšižo abo gaž smy w někakej nuzy? Ksesćian jo tak žywy, až won kuždy cas a na kuždem měscie bjiatowaś možo. My mamy tu wěstosć, až Bog nas pšecej slyšy a my z nim powědaś možomy we nuzy a we wjaselu, we měrnem casu a gaž smy pšegonjowane. My se wołamy k Bogu ze wšyknym, což na wutšobje mamy a jo pšed nim rozpšestrěwamy. Won sam jo naš spušćobny pomocnik, jomu samomu možomy se wuspowědaś; pši njom njejo nic podermo. Cogodla mamy taku nažeju na Boga? „My se njedowěrijomy na swoju pšawdosć.” My njamožomy wot Boga nic pominaś. Abo comy skjaržyś pšed Bogom, kak šěžko se mamy, až musymy teliko šerpjeś?

Bjiatujucy njamožomy se chwaliś swojich zaslužbow, ale my se chylamy a ponižamy pšed Bogom. Kuždy žeń nazgonijomy Božu wjeliku zmilnosć; won nas woplěwa a pokazujo nam tu pšawu drogu; pla njogo namakamy trošt, zož žeden člowjek nas troštowaś njamožo. Togodla wrośmy se k našomu gronkoju: „My lažymy pšed tobu, Kněžo, z našeju modlitwu a se njedowěrijomy na swoju pšawdosć, ale na twoju wjeliku zmilnosć.”

Hamjeń.

Lube pšislucharki a lube pšislucharje, witam was wšykných wutšobnje do Božego słowa a žycym hyšći rědnu zymsku nježelu!

Na nježelu Sexagesimae

23.3.2003

Psalm 95, 8 (Hebrejarje 3, 15)

Lube bratši a sotší!

Swět jo połny głosow a zogola. Mamy južo aparaty, z kotarymi možomy měriš, ka-ku intensitu abo kategoriju maju na eksempel mašiny pla blidarja abo zamkarja. Ale teke, gaž młožina rejowat chojzi na disk, ga jo tam cesto taki zogol, až tebje wušy bolitej a twoje nerwy škoduju. Duchtarje warnuju, ažo žinsa mamy južo młodych luži, kotarež sěžko słyše, až licba pacientow pśibéra, kenž maju problemy ze słyša-nim a teke z pśisłuchaniem. Kake su to luże, kotarež njamogu pśisłuchaś, což drugi groni. Kak lažko nastanjo zwada mjazy manželskima, jo-li ten jaden njamožo pśisłu-chaś, což ten drugi sebje z wutšoby powěda.

Swět jo połny wšakich głosow, ale wšykne njejsu knicomne, ako dosegaju našej wušy. Ako źiši słuchamy na głos starjejšeu; wonej pomogatej ze swoim słowom; my smy jima posłušne. Žiši njezamkaju swoje wutšoby pśed napominajucym gro-nom starjejšeu. Teke wot drugich luži słyśmy mlogue dobre słowko, kotarež teke wobchowajomy ze žékom.

Ale su teke głose k słyšanju, kotarež by raži wotšaltowali, dokulaž woni nam zadora-ju, głos Božy słyšaś. Woni nas wabiju z rědnymi zukami, zdaju nam wjelgin zajma-we, woni wot nas njepominaju nic – ale lubje nam wšykno. Toś smy we wjelikej tšachoše. Našo tyžeńske gronko stoj w 95. psalmje a zni tam tak: „Žinsa, źož wy Božy głos słyšyśo, ga njezatwarźco wašu wutšobu!” Wono nas napomina, aby słu-chali na to ważne, na ten głos, kenž deňał nam wosebje ważny byś, dokulaž won tu wěrnośc̄ groni, nas k wěrności dowjezo a tu pšawu drogu pokazujo. Wo Božy głos źo, až my jen słyśmy, rozmějomy a jomu posłušne smy.

Luby bratš, luba sotša – ty słyśyś Božy głos, njej wěrno! Žinsa, cora, ten ceły za-chadny tyžeń a teke witše, nowy tyžeń a na wšych dnjach twojego żywjenja!

Młogi raz słyśmy zwon, kenž nas woła, snaž rano nježli wšedny zogol se zachopijo. Toś deňał ty wodychnuś ze sělom a z dušu a ruce styknuś ku krotkej modlitwje. A nježelu woła nas ten głos zwonow do wosady. Gromaże dejmy słyšaś, což Bog co nam groniś we swojom słowje ako pšíkaz za ceły tyžeń.

My dejmy słuchat pšíš namšu. Snaź mamy sami Božy głos byś tym drugim wokoło nas, aby se njezamkali pšešiwo Božemu głosu, aby se nježélili wot joga wosady, aby njepadnuli do njewěry, ale z nami gromadu słušali.

My słyśmy Božy głos ako pšijaśelnu pšíkazń. Togodla wěmy, což mamy cnyiš, což napšawdu dobre jo, což njejo knicomne wawrjenje, ale mojo woplěwanje, moj šćit. Lazujomy-li w bibliji, ga powěda tam Bog psez swojego Syna Jezom Kristusa, Kristus sam stoj pśed nami napominanjucy a wołajucy: Słuchaj, luby pšijaśel, luba pšijaśelnica! Słuchaj ty serbska wjas, ty město a kraj! Słuchaj, ty wosada Boža! Słuchaj žinsa, nic akle witše! Žinsa, něnto, nježli bužo pšepozdże! Wocyń, wotwoř twoju wutšobu našyroko a chowaj Bože słowo, aby twojo žywjenje derje wjadło a tebje pšinjasło trošt, moc a pomoc! Słuchaj žinsa! Bog powěda k tebje, buž jomu zwérny! Bog powěda, wocyń twojej wušy!

Ga lube bratsi słuchajšo,
se Bogu ceļe powdajšo!
Nicht njebžo woblutowaś,
chtož Bože słowo w cesći ma.
Tam trošt a strowje namaka –
Bog bžo jog wukronowaś.

Hamjeń.

Lube pšíſlucharki, lube pšíſlucharje! Witajšo! Kak rady słyśmy mčrowe zwony. Kak lažko jo nam wokoło wutšoby! Božko słyśmy we našych dnjach psez Atlantik teke wojnske zwony. Jich zuk se nam zewšym njespodoba. Won napołnijo nas z bojaznju pśed nowej wojnu. Bog zwarnej a woplěwaj nas pśed masowym mrěsim a wobraž nam a wšyknym cłowjekam dalej mérne lěto 2003!

Na jatšownicu

20.4.2003

Lube bratši a sotši !

Ten kšasny žeń nět pšíšeł jo,⁹⁵
jen dochwaliś nicht njamožo.
Krist dobył jo na winikow
a wšyknych zbił do rjeázow.
Halejuja.

Smjerš, carta a tu helsku złosć,
grěch, žałosć, nuzu, tšachotnosć
Kněz Jezus Kristus pšewinjo,
kenž žinsa z rowa stanuł jo.
Halejuja.

To słyńco, zemja, stworby wše,
kenž pjerwjej běchu stužone,
se žinsa wjelgin wjasele,
aż swěta wjerch dej sromaś se.
Halejuja.

A my tež comy zajuskaś,
to haleluja wuspiwaś!
My, Jezu Krist, sí chwalimy;
nam k troštu gorjejstanuł sy!
Haleluja!

Jatšy su pšišli, te kšasne dny! Kaku radosć woni nam kužde lěto wobražuju! Z kaki-mi dobyšarskimi zukami jo se rymowało we Serbach k cesći jatšownych swězeń!

Jatšowne spiwanja⁹⁶
w zwězanej mocy
we swětej nocy
zazněju znazdala.

Zuki cesć powdajу;
spiwaj jan duša;
chwalba ga słuša
Bogu tam na njebju .

Zwonowe głosy du
pšewožujuce
pšewušujuce
kjarliže z cystosću.

Tak wobspiwajo Wjerbanař Mato Kosyk ten žinsajšny swězeń. A to dej byś žinsa ta gwězda mojogo prjatkowanja, jano te tsi słowa: „Jezus jo žywy!” Z wjelimi lužimi som ako duchowny wob lěto gromadu pšíšeł; woni su ku mnjo pšichadali a ja k

⁹⁵ *Duchowne kjarliže*, 1915, Cottbus, nr. 91, 1, 2, 10, 11.

⁹⁶ Mato Kosyk, 2000, *Spíše 1* (wud. Pěť Janaš a Roland Marti), Budyšyn, b. 117.

nim. A wšake su byli, kuždy hynakšy: žiši a starke, gospordarje a wuměnkarje, ženjone a fryjne, tužne člowjeki a wjasołe člowjeki! Gaby pak něchten mě pšašał, kotařych jich wěcej jo, ga njewobmyslijom se žedneje minutki a gronim: tych tužnych! To dajo tak njewugronjedy wjele tužnych luži na swěše, a jich tužyca ma cesto dlymoke korjenje. Totke tak wostanjo až do końca swětu, dokulaž my how njejsmy w paradizu, ale na tom kusku zemje bydlimy – a wo tej groni naš reformator Mjertyn Lutherus we sedymej pšosbje, až jo jadna žałosć! A won ma z tym pšawje.

Tužnym lužam pak jo trošt trjeba. Tužyca mimo trošta, to jo, tak co se mě zdaś, to nejgorše, ako jano daś možo. Něntol pak wěmy, až jich wjele, wjele luži we takej tužycy jo; woni njewiže žedneje gwězdkí we swojej šamnej nocy. A ja musym groniš: to jo k rozměsu, tomu njedejmy se žiwowaś, až tak jo. Ale taku tužycu mimo trošta mogu ja jano pla ateistow, pla bźebožnych rozměs abo pla tych, kotrež wot Kristusa wěcej nic njamaju ako jogo mě. Pla drugich luži njejo to k rozměsu. Abo deňało možno byś, až ksesčijański luž, kotryž wěri, což my kuždu nježelu z tym celem ksesčijaństwom poznawamy, rozmiej, až Kristus jo z rowa stanuł wot wumarłych – až taki ksesčijan njama žednogo trošta we swojej tužycy? Tak ga možo potom jano byś, gaž člowjek jo gładce wotzabył, ze swojich mysłow pušćił, až Kristus z wumarłych stanuł jo.

Ja se nažejom, až prjatkujom žinsa k radijowej wosaże, k lužam, kotrež z ceļeje wutšoby wěrje, až Kristus jo žywy, a ja pšosym z ceļeje wutšoby: Njedajšo sebje Bo-ga dla taki troštny ewangelij zagasyś, njezabyňo žednje: Jezus njejo wumarły, ně: „Jezus jo žywy!” Žeden drugi Jezus ako ten, wot kotregož su gronili, ako tud na zemi jo chojžił: Glědajšo, kak ma won tych luži tak lubo. Žeden drugi Jezus ako ten, kotryž tych chamnych a wobšežkanych k sebje jo wołał – žeden drugi Jezus ako ten, kotryž telik łdzow jo wutrěwał, ten Jezus jo žywy a nic daloko pšec wot nas niži w cuzej zemicy, ně, ze swojim słednym słowom, ako tud na zemi jo powěżeł, pšiwołajo nam: „Ja som podla was wšykne dny až do końca togo swětu.”, podla was, z tym jo tebje a mě měnił.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki, lube pšíslucharje! Jezus, moja nažea a moj Wumožnik, jo žywy! To ja wěm, a togodla njok byś južo zatšašywy. Bužo dlujka smjertna noc mě tež něco škožeš moc? – Žycym wam wšyknym strowe a wjasołe jatšowne swěženje!

Na 1. nježelu po swětej Tšojosći

17.7.2003

1. list Pawoła na Tesalonicharjow 5, 9-10

Lube bratši a sotší!

K comu som na swěše? Sy se južor raz tak pšašał, se raz na to myslí: aby swojo žělo cnył, za tych swojich se starał, gromadu žaržał, což mam, aby moje źiši se raz derje měli – tak ty powědaš. A take wotegrono se mě spodoba. Cyń tak, a Bog Kněz změjo swojo spodobanje nad tobu.

Ale po chyli, jěsnjej abo pozdzej, pšízo hyšći raz to pšašanje na tebje: K comu som na swěše?

Som dweju pilneju lužowu znał, muža a žeňsku. Wobej stej cas žywjenja se pilnowałej, se šyndowałej (kaž se tak groni) a stej teke něco doprědka sporałej. We starobje stej se myslílej, něntol možomej wotpocynuś a glucnej byś. Naju źiši dejtej to žělo cnyš a wšykno wobstaraś. Ale lej, jeju goleši stej wumrělę, syn a žowka malsno zasobu. Něnto stej wobej starej luža samej, a ako smy jima powědali wo jeju šěžkem gorkem nazgonjenju, jo sebje ten starki ze swojeju mucneju ruku tej wocy wutrěl a zdychnuł: Moj Bog, k comu som hyšcer na swěše? Co lažy na mojom žywjenju? Plogował se som sedymžaset lět dļujko – co to pomožo? Wšykno podermo!

Teke golca som poznal, tu nažeju swojeju starjejšeu. Won pak jo schorjeł, dļujko su nad nim duchterowali, ale wustrowili joko njejsu. Joko moc jo se minuła, joko strowje zginuło. Kak cesto drje jo z joko wust to zdychowanje se slyšalo: Och, k comu som hyšcer na swěše?

K comu som na swěše, gaž jano nuzu a pinu dajo? Toś pšízo ta lažka mysl a groni: ja som na swěše, aby luštny był tak dļujko ako možno. Žinsa cerwjeny, witše blědy! Což witše bužo, za tym njepšašam. Njejo to njemudre powědanje? Jo, gaby pšecej strowe a nimjernje młode byli! Ale my wěmy wšykne, co ga z tym luštny-byšim na se ma. Jěsno wopšestanjo, a to, což za nim pšízo, jo tužne dosć. My znajomy mlogego, ten jo w młodych lětach pšecej luštny był, a musy něnt tšadaś a chorjeś.

K comu som na swěše? Toś pšízo ta šežka mysl a groni: aby se plogował a naslědku wumrěl. Wšykno jo zachadne; zewšym nic njejsu wšykne člowjek; woni how pochojze kaž seń. My jězomy pšec kaž bězeca woda. To wzejo nam wšyknu moc a wšykne wjasele a wšyknu dowěru. Młogego som wiżeł, ten jo se tak myslí, ja wzeju

jaden źeń kaž ten drugi, kenž na mnjo pšízo. Raz pšízo ten źeń, źož tej koleni mucnej byvatej a to šeło do rowa padnjo.

Ně, a hyšći raz ně! Waš Bog njoco was ako zatužonych a zamyslonych člowjekow měš, ně, wy sčo za něco wosebnego se narožili: Wy dejšo wobsejžeś tu zbožnosć pšež wašogo Kněza Jezom Kristusa. Tak pišo posoł Pawoł we przednem lisće na Tesaloničarjow we 5. stawje: „Pšeto Bog njejo nas wustajił ku gniwu, ale aby wobsejzeli wumoženje pšež našogo Kněza Jezom Kristusa, kotaryž jo za nas wumrěł, aby gromaże z nim žywe byli, daś smy wocušete abo spacy.” Tencas, ako naše słowa buchu pisane, jo był dosć žiwny cas. Ksesćijany su se myslili: Końc swęta stoj pśed žurimi! Naš Kněz jo blisko! We wobłokach pšízo z njebja a wezmjo tych swojich ku se do njebja. A wjele jich jo było, ako su gronili: te por lětka, ako hyšći na Knězowe pšízenje cakaś musymy, k comu dejmy hyšći zélaś, k comu se napinaś a staraś. Možomy cakaś, až won pšízo. Ale posoł Pawoł jo tak prjatkował: „Kuždy źeń jo k tomu, aby wašu zbožnosć wobderbnuli, aby wašo wumoženje wugbali! Wy njedejšo pšašaś, gdy pšízo raz końc; ale wy dejšo se staraś za to, až dobre město pla Boga změjośo, gdyž ten końc pšízo.”

Hamjeń.

Lube pśisłucharki a lube pśisłucharje! Witam was wutšobnje z bibliskim gronkom za ten tyżeń! „Jaden njas togo drugego brěmje, tak dopołnišo Kristusowu kazń.”

Na 5. nježelu po swętej Tšojosci

20.7.2003

Jan 21, 1-14

Lube bratſi a sotſi!

Žinsa – na pětej nježeli po swętej Tšojosci – jo se w ewangelskich wosadach prjatkowało wo tom, kak su rybak Pětš a jego towariše na žiwnu wizu ryby łożli we jazorje Genecaret. To tšojenje bużo mojim pśisłucharkam a pśisłucharjam znate; ja cu se

togodla spokojiś z někotarymi písipomnjeńkami. Jazor Genecaret – we biblijí se pomjenijo teke wotergi Galilejske morjo – jo 20 km dļukki a 12 km šyroki. Won lažy we kšasnej krajne; na to pokazujo južo jogo mě, kenž po serbsku zni ‘zagroda bogatstwa’. Kołowokoło su rědne lěse a winice; we dolinach rosćo złota pšenica a zdrjaju melony, datle, smokwy, oranže, cytrony a druge połdnjowe płody. Wony jazor jo bogaty na wšakich rybach. Popšawem jo to kus raja (paradiza) na zemi, kotařyž Jezus jo wjelgin lubował; tudy jo won cesto pšebywał, rady prjatkował a swoje pšírownosći powědał.

Mej smej ze žonu raz w nazymje tam pobylej – we casu, źož jo wu nas južo cesto kradu chłodno. Ale ta cysta a śopła woda togo jazora stej naju tak wabiłej, až njejmej kaž te druge sobudrogujuce do gosćeńca šlej wobjedowat, ale ažo smej lubiej bejny kus wen plěj na ten jazor; smej samo popiłej wot teje wody...

Jezus jo z cołna wen wjelgin wuspěšnje prjatkował; luże su se šiščali k njomu. Njemusymy to słysecy se sromaś, dokulaž wśedny žen jo był, žeden swěżeń; kak prozne su na njeżelu cesto naše cerkwje!

Po prjatkowanju woła Jezus: „Něnto do žěla!” Bog jo wjele wosebnych mužow biblje srjejž jich žěla powołał, myslimy se na Mojzasa, Dawida, Elizu, Gideona a Matejusa. Jezus dajo žiwny pšíkaz, aby Pětšowu wěru testował. Woni su ceļu noc podermo swoje seši wen chytali, ale něnto łoje wjele rybow. Tak mytujo Jezus tu wěru. Jo se wurachnowało, až na žewješzaset cantnari jo to było.

Co wuznajo Pětš we tom žiwje? Togo wšogomocnego Boga. Won cujo kaž Jakub: „Kněžo, ja njejsom dostoyny wšykneje zmilnosći a zwěrnostyi, kotaruž sy na twojom służabniku cnił.” Tudy chwalimy Pětšowu ponižnosć, kotaraž nam wotergi brachujo.

Jezus powołajo Pětša a jogo towarišowu Jakuba a Jana do krejza swojich wuknikow. Co Jezus Pětšoju zlubijo? „Wot něnta njebužoš ryby ale cławjekow łojs.” We starych romskich katakombach wižimy cesto ryby ako znamjenja za přednych ksesćianow. Cogodla drje?

Co Jezus wot nas pomina? Cas woprowaś, wolu woprowaś, wutšobu woprowaś. Njejo pšecej trjeba, dom a dwor wopušćiš abo swojego powołanja se wostajiš, kaž to za Jezusowe case se jo cesćej cniło.

Co płaśi za nas, kenž wostanjomy we swojom powołanju? Bože słowo słyšaś, pilnje žělaś, Božym kaznjam poslušne byś, ponižne wostaś.

Ja se dopominam, až wu nas doma jo molowanje wisało, źož jo Jezus był wižeś prjatkujucy we cołnje; wjele luži lažy po pšíbrjoze słuchat na jogo słowa; přezy źiši we mělkzej wože grajucy – kšasna idyla daloko pšec wot njeměra našogo wśednego žywjenja. Ale weto jo realita hynakša, luże njejsu tencas k Jezusoju chwatali, aby

rědnu štundku z nim dolabowali. Won prjatkujo Bože kralejstwo; to co jich ceļe žywjenje psemeniš.

Hamjeń.

Lube písłucharki, lube písłucharje dolnoserbskego radja! Moj głos hyšći słyšyśo – ale ja njamogu juž dawno k nikomu woglědaś, aby jomu ruku tlocył. Chtož we 88. lěše stoj, jo drje wjele nazgonił a pšešerpjeł, ale nichten južo njepšaša za nim. Ako taki njepšašany dowěrijom se, wam hyšći dalej z Božym słowom służyś, až moje wusta na pšecej wumjelknu.

Na reformaciski swěżeń

31.10.2003

Matejus 5, 1-10

Lube bratſi a sotſi!

Za nas gymnazistow jo reformaciski swěžeń kužde lěto něco wosebnego był. Wšykne wukniki – mimo katolskich a žydojskich – su we dłużkich smugach nožkowali do wjelikeje ewangelskeje Chošebuskeje cerkwje, źož nam farař dr. Timm z wjelikeju zapalnosću jo prjatkował. Kak jo won mjenal bamžoju a katolikam, až woni su kſeli našogo cesćonego reformatora dr. Mjertyn Lutherusa skazyś, samo wutamaś. Ako ewangelij smy słyšali, kak jo Jezus raz ten swěty tempel we Jeruzalemje wucysćił wot skotnych wikowarjow, kotarež su we tej swětnicy woły, wojce a gołbje pſedawali a wot wotměnjarjow, kenž su z wjelikim głosom z pjenjezami handlowali. Z ksudom jo won jich wšyknych wugnał. Gnute smy my gymnaziasty słyšali fararja Timmowe jěderne słowa a pon połne protestantiskego ducha šli. Toś ten ritual jo był wjerašk ceļego šulskego lěta.

Derje, až taka parada na 31. oktoberje žinsa južo njejo a až se žinsa wo hynakšem bibliskem teksće prjatkujo, rozmjej, wo Jezusowych słowach na gorje (Mth. 5, werš 1-10). To njejo lažko, toś tu perikopu wam wukładaś, dokulaž wona płaſi zazdaſim

jano perfektnym wěrjecym kšesćijanam, wona wabi samo wjelgin ku kritiskim słowam.

My słyśmy z Jezusowego prjatkowanja na gorje: „Z b o ž n e su te chude we duchu”, to co groniś: chwalony jo ten, kenž pśed Bogom a lužimi kradu poniżny jo. Ale pšízoš z takim zażarżanym we swěše daloko? To njewěrim. „Z b o ž n e su, kenž żaluju”, ale njejo wot wěrnosti tak, až my by se nejlubiej wobijali wšeje tužyce a żałosći, dokulaž to jo za nas něco negatiwnego. „Z b o ž n e su te miłosćiwe”, kak daloko pšízoš z miłosćiwoścu? Cłowjek musy swoje pśawa ze wšeju energiju zagranjaś a pśesajžiś: njejo to wjele lěpjej? „Z b o ž n e su te głodne a łacne za pśawdosć”, to se rozmějo: pśawdosć musy byś; ale njeměním ja pśedewšym, pśawdosć za mnjo, za moje interes, za moje lěpšyny musy byś. „Z b o ž n e su te zmilne”, njejo cesto tak, až druge luže našu zmilnosć znjewužywaju, až sebje dobre žywjenje gotuju na naše košty, až woni se spuščiju na našu zmilnosć? „Z b o ž n e su, kenž cysteje wutšoby su”, chto ma hyšći cystu wutšobu? Njama ta wutšoba pla kuždego ropy, bluzny abo šmary? Znamjenja njecystosći a grěšnosći? „Z b o ž n e su te měrcynjarje”, te słowa nam wopšawże se spodobaju, te możomy podpisaś bźez wotlěkanja, jo: zadorajšo wojnam, pomogajšo, aby wšuži był měr na swěše!

Njesmějomy pśewižeś, chto jo te słowa tam na gorje powědał, nic Pětš abo Pawoł, ale Jezus sam. Won jo był poniżny ako Božy Syn; won jo wšykno pšešerpjeł až k smjerši na kšicy; won jo był zmilny teke pšešiwo swojim winikam; won jo ta pśawdosć we swojej paršonje; won jo měl cystu wutšobu; won jo był miłosćiwy, teke pšešiwo swojim katam, až k swojim słowam na kšicy; won jo za měr wojował, żož jo kšělastaś njeměr.

Nic jano Mjertyn Lutherus, ale teke druge sławne muže su gronili, až na taku wizu njamožo žedno kněžarstwo wobstaś.

Ale co su woni za nas? Woni su za nas kaž glědałko, aby poznali, kak z nami stoj, kak daloko smy pšec wot Kristusa z našym cynjenim. My musymy se žaržaś Jezusowych słow, aby z jich pomocu weto byli ponižne, miłosćiwe, zmilne a cysteje wutšoby. Slědne słowko našego reformatora jo było: My smy pšosarje, to jo wěrno. Hamjeń

Lube pśisłucharki, lube pśisłucharje! Witam was wšyknych na žinsajšne prjatkowane we radiju! Z Pawołom Gerhardtom zaspiwamy z połneju wutšobu:

Co Bog sam pší mnjo stoaś,⁹⁷
chto zatamaś mě co?
Se nikogo njok bojaś,
wšen swět mě z drogi žo.
Mam jog za psijaśela
a ma won lubo mnjo,
ga swět, cart, smjerś a hela
mě škožeś njamožo.

Na 20. nježelu po swětej Tšojosći

2.11.2003

Micha 6, 8

Lube bratſi a sotſi!

Som dosć stary cłowjek. Z tymi nowinkami jo to něga wjele hynacej było, gaž na eksempl pla Chinezarjow tſaſne zemjedžanje jo było, tak smy to w Nimskej akle mjasece pozdzej zgonili. Pon njejo to južo aktualne było. Ale spěšnjej ga njejo to šlo. Gaž žinsa jo zemjedžanje we dalokej Japańskej, ga zgonimy to poł štundy pozdzej a ned z filmom, až možomy sebje pſedstajiś, kak ſežka njegluka jo te tamne strony potrjefiła. Něnto možomy mudrostowaś, co lěpzej jo. Fryſne, hyšći ſopłe guski k snědanju jěć – abo naša mama stajijo nam stare, južo twarde guski ako fryštuku na blido.

Tak lěta nam žinsa z pomocu moderneje techniki wjele groznych tšojenjow wokoło wuſowu – kužda depeša co předna byś, su-li niži we rožku naſeje zemje diktatora-tyrana wotsajžili abo samo zabili; jo-li niži zběžk nastal a luže su stšélali na njewinowatych. Mě se zda, až wot Borkow do Hochoze jo dalej nježli wot Barlinja do Tokija! My smy južo narske na powěści we radiju a telewiziji, ale njeſerpimy dla togo, až po ceļem swěſe jo taki njeměr, telik atentatow a groznego mordarstwa!

⁹⁷ *Duchowne kjarliče*, 1915, Choſebuz, nr 286, 1.

Ale w našych wejsańskich wobstojnosćach njewuglěda wjele lěpjej, teliko zawisći, winikojstwa a zwady. To njejo rědnje, což tak wižimi, wotkul to pšízo?

Žinsa jo 20. nježela po swětej Tšojosći. Gronko za ten tyžeń namakajomy we Starem Testamenše we knigłach Micha we 6. stawje: „Wono jo ši gronjone, člowjek, což dobre jo a což ten Kněz twoj Bog wot tebje požeda: za pšawom stoaś, lubośc wopokazaś a se ponižaś pšed twojim Bogom.” Micha słuša k tym tak pomjenjonym małym profetam. Won jo był (my by serbski gronili) burskego štandu; won wumjatujo tym bogatym, we wjelikem měscē Jeruzalem bydlecym. Israelski Bog Jahwe njejo zewšym spokojom ze swojim ludom, won bużo surowy sud žaržaś. Woni wěże, kak by dejali žywe byś, ale woni jo njecynje.

Hyšci raz: co požeda Bog za Michowy cas, co pomina won žinsa? Za pšawom glědaś, pšawo žaržaś jo to prědne. Kake su naše možnosći, se zasajíš za pšawo, za pšawdosć. Na eksempl jo teke w Nimskej hyšci tak, až žeńske muse šerpjeś pod njepšawdosću. Muske dostawaju wěcej pjenjez za to samske žělo, jano togodla, dokulaž su muske. Ta firma trjeba nowego šefa, wo co žo něnto ta wjelika debata? Pšawego bosa namakaś! Ale žednu direktrisu!!

Młożeńc jo šulu wotchojžil a pyta něnto město, aby někake powołanje nawuknuł. Ale won pišo a pišo, niži njamožo firmu namakaś, kotaraž by jogo wukubłała, pšistajila za wuknjeńca. Młožina pšešerpjejo wjeliku njepšawdosć; my wšykne smy – kuždy na swoj part – wina na tom. Pšawdosć jo, až młody luž ma pšawo na žělo.

To druge jo, lubośc wopokazaś. My njejsmy sami na tom swěše; my mamy člowjeka abo žeńsku, mamy źiši, mamy susedow a luži, z kotarymiž gromaże žělamy. Bog co, aby na nich lubośc wopokazali. To jo lažcej gronjone nježli cynjone. Tam musymy ze zwady wulězć, how našu gramotu pšewinuś a swoju wutšobu na šyroko wocyniš. Njejo tak, až Boža lubośc nas njaso, dawajmy jogo lubośc dalej!

A to tšeše, se ponižaś pšed twojim Bogom. Coš ty hynacej žywy byś pšed wšogomocnym Swětym ako we dlymokej ponižnosći? Njocoš rad na koleni padnuś we žěkownosći pšed tym Wosćom, kenž nam groni, což dobre jo a nam pomoga, to teke cyniš?

Hamjeń.

Lube písłucharki a lube písłucharje! Božko njamožo naš sused toś to serbske Bože słowo słyšaś, dokulaž musy do chorownje ku chorej žeńskej. Ale ponježele abo wałtoru by dosć casa měł. Naše prjatkowanja pak njejsu tak dobre, aby mogali se wospjetowaś – kaž na pšikład šlagry. Škoda!⁹⁸

⁹⁸ Žinsa se prjatkowanja pšecej we tyženju wospjetuju.

Cerkwine lěto 2003/2004

Na 1. nježelu pśichoda

14.12.2003

1. list Pawoła na Korintarjow 4, 1-5

Lube bratši a sotší!

Žinsa jo tšeša nježela pśichoda abo adwenta. Prjatkowaś buźo se w našych cerkwjach wo přednych weršach 4. stawa z 1. lista na Korintarjow, źož posoł Pawoł wo sebje a swojom zastojnswje powěda: "Tak žarž nas kuždy člowjek ako za Kristusowych służabnikow a zastojnikow Božych potajmnosćow. A we zbytnem pyta se to na zastojnikach, aby něchten był wěrny namakany. Mě pak jo nejmjeńše wo to, kak wy wo mnjo sužišo abo někaki člowjecny sud. Ja tež se sam njesužim. Pšeto ja drje sam sebje nicogo wědobny njejsom; ale pšez to njejsom wupšawjony; sužiš buźo mě naš Kněz. Togodla njesužco nic předk casa, až ten Kněz pšízo, kotaryž teke buźo wobswětlowaś te zatawjone wěcy šamnosći a wotkšywaś mysli wutšobow. Tegdy dostanjo kuždy chwalbu wot Boga."

Korintarje njejsu wšykne spokojom ze swojim dušypastyrjom Pawołom. Tym jadnym njamožo dosć derje prjatkowaś; luže wusynaju pši joko wostudnych słowach, druge jomu wuchytuju, až won jo w młodych lětach Kristusa pšegonjował, až njejo Jezusa znał, dokulaž njejo słuchał k joko wuknikam.

Kak to žinsa wuglěda we našych wosadach? Ten farař jo atraktiwny, kenž wumějo briljantnje powědaś, nejlepše słowa namakajo prjatkujucy. Ale dlujko jomu wosadne porokuju, až won jo za jich měnjenim na wopacnem boku stoał, což nastupa politiku.

Pawoł njejo wot wjelikeje statury – nawopak, won jo njenaglědny a chorowaty. Z joko paršonu njamogu Korintarje wjele dobýš! Co som ja ako młody duchowny nazgoniļ? Stary farař we tej wosaże jo po centimetarjach wjeliki člowjek był, ja pak 15 centimetari mjeńšy. To njejo se lužam spodobało: woni by lubjej wětšego měli, kaž ten stary jo był. Ale Bog stoj za tym tšochu zanicowanym Pawołom. Sławne luže su tencas w Korinše předne fidle grali, woni su dawno zabyte. Bog co měš służabnika na prjatkarni, kenž zapowěda kśicowanego a zrowastanjonego Kristusa, wot kotařegož dostanjomy wumoženje wot našych pšestupjenjow.

My pšašamy dalej: Co jo duchowny pla nas? Jo won, comy groniś, cerkwiny funkcionař, kenž powěda k našym swěženjam, teke tužnym. Naša nažeja jo, až won wjelgin rědnje prjatkujo, až jogo słowa se nam spodobaju, až musymy sebje ɭdzy z wocowu wutréwaś. Hyšći dalej, w nowšem casu rozmějo se pod dobrym fararjom něchtem, kenž možo teke murjowaś a twarcowaś, kenž možo pilnje pomogaś pší reparaturach na swojej cerkwi...

Co posoł Pawoł nam groni, až mamy wot fararja w přednem rěže wocakowaś?

„Žarž nas kuždy za Kristusowego služabnika a zastojnika Božych potajmstwow.” Won ma byś Kristusowy knecht, nic wěcej a nic mjenjej. Wokoło cerkwe a Božego cynjenja jo wjele potajmstrow, te dej farař derje zastojaś. Kristus, Božy Syn, se nařozi w groži; won jo zasej z rowa stanuł; won jo šežko chorych wustrowił; won jo wumarlyma zasej żywjenje darił; won jo lužam jich grěchy wodał – wjelike źiwy. Te ma farař swojej wosaže zapowědaś; wjele wšak njedajo se wukładowaś, to ma se wěriš: potajmstwa su a wostanu potajmstwa.

Posoł Pawoł jo slyšał wjele kritiskich słow we Korinše; rozmějo se, až to boli. Ale glědajucy na pšíducego Kristusa jo wšykno hynacej; kak teke luže wo njom powědaju: Kristus ga jo, kenž mě suži – žeden człowiek.

Hamjeń.

Lube pšíslucharki, lube pšíslucharje! Witam was wutšobnje ze starym adwentskim spiwanim:

Wy kšescijany pilnje⁹⁹
se rědnje zgotujšo!
Waš Wumožnik tak zmilnje
se k wam něnt poraś co.
Wot Boga ma tu moc,
ab wšykne grěchy stamał
a smjerš a rowy złamał
a zagnał šamnu noc.

Moj Jezus, ja som chudy
a nic ak grěchy mam
nět pšigotuj ty tudy
mě z twojej gnadu sam!
Šěń mě do wutšoby
z tog žloba we tej groži,
ga dušu to mě chłoži
a ja som žékowny.

⁹⁹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 41, 1, 4.

Na godownicu

25.12.2003

Lukas 1, 39-56

Lube bratši a sotší!

Gaž jaden prezident k tomu drugemu woglédajo, to smy narske, co pší takem zma-kanju za nas wuskocyjo. Wo com bužotej powědaś? Lěc namakajotej wobej zgromadnu liniju w politice? Nastanjo na końcu měr we tej regionje? Budu naše gospodarske wuměnjenja lěpše?

We městašku prowince Juda zmakajotej se dwě žeńskej: Marja a Halžbeta. Lěbda něchten jo jeju bliżej znał. Wot Marje wěmy, až wona jo zlubjona z twarcom Jozepom; Halžbeta jo była żeńska mjeršnika Cachariasa, To njejo wjele. Mjenja tencajšnych sławnych luži su dawno wotzabyte; ale hyšći žinsa spominamy na tej žeńskej. Co ga stej wonej wosebnego wugbałej, až cesćimy jeju pšez lěttowzynty? Ze swojeje mocy nic! Ale Boža wola, až Marja jo dała Božemu Synu Jezusoju to żywjenje a Halžbeta bu maś Jana dupjarja. Ceła biblij wo tom znani, až Bog njewuběra tych mocnych za swój rěd, ale wjele wěcej tych słabych a małych. Zajśpjony Israel jo Božy wuzwolony lud; pastyrski golc bu na Božy pšikaz wjeliki kral Dabit. A tak dejtej tej hyšći njeznatej žeńskej tomu swětu togo Wumožnika a jogo pšigotowarja dariš.

Žinsa jo godownicka. My se myslimy na Bože źišetko we złobje a z radoscu na našu godownu špu. To jo pšawje tak. Ale njedejali teke se myslis na Marju, kotaraž jo we tej nocy porožiła Bożego Syna? Halžbeta powěda k Mari, ako wona k njej woglědajo: „Žognowana sy ty mjazy wšyknymi żeńskimi a żognowany jo ten płod twojego żywota! A wotkul jo mě to, až ta maś mojogo Kněza se pora ku mnjo? Glědaj, ako ten głos twojego postrowjenja jo pšišeł do mojeju wušowu, poskokowašo to gole z wjaselim we mojom żywiose a zbožna sy, kotaraž sy wěriła, dokulaž dopołnjone bužo, což tebje wot togo Kněza jo gronjone.”

Cogodla jo Marja żognowana? Cogodla jo wona tu wosebnu gnadu dostała, aby Jezusa porožiła? Z cym ga jo to zasłużyła? Niži njelazujomy w Swětem Pismje, až Marja jo była wosebje mudra a rědna. Wo to zewšym njejžo. Což mamy chwališ na Mari jo jano jeje wěra. „Zbožna sy, dokulaž sy wěriła.”

Kak stoj z našeu wěru? Wěrimy napšawdu na Boże zlubjenja? Wěrimy, až Kristusowe kněžarstwo njezmějo žednogo końca? Njejo naša wěra cesto sptytowana? Naša

cerkwja rosćo na wšakich městach; ale wjele wosadow jo božko teke mrějucych. Marina wěra se dopołnijo k jatšam, źož jeje Syn jo dobył nad smjeršu. Wšyknو bužo dopołnjone, což Bog jo nam zlubił.

Halžbeta groni k Mari: „Žognowany jo ten płod twojego żywota.” Potakem jo Božy Syn taki człowiek ako my; won se porožijo pod boloscami a źo swoju drogu psez tu zemju až do rowa.

Halžbeta groni dalej: „Bużo dopołnjone, což tebje wot togo Kněza jo gronjone.” Co ga bu Mari wot Kněza gronjone? „Glědaj, ty buzoš ze źišimi a syna porožiš a dejš jomu mě Jezus daś. Ten bużo wjeliki a se pomjeniš Syn Nejwušego a Bog Kněz dajo jomu tron jogo wośca Dabita. Won bużo se krališ nad Jakubowym domom nimjernje.” To wšyknو wěri Marja. Wjerašk jeje wěry jo jeje chwalospiw we Lukasowem ewangeliju we 1. stawje: „Moja duša powušyjo togo Kněza a moj duch se wjasieli nad Bogom, mojim Wumožnikom. Pšeto won jo na tu ponižnosć swojeje služabnice glědał. Pšeto lej, wot něnta budu mě zbožnu chwališ wšykne narody, do kulaž wjelike wěcy nade mnu cinił jo, kotaryž mocny jo a kotaregož mě swěte jo. A jogo zmilnosć warnujo wot jadnogo rodu ku drugemu nad tymi, kenž se jogo boje.” Hamjeń.

Lube pšíslucharki, lube pšíslucharje!

Něnt Bogu kuždy chwalbu daj¹⁰⁰
na wušem njebju tam,
kenž wotworil jo žins swój raj,
dał swojog Syna nam.

Tej mamje lažy na klinje,
za spižu mloko ma;
kak wjasele se janželes,
až Syn jo Dabita.

Z tog Wośca klina pšíšeł jo
ak gole małučke
tam w žlobje nagi lažašo
we lutnej chudobje.

Do paradiza wotamka
te žurja žinsa nam,
tog Cheruba won wuposła:
Ja Bogu chwalbu dam.

¹⁰⁰ Duchowne kjarliże, 1915, Chošebuz, nr. 52, 1, 2, 4, 8.

Na nježelu Palmarum / Bałabnica

4.4.2004

List Pawoła na Filiparjow 2, 5

Lube bratši a sotší!

Žinsajšny ewangelium na nježelu Palmarum – serbski se pomjenijo ta nježela bałabnica – wulicujo nam, kak Jezus šěgnjo do Jeruzalema nutš. Na końcu pšaša jadna zapalona ludnosć: „Chto ga jo ten?” Woni su wot bomow rubali bałabne abo palmowe gałuze a na drogu ślali abo su swoju drastwu na drogu pšesćerali; woni su wołali: „Hoziana Dabitowemu synoju! Chwalony buź, kenž se pora we Knězowem mjenju! Hoziana we tej wušynje!”

Jezus pak jo mjelcajucy na wosle sejżecy swojej smjerši na kšicy napšešiwo rejtował. Kaki kontrast! Wusokosć a niskosć, moc a njamoc, byś z knězom, se kněžýš a posłušnosć. My to rozmějomy, až na końcu togo ewangelija stoj to pšašanje: „Chto ga jo ten?”

Na take pšašanje stej naša cerkwja a naš swět na wšakoraku wizu wotegroniľej. We našom ewangeliu lazujomy: „To jo Jezus, ten profet z Nacareta we Galilejskej.” Tak se myсли teke žinsa wjele luži: Jezus jo raz nowu nabožninu, nowu wěru abo religiju założył. Druge maju jogo za genialnego wucabnika clownecneje mudrosći, zasej druge žarže jogo za pšeliš mudrego idealista, kenž jo we surowem swěše na końcu zejgrał. Mamy hyšći we wušyma, kak su za njeglucny bruny cas Jezusa ako žydojskego bojaznika sromośili, kenž propagujo šerpjenje a kšicu. We našom casu wiże luže we Jezusu socialnego zběžkarja a rewolucionara.

Snaž jo to wšykno wopacne. My musymy dlymjej slěžiš. Jezus jo we Nowem Testamenše naš Wumožnik, won jo Božy Syn; won jo to nimjerne słowo; ten klěb żywjenja a ten dobry pastyř, kenž woprujo swojo żywjenje za swoje wojce. Gaž to tak słyśmy, ga wuznajomy, až pla Jezusa żo wo wěru abo njewěru, wo našu ekstencu abo našu zagubu.

Ja njamogu pak teke zamjelcaś, až ten tekst za žinsajšne prjatkowanje na nježelu Palmarum z lista posła Pawła na Filiparjow jo za cytarja a słucharja wjelgin šězko k rozměšu. Z wjelimi jogo formulacijami możomy jan mało zachopiš, dokulaž su nam cuze. Nam musy byś pšiw dane, teke take raz wugroniš. Togodla njok wam ten ceły tekst předklazowaś, ale jano někotare słowka, kenž su po mojom měnjenju to jědro. Tak pišo posoł Pawoł na Filiparjow: „Kuždy mjazy wami buź teje myсли, kotarejež

Kristus jo teke był.” Co pomina Pawoł wot Filiparjow? Lubosć k blišemu a goto-wosć k woprowanju. Take pomina Jezus teke žinsa wot nas.

Glědamy-li my starše slědk, ga wěmy, až nježela Palmarum jo była wjele lět wu nas nježela, žož buchu naše golcy a žowća brane do našeje cerkwje abo lěpjey gronjone, do našeje wosady. To jo był wjeliki swěžeń z wjelimi gosćimi, z bogatymi darami a z dobreju jězu. Pši tom jo se cesto zabyło na to, až nježela Palmarum jo popšawem sīchy źeń, z kotarymž se zachopijo ten tak pomjenjony sīchy tyčeń. Za cas branja smy spiwali na tej nježeli:

Ježu, běž předk nas¹⁰¹
how ten šežki cas,
a my pilnowaś se comy,
až za tobu zwěrnje žomy;
wjeź nas za ruku
k našom Woścoju.

Žinsa, žož branje se tšoj wětšy žěl k swětkam, by se lěpjey gožeł ten kjarliž:

Dajśo z Jezusom nam sēgnuś,¹⁰²
jomu chytše rownaś se;
swětnem rušu dowuběgnuś,
pši njom wostaś pokornje;
kšuše dalej k njebju kšacaś,
tud na swěše swěte byś,
tek we pšawej wěrje hyś,
z wěry lubosć wopokazaś.
Wěrny Jezus, pomož mě,
z tobu hyś cu skodobnje.

Hamjeń.

Lube písłucharki, lube písłucharje! Witam was wšyknych wjelgin wutšobnje z gronkom za ten tyčeń: „Jezus ma byś powušony, aby kuždy do njogo wěrjocy njebył zgubjony, ale to nimjerne žywjenje měl.”

¹⁰¹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 565, 1.

¹⁰² *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 80, 1.

Na jatšownicu

11.4.2004

Wusoke zjawjenje Jana 1, 18

Lube bratši a sotši!

Žinsa jo jatšownica! Kristus jo stanuł! Haleluja! To jo ten žeń, kotaryž naš Kněz wugotujo. Wjaselmy se a buźmy wjasołe na njom! Z wjaselim se spiwa wo dobyśu našego Kněza; jogo pšawica wobchowajo to dobyše. Ja njewumrějom, ale budu žwy zapowědat Knězowe statki. Smjerš jo požrěta do dobyša. Bogu buži žěk, kenž jo nam dobyše dał pšež našego Kněza Jezusa Kristusa.

Chto kšél něnt tužne płakaś? Ja płakaś njamogu, mě wutšoba dej skokaś we lutnem wjaselu!

Co wugotujo nas tak wjasołych? Ten jatšowny ewangelium, lube bratši a sotši; kenž se žinsa we kuždej cerkwi zapowěda.

Tak woła k nam to žinsajšne gronko ze zjawjenja Jana: „Som był wumarły, ale glēdaj, ja som žwy wot nimjernosći do nimjernosći.”

Bog se poznajo k tomu kšicowanemu Jezusu, lěcrownož ten na síchem pětku jo zejgrał. Naštyrjone luže su jogo na kšicu pšibili, něnto jo won wonimjeł, dokulaž wumarłe njamogu juž powědaś. Tak zapšimjejo Bog sam a dajo Jezusoju pšawje, jogo sudniki pak bywaju naraz zasużone.

Ale Bog se poznajo teke k nam cłowjekam: dokulaž Jezus jo žwy, smějomy my žywe byś. Jezus stoj za nas wšyknych; ten zrowastanjony se pomjenijo we naší bibliji ten pjerwonarožony (Erstgeborene). Won garantujo, až ta familija dalej trajo. To woznamjenijo, dokulaž Jezus jo z rowa stanuł, ma cełe cłowjestwo žywjenje. Bog sam groni „jo“ ku kuždemu cłowjekoju. Potakem njesmějomy žednej rasy gramowaś, njesmějomy nikogo dla jogo barwy zajśpiš abo zanicowaś. Dalej, dla Kristusowego zrowastawania njejo žednomu cłowjekoju pšiwadane, swojому žywjenju sam końc wugotowaś. Tak młogi luž jo se we tom nastupanju južo pšegrěšył. Bog se poznajo we Kristusu ku mnjo, kenž šerpi pod długom swojich pěstupjenjow. Tak smějom ja z wjasołosću žwy byś. Žeden cłowjek njedej se mjenjejgodny cuś; kuždy ma měs žěkowne wjasele nad swojim žywjenim.

Bog njezasužijo naš swět, ale won se poznajo k tomu swětoju. Jezus žyi se a ma raj nad celym swětom dany, tak spiwamy k jatšam. We starych jatšownych spiwanjach chwali se Boža nowa natura we Kristusu. Tam wižimy, kak naša zemja zebleka swo-

ju zymsku drastwu a pyšni se k nowemu žywjenju. Wěmy, až za młogego njejo lažko, „jo“ groniš k swojomu žywjenju; kuždy by mogał štundy abo wokognuša togo zacwiblowanja nalicyś, weto płaśi k jatšam: śamnosć jo swojo pšawo zgubiła, jatšy su pšíšli za ceły swět. Wjaselmy se wšykne swojego žywjenja! Bog jo se teke lětosa poznał k nam wšyknym!

Gaby žedna jatšownica njebyła, ga njeby měli žedneje ksesčijańskeje nježeles; ale to žiwapołne jatšowne tšojenje jo Jezusowych wuknikow pognuło, rowno t e n źeń we tyżenju wuznamjeniś ako źeń dobyśa a žywjenja. Wona njeby eksistowała, gaby njeswěšiło na Jezusowe śerpjenje a wumrěše to swětło žywjenja na jatšownem zajtšu. Wukniki by byli rozegnane we swojej bojaznosći, gaby kśica na Golgata to slědne było, což by wot Jezusa zgonili. Ale ten fakt Jezusowego zrowastawania jo jim nowu skobodnosć dał, swojomu mejstarjeju wěru a lubosć dariś až do smjerši. Kaž ksesčijańska cerkwja tak teke ksesčijańska nježela se wzejo z teje wěry na Kristusowe zrowastawanie. Śamnosć na sichem pětku jo wěsće była znamje za to tšašne, ako jo se stało. Ale na jasnym schadanju słyńca možomy teke znamje wižeś: tužyc a śma stej se minułej, bytše swětło słyńca se pokazujo. We Starem Testamenše lazujomy: „Pjerwjej žělaś, potom wotpocywaś.” We Nowem Testamenše płaśi: „Pjerwjej we Božem domje se zmakaś, aby Bože słowo słyšali, potom naskok do žěla!”

Hamjeń.

Lube písłucharki a lube písłucharje! Pomogaj Bog wam wšyknym! Žycym wam hyšci žognowane jatšowne swěženje z rědnymi štundami gromaże ze swojźbnymi a znatymi!

Na 6. nježelu po swětej Tšojosći

18.7.2004

Jezajas 43, 1

Lube bratši a sotší!

Na žinsajšnej šestej nježeli po swětej Tšojosći namakamy ako gronko toś te słowa z 43. kapitla pla Jezajasa: "Tak powěda twoj Kněz: Njeboj se! Pšeto ja som ší wumogł, ja som ší z twojim mjenim wołał, ty sy moj."

Ja wostanjom južo stojecy pši přednych słowach: njeboj se! Abo ako źiši smy gronili: njetsachaj se! My ga znajomy Bože kaznje: ty njedejš łdgaś, ty njedejš kšadnuś; ty njedejš wusmjeršiś; ty njedejš manželstwo łamaś a tak dalej. Sluša how teke nutš: Ty njedejš se bojaś? Lěbda. Na eksempel, kšadnjenje jo grěch. Jo bojazní teke grěch? Člowjecna bojazní jo wobstawne běženje z grěchom, tak by ja gronił. Snaź možo sławny kanclář Otto von Bismarck nam dalej pomoc, kenž jo raz do swětu wołał: My Nimce se bojmy Boga a dalej nicogo na swěše! To by měniło, leši-li naš młody z dobreju mašynu až do USA, ga njedej won se ducy bojaś, až se dołoj grimnjo, nježli jo Big Apple wuglědał; žo-li naša starka hyšći wjacor nakupowat, ga njedej se bojaś, až někaki njeplek ju nadpadnjo a wurubnjo. Chtož se Boga boj, dowěrijo jomu swojo žywjenje a smějo mimo tšacha žywy byś.

A potom stoj we tom gronku toś to Božy "ja": „Ja som ší wumogł, ja som ší z twojim mjenim wołał, ty sy moj." Bog sam co nam moc dawaś ze swojim słowom; won co nam pomagaś k tej wěrje, kotaraž kuždu bojazní pšewinjo.

Bog jo wjele za nas cynił: „Ja som ší wumogł." A my se dopominamy na Lutherusowe słowa k drugemu člonkoju: kenž mě jo zwarbował a dobył wot wšyknych grěchow, wot smjersi a wot cartojskeje mocy. My wižimy Jezusa předku nas, kenž jo to wšykno dopołnił, nic ze złotom abo ze slobrom, ale ze swojeju swěteju a drogeju kšwju a ze swojim njewinowatym šerpjenim a wumrěsim. Wumožone smy něnto, dokulaž možomy Bogu služyś mimo bojazni.

„Ja som ší wołał z twojim mjenim." To jo se stało we našom dupjenju. Tam jo se Bog zechylił k nam; a nichten njejo był małki abo ryjny, na kuždego jo won swoju ruku położył; kuždego mě jo won wołał a joga zapisał do knigłow žywjenja. „Wjaselšo se, až waše mjenja su zapisane na njebju.", tak groni Jezus k nam, aby se njebojali.

My słušamy k Bogu, dokulaž won jo nas k sebje holił psez Jezusa Kristusa. Bog zna-jo nas; won jo nas wołał. „Ty sy moj”, tak powěda nan k swojim źišam, jaden nan, kenž wšykno wě wo nas, našu njeposlušnosć, našu zatajonu winu. Won znajo naše wutšoby; won co nas wumozýś. Won caka, až namakamy domoj k njomu a groni-my: Woſce, som twoje kazni pſestupił. Ale won wustręjo swojej ruce za nami a pſi-wołajo nam: Som tebje wodał, wšykno, což mojo jo, jo teke twojo, moja ceļa gnada a moj ceļy trošt.

Bog groni k nam: „Njeboj se!” Jezus Kristus groni k nam: „Na tom swěše maſo wy tešnicu; ale buźco dobreje mysli, ja som ten swět pſewinuł.”

My smy wumozone. Bog jo nas wołał z našym mjenim. My słušamy jomu. Togodla njebojmy se, ale žekujomy se Bogu wšykne dny.

Lěc po jsmě chojžim we dołach,
ga njebojm ja se złosci,
lěc wobchadam we tšachotach,
som glich we skobodnosći;
ty, Kněžo, pſi mnjo wostanjoš
a tek mě stawnje troštujoš,
na tebje ja se spušcam.

Hamjeń.

Lube pſislucharki, lube pſislucharje! Kotary źeń źinsa mamy? 18. julij, to kuždy Eu-ropeař rozmějo. Ale naša Pratyja znajo za julij teke serbske mě: pražnik (lěpjey pſaž-nik), ale to njejo se pſesajžilo. Wot lěta 1994 sem lazujomy w Pratyji: žnjojski; totke njejo se pſesajžilo. Wot lěta 44 pſed Kristusom sem ma naš mjasec k cesći romskego kejžora Julius Cezar to mě julij. Snaž by deјalo pſi tom wostaś.

Na 7. nježelu po swětej Tšojosći

25.7.2004

Matejus 14, 13-21

Lube bratši a sotší!

My swěsimy žinsa tu sedymu nježelu po swětej Tšojosći. Namšy smy slyšali to žiwnie tšojenje, kaž Jezus jo pěš towzynt luži we pusčinje nasešił. Ako won prjatkujo, zgromażiju se kopice słucharjow. Woni su tak zapalone, až zabydnu na jězu. Bywa wjacor. Wšykne su głodne. Ale wotkul we pusčinje carobu braš? Něchten ma drje pěš pokšytow klěba a dwě rybje, ale co to jo za telik luži? Ale Jezus nasešijo z nimi wšykných na žiwnu wizu.

My znajomy toś tu biblisku historiju a njocomy ju dalej wukładowaś, ale jano wšake pšispomnješ, dokulaž smy žinsa namšy ten cély tekst južo slyšali.

Nam se zda, až to ceļe tšojenje njejo možno. Ale njejo Bog južo take žiwy cynił? Njejo won ten israelski lud – snaź jo to milion człowieków było – pšeż styrzásca lět spižował z tak pomjenjonym mana. Kak pak jo pšišlo, až kopice su chwatali do teje pusčiny? Jezus jo tam, woni kšě joko słowa slyšaś a joko statki wižeś. Tuchylu jo se južo změrkało. Něco ma něnto se staś. Co budu Jezusowe wukniki cyniś, co buzo Jezus sam cyniś? Možo won teke we pusčinje tym głodnym lužam carobu wobražiś? Ja by gronił, Jezus njetrjeba te pěš pokšytow klěba a tej dwě rybje do rukowu braš; won by mogał kamjenje do klěba psemeniš abo carobje daś z njebja padaś. Ale won co z małego něco wjelikego gotowaś; tak ako won jo na swajźbje w Kana z wody wino nagotował. Jezus co našu snadnu moc, našu pilnosć, našo cynjenje žognowaś, až z togo možo něco wjelikegoastaś. Jezusowe wukniki deje ten klěb rozdželowaś. Teke my smějomy Bože žognowanje dalej dawaś. Jezus njewotlěka, se ku blidu modliś. Kak wu nas stoj z modlitwu ku blidu a wot blida?

Jo-li nam něcht něco darił, ga njezabywamy groniś: Mějšo žěk! Južo naše źiši su k tomu nawucone. Ale pla Boga to cesto zabywamy. Kaki kšasny dar jo Božy klěb, kotařž sejzi na bliże kejžora a teke chudlaza!

Wšyknio jo šicho, ako ten Kral wšich kralow swoju zmilnu ruku wocynijo; te wukniki su joko słužabniki; pěš towzynt a wjele wěcej joko gosci. Ako wšykne su našešone, kažo Jezus, aby te wuzbytne drobjeńce se zezběrali, aby se nic njezbrojło. Božy dar zanicowaś a pšec chytaś jo grěch, wjeliki grěch. We Starem Testamenše stoj we pšisłowach 24 we 4. weršu: „Pšež rozymne gospodarjenje bywaju te komory

połne wšakego kšasnego a rědnego bogatstwa.” Ale mlogie luže njamaju žednych korbow za drobjeńce, woni njecesće Božy klěb.

Jezus groni wo sebje: „Ja som ten klěb žywjenja.” My trjebamy klěba, aby žywe wostali; my trjebamy Jezusa, aby dosć mocy měli k žognowanemu žywjenju. Susedka jo ku godam cełu kistku konfekta a marcipana zjědla a na drugi źeń wumrěla. Jo južo něchten ze suchym klěbom wumrěl?

Słuchajmy, což jo pisane we 147. psalmje: „Spiwajšo našomu Knězoju ze žékowaním, kenž to njebjo z mrokawami zakšyo a dawa dešć na zemju; kenž dajo tšawu narosć, kenž tomu zbožu carobu dawa. Won wobražijo twojim mrokam mér a nasešijo ší z nejlěpšeu pšenicu; won dawa sněg kaž wałmu; won rozsewa mroz kaž pojeł; won chyta swoje kšupy kaž kuse – chto možo wustojaš jogo marznjenje? Won groni jadno słowo a wšo zliznjo; won dajo swojomu wětšoju duś a wšo tajo.”

Hamjeń.

Lube pšíslucharki a lube pšíslucharje! Witam was wšyknych wutšobnje z gronkom na ten tyžeń: „Ga njejsço wy něnto južo cuzniki a gosći, ale pšiměstniki tych swětych a Bože domacniki.”

Na 20. nježelu po swětej Tšojosći

24.10.2004

Psalm 142

Lube bratſi a sotſi!

Za wjelich luži jo Bože słowo napisane we kniglach Nowego Testamenta. Žywjenje a statkowanje našego Wumožnika Jezusa Kristusa stoj we srjejžišću našeje wěry. Ale kupijoš-li sebje eksemplar togo Nowego Testamenta, ga namakaš tam teke wětšy žěl ten tekst tych 150 psalmow ze Starego Testamenta.

Toś te psalmy su za wjelich nejwosebnjejše knigły z přednego žěla našeje biblike. „Ten Kněz jo moj pastyř; mě njebužo nic brachowaš” – kuždy ksesćijan znajo ten

zachopjeńk 23. psalma abo ten ceły psalm z głowy. „A lěcrownož ja chojził we šamnem dole, glich ja se njebojm žedneje njegluki, pšeto ty, Kněžo, sy stawnje pši mnjo”. Podobnje jo ze 90. psalmom: „Našo žywjenje warnujo sedymžaset lět, a gaž wusoko pšižo, wosymžaset lět; ale nejzwęcej z nich su proca a žělo; spěnje woni pšeju a my z nimi wotleśimy. Kněžo, wuc nas rozpominaś, až musymy wumrěš, aby mudrosć najſli”. Tym Žydam su psalmy byli spiwarske a modlarske knigły.

My pak njocomys žinsa dalej wo tom slyšać, kaku rolu graju psalmy we ksesčijańskich cerkwjach, ale se koncentrowaś na ten 142. psalm, kenž jo nam dany ako tekst za žinsajšnu dwažastu nježelu po swětej Tšojości. Słuchajmy na jogo słowa: „Ja kšíkam k tomu Knězu ze swojim głosom, ja žebrim k tomu Knězu ze swojim głosom. Ja wusypjom swoju starosc pšed nim a zjawijom pšed nim swoju nuzu. Gaž moj duch we tešnicach jo, ga znajoš ty moju drogu. Woni nascynjaju seši na tu drogu, źož ja chojžim. Glědam k pšawicy a rozglēdujom se; ale niži nichten njejo, kenž by se wo mnjo starał. Ja njamogu dowuběgaś; njejo žeden čłowjek, kenž by mojo žywjenje wobzwarował. Kněžo, ku tebje ja kšíkam a gronim: Ty sy mojo dowěrjenje, moja želba we kraju tych žywych. Pomarkuj na moj plišć, pšeto ja som wjelgickano nužony. Wumož mě wot mojich pšegonjowarjow, pšeto woni su mocnejše nježli ja. Wuweź mě z teje žery, aby ja se žékował twojomu mjenju. Te spšawne budu se ku mnjo zgromažiš, źož ty mě dobroś cniš.”

Tak bjatujo spušćony luž. Woni jogo pšegonjuju, dokulaž su mocnejše nježli won. Połny zacwiblowanja kšika won z dlymi swojeje wutšoby k Bogu, kenž jomu ako slědny wuchowk jo wostał, dokulaž teke jogo pšijsaše su jogo spušći, won ga jo zavrěty. Našego bjatujucego su njewinowaše do žery sporali; něnto pšosy won Boga, aby won jogo zasej wulichował. Ale won wiži mało nažeje za swoj pšichod. Gaž Bog jogo wumožyo z pazorow jogo winikow, by se hyšći perspektiva wocyniła.

My drje smy dlymoko gnute, gaž how něchten we swojej nejwětšeji nuzy a spušćonosći ze žišeceju dowěru kšika k Bogu, kotaregož won njejo cas žywjenja zabył. Něnto, źož drje wšykno jo zgubjone za njogo, ze slědneju mocu woła wo pomoc pla togo Wośca, kenž jogo rozmějo, pšed nim možo wutšobu wusypowaś.

My – młode kaž stare – smy južo w podobnej situacji byli, zda se, až ceły swět stoj pšešiwo nam, musymy śerpjeś. Chto nas wumožo, źo namakamy pomoc, chto nas wušěgnjo z teje pary? Naš psalmist nas wucy: Wołaj k wšogomocnemu Bogu, dowěr jomu twoju nuzu! Na końcu buzoš wěžeś: Njejsom podermo žebrił, won jo mě wusłyšał, žěk buzo Nejwušemu!

Hamjeń.

Lube písłucharki a lube písłucharje! Buźco wšykne wutšobnje wuwitane! Cesto pytamy za pšawymi słowami, gaž se modlimy k Bogu. Bjatuj troštnje naš 142. psalm a změjoš bogate žognowanje!

Na swězeń reformacije

31.10.2004

Jan 14, 6-7

Lube bratſi a sotſi!

We wusokem zjawjenju pišo Jan we 14. stawje wot 6. do 7. werſa tak: "Ja som wičeł janžela leſecego srjež pſez to njebjo, ten jo měl nimjerny ewangelium, aby jen zapowědał tym na zemi bydlecym a wšyknym ludam a šlachtam a rěcam a lužam a won jo wołał z wjelikim głosom: Bojšo se Boga a dajšo jomu cesć, modlišo se tomu, kenž jo wugotował njebjo a zemju!"

Te słowa wot tego janžela leſecego srjež togo njebja słuſaju do swězeńa reformacije. Ale toś ten janžel njejo naš reformator Mjertyn Lutherus; ale ten ewangelium, ako won jo zapowědał, jo ten samy, ako Mjertyn Lutherus jo zapowědał.

Ewangelium – to smy juž nawuknuli, ako smy k fararjeju na pšaſanje chojžili – ewangelium jo na serbski wjasoła powěść. Wjasoła powěść, kotaraž se wzejo z nimjernosći a wostanjo do nimjernosći. Z kortow abo z listow možomy teke něco wjasołego zgoniš, na eksempel, až jo se we swojzbje źiše narožilo – abo možomy něco tužnego zgoniš, na eksempel, až jo we swojzbje něchten wumrěł. Ale ta nimjerna powěść, kotaraž na wše case płaſi, kotaraž z tymi lětami njezestarjejo, kotaraž se we starobje njezaſamnijo, jo jano jadna: "Bojšo se Boga, dawajšo jomu cesć a modlišo se k tomu, kenž jo wugotował njebjo a zemju!"

Ale co ma reformacija z nimjernym ewangelijom cyniš? „Bojšo se Boga”, stoj teke na zachopjeńku reformacije. Bog jo jadnogo člowjeka wołał a ten jo se Boga bojał a jomu tu cesć dał. Tencas su byli hyšći pſez hunderty lět druge mocy, jich mjeni stej bamž a kejžor. Ale Mjertyn Lutherus njejo se bamža daniž kejžora bojał, lěcrownož stej jomu wjelgin grozyłej. Won jo samo swoju samsnu bojazń pſewinuł a Bogu tu

cesć dał. Wotněnta stoj Bože słowo we srjejžišću, dokulaž wono wulichujo člowjeka. Bože słowo jo ta nimjerna wěrność a naš reformator njoco nic pšešiwo teje wěrnosti cyniš.

Z wjaselim stupa žinsa kuždy ewangelski ksesćijan psez prog swojeje cerkwje, z wjaselim a ze žekom, až how su zajšli te case, źož na kuždem rožku bilda někakego swětego jo wisała, źož ze wšakim člowjecnym wustawjenim duše buchu wobšěžkane – pšawy měr pak jo mało jich namakało. Žinsa jo reformaciski swěžeń. Reformacija jo wotnowjenje cerkwje. Mjertyn Lutherus njejo nowu cerkwju założył, ale won jo tu staru cerkwju wotnowił a wucysćił wot wšakego člowjecnego cynjenja. Tu cerkwju jo naš Kněz Jezus sam założył a tak ako my we tšešem člonku abo artiklu poznajomy: „Ja wěrim jadnu swětu ksesćijańsku cerkwju”, tak my wěmy a wěrimy, až we katolskej cerkwi se teke Kristus zapowěda a teke wěrna pobožnosć se namakajo pla wjelich wěrjacych luži a my božko teke wižimy, až mjazy ewangelskimi wosadnymi pši wšyknej pšawej wucbje teliko zajšpiwanja Božego słowa a teliko njewěrnosti se namakajo.

Weto my wěmy, až z Lutherusom jo pšíšlo wjelike žognowanje do cełego ksesćijaństwa, až won jo rozłamał te rješaze, kotarež su na wědobnosćach lažali, a jo wochoyił to brěmje, pod kotarymž luže su zdychowali. Boža zmilnosć to jo, kotaraž jo sebje wuzwoliła togo muža, aby psez njogo tu tšugu swojego žognowanja wulewała na nas.

Zdžarž, Kněžo, twojo słowo nam¹⁰³
a psewiń winikow wšych sam,
kenž Krista, twojog Syna mě
na zemi wurodowaś kšě.

Bog, swěty Duch, ty troštař sam,
daj wobjadnosć how wšuder nam;
we smjertnej nuzy njespušć nas,
psez smjerš nas wjeź do njebja raz.

Ty, Kněžo Jezus, wopokaž,
až ty sam moc na swěše maš;
to ksesćijaństwo woplěwaj
a wono tebje chwalbu daj.

Hamjeń.

Lube písłucharki a písłucharje! ‘Naš Bog jo wěsty twardy grod’, tak jo naš reformator spiwał, a pši tom dej wostaś, až do końca swětu.

¹⁰³ *Duchowne kjarliče*, 1915, Chošebuz, nr. 124, 1-3.

Cerkwine lěto 2004/2005

Na 3. nježelu pšichoda

12.12.2004

Wusoke zjawjenje Jana 3, 20

Lube bratši a sotší!

Naše wocy su južo dopředka stajone, lěcrownož mamy žinsa akle tšešu nježelu pšichoda abo adwenta. My se wusćimy k swězenjam, kotarež naše myslí južo radny cas napolnju z wjasołoscu, z lubymi starosciami a z pšijaznym docakanim. A lěcrownož starše se drje mjenjej na gody wjasele nježli žiši, chto wot nas njesłyšy rad zasej te stare znate godowne głose a njeglëda rad do bytſnych žišecych wockow?

Na com to lažy, až rowno Jezusowy narodny źeń se tak swěši? Dla cogo Žo na joga narodnem dnju take wjasele, ja mogu groniš, take juskanje pšež ceļe ksesčijaństwo? Njejsu ga mimo njogo tež druge wosebne muže na swěše byli, kotarychž statki hyšći na žinsa mjazy nami prezentne su? Ja jano spominam na sławnych patriotow abo wumělców.

Tych zamrětych narodny źeń lěbda hyšći se swěši. Gaž se něnto Jezusowy narod swěši, ga jo z tym gronjone, až won jo žinsa hyšći mjazy nami žywiy. My pak njeswěsimy te narodne dny wšyknych žywych, ale jano našych swojžbnych abo pšijašelow. Togodla, coš-li te pšichodne gody pšawje swěšiš, ga musyš Jezusa měš mjazy swojimi domacnymi a pšijašelami, jo, musyš joga měš we swojej wutšobje. Tak mamy we pšedgodownem casu se pšašaš: Maš ty Jezusa we se? A Žož nic, ga chwataj, aby joga dostał.

We wusokem zjawjenju we tšešem stawje stoj pisane: „Glědaj, ja stojm pšed žurimi a klapjom; Žož něcht moj głos slyšy a te žurja wotworijo, k tomu ja zajdu, aby tu wjacerju z nim měl a won ze mnu.” „Glědaj, ja stojm pšed žurimi a klapjom”, to jo we pširownosći gronjone wot žuri twojeje wutšoby, na kotarež ten Kněz klapjo. A kak se stanjo take klapanje? Po wšakorakem. Ty maš we swojej wutšobje někaki zwonašk. Nicht jen njewiži, nicht njamožo wopisaś, kak wuglëda. To jo twoja wědobnosć. Žožkuli chojžiš a cožkuli cinyš, ten zwonašk pšecej zaznějo we twojej wutšobje. Raz lubosnje ako to wjacorne zwonjenje, pak zas mocnje a tšašnje, kaž to grimanje wjelikego zwona pši wognju.

To jo Jezusowy głos, kenž po dobrych statkach sí chwali, pśed złym sí wabi a pšosy k wobrośenju, po złych statkach pak marska a tšašy.

A co ten Kněz požeda? Nic drugiego, ako až kuždy žeń pśed žurimi požeda, won co měš wocynjone. Won caka gronjecy: „Žož něcht moj głos słysy a te žurja wotwori-jo” – potakem to dwoje jo trěbne, ten głos słysaś a te žurja wocyniś.

W lěše su źiši wotergi sami doma a se zmakaju. Toś wusłyše někogo na žurja klapju-cego. Woni bogala njewocynje, ale kukaju nazdala pšež wokno abo pšež klucowu žérku, a gaž wuznaju, az jo to někaki cuzabnik abo pšosař, ga stoje wubojane a se mydle, gaby jan ten cuzy žěd pjerwjej pšec był a nam nic njecynił. Rowno tak se wonožeu mloge, gaž ten Kněz na jich žurja klapjo. Woni tak pšež wokno wiže, až tam stoj, ale dejali jomu wocyniś? Won ga jo tak njenaglédny... Chtož raz žurja jo wocynił a na ten głos słysał, kenž z takeju lubosću a z takeju mocu woła, ten wiži, až ten, ako pśed žurjami stoj, njejo ten niski, ako se zda, ale jaden wosebny gosć. Wšak spiwamy wot njogo:

Wy ksesčijany pilnje¹⁰⁴
se rědnje zgotujšo!

Waš Wumožník tak zmilnje
se k wam něnt poraš co.

Wot Boga ma tu moc,
ab wšykne grěchy stamał,
a smjerš a rowy złamał
a zagnał šamnu noc.

Ga pšigotujšo drogi
tom kšasnam gosoju,
a zrownajšo wše brjogi
pšež wěrnu pokutu.
Pšec wšykna zadora!
Te gory ponižajšo,
te doły powušajšo,
wšo, kaž won rad jo ma.

Dejmy takemu gosoju daś mimo hyś? Ale won ga njejžo mimo, won wužaržyo pśed žurimi. Smějomy jomu žins daś podermo na naše žurja klapaś? Wołajmy wjele wěcej: Pojź nutš, ty žognowany, pšec ga stojš wence?
Hamjeń.

Lube pšíslucharki a lube pšíslucharje! Witam wšyknych wjelgin wutšobnje do casa pšichoda našego Kněza Kristusa a žycym wam hyści žognowanu nježelu!

¹⁰⁴ *Duchowne kjarliče*, 1915, Chošebuz, nr. 41, 1-2.

Na nowe lěto

1.1.2006

Lube bratái a sotší!

Stare lěto jo zajšlo. Z bojaznju smy do njogo zastupili, ale ze žěkom z njogo wustupili. Pšeto stary Bog jo hyšći žywy. Won jo se teke w zachadnem lěše mocny wopokažał. Naša zemja jo Božu gnadu we mlogem nastupanju nazgoniła. Ale teke kšasne serbske swěženje smy swěšili a za dar słodkego měra njamožomy se Bogu dožěkowaś. Wšake pak jo teke było, což njejo mogalo se nam spodobaś. Dlej a zjawnjej jo, až wěra do Boga, poslušnosć pšešiwo wušym, jo, wšykno pšistojne zažaržanje wěcej a wěcej woteběra, za to pak mocy teje šamnosći pšiběraju, ako su kriminalita, wobšuda, złamane manželstwa, wšakorake njetrěbne katastrofy a druge njedobre wěcy.

Žinsa du naše myslí do pšichoda. Co nam pšinjaso? Wubojane glěda ten jaden doprědka, zastarany ten drugi. Ty glědaś na twojo bogatstwo, lěc njebužoš jo zgubiš w nowem lěše? Ty zasej glědaś na twoju chudobu, lěc njebužoš z njeje wulězć. My čłowjekи njamožomy wo našych šělnych nastupnosćach nic wěstego groniš; jadno pak wěmy wot nowego lěta: Za wšych, kotrež swoju nažeju na Boga stajiju, zazwoniyo se spodbne lěto we našom Knězu. Chtož w Božej ruce stoj, ten poznawa:

Daś tšachota mě grozy,
won tak wše wěcy wozy,
až za mnjo zbožne su.

Na nježelu Quasimodogeniti

3.4.2005

1. list Pětša, 1, 3

Lube bratší a sotší!

Žinsa swěsimy přednu nježelu jatšownego wjasołego casa. Wona se pomjenijo wot starodawna ‘běla nježela’. Cogodla? Te, ako buchu jatšy w nocy we přednej ksesčijańskej wosaže dupjone, su se na tej nježeli slědny raz swoju bělu dupnu drastwu woblakli. Ako młode ksesčijańske wosady su musali předne šežke psegonjowanja pšetraš, a płakucy pši rowach swojich martrarjow su stojali, ga jo jim posoł Pětš k troštoju list pisał, kenž tak se zachopijo: „Chwalony buž Bog a Wość našego Kněza Jezom Kristusa, kenž nas za swojeju wjelikeju gnatu jo nasjet porožil k žywej nažeji pšez to stawanje Jezom Kristusa wot wumarłych.”

Jatšy su našo žywjenje pseměnili, wšykno wuglēdajo něnto hynacej. Našo žywjenje ma zmysł a cil. Naš Kněz jo pši nas wšykne dny; won jo žywy a možo nam pomoc, možo nas wjasć; won napołnijo nas z noweju nažeju. My drje musymy kšacaś pšez śmojte dny, pšez case cwiblowanja a zacwiblowanja. Cesto nam se zda, až njejo žedna nažeja, kotaraž rozswětlio naše dny. Mjazy lužimi jo telik bojazni, bojazní wo žywjenje a pšed šerpjenim, bojazní pšed starosćami a člowjekami a naslědku bojazní pšed smjersu.

To posoł Pětš wšykno znajo. Ale my mamy Boga, kenž co nowe žywjenje we nas tworiš. Togodla pšiwołajo Pětš nam: „Chwalony buž Bog a Wość našego Kněza Jezom Kristusa, kenž nas za swojeju wjelikeju gnatu jo nasjet porožil k žywej nažeji pšez to stawanje Jezom Kristusa wot wumarłych.”

Až my smy do togo swětu se narožili, to njejo naš statk; z tym jo našo zemske žywjenje se zachopiło. Až my se nasjet narožijomy – kaž Pětš pišo – teke njejo naš statk, ale jaden nowy zachopjeńk, kenž gotujo Bog. Pšez našo dupjenje smy wotnowotki narožone něnto nutš do Božego krajejstwa.

Na žinsajšnej přednej nježeli po jatšach spominamy teke na Jezusowego wuknika Tomaša, kenž jo cwiblował nad tym, což jo se k jatšam stało. Ako ten z rowa stanjony Kristus se jo předny raz tym wuknikam pokazał, njejo Tomaš mjazy nimi był. Woni pak su jomu wulicyli, až su Jezusa zasej wiželi. Tomaš pak jo jim tak wotegronił: „Njebudu-li ja te gozdźowe bluzny we jogo rukoma wižeš a swoj palc po-

łożyś do tych gozdżowych bluznow a swoju ruku do joga boku położyś, ga njebudu ja wěriš, až Kristus jo žywy.”

Tyžeń pozdje su Jezusowe wukniki zasej gromaże byli a Tomaš tenraz z nimi sobu. Jezus jo njezapki do jich srjejza stupił jich witajucy ze słowami: „Měr buź z wami!”. K Tomašoju jo Jezus se wobrośil gronjecy: „To daj swoj palc how a glēdaj na mojej ruce a podaj twoju ruku sem a połož ju do mojego boka a njebuź njewěrjecy, ale wěrjecy.” Toś jo Tomaš wuwołał: „Moj Kněz a moj Bog!” A Jezus jo jomu wotegronił: „Dokulaž ty mě wiżeł sy, Tomaš, ga wěriš. Zbožne su, kotarež njejsu wiże-li, ale weto wěrje!”

Ta wěra jo to spušćanje¹⁰⁵
na Božu wěstu gnadu,
ta wěra njejo cynjenje
za cłowjecneju radu,
se cely derbiš Bogu daś,
wot njogo wšykno docakaś,
bžez cwiblowanja troštny.

Hamjeń.

Lube písłucharki a lube písłucharje! Tak pišo posoł Pawoł na Timotejusa: „Ja wěm ga, komu som wěrił, a som wěsty, až won možo mě zachowaś, což mě jo dowěrjone až na wony žen.”

¹⁰⁵ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 185, 1.

Na šichy pětk

25.3.2005

Matejus 27, 54

Lube bratši a sotší!

Žinsa jo wšykno hynacej, žedne zwony njejsu nas wołali namšu, wosada drje spiwa, ale orgele mjesce – tak jo to było za moj cas na šichem pětku. Kužde lěto zasej pše-wozijomy na tom swětem dnju našego Kněza na to město, kenž jo pomjenjone Golgata. Zasej a zasej stoj pšed nami wšykno, což se jo stało na tej droze tych bolo-šcōw. My wižimy Jezusa zbitego a z wotšym šernjom kronowanego, kak won pod brěmjenim kſice dołoj padnjo, ale bžez skjaržby; my wižimy mań togo ludu sromo-šecu a wusměšecu; my wižimy te por žony, kotarež togo žywego k rowoju pšewoziju a kotarež ten wobžałowany troštujo – na końcu teje drogi ta kſica.

We wonem casu njejo ta kſica nic wosebnego abo rědkego była; towzynty a towzyny su na njej dodychali. Ale rowno ta kſica na Golgaše jo wosebne znamje na swěše. Wona drje jo stooała na małej gorce, a weto jo powušona nad nejwušymi gorami. Wona drje sama jo dawno do procha spadała a weto njebužo se nigdy ze swětu mi-nuš. Wjèle wěcej rosćo cesć a wažnosć teje kſice wot lěta do lěta.

Gaž my žinsa wokoło teje kſice se we ponižnej wěrje zgromažijomy, ga njocomu nic drugiego ako tej kſicy samej daś k nam powědaś a comy k wutšobje braś, což wona nam groni. Glědamy-li jano na to, kaž ta wusoka rada se jo procowała, Jezusa do smjerši sporaś; kake wotše marskanje te wojaki su se wumyslili, aby jomu tu smjerš kradu gorku wucynili; kake wjasele te Žyži su měli nad jogo wumrěsim; ga co se nam zdaś, až jaden tych nejgoršych złosnikow a złecynjarjow swoju derje zaslužonu štrofu dostanjo.

A lej, na wšyknych bokach wopoznanijo se ta njewinowatosć togo wuměrajucego. Prědny znank jogo njewiny jo ten sobukšicowany pokutny mordař gronjedy: Mej ga smej podobnej we takem zatamaństwu, pšeto mej dostanjomej, což naju statki wi-nowate su, ten pak nic njepšawego cyniļ njejo. Won jo wižeł, kaž Jezus sčerpnje wšykno wusměšenje a wumjatowanje jo na se wezeł njeskjaržecy, wjèle wěcej pšosecy: „Wośce, wodaj jim!”, won jo cuł, šym lažčej jomu to wumrěše pšižo, śim lažčej jo jogo wědobnosć.

Chtož ako wuměrajucy hyšći možo za swojich mordarjow wo wodawanje pšosyś, tomu samomu njejo žedno wodawanje trjeba; chtož wuměrajucy možo Bogu gronišnan a Wość, ten jo zawěscē Božy Syn.

Znanki Jezusoweje njewinowatosći su Žyži sami. Drugim jo won pomogał, daś won sam sebje pomožo. Won jo Bogu dowěrił, daś ten joko něnto wumožo – gaž won joko rad co. Z takimi słowami kšě joko směšyś, a weto joko cesće wušej wšogo. Něga njejsu jomu nic wotegroniš mogli, ako won jo jich pšašał: „Chto wot was možo mě grěcha wobskjaržyś?” A něnto sami gronje, až won jo lutne dobroty cynił a nigdy njejo swoju moc sam k swojomu wužytku nałożył, až won jo pšecej Bogoju se dowěrił a swěty a cysty był we swojom celem wobchadanju.

Znank Jezusoweje njewiny bywa naš njebjaski Wość sam, gaž tych Žydow klěše: „joko kšej pšíz na nas a naše žiši”, tak kradu jo dopołnił, až to swěte město Jeruzalem bu skoro do popjeła starcone a ten žydojski narod jo cuzy a rozdrošceny mjazy wšyknymi ludami. Ale we srjejžišću našogu prjatkowanja na sichem pětku deňało stoaš, což w ewangeliju Matejusa we 27. stawje jo pisane: „Zawěrno, Jezus jo był Božy Syn!” Tak su wuwołali te wojaki, ako su Jezusa wobwachowali.

Hamjeń.

Lube pšíslucharje, lube pšílucharki! Witam was wšyknych wutšobnjye ze žinsajšnym gronkom: „Tak jo Bog naš swět lubował, až won swojego jadnoporoźonego Syna dał jo, aby wšykne do njogo wěrjece zgubjone njebyli, ale to nimjerne žywjenje měli.”

Na jatšownicu

2. list Pawoła na Korintarjow 6, 2

Lube bratši a sotši!

Kak smy se teke lětosa wjaselili na te rědne jatšy! Zymski cas jo dļujko trał, smy se dosć namarznuli – ale na końcu jo se minuł - njemusymy južo sněg suwaś. Tak jo tencas Wjerbański Mato Kosyk spiwał, cakajucy na nalěto:

Šopłe wětsíki¹⁰⁶
duju z połudnja,
a se dejšciki
leju wot njebja.

Nowy woblak zas
zemja dostanjo,
kšasny lětny cas
wšykno zbužijo.

Šopłe słynjaško
swěši na pola,
z mocu roztajo
gruzla zmarznjona.

Bože stworjenje
zas se zachapja.
Kake wjasele!
Juskaj wutšoba!

Struski minu se
zymiske na woknach,
a te nalětne
stanu w zagrodach.

Słyńco zasej grějo,¹⁰⁷
wšykno wotzywjejo
a jo zbužone;
wšuži wjasele

Ptaški tyrlikaju
Bogu chwalbu daju;
wšuži žywjenje,
wšuži wjasele.

Bomy zakwituju,
Struski zawonjuju;
wšo jo zelene,
wšuži wjasele.

¹⁰⁶ Mato Kosyk, 2000, *Spise I*, (wud. Pětš Janaš a Roland Marti), Budyšyn, b. 212.

¹⁰⁷ Mato Kosyk, 2000, *Spise I*, (wud. Pětš Janaš a Roland Marti), Budyšyn, b. 214.

Kak pišo posoł Pawoł na Korintarjow: „Glědaj, něnto jo ten spodobny cas, glej něnto jo ten źeń togo strowja!” Z wutšoby cełego kśesćijaństwa zni zasej wjasoły zuk do cełego swětu: „Glědaj, něnto jo ten spodobny cas, glej něnto jo ten źeń našogo strowja!” Jatšy su swěżeń wutšobnego wjasela nic jano za źiši, ale wosebnje za luže, kenž to żywjenje znaju – nic pak jano to żywjenje, ale teke tu moc togo słowa smjerś. Wjatšy se njerozměju mimo śiciego pětka. Ale sichy pětk njedej teke mimo jatšownice wostaś. Tšašnje by było, gaby Jezusowe żywjenje we smjerſi swoj koń namakało, ta smjerſ se wopokazała mocnejša nježli to żywjenje a wostało pſi tom. Člowjek, ty musyš wumrěš. To by wjelika żałosć była, gaby te člowjeki swojego jadnosamskego pomocnika zastarcyli a smjerſ nejmocnejša moc we swěše była. To by taka dlymoka żałosć była, až by lěpjej było, až ten swět kamsy šeł. Ale Bogu buž žěk, až tomu tak njejo.

Jezusowa wosada, kenž żywjenje ma, wě, až swojo żywjenje wot togo zrowastanionego ma. Pomarkujśo na to, až Swěte Pismo jaden raz groni: „Jezus jo zbužony wot togo Wośca”, a potom zasej: „Won jo z rowa stanuł.” Bog jo Jezusa zbužił, won njejo deňař we smjerſi wostaś. Na kšicy jo był wot Boga spuščony a sužony; ale we swojom zbuženju jo Bog se k njomu poznał ako k tomu, kenž wujadnanje a gnadu pśinjaso. Něnto jo wot wěrnosti měr na zemi. Jezus jo z rowa stanuł; to groni, ten row njejo jago źaržaś mogał. Won jo Božy Syn, kenž żywjenje ma, kenž te mocy togo skazenia pśewinuł jo, kenž wérne żywjenje dajo. Chtož Jezusa ma, ma połnosć żywjenja, ten ma něco, což teke ta smjerſ napšecej weześ njamožo. Jezus dajo tym swojim nimjerne żywjenje. Kak cynje take słowa moju wutšobu tak wjasołu! Něto jo ten źeń togo strowja!

Wjeli luži jo tak mucnych, jich wutšoba jo prozna, woni žělaju a njepſidu doprědka, woni zaslužyu a njamaju na końcu nic, woni pytaju rozdrošczenie, woni se nažeju, ale wšykno błuženie a torjenje. Kak hynacej, źož zni: „Wšykno we Božej mocy!” Młogi raz tak dlymoko pochylone a weto zasej pozwignjone. Jezus cymi swoje zlubjenja k wěrnosti: „Ja som żywy, a wy dejšo teke żywe byś”; my możomy se cuś ako mrějuce a glej: my smy żywe. Cesto se groni wo kśesćijaństwje, wono lažy na wuměrach – a glej, my smy żywe!

Prědne kśesćijany su jano jaden swěžeń znali, tu nježelu. Woni su jen pomjenili: Knězowy źeń. To jo było jich jatšownica. Potakem su woni kuždy tyžeń jatšy swěśli. Akle potom se pśinamakachu te druge swěženje ako gody a swětki. Za Lutherowsky cas pak jo licba swěženjow tak pšiběrała, až jich jo było pśewjele. Cerkwja jo musała rozsužiš, co jo ważne a co podlańske. Kak něnto wuglěda? Na drugu jatšownicu, swětkownicu, godownicu jo cesto mało luži namšy wižeś. Togodla grozy kněžarstwo, take swěženje wotporaś.

Ale Bogu žěk njejo hyšći tak daloko: my wojujomy wo kuždy ksesčijański swěžeń. Hamjeń.

Lube písłucharki a písłucharje! Witam was wšyknych na jatšownicu a žycym wam rědne a glucne jatšowne swěżeń!

Na 7. nježelu po swětej Tšojoſćí

10.7.2005

Jan 6, 35

Lube bratši a sotsi!

Ewangelium Jana pišo we 6. stawje w 35. weršu: Jezus groni: "Ja som ten klěb togo žywjenja, chtož ku mnjo pšízo, ten njebužo głožeś a chtož do mnjo wěri, ten njebužo nikula łacny."

Naša žinsajšna sedyma nježela po swětej Tšojoſćí ma wot starodawna cniš z Jezusowym žiwom, až won spižujo pěstowzynt luži. Namšy smy južo slyšali prjatkowanje wo tom tšojenju. To njocomy wospijetowaś; ale dowolšo mě někotare písipomnješa k tomu.

Jezus nasešio w pusčinje towzynty; to zda se nam njemožne. Ale Bog jo južo pjerwjej take žiwy cnił. Pšež styrásca lět jo won ten israelski lud – to stej bylēj tencas dwa miliona luži – na swojom drogowaniu pšež pusčinu spižował, wšednje jo jomu ten tak pomjenjony 'manna' dawał. Tak dobrošiwy jo ten wšogomocny Bog był. Cogodla jo we žinsajšnem teksće telik luži w pusčinje? Jezus jo tam. Woni kšě jogo prjatkowanje slyšaś a jogo žiwy wižeś. Pši tom minjo se ten cas, štunda za štundu pšežo, luže su zabyli na jězu a piše.

Cogodla se poramy my namšu? Na to možoš wšako wotegroniš. Celý tyžeń jo do něnta napołnjony był ze žělom, ruce stej mucnej. My požedamy wochloženja; naša duša pyta swojo pšawo, pyta někogo, kenž ju rozmějo ze swojimi problemami. Abo

njegluka jo našych swojžbnych abo nas samych potrjefiła, my trjebamy pomoc, podpěru ze słowami a statkami.

A ja? Cogodla ja du namšu? Nježela mimo zwonow, choralow, prjatkowanja a modlitwów njejo žedna nježela. Člowjek ma wšake člonki (organy), aby mogał żywý byś ale pśedewšym ma člowjek wutšobu. Ta wutšoba njoco nježelu sama wostaś, ale pyta gmejnsto, gmejnsto we wérje. Mě se co tym hyś, źož Bog jo mě nejbliżej, to jo w cerkwi.

My njejsmy tak arogantne, až možomy wšykno rozměš a wukładaś, což tam we pusčinje se tšoj. Ale to jo wěste, až klěb a ryba stej sakralmentalna spiža, což dajo se do pokazaś na wjelich nacerjenjach a molbach we staroromskich katakombach. A kak stoj z licbami? Cogodla dwě rybje, pěš pokšytow klěba a dwanasćow korbow, źož su zběrali te drobjeńce, ako su wušej wostali. Dwě, pěš, dwanasćo, wěsće su to tencas swěte licby byli. Za nas pak wostanu potajmstwo.

Jezus pomjenijo se klěb żywjenja: „Ja som ten klěb żywjenja.” Cogodla Jezus se rowna našomu klěbu? Klěb jo nam trjeba, aby żywé wostali. Tak jo nam Jezus teke trjeba, aby se njezablužili do wenkownych pokładow, ale na Jezusowej ruce do nimjernosći zajšli. Jezus dawa nam moc we wšyknych spytowanjach, tak ako ten klěb nam mocy dawa do žěla.

Wospjetujom, spižowanje tych pěš towzyntow jo połno dlymokich myslow, tak dlymokich ako mloge morjo. Abo njejo to potajmstwo, kaž ten klěb na našom bliże bywa cerwjena kšej a toś ta kšej twori we nas moc, strowotu a żywjenje?

Jezus kažo tym wuknikam: „Zgromaźco te zbytne drobjeńce, aby se nic njezbrojło!” Smy case měli pśed 20 lětami, až jo dosć skibow na droze lažalo, dokulaž šulske źisi su lubjej wot pjakarja słodki kringel kupili nježli su mamine suche skibki z toboły kusali. Bogu žěk, až to jo mimo, dokulaž klěb jo něnto drożej. Mjertyn Lutherus jo raz k tomu gronił: Gaž jo wjele winowych grankow narosło, ga njedeje te luže se myслиš, až Bog wobražijo bogate žni, aby woni wěcej wina pili (po słowje: žrěli), ale woni dejali žariš na ten cas, źož budu raz ryzne žni.

Hamjeń.

Lube písłucharki, lube písłucharje! Witam was wšyknych wutšobnje z gronkom na ten tyžeń: „Ga wy njejsćo něnto južo cuzniki a gosći, ale pśiměstniki a Bože domacníci.”

Na 8. nježelu po swětej Tšojoſći

17.7.2005

List Pawoła na Romarjow 8, 14-17

Lube bratši a sotši!

Stary lekcion źinsajšneje wosymeje nježele po swětej Tšojoſći stoj w 8. stawje lista na Romarjow. My se žaržymy togo teksta, dokulaž toś ten kapitel jo jaden tych nejrědnjejšych we celem Swětem Pismje. Słuchajmy někotare werše: „Wšykne te, kotařež se daju wot Ducha Božego wjasć, su źiši Bože. Pšeto wy njejsço dostanuli ducha šklobowstwa, aby wot nowotki se bojali, ale sčo dostanuli ducha źišetstwa, z kotařymž wołamy: Abba, luby Wość! Ten samy duch chowa sobu znankstwo našomu duchoju, až my źiši Bože smy. Smy-li ga źiši, ga smy teke derbniki, rozmiej, Bože derbniki a píderbniki Kristusowe, žož my jano z nim sobu stojmy, aby my tež z nim rozkšasnjone byli.”

Jaden tych nejrědnjejšych kusow we tom stawje jo ten rowno słyšany lekcion: „My smy Bože źiši!” We tyma słowkoma lažy za nas něco wjelgin kšasnego a troštnego. My smy tomu mjenju „Bože źiši” južor tak wjelgin pšiwcene, až jo južo njeceſćimy, ako to se staś deňa. Dokulaž wot młodosci how to słyńcko wižimy, ga nad joho kšasnoscu se nježiwujomy. Ale jak wjaseli se kuždy slěpy, gaž jomu tej wocy se wocynijotej a ta ceļa rědnosć togo swěta se jomu zjawijo.

Jaden tatań jo deňa to gronko: „Glědajšo, kak wjeliku luboſć nam ten Wość jo dał, až my se pomjenijomy Bože źiši” do swojeje rěcy pšestajiš, ga jo won wuwoał: To jo mě pšewjele a pšewusoko, až Bog co nas swojich źiši pomjeniš, ja cu město togo pšestajiš: Bog co nam zwoliš, až my jomu te nogi poškaś smějomy; to jo južo wjelike a kšasne dosć!

„My smy Bože źiši”, to co ten źinsajšny lekcion nam prjatkowaś a z tym wucyś, kažku słušnosć my ako Bože źiši mamy. Za pšawym ma Bog jano jadno gole, to jo jago jadnopořony Syn Jezus Kristus, wot kotaregož won sam groni: „To jo moj luby Syn.” We tom co se nad nami zmiliš, kotařež we wěrje se k njomu žarže a jago do swojeje wutšoby wzeju. Kaž pisane stoj: „Kak wjèle pak jago su pšiwleli, tym jo won moc dał, s e s t a ś z B o ž y m i ź i s i m i, kotařež do jago mjenja wěrje.” Abo kaž posoł Pawoł na Galatarjow pišo: „Wy sčo wšykne Bože źiši pšez tu wěru na Jezom Kristusa.” Dokulaž pak to smy, ga mamy teke źišecu słušnosć. We com wobstoj ta?

Bože źiši bjatuju k swojomu Woścu na njebju. Woni njebjatuju jano źinsa raz a potom za por dnjow zasej raz – woni bjatuju njepśestawajucy kaž lubujuca wutšoba pśi wšyknom, což cyni, a na wšyknch swoich drogach na swoich lubych se mysli, kotarež snaź daloko pśec wot njeje su, pšecej we duchu pśi nich jo a we duchu z nimi powěda, tak jo gotuju źiši Bože ze swoim zwérnym Woścom na njebju. Kaž cło-wjek na lubego zamrétego, kotaryž jomu pśez smjerś wuryty jo, kuždy cas a wšuži we wutšobnej lubosći spomina – teke gaž z nim južo powědaś njamožo – tak jo gotuju źiši Bože ze swoim njebjaskim Woścom. Pšecej na njogo se mydle, cožkuli cynje a žožkuli chojże, pšašaju za joga wolu, pšose wo joga żognowanje a wo joga pomoc, skjarže jomu swoju nuzu a spiwaju jomu swoj žěk. Woni maju z nim swojo rozgrono, kotarež pšecej se zachopijo z tymi słowami: „Abba, luby Wość”, a tak se wobzamka: „Hamjeń, hamjeń” – jo, jo tak se staś dej.

Bože źiši wěże; jaden nan wodawa pšecej zasej; togodla chwataju k njomu, kotaryž nad nami se zmiliš co kaž nan se zmilijo nad swojimi źišimi. „Abba, luby Wość”, to jo jich wołanie we nuzy a tešnjenju, gaž we śerpjenju a kšicy pśed joga stupiju a jomu wšykno wuskjaržyju, což jim na wutšobje lažy a jich wobtužyo. Woni wěże, won co pomoc; won ga jo sam zlubił: „Možo tež žeńska swojego goleśa zabyś, až wona se njezmiliła nad synom swojego żywota a rownož joga zabyła, ga njok ja tebje zabyś.” Won možo pomogaś, joga jo to kralejstwo a ta moc a ta cesć do nimjer nosći.

Hamjeń.

Lube pśisłucharki, lube pśisłucharje! Witam was wutšobnje z gronkom na ten tyżeń: „Cyńso ako źiši swětla! Płod togo swětla wobstoj we ważej dobrotnosći a pšawdosći a wěrností.”

Na 21. nježelu po světej Tšojosći

16.10.2005

Matejus, 10, 34-39

Lube bratši a sotší!

Gaž we tych dnjach pšechnožujomy naše kupnice, ga wabje nas južo godowne dary a darki, lěcrownož jo hyšći dwa mjaseca casa do god. Za wjele luži su gody nejrědnjejšy cas celego lěta – a to nic jano tych darow dla, ale teke to godowne posołstwo jo tak lube a pšima do wutšoby: „Cesć buži Bogu we wušynje a měr na zemi tym lužam dobreje wole.” Tak zni to pšež te pšedgodowne tyženje, my jo pšecej zasej slyšymy we kupnicach z wjelikim głosom. Měr dej na zemi byś, tak Bog to co; weto luže se pšegrěšyju a zachopiju wojnu a biše na wjelich końcach swětu. Ale my we Serbach njedajomy se taki złoty měr skazyš pšež nikogo; we tom smy se wšykne wobjadne.

Togodla jo nas njemało wužesylo, což smy žinsa namšy z prjatkarnje slyšali; Jezus groni: „Wy njedejšo měniš, až ja som pšišel měr na zemju pšinjast; njejsom pšišel měr pšinjast, ale mjac. Pšeto ja som pšišel rozdwojít syna z joga nanom a žowku z jeje mašerju a pšichodnu žowku z jeje pšichodneju mašerju. A togo čłowjeka winiki su joga swojine domacniki. Chtož nana a maš lubujo wušej mnjo, ten njejo mnjo dostoјny a chtož syna a žowku lubujo wušej mnjo, ten mnjo dostoјny njejo. Chtož swojo žywjenje namakajo, ten jo zgubijo a chtož swojo žywjenje zgubił jo mojogoda, ten jo namakajo.”

Jezus ten wjerch togo měra, mogu to napšawdu joga słowa byś? Powěda Jezus z dwojim jězykom, raz prjatkujo měr a drugi raz chwali won tych, kenž mogu nejlěpej z mjacom wobchadaś. Něnto možoš groniš, Jezus jo take twarde słowa k swojim wuknikam powědał; jim zwěścelujo tužny pšichod. Ale njedejmy my se teke cuš ako Jezusowe wukniki? Płaše joga twarde słowa potakem teke nam? Dla Jezusa možo zwadaastaś we našej familiji, až starzejšej stojtej pšešiwo swojim žišam abo nawopak žiši pšešiwo starzejšyma.

Njeklincy to wšykno nam bejnje cuze, což se nam how prjatkujo? Dla teje wěry ga njesmějo žeden konfliktastaś w našej familiji, daš starka lazujo w swojich spiwarskich a modlarskich. Młode snaž jano z głowu wiju dla pobožneje stareje mamy. Pomałem, luba sotša, luby bratš! Spominam na někotare tšojenja, ako som dolabował we swojej służbje ako duchowny. Toś som měl w swojej wosaże dweju młožeń-

cowu, ako stej se wobarałej, swoju służbby we tej tencajšnej komunistiskej armeji, tej NVA nastupiš. Wonej njejstęj kśelę stśelaś na człowiekow; wědobnosć jo jima to zakazała. Ale doma stej nan a mama jima pśigranałej, až dejtej se to hyšći raz psemysliš; wonej by mogłej wjeliku škodu za cele żywjenje měs – wonej stej kśelę na wusoku šulu hyš, gaby se wopěrałej statoju. Ale wonej stej byłej njeposlušnej starjejšyma a stej na końcu pšešiwo jeju woli cyniłej.

Abo drugi eksempel: tśinasólętne žowćo by rada ku mnjo na pšašanje chožiło, aby ju potom teke gorzej brał. Ale jeje nan, kenž jo był funkcionař teje SED, jo jej kšuše zakazał, na faru hyš. Toś ta maruša jo kšajžu drogu namakała ku mnjo, tak bu potom gorzej brana pšešiwo woli nana.

Pšašam was, njejo naš tekst hyšći zinsa aktualny? Se stajaś teke woli starjejšemu, gaž wěra a wědobnosć to pominatę. Facit za mnjo: my wěrimy na kśicowanego a zrowastanjonego Kristusa; ale my smy teke gotowe, aby běžali we tom nam napołożonem běženju; naše wośce su samo pisali, „aby běžali we tej nam pšikazanej wojnje.”

Hamjeń.

Lube pśislucharki, lube pśislucharje! Witam was wjelgin wutšobnje z gronkom na ten tyżeń: „Njedaj se tomu złemu pśewinuś, ale pśewiń to złe z tym dobrym.”

Na 22. nježelu po swětej Tšojosći

23.11.2005

Lube bratſi a sotſi!

Naša dolnoserbska biblija z lěta 1868, to su tłuste a sěžke knigły. Tam jo nam napisane wo profetach a historiji źydojskego ludu, dalej w styrich ewangelijach Jezusowe żywjenje, wumrěše a zrowastawanie, wjele listow z casa po Jezusu – a hyšći wjele wěcej stoj we našom Swětem Pismje. Wšykno naraz abo teke zasobu njamožoš pśelazowaś. Snaź jo tak, až jaden wosebny kus z biblije našej wutšobje nejbližej jo. Zajmawje jo, až se rowno te psalmy wjelim lužam wosebnje spodobaju. Naš starka jo se nejlěpj troštowała z 23. psalmom: „Ten Kněz jo moj pastyř.” Naš starki jo

nejlubiej lazował w 103. psalmie: „Chwal tego Kněza, moja duša, a což we mnjo jo, jago swěte mě.” Ja sam namakajom nejwěcej trošta we 90. psalmie: „Kněžo Bog, ty sy našo wobydlenje něnto a nimjernje.” Naš reformator Mjertyn Lutherus njejo celu bibliju z głowy wěżeł a jadnak lubował, ale jo nejzwěcej swoj nutšikowny měr pytał a namakał w 130. psalmie: „Z teje dlymi wołam, Kněžo, k tebje; Kněžo, wusłyš moj głos! Twojej wušy słuchatej na mojo žebrjenje. Coš-li ty, Kněžo, grěchy pširachnowaś, Kněžo, chto wobstanjo? Pla tebje jo wodawanje, až se tebje bojmy.”

Chtož wo tom nic njewě, až człowiek ma wjeliki dług pla Boga abo chtož wo tom nic wěžeš njoco, ten njamožo z tym psalmom nic zachopiš. Ale chtož se sam poznajo, chtož derje znajo swoj wjazym, swoje myslenja a swoje statki, ten se wulěkajo nad słowami našego psalma: „Coš-li ty, Kněžo, grěchy pširachnowaś, Kněžo, chto wobstanjo?” Gaž Bog co z nami rachnowaś, ga muszymy my człowieki mjelcaś, dokumentaž njamožomy jomu wotegroniš.

My stojmy pšed Bogom kaž wony colnař, kotaremuž Jezus te słowa do wust dajo: „Bog, buź mě grěšnikoju zmilny.” To jo człowiek, kenž wě, až jomu jo wodaše trjeba; wacej njamožo won žywiy wostaś; człowiek, wot kotaregož Jezus groni: „Won jo šeł do swojeje wjaže, wupšawjony pšed tym farizejarjom.” Bog jo tomu colnarjeju wodał, až ten jo mógł swojo šězke brěmje wochyšiš.

Tak se wrośiło ten zgubjony syn we Jezusowej pširownosći domoju a wuznajo swojemu nanoju, až won njamožo pod brěmjenim swojego dluha pšed Bogom juž žywiy byś. Ten nan jo jago wusłyšał a wulichował; něnto možo ten zgubjony syn nowe žywjenje zachopiš.

Kak wuglědajo take nowe žywjenje? Lazuj Lutherusowe wukładanie k přednej kazni: my se dejmy Boga wušej wšogo bojaś, jago lubowaś a se jomu dowériš. Kotaremuž jo wodane, ten se južo njeboj Božego gniwa, ale se modli k Bogu w poniżnej žekownosći. Tak spiva naš reformator:

Wen z nuze k tebje wołam se,¹⁰⁸
Kněž Bog, słyš zakšikanje,
a ku mnjo schyl to wucho źe,
daj byś jo wotamkane;
gaž glědaś něto coš na to,
což njepšaweg se stało jo:
chtó mogł pšed tobu wobstaś?

Gaž grěchow mań jo wjelika,
šim wětša Boža gnada,
jog ruka pšecej pomoga,
gaž niži njejo rada.
Won sam ten dobry pastyř jo,
kenž nas zgubjonych wumožo,
ze wšyknych našych grěchow.

Hamjeń.

¹⁰⁸ *Duchowne kjarliče*, Chošebuz, 1915, nr. 164, 1, 5.

Lube písłucharki, lube písłucharje! Witam was wutšobnje we tom rědnem nazymskem casu z gronkom na ten tyčeń z 130. psalma: „Kněžo, pla tebje jo wodawanje, aby tebje se bojali.”

Na godownicu

25.12.2005

Lukas 2, 14

Lube bratši a sotší!

Jo niži swěžeń, kotaryž by wěcej wjasela wuzbužił, kotaryž by z lubosnejšymi kjarližami swěsony był we wšyknych krajach a rěcach nježli gody? Pla młodych a starych, pla wusokich a niskich, pla bogatych a chudych, pla měščanarjow a wejsanarjow – wšuderkano su gody jadnak cesćone a wiżone a chwalone. Daś teke tam a how jo člowjek, kenž jo zatwarzony we swojej wutšobje, pśidu-li gody a tych źiši wjasołe głose zazněju a na bomje błyšće swěcki, ga teke nejtwarzęjša wutšoba jo pognuta a bywa wjasoła, słyseca tych janželow juskanje: “Cesć buži Bogu we tej wušynje a měr na zemi a tym člowjekam dobre spodobanje.”

Daś teke how a tam jo člowjek, kenž swoju wěru jo zgubił, swoje gody weto swěsi a njamožo se wostajiš, sobu zgłosowaś do togo wjasela, kotarež ceļe kšesćijaństwo napołnijo. A cogodla to wšykno? Dokulaž nam jo žinsa ten Wumožnik se narožił, kotaryž jo Kristus ten Kněz we Dabitowem měscē.

Rowno tak ako Kristusowe mě žednje njamožo se zabyś mjazy člowjekami, ale bužo dlej a wěcej rosć a pśiběraś, tak teke jogo žiwny narod pšecej bužo se swěsiš a spominaś na swěše.

Něgajšy wość Hieronymus jo sebje bydlenje blisko teje groži, źož Jezus jo se narožił, natwarił. Potom jo won dejal niži to cesćone zastojnstwo jadnogo biskupa dostaś. Ale won jo to wotpokazał gronjedy: Niži mě njejo lěpzej nježli na tom měscē, źož moj Wumožnik jo člowjek se narožił. How, źož Bog swojego Syna jo dołoj posłał k nam, how cu teke swoju dušu gorjej posłaś Bogu. A won jo tam wostał ako chudy samotnik abo eremit až do swojeje smjerši.

Tak blisko my njamožomy byś tomu swětemu městku, žož ta lubosć a zmilnosć Boža se jo zjawiła wšyknym čłowjekam, ale we duchu weto tam smy. Kužde gody chwatamy z tymi pastyrjami, aby wiźeli Syna Božego, kenž z njebja dołoj pšíšeł jo. A wiźimy cełu zemsku niskosć a njebjasku kšasnosć, wuknjomy sami kradu swoje gody swěšíś, žognowane gody za swoju dušu.

Prědne gody su w nocy pastyrje na poli byli a swoju rědownju wobzwarowniali. Pši stworjenju swětu jo była teke śma na zemi; ale Bog jo powěżeł: „Buź swětło – a bu swětło.” Pši wumozjenju swětu jo była śma we čłowjecných wutšobach, a zasej jo Bog powěżeł: „Buź swětło”, a joko słowo jo se dopołniło. Tak pišo profet Jezajas: „Ten lud, kenž po jsmě chojži, wiži wjelike swětło.”

Noc jo była, comy kradu k wutšobje braś, co to nam groniš co. W nocy dolabujomy cesto wochłoženje a wobrošenje we šělnych chorosćach; we swětej nocy wulěwa Bog to wochłoženje do našych ranow; nocy wobchropijo Bog tu łacnu zemju z mokšojetuju rosu; we swětej nocy jo Boža wjelika rosa padnula na wšych čłowjekow, aby woni zasej stanuli a z nowymi mocami nowe žywjenje wjadli a wérne płody pšinjasli. Spominaš ty na to, gaž te bytſne swěcki wižiš na godownem bomje? Jo teke z twojeje wutšoby ta śma zagnana a to swětło w njej schadało?

Na tebje glēdam z wjaselim,
ty lube źiše Bože;
ja twoju rědnosć wuchwalim,
kenž wětša jo ak rože.
Ja na ruce śi nosyš cu,
śi dajom swoju wutšobu,
och pojž a bydli we mnjo.

Za zemskim rušom njepšašaś,
tež nic za luštom šěla;
do šerpjenja coš ty se daś,
ab naša duša měla trošt,
měr a zbožne wjasele
a wšykných grěchow wodaše.

Měj žěk za taku lubosć!
Moj žěk dej byś až wobchuju
śi Jezusko we wutšobje.
Spi we mnjo, to seb wupšosu,
tak chytše ak we žlobje.
Ja cu śi rědnje zespiwaś,
śi wutšobnje se žěkowaś.
Pojž Jezus ku mnjo, chwataj!

Hamjeń.

Lube písłucharki, lube písłucharje! Na godownicu cu was wšyknych wutšobnje wi-
taś ze stareju godowneju hymnu:

Něnt Bogu kuždy chwalbu daj¹⁰⁹
na wušem njebju tam,
kenž wotworił jo žins swoj raj,
dał swojog Syna nam.

Do paradiza wotamka
te žurja žinsa nam,
tog Cheruba won wuposła:
Ja chwalbu Bogu dam.

¹⁰⁹ *Duchowne kjarliže*, 1915, Chošebuz, nr. 52, 1, 8.

ŽĚL III

MODLITWY

Styknimy ruce a bjatujmy

Ku godam

Luby Bog, njebjaski Wośc, kenž ty z woścojskeje lubosći nam chudym cłowjekam twojego Syna sy wobražił, aby my do njogo wěrili a pšeż taku wěru zbožne byli, my si pšosymy, daj twojego swětego Ducha do našych wutšobow, aby we takej wěrje až do końca wużaržali a zbožne byli pšeż twojego Syna Jezom Kristusa, našego Kněza. Hamjeń.

Kněžo Bože, na kotaregož žognowanju wšykno lažane jo a kenž ty rad žognuoš wšyknych, kenž na tebje se nażeju, my si pšosymy, ty kſeł wſuderkano z nami byś a k wšyknomu, což w twojom mjenju zachopijomy a dokońcujomy, twojo žognowanje zmilnje wobražiš, aby se derje ražilo. Buź z twojom troštom a z twojeju mocu pla wšyknych, kenž k lětosnym godam chore, samotne abo pšegonjowane su! Wobraž zbožne gody wšyknym serbskim a njeserbskim lužam a wotamkni we tom swětem casu wjele wutšobow, aby statki lubosći se tšojli a nichten njewostał głodny. Daj gnadu, aby našo kněžarstwo ze wšyknymi swojimi ražcami a zastojnikami nas za twojeju wolu zastojało, aby pšawdosc pšíběrała, wša złosc pak woteběrała a swojo zastowanje namakała, aby my we dobrem měrje swojo žywjenje dokońcowaś mogli. Wobzwaruj nas pšed wojnu a mrětwu, pšed wognjom a wodu, pšed drogošu a gloodom! Pšiwjeź tych, kotarež su se namše wotwucyli, aby z nami se pokłanjali w mjenju twojego goletka, kotarež jo wustawjone k Wumožnikoju cełego swěta! Kněžo, pšosymy tebje wo žognowane gody po cełem swěše a wo měr mjazy ludami! Hamjeń.

Zapšosba

Wšogomocny Bože, luby njebjaski Wośc!

Chwalba a žěk buži tebje za to, až sy nam žinsa twojo słowo dał prjatkowaś. My tebje pšosymy, njepšestań nas wołaś a napominaś, aby twojomu ewangeliju posłušne bywali a wšyknu našu nażeju stajili na twoju gnadu. Pokornje se ponižamy pšed tobū a pšosymy za našu cerkwju: Kněžo, mocuj twojo swěte słowo mjazy nami a wjeź nas k pšawej pokuše.

Pšosymy tebje za wšyknych, kenž nade nami se kněže: pokaž ty jim twoje drogi! Daś spocywa twojo swête žognowanje na našych domach a polach, na našom wśednem žele a našych statkach. Zmil se, Kněžo, nade wšyknymi narodami na zemi a wobraź měr na swěše.

Hamjeń.

Ježu Kriste, ty groniš: „Pojźco ku mnjo wšykne, kenž wy chamne a wobšežkane sčo, ja cu was wochłoziš.” Wzejšo na se swoj jabí a wuknišo wote mnjo, pšeto ja som miłosciwy a poniżny wot wutšoby, ga buzošo wotpocynk namakaš swojim dušam. How nět smy, Kněžo, žarž a zdžarž nas, aby nichten našu kronu njewezeł.

Lubšy Jezus, how nět smy,¹¹⁰
słyšaś comy twoje słowa:
wuswěś naše wutšoby
twoja wucba jo nam strowa;
daj, až na swět njeglědamy,
ale k njebju mysli mamy.

Hamjeń.

Kněžo Bože, naš cas jo połny tšachotow; wjele luži zdychujo pod brěmjenim kuždego nowego dnja a njewě, kak dej dalej hyś. How jo manželstwo we wjelikej krizy, tam mrěju młode luže ako wojaki we tšašnej bitwje; how njama młožina žedneje nažeje do pšichoda, hyn njamožo starša generacija se wotnamakaš z nowym casom. – Kněžo, pšiwobroś se k nam, njedaj nam zapadnuš do zacwiblowanja a zdžarž nam twoj swěty měr.

Hamjeń.

Kněžo Božy na njebju, ty sy wšyknym blisko ako se k tebje wołaju. Njedaj nam zapadnuš do zacwiblowanja a bźeznażejnosći, ale troštuj nas z twojim słowom. Mocuj nas z twojeju lubosću, kotaraž śerpjenje a smjerš pšewinjo. Kněžo Bože wjele njepšawa jo na swěše, wjele nuze! Zmil se nade wšyknymi podtlocowanymi, njewinowaše śerpjecymi! Wobzwarnuj słabych, wuswětli cwiblujuczych, mocuj chwjeju-

¹¹⁰ *Duchowne kjarliče*, 1915, Chošebuz, nr. 127, 1.

cych, wubuź spých, wjeź pytajucych. Daj, až jaden togo drugego njaso a pšenjaso – ty sy z nami kuždy nowy źeń. Kněžo, ty sy mě wušy dał, aby starosći swojego blišego slyšał; ty sy mě wutšobu dał, aby nuzu swojego blišego rozměł. Cyń ty ze mnu, kaž se tebje spodoba a kaž teke mě tyjo. Lěc som žywy abo nježywý: ja som twoj a ty sy moj. Cakam na twojo strowje a kralejstwo.

Hamjeń.

Kněžo Bože, ty nam kažoš k tebje pšíš ze wšyknym, což nas wobšežyjo. Naša wěra jo pšemała, aby twoje žiwy poznali. Naša wola jo pšesłaba, aby twoje kaznje žaržali. Naša ruka jo pšemucna, aby tebje służyli.

Kněžo, daj nam jasnosć, wěstosć a moc, aby chojzili po twojej droze. Daj nam we tej namšy zrosć k twojej wosaże, kenž twoju wěrnost pyta, twoj měr požeda a twojo mě cesći.

Ty sy nam cłowjekam raz twoj swět pšepowdał, ceły, njeskazony, njezranjony. My njejsmy twoj nadawk derje rozměli. Kak wuglěda po našom swěše? Bomy a chromy; wšo ginjo – to jo naša wina. To njesmějo tak dalej hyś. My se zaběramy z problemami wjelikego swěta, ale skomužijomy we našom žywjenju rěch a porěd měš. My glědamy dodaloka, ale zabywamy na našogo blišego. Togodla pšosymy tebje za našu młožinu, aby swoju nažeju stajiła na tebje a se njezablužiła do wenkownych rozwja-selenjow. Pšosymy tebje za starych luži, až njewostanu samotne, ale ze žěkownosću spominaju na zajzony cas. Pšosymy za tužnych a wjasołych, za chorych a strowych, aby pla tebje wuchowanje namakali, we tych wichorojtych tyženjach. Kuždy źeń jo twoj źeń, kužda kšoceń wjezo nas ku tebje, we twojima rukoma smy wumožone.

Hamjeń.

Luby Bog, njebjaski Wość, kenž ty z woścojskeje lubosći nam chudym cłowjekam twojego Syna sy wobražil, aby my do njego wěrili a pšez taku wěru zbožne byli, my si pšosymy, daj twojego swětego Ducha do našych wutšobow, aby we takej wěrje až do końca wužaržali a zbožne byli pšez twojego Syna Jezom Kristusa našego Kněza.

Hamjeń.

Kněžo Bože, ty wěš, až my we tak mlogej wjelikej tšachoše našeje slabosći dla nja-mozomy wobstaś; ga poscel nam skobodnosć a pšemoženje, aby njepšestawajucy wachowali a se modlili, a gaž wšykno dobre smy wugbali, wobstaś mogli a wšykno, což našeje zbožnosći zajújo pšez twoju pomoc pšewinuli Jezom Kristusa, našogo Kněza dla.

Hamjeń.

Za starjejszych

Kněžo na njebju, ty sy mě žiši dał; za to se tebje wot wutšoby žekujom a sí chwalim. Poglédzujom na swoje žiši ako na pokłady, kenž sy mě dowěril a kenž buzoš raz wot mojeje ruki slědk pominaś. Poglédzujom na nich ako na duše, kotarež jo Jezus Kristus ze swojeju swěteju a drogeju kšwju wukupił – togodla mam starosć, aby žedno pšez moju winu zgubjone njebyło. Kněžo, ty groniš ku mnjo a wšyknym starjejsym: kublaj toś to gole a glēdaj za nim, a buzo-li raz zgubjone, ga dej twoja duša za jago dušu tam stoaś. Togodla poram se ku tebje a pširucjom tebje swoje žiši a žišižiši. Ja cu cniš, což jan mog, cyń ty to lěpše! Žognuj moje žiši a žišižiši, wobzarž jich we twojej bojazni! Daj jim wěrjecu, ponižnu a poslušnu wutšobu, aby woni pšiběrali na lětach, na mudrosći a gnaże pla Boga a člowjekow! Wobzwaruj jich pšed zawjednikami! Twoj janžel jich woplěwaj, gaž su na droze, na wože, w lufše abo we cuzej zemi! Dej-li pak pšez moje žiši abo žišižiši kšicka na mnjo pšíš, ga daj mě we takej tešnicy sčerpnosć, aby wobmyslił, až mimo twojeje wole nic tog ryjnšeg se njestanjo. Zažarbuj jich, daj jim žělo, carobu a drastwu, buž jich pomocnik we tšachotach a njegluce, jich gojc we chorosćach. Daj, Kněžo, aby raz na sudnem dnju ze wšyknymi žišimi k twojej pšawicy stoał a groniš mogał: Glēdaj, tudy som ja, moj Kněžo, a te žiši, kotarež sy mě dał, ja njejsom žedno zgubił.

Hamjeń.

Za žiši

Kněžo, daj mojima starjejsyma strowosć, woplěwaj jeju pšed njegluku, žognuj jeju žělo a powołanje, wobraź jima dļukje žywjenje. Zarownaj jima wšykno, což stej za mnjo cniłej a ja jima žednje zaplašiš njamogu. Kněžo, daj mě taku wutšobu, aby ja ze swojima starjejsyma we ponižnosći se zmakał, z wjaselim jima posłuchał a mimo warcanja jeju porokowanje na se wzeł a wobzwaruj mě, aby ja se njerodnym žišam njerownał, kenž swojeju starjejšemu zanicuju a posromaju a jima tužne dny a šežke

žywjenje naporaju. Žednje njok zabyś, z kakeju procu jo moja mama mě wotkubla-
ła; cas swojego žywjenja cu ja we žékownosći na to spominaś, aby mojej starzejší
nade mnu sromotu njedocakałej, ale jano wjasele mělej. A źož som jeju někak wob-
tułył, ga cu jo něnto wotpšosyś.

Kněžo, daj, aby ja sebje pšecej pśed wocy stajł našogo Wumožnika Jezusa, kenž nje-
jo był jano tebje, njebjaski Wość, posłušny, ale teke swojomu zemskemu nanoju Jo-
zepoju a swojej mašeri Mari. Po twojej woli se njepožo nježékownym a njepošlu-
nym źišam nikula derje.

Hamjeń.

Knarodnemu dnju

Nimjerny Bog, psez twoju gnadu som źinsa zasej swoj narodny źeń docakał. Taki
źeń dej moj žékowny źeń byś: Chwal togo Kněza moja duša! Njedejał ja tebje chwa-
liš a cesćiš, Kněžo, až ty nic jano ze strowymi člonkami, ale teke wot ksesćijańska
starzejšeu sy dał se mě naroziš, kotarejž mě k wérje a wšyknym ksesćijańskim po-
cynkam wot młodosći poraķej stej. Ty sy mě dalej w pśiducych lětach wjadł a pše-
woźił, sy mě carobu a drastwu dał a mě až do něnta zdźarżał. Z wjelich tšachotow sy
mě wumogł, wjele njegluki wotwobrośił. Podař mě twoju zmilnosć, Kněžo, až ja
wšykne pśiduce dny swojego žywjenja, kotarež ty hyšći w twojich knigłach spisane
maš, we bogabojaznosći pśeporaś mogał, aby se tebje mojo žywjenje a cynjenje derje
spodobało. Njewěm, wjelich mojich dnjow na zemi hyšći bużo, tak wobzwarnuj
mě, aby ja swój cas njepšikrocył z pśestupjenim twojich kazni abo ze złym cynjeniem,
ale daj mě moje wustajone lěta we strowju pod twojim woplěwanim glucnje dostaś,
až ty mě raz za take zachadne zemske žywjenje to njezachadne nimjerne dajoš.

Hamjeń.

Na pokutny źeń

Kněžo Bog, zmilny a sčerpny a wot wjelikeje dobrości a wěrnosti, kenž gnadu wopo-
kazuoš až do towzynt narodow a wodawaś njestatk, pśestupjenje a grěch, pśed kota-
rymž nichten na swěše njewinowaty njejo, ty njamaš žednego spodobanja na smjerši
grěšnika, ale coš, aby won se wobrośił a žywy był. Togodla se poklanjamy pśed tobū
z našeu modlitwu, nic na našu pśawdoscie ale na twoju wjeliku dobroś a zmilnosć.

My poznawamy poniżnje, až njejsmy jano w grěchach roźone, ale až teke stawnje we
myslach, słowach a statkach twoje swěte kazni smy pśestupowali a gaby ty z nami

kšel cinyš za našeju zaslužbu, by my wšykne dejali kamsy hyś a zaginiúš. Ale twojo wodawanie, twoja dobroś a wěrnost su kužde zajtšo nowe.

My dejmy se sromaś, až twoju zmilnosć tak cesto smy złe wużywali we zufałosci a wšakej knicomnosći. Wodaj nam Kristusa dla wšykne naše njestatki, njezmuc se nad nami we twojom zmilenju, njemarskaj nas wušej měry. Kněžo Bog, ty kſeł nam wosebje tu cystu wucbu twojego swětego słowa a to pšawe wużywanje tych swětych sakramentow zdźaržaś a teke dalej twojim wosadam wěrnych duchownych a fararjow za twojeju wutšobu zbužiš.

Wuswětli, Kněžo, a zastoj z duchom mudrości a wěrnosti, pšawdosći a měra wšyknu wušynu. Pomogaj našomu kněžarstwu, až psez joga službu pšawo a pšawdosć se kněžyłej, wšykna njepšawdosć pak se zagnała, aby zdychowanje mjazy nami mjenjej, twojego žognowanja pak wěcej bywało. Kněžo, my pširucyjomy twojej zmilnosći wšytkno cesne žělo a cynjenje. Žognuj muskich a žeńske we tom žěle jich powołanja. Daj zmilnosć, aby naše žiši se wotkubłali a rozwucowali w šuli, cerkwi a doma. Wobraź dobre wjedro płodam w gumnje a na poli. Wotwobroś wot nas wšykne plogi: wojnu, drogoś, mrětwu, wogeń a polaše. Posćel trošt a pomoc wšyknym wobšežkanym wutšobam, wumož njewinowaše pšegonjowanych, zastaraj chudych, buż dobry Wość syrotam, wudowam a wudojcam, wochłóż słabych a chorzych, pšewoź a wobzwarnej drogujucych a starkich, dawaj do rady, až cuzabniki na zemi smy a njedejmy se žaržaś togo żywjenja. Wumož nas raz psez lažki a zbožny końc a wzej nas k tebje do twojego njebjaskego kralejstwa.

Hamjeń.

Wośce nas

Wośce nas na njebju,
wuswěsone buži twojo mě.
Pšíz k nam twojo krajejstwo.
Twoja wola se stań;
ako na njebju, tak teke na zemi.
Naš wśedny klēb daj nam žinsa.
A wodaj nam naše winy,
ako my wodawamy našym winikam.
A njewjeż nas do spytowanja,
ale wumoz̄ nas wot wšogo złego.
Pšeto twojo jo to krajejstwo
a ta moc a ta cesć do nimjernosći.
Hamjeń.

Dodawk

Žywjenjoběg Herberta Nowaka

*23.4.1916	w Gołynku ako stwory syn ceptarja Mjertyna Nowaka a joga manželskeje Selmy roź. Nowakojc
1920-1925	Ludowa šula w Gołynku
1926-1935	„Friedrich Wilhelmowy” gymnazij w Chośebuzu a matura
1935	żelowa służba
1935 - 1939	studij teologije a filologije (rěcywědy) na uniwersitach w Lipsku, Wrocławju a Barlinju
1939	I. teologiski eksamen w Barlinju
1942	II. teologiski eksamen w Barlinju
1939-1945	wojnska służba, potom ruska popajź
9.12.1945	ordinacija ako duchowny w ewangelskej cerkwi pšež wušego promšta (generalsuperintendenta) Diestela w Barlinju – Dahlemje
25.6.1946	wěrowanje z Gerdu Scheskat w serbskej cerkwi w Chośebuzu
1945-1947	pomocny duchowny w cerkwinem wobcerku Chośebuz
1947-1963	farań w Pěšich Dubach pla Eisenhüttenstadta
1963-1978	farań w Drjowku pla Chośebuza
wot 1978	wuměńkań w Drjowku

Herbert Nowak a Gerda Scheskat stej měl je 6 žiří: Milan, Wanda, Jan, Marja, Mato, Madlena

1979-1992 člonk Dolnoserbskeje rěcneje komisije, potom jeje cesny člonk

wot 1988 farař nowozałożonych dolnoserbskich namšow a prjatkař Božego słowa w serbskem rozgłosu

1997 Myto Ćišinskego

cesny člonk Mašice Serbskeje a člonk kupki „Serbska namša”

Herbert Nowak pišo teke pod pseudonymami: B(ěrko) Šołćic a Serp

Won jo awtor, sobuawtor, pěstajař, wudawař, rěcny wobzělař, lektor a godnošař dolnoserbskeje beletristiki a wědomnostneje literatury.

Herbert Nowak – wědomnostnik a spisowaśel

Awtor: „Pšinoski k tworjenju imperfekta a aorista we dolnoserbščinje”

Lětopis ISL, rěd A, c. 2, 1954 (b. 94-103)

Lětopis ISL, rěd A, c. 5, 1958 (b. 3-10)

„Imperatiw w dolnoserbščinje”

Serbska šula, c. 28, 1958 (b. 609-611)

Godowna bajka

Rozgłosowe graše

Radio NDR, sčelak Chošebuz, serbska redakcija, 1963

”Lausitzland – Sorbenland”

w *Kirche in der Mark*, Lutz Borgmann (wud.), Berlin 1973,
(b. 177-186)

Powědamy dolnoserbski

Stilistika dolnoserbskeje rěcy,

Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn

I 1976

II 1981

Kompendij 1988

Mjadwjeź w Lubošćańskej goli

Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn, 1979

Moje pocynki a njepocynki. Dopomnjeńki na sedym

lětzasetkow.

Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn, 1991

Dolnoserbska liturgija

Generalna superintendentura (wud.), Chošebuz

Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1991

Dolnoserbske prjatkowanja (1985 - 1991)
Generalna superintendentura (wud.), Chośebuz
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1991

Prjatkowanja

Podstupimske pśinoski k Sorabistice 7

Podstupim 2007

Awtor artiklow, krotkopowiedańkow a anekdotow w publikacijach:

Serbski student *Nowy Casnik*

Rozhled

Sobuawtor a rěcny wobžělař:

Die Flurnamen des Kreises Cottbus
wot Bogumiła Šwjele
zestajane 1937, šišćane 1958

Słownik wjesnych mjenow
(sorbisch-deutsches u. deutsch-sorbisches Ortsnamenverzeichnis
der zweisprachigen Kreise der Bezirke Dresden und Cottbus)
zestajane wot Bjarnata Rachela a Herberta Nowaka
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn, 1969

Dolnoserbske antologije:

Jedna z nich jo šołtowka
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1971

Griby pytań

Lubosć pytas'
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1980

Dejm hyšći bomki sajŕas'
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1985

Na mjazy
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1989

Žiw se njewospjetujo
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1999

Lektor: *Dolnoserbsko – němski słownik*
wot Bogumiła Šwjеле
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1963

Serbske šulske knigły

Godnośař: *Němsko – dolnoserbski kapsny słownik*
wot Bogumiła Šwjеле
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1953

Niedersorbische Grammatik
wot Pětša Janaša
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1976

Donoserbsko – němski słownik
wot Manfredy Starosty
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1985

Němsko – dolnoserbski słownik
wot Pětša Janaša
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1990

Pšełožowař a wobźělař naglédneje licby artiklow, publikowanych w dolnoserbskej rěcy:

Chrestomatija dolnoserbskego pismojstwa
Verlag Volk und Wissen, Berlin 1957
(rěcne pšeglědanje a pšestajenje z nimskeje rěcy)

Wužowy kral a žěši
Bajki z Łužyce
Verlag Volk und Wissen, Berlin 1958
(pšestajenje z gornoserbskeje rěcy)

Kak Ulenšpigl bogatym zejgrawašo
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn 1959
(pšestajenje z nimskeje rěcy)

Wušej stupiš – dalej wižeš
Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšyn, 1964
(pšestajenje z gornoserbskeje rěcy)

Zběranje a zestajenje:

Pěsni, wulicowańka a godanja (F. Rocha)
Verlag Volk und Wissen, Berlin 1955

Pśeglěd wo namšach w dolnoserbskej rěcy nowšego casa (wot lěta 1988), kenž jo farań Nowak žaržał¹¹¹

08.05.1988 Jänschwalde/Janšojce
16.10.1988 Heinersbrück/Most
08.01.1989 Sielow/Žylow

09.04.1989 Burg/Borkowy
10.09.1989 Drachhausen/Hochoza
15.10.1989 Schleife/Slěpe
25.12.1989 Cottbus/Chošebuz *1. godowna namša*

04.03.1990 Werben/Wjerbno
13.05.1990 Sielow/Žylow
23.09.1990 Döbbrick/Depsk
18.11.1990 Papitz/Popojce
25.12.1990 Cottbus/Chošebuz *2. godowna namša*

24.02.1991 Drehnow/Drjenow
01.04.1991 Peitz/Picnjo *1. jatšowna namša nowšego casa*
02.06.1991 Schmogrow/Smogorjow
23.06.1991 Schleife/Slěpe *Serbski ewangelski cerkwiny žení*
01.09.1991 Jänschwalde/Janšojce *Dolnoserbski swěżeń*
20.10.1991 Neuendorf/Nowa Wjas
25.12.1991 Cottbus/Chošebuz *3. godowna namša*

14.06.1992 Dissen/Dešno
25.12.1992 Cottbus/Chošebuz *4. godowna namša*

¹¹¹ Daty jo nam pśewostajíł Werner Měškank, Chošebuz/Zaspy – člonk kupki „Serbska namša“, kenž wjezo Statistiku dolnoserbskich namšow nowšego casa (po wozroženju w lěse 1987).

28.02.1993 Fehrow/Prjawoz
13.06.1993 Schleife/Slěpe
05.09.1993 Dissen/Dešno
25.12.1993 Cottbus/Chošebuz *5. godowna namša*

28.08.1994 Burg/Borkowy *slědna serbska namša Herberta Nowaka*

Podstupimske pśinoski k Sorabistice

Potsdamer Beiträge zur Sorabistik

Bereits erschienene Bände:

1. *Johannes Bocatius – ein wendischer Europäer aus Vetschau.* Beiträge eines internationalen Symposiums zu Johannes Bocatius (Jan Bok). Februar 2000.
2. *Aleksandr Sergejewič Puškin (1799-1837). Wubrane basni we dwěma rěcoma. Posćonk k 200. narodnemu dnju basnika.* Z rusojiskeje do serbskeje rěcy pšenjasł Měto Pernak. April 2000.
3. Detlef Kobjela, Werner Meschkank. *Vom Regenzauberlied bis zur wendischen Pop-Ballade.* Ein Beitrag zur Musikgeschichte der Lausitz unter besonderer Darstellung der niedersorbischen Musikgeschichte. Mai 2000.
4. Peter Kunze. *Serby w Dolnej Łužycy.*
Original: Peter Kunze. *Die Sorben/Wenden in der Niederlausitz.* Ludowe nakładnistwo Domowina. 2000 (2. nakład). Do dolnoserbšćiny pšełožył Uwe Gutšmidt, rěcne wobzážanje Gerhard Mučišk. September 2001.
5. *Reflexionen zur sorbischen/wendischen Sprache, Kultur und Literatur.* Februar 2003.
6. *Arnošt Muka – ein Sorbe und Universalgelehrter.* Dezember 2004.
7. *Herbert Nowak – Prjatkowanja.* März 2007.